

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Clarence Darrow

Neden Ceza Veriyoruz?

Çevirmen:
Hamza Eren Sarıçam

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

NEDEN CEZA VERİYORUZ?

Clarence Darrow

Çev. Hamza Eren Sarıçam

Fabrik: 27

Çeviri: 1

© Fabrik Kitap

1. BASKI | Kasım 2023, İstanbul

ISBN: 978-625-99482-5-6

NEDEN

CEZA VERİYORUZ?

CLARENCE DARROW

ÇEV. HAMZA EREN SARIÇAM

Yayın Yönetmeni

M. Burak Çelik

Düzeltili

Hilal Sönmez

Yayına Hazırlayan

Merve Yavuz Çelik

Tasarım

Merve Yaylacık | Arketip Pa Creative

Dizi Editörü

Yasin Taçar

Kapak Tasarım

Bilge Kağan Aydın

Baskı-Cilt

Kitapyurdu Doğrudan Dağıtım

Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy CD. No: 43 Bahçelievler/İstanbul

kdd.kitapyurdu.com (Sertifika no: 40675)

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Fabrik Kitap'a aittir.

İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Fabrik Kitap

● fabrikkitap.com

✉ fabrikkitap@gmail.com

● @fabrikkitap

● @fabrikkitap

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

NEDEN CEZA VERİYORUZ?

Clarence Darrow

Çev. Hamza Eren Sarıçam

FABRİK

CLARENCE SEWARD DARROW

18 Nisan 1857 yılında Amerika Birleşik Devletlerinin Ohio eyaletinde dünyaya geldi. Babası Amirus Darrow (1817-1904) Amerikan İç Savaşı döneminde Kuzey Federasyonu için mücadele eden bir düşünürdü. Özellikle yerleşik toplumsal ve dini algılara karşı fikirleriyle Amerikan özgürlük anlayışını şekillendirmiştir. Annesi Emily Darrow ise feminizm ve kadın hakları konusunda temel görüşleri oluşturan düşünce ve eylemleri ile önemli bir aktivistti.

Michigan Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1879 yılında mezun olduktan sonra Harvard, Illonies'da ilk davalarını almıştır. Kariyeri boyunca iş hukukundan ticaret hukukuna, uluslararası hukuktan ceza hukukuna kadar birçok farklı konuda önemli davalara girmiş, emsal niteliğinde savunmalar yapmıştır. Leopold ve Loeb, Scopes yargılaması, Ossian, Sweet ve Massie yargılaması gibi Amerika'da ses getiren birçok ceza davasının belirleyici unsuru olan avukat, girdiği duruşma ve yaptığı savunmalar dışında politikaya da atılmış, akademik alanda da çalışmalar yapmıştır. Hayatı birçok tiyatro oyunu ve sinema filmine konu olan Darrow'un üzerine yazılmış birçok kitap bulunmaktadır.

Clarence Darrow, somut olarak katkı sunduğu hayati önemdeki duruşmalarla Amerikan hukuk sisteminde başta ceza hukuku olmak üzere çarpıcı bir etki yaratmıştır. Darrow, sosyolojik olarak ele aldığı suç ve ceza olgularına farklı bir bakış açısı getirerek İtalyan Lombroso başta olmak üzere klasik Avrupa temelli kriminoloji okullarına farklı bir soluk getirmiştir. "Göze Göz", "Suç: Nedeni ve Müeyyidesi", "Fars İncisi", "Hayat Hikayem, Çiftçilik", "Kötü Olmaya Direnmek", "Marx vs Tolstoy", "Din Üzerine Son Tartışma: Hukuk ve Toplum" ve "Ruh Miti" gibi çeşitli eserlerinde disiplinler arası şekilde ceza hukuku özelinde Amerika'da sessiz bir devrim yapmıştır. 13 Mart 1938'de vefatına kadar mahkeme kürsülerinde savunma hakkının önemini en iyi şekilde ortaya koyan Darrow, aynı zamanda ceza hukuku doktrinine katkıda bulunmuştur.

HAMZA EREN SARIÇAM

1998, İstanbul doğumlu yazar, çevirmen ve hukukçu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2022 yılında mezun oldu.

İlk öykü denemeleri 2014 yılında fanzinlerde yayımlandı. Daha sonra Aşkar, Taşra, Butimar, Söğüt, Hisdüşümü, Ruhsatsız dergileri ve muhtelif fanzinlerde öyküler yazdı. Bahsi geçen dergilerin yanı sıra internet sitelerinde eleştiri ve deneme yazıları yayınlandı. Distory isimli online öykü platformunda Can Mezatı isimli altı öyküden oluşan seri öyküsü 2023 yılında yayınlandı. Sarıçam'ın, Atlas Dünya Tarihi çevirisi 2020 yılında Othello Yayınevinde, Mark Twain Bir Hikaye Nasıl Anlatılır ve Seçili Öyküleri çevirisini ise 2022 yılında Mecaz Yayınlarında yayımlandı.

Hamza Eren Sarıçam, halen Ruhsatsız dergisinde öykü ve çeviri editörlüğünün yanı sıra serbest olarak avukatlık ve çevirmenlik de yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

9	SUNUŞ
11	ÖN SÖZ
15	SUÇ: NEDENİ VE MÜEYYİDESİ
15	I Suç Nedir?
23	II Cezanın Amacı
37	III Suçtan Sorumluluk
44	IV Çevre
46	V Kalıtım ve Çevrenin Ayarlanması
49	VI Cezai Davranış Psikolojisi
58	VII Suçlu
69	VIII Kadın Suçlular
72	IX Genç Suçlular
77	X Cinayet
82	XI Cinsel Suçlar
85	XII Hırsızlık ve Yağma
86	XIII Yırtıcı Bir Hayvan Olarak İnsan
92	XIV Mülkiyete Karşı Suçlar
98	XV Suçlunun Tutumu
103	XVI Hukuk ve Suçlu

114	XVII Kanunların Kaldırılması
117	XVIII Suç Artıyor Mu?
124	XIX Tıp Uzmanları
129	XX Ceza
136	XXI Cezalandırmanın Başkaları Üzerindeki Etkisi
139	XXII Cezalandırmanın Gelişimi
142	XXIII İdam Cezası
147	XXIV Suçlunun Etiketlenmesi
151	XXV Suçlunun İyi Yanı
155	XXVI Engelli ve Deli
163	XXVII Sosyal Kontrol
171	XXVIII Sanayicilik ve Suç
179	XXIX Savaş ve Suç
186	XXX Uygarlık ve Suç
194	XXXI Hükümlü
196	XXXII İzolasyon ve Sterilizasyon
210	XXXIII Suç, Hastalık ve Kaza
214	XXXIV Şans ve Tesadüf
220	XXXV Af ve Şartlı Tahliye
228	XXXVI Çözümler

SUNUŞ

Hukukçu Bir Çevirmen Olarak,

Pozitif hukuk normlarının toplum nezdinde genel olarak kabul görmesi kuralların işleyişi açısından doğru kuralların yapılmasından daha önemlidir. Bir başka deyişle, eğer yürürlükteki kurallar toplumda karşılık bulmuyor, doğru uygulansa bile toplum vicdanını tatmin etmiyorsa işleyen bir sistemden söz edilemez.

Söz konusu ceza hukuku olduğunda ise toplum vicdanının tatmini çok daha önemli hâle gelmektedir. Çoğu zaman göz ardı etsek de ceza hukukunda özellikle toplumda derin etkiler bırakan suçlarda toplumun tatmin olması diğer cezalandırma nedenleri kadar önemlidir.

Değişen toplum değerleri ve normları neticesinde ceza kanunlarının hem yargı mercileri tarafından doğru uygulanması hem de toplum nezdinde anlaşılabilmesi her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Elbette, sık sık kanunlar değişmemelidir ancak kanunların yorumlanması bu noktada hayati bir işlev görür.

Öte yandan hukuk uygulayıcıları için yorum ilkelerini benimsemek zor olmasa bile toplumun genelinde kanunun ne şekilde yorumlanacağını anlaması zor olabilir.

Esasen Darrow, kitabını toplumun her kesiminin suça, suçluya ve cezaya bakışı etkileyecek cinsten tespitler yaparak kavramların doğru anlaşılması ve yargı mensuplarının verdikleri kararların

toplum vicdanını doğrudan tatmin etmesini sağlayacak şekilde kaleme almıştır.

Eserinden bahsederken “herkes için ceza hukuku” demek abesle iştigal olmaz. Zaten Darrow da kitabında buna vurgu yapmaktadır. Kendisi kitabın yazıldığı dönemdeki son gelişmeler ışığında yaptığı tespitlerin mutlak doğru veya bir Cesare Lombroso’nun kriminoloji çalışmaları gibi ceza hukuku doktrininde doğrudan mihenk taşı olmasından ziyade temel kavramları anlatmak istemiştir.

“Suç nedir?” sorusundan başlayarak bir insanın nasıl suça sürüklendiğini, suçlu tipolojisinden ceza vermekteki motivasyon ve ceza türlerine kadar bu alana ilgi duyanların dışında her insanın bilmesi gereken cinsten tespitler yapmıştır.

Elbette tespitlerin dönem açısından sağlıklı olmayacağı düşünülebilir fakat Darrow, böyle bir sorunun olabilme ihtimaline karşı adeta önceden önlem alarak mümkün olduğunca geniş tespitler yaparak zamandan ve hatta Amerikan toplumundan ayırık olarak mekandan sıyrılarak kaleme almıştır eserini.

Daha önce Türkçeye kazandırılmayan “Crime: Its Cause and Treatment” eserinin çevirisini yapmış olmak özellikle de bir hukukçu olarak beni çok mutlu etti. Hukuk doktrinine büyük katkısı olacak bir eser olmasa da toplum vicdanında bazı kavramların oturması adına bir ufak tuğla niteliği görme ihtimali bile beni heyecanlandırıyor. Umarım okuyan herkes için kalıcı bir eser olur.

Hamza Eren Sarıçam

Kasım/2023

İstanbul

ÖN SÖZ

Elinizdeki kitap, mahkemede geçirilen kırk yılı aşkın sürenin yansıma ve deneyimlerinden oluşmaktadır. Mesleki pratiğinin yanı sıra ele aldığım konular her zaman özel ilgi alanım olmuştur. İnsan denen bu yaşayan makinenin faaliyetleri, bunların çeşitli tezahürleri ve nedenlerini tartışan kitaplar yazmamda motivasyon kaynağı olmuştur. Çalışmam boyunca insan davranışının sorunlarıyla ilgili en son bilimsel düşünceyi ve araştırmayı sunmaya çalıştım. Eser boyunca olaylara özgün bir araştırmacı gibi biyoloji, psikoloji ya da felsefe alanında otorite gibi değerlendirmelerimi yapıyorum. Yazım süreci boyunca iyi bir öğrenci gibi elimden geldiğince konuyu yoğun bir şekilde ele aldım. Kuşkusuz, belirtilen bilimsel sonuçların bazıları hâlâ tartışmalıdır ve reddedilebilir. Bilimsel bakış ile fikirler, geçici olarak değerlendirilir ve yeni kanıtlar ortaya çıktıkça her zaman yeniden incelenmeye, değişmeye veya eskilerinden uzaklaşmaya meyillidir.

Doğal olarak bu tür bir kitapta insan zihnine ve onun faaliyetlerine pek çok gönderme vardır. Bilimsel olsun ya da olmasın, çoğu kitapta zihin genellikle vücudun diğer bölümlerine kıyasla beyinle daha yakından ilişkilendirilir. Kural olarak “zihin ve beynin” ayrı olduğu görüşünün doğru olduğunu varsayarak hareket ettim. Çoğu zaman bundan doğal bir mesele olarak bahsettim. Son araştırmaların

zihnın beyinden ziyade sinir sistemi ve hayati organların bir fonksiyonu olduğunu ortaya koyduğunun farkındayım. Beynin bir telefon santrali gibi olup yalnızca otomatik olarak vücudun farklı bölgelerine mesaj alıp göndermekle mi ilgili yoksa izlenimleri kaydedip bunları karşılaştırıp bilinç ve düşüncenin merkezi mi olduğu tartışması önemli değildir. Zihin, ne olursa olsun ya da insan sisteminin hangi parçası aracılığıyla çalışıyor olursa olsun, ulaştığım sonuçlarda hiçbir fark yaratmayacaktır.

"Suçlu" olarak adlandırılan bu tür zihinsel anormalliklerin fiziksel kökeni olduğu fikri nispeten yenidir. Konunun tamamı uzun zamandır metafizik açıdan ele alınmıştır. İnsan yavaş yavaş tesadüfleri maddi dünyadan uzaklaştırdı ve davranışı neden-sonuç alanının dışında bıraktı. Deliliğin ahlaki bir kusur olarak görülmesinin üzerinden çok zaman geçmedi. Artık delilik, evrensel olarak insan yapısının çevreyle ilişkisindeki işlevsel bir kusur olarak kabul edilmektedir.

Benim asıl çabam, insan davranışını kontrol eden yasaların, fiziksel dünyayı kontrol eden yasalar kadar sabit ve kesin olduğunu göstermektir. Aslında zihnın tezahürleri ve insanın eylemleri fiziksel dünyanın bir parçasıdır.

Kitabın suçluya yönelik bir savunma ya da özür olarak değerlendirileceğinin tamamen farkındayım ancak sadece ahlaki açıdan suçsuz addetmekten başka bir şey olamaz. Yine de, eğer insanın eylemleri doğal hukuk tarafından yönetiliyorsa, bu ne kadar çabuk tanınır ve anlaşılırsa, suçla mücadele de o kadar akılcı muameleyle benimsenirse, insan davranışının bu en kafa karıştırıcı ve acı verici yansımasının tedavisi ve iyileştirilmesi için mantıklı ve insani çareler

o kadar erken bulunabilir. İnsanların çeşitli eylemlerini titizlikle anlamaya çalıştım ve eğer bu tutumum bir dereceye kadar başarılı olabilirse o ölçüde davranışlar açıklanabilir ve belki de mazur görülür. Eğer olaylarda her şeyi bilen ve her açısıyla anlayan biri olsaydık, kınayamayacağımıza inanıyorum.

Bu konudaki istatistiksel bilgilerin ve görüşlerin çelişkili ve kusurlu olması, sonuçların geniş bir bilimsel anlayışa ve insan eylemlerini kontrol eden yasalara dayanması gerektirdiğinden, kitabı referanslar ve dipnotlarla doldurmamam gerektiğini düşündüm. Kitapta ulaşacağımız sonuçlar, popüler görüşler ve uzun süredir yerleşmiş uygulamalarla farklılık gösterse de bunların eski gerçekler olduğuna ve zamanın en iyi düşüncesine uygun olduğuna inanıyorum.

Bilimsel olarak "suç" ve "suçlu" kelimelerinin kullanılmaması gerektiğinin farkındayım. Bu sözler sebepsiz ve iradi eylemler fikriyle ilişkilidir. İncelenen konunun tamamı insan davranışının bir parçasıdır ve yaşamın diğer tezahürlerinden ayrı tutulmamalıdır. Sözcükleri baştan belirttim çünkü takip edilmesi kolay, popüler bir anlam taşıyorlar.

CLARENCE DARROW.

Chicago, 1 Ağustos 1922.

SUÇ: NEDENİ VE MÜEYYİDESİ

I

SUÇ NEDİR?

Kelimelerin anlamları tam olarak anlaşılmadan “suç” ve “suçlular” hakkında sağlıklı bir tartışma yapılamaz. İnsanların büyük bir çoğunluğu, eğitilmiş olanlar arasında bile, bu kelimelerin açıkça tanımlanmış bir anlamı varmış ve sanki insanlar açık ve belirgin bir şekilde suçlu ve erdemli olarak ayrılmış gibi bir “suçlu”dan söz ederler. Aslında böyle bir ayırım yoktur ve eşyanın doğası gereği böyle bir çizgi asla olamaz.

Kesin olarak söylemek gerekirse, suç, ülkenin kanunları tarafından yasaklanan ve işlenmesine ceza verilmesini gerektirecek kadar ciddi kabul edilen bir eylemdir. Bu eylemin mutlaka iyi ya da kötü olduğu sonucu çıkmaz; ceza, mutlaka herhangi bir ahlaki ihlalden değil, yasanın ihlalinin kaynağıdır. Hiç şüphe yok ki, ceza kanununca yasaklanan şeylerin çoğu, zaman ve mekânın organize halde bulunan toplumuna zarar veren türdendir ve genellikle uzun bir süre

boyunca böyle gelişmiştir. Çoğu ülkede, suç olarak böyle sınıflandırılmıştır. Ancak, bu durumda bile, her zaman yasayı ihlal eden kişinin, yasadan doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu olan çoğunluktan daha alçak bir konumda olduğu sonucu çıkmaz.

Kanunen yasaklanmış olmasının mutlaka kötü olduğu manasına gelmediği açıktır. Yasa koyucular ceza yasalarını sonsuza dek yürürlükten kaldırabilir. Organize olmuş toplum, yürürlükten kalkan, kullanılmayan ve ölen yasaları sürekli olarak göz ardı eder. Büyücülüğe karşı yasalar, uzun “mavi yasalar” dizisi, dini inançları ve birçok sosyal geleneği etkileyen yasalar, yasama organlarının ve mahkemelerin bir zamanlar suç saydığı yasal ve masum eylemler iyi bilinen örneklerdir. Ceza kanunları her zaman yürürlükten kaldırılma veya tekrarlanan ihlaller nedeniyle ölmez, aynı zamanda bir yasama organı her toplandığında mevcut suçların cezalarını değiştirebilir ve daha önce yasaklanmamış belirli eylemleri suç hâline getirebilir.

Eyalet yasama meclislerine ve kongreye gönderilen adamlara bakılırsa, bazı şeylerin yasaklanmış olması bu şeylerin mutlaka kötü olduğu anlamına gelmez; daha ziyade politikacılar, siyasi eylemde en güçlü olan toplum sınıfından bu tür bir yasama talebi olduğuna inanarak hareket ederler. Bu soruyu inceleyen hiç kimse, bir şeyin yasama organı tarafından yasaklanmış olması nedeniyle özünde yanlış olduğu konusunda tatmin olamaz.

Doğruyu veya yanlışlı belirleme yöntemine ilişkin az çok popüler olan diğer görüşlerin tatmin edici olmadığı görüldü. Birçoğu, bir eylemin doğru mu yanlış mı olduğu sorununun dini bir doktrin tarafından çözülmesi gerektiğine inanıyor

ancak bu yönde zorluklar hâlâ çok daha büyük. Her şeyden önce bu, dinin hepsinin olmasa da pek çok biçiminin esasına dair kapsamlı ve hukuki bir araştırmayı gerektirir; şimdiye kadar yapılmamış ve eşyanın doğası gereği yapılamayacak bir araştırmanın neticesinde ortaya çıkabilir ancak. Gerçek şu ki, kişinin dini görüşleri, araştırmaya başlamadan çok önce ve akıldan çok farklı süreçlerle şekillenmektedir. O zaman da tüm dini kurallar yoruma dayanır ve en basit görünen şeyler bile her zaman çeşitli ve bazen birbiriyle çelişen yapılara dönüşür. Herhangi bir dini emirde yorum yapılmadan dolayı olarak güvenilebilecek çok az şey var. “Öldürmeyeceksin” emri basit gibi görünüyor ama bu bile şaşmaz bir davranış kuralı sağlıyor mu?

Elbette bu emir, hayvanların öldürülmesini yasaklamak anlamına gelemaz. Ancak bunun böyle olduğuna ya da en azından olması gerektiğine inanan birçok insan var. Hiçbir Hristiyan devleti bu kuralı suçtan hüküm giymiş idam mahkûmlarına veya savaşta öldürmeye karşı olan erkeklere uygulamamaktadır; ancak yine de hatırı sayılır bir azınlık her zaman her iki öldürme biçiminin de emri ihlal ettiğini savunmuştur. Aynı şekilde kazara öldürmeler, meşru müdafaa veya mülk ve aileyi savunma amaçlı öldürmeler için de geçerli olduğu söylenemez. Kanunlar da farklı öldürme türleri için çok hafif cezalardan idama kadar her düzeyde ceza öngörüyor. O halde açıkça, emrin “Öldürmek yanlış olduğunda öldürmeyeceksin” şeklinde yorumlanması gerekir ve bu nedenle davranışa yönelik bir rehber sağlamaz. Ayrıca şunu da eklemek gerekir: “Yanlış olan hiçbir şeyi yapmayacaksın.” Dini doktrinler, bir devletin ceza kanunu olarak açıkça kabul edilemez.

İyi ve kötü davranışın temellerine ilişkin bu belirsizlik içinde birçok kişi, şaşmaz rehber olarak “vicdan”a başvurur. Vicdan nedir? Açıkçası, zihnin ayrı bir yetisi değildir ve eğer öyle olsaydı, diğer yetilerden daha güvenilir olur muydu? İlahi bir gücün her insana vicdan aşıladığı sık sık söylenir. Daha sonra tartışılacak olan insanın diğer organizmalardan tür olarak farklı olup olmadığı sorusu bir yana, eğer vicdan insana ilahi bir güç tarafından yerleştirilmişse, neden bütün insanlara aynı rehber verilmemiştir? Hiç şüphe yok ki, hangi zihniyete sahip olursa olsun tüm insanlar vicdan denilen şeye sahiptir; yani bazı şeylerin doğru, diğer bazı şeylerin ise yanlış olduğu duygusuna sahiptirler. Vicdan, hayattaki tüm eylemleri etkilemez ama muhtemelen vicdan sahibi için en önemli olanları etkiler. Ancak kişiye göre de değişir. Dünyanın, vicdanın doğruyu ve yanlış gösteren doğru bir rehber olduğuna inanması için hangi nedenleri var?

Vicdanın kökeni kolaylıkla anlaşılır. İnsanın vicdanı, yaşadığı zamana ve yere, alışkanlıklarına göre şekil değiştirir; öğretileriyle, alışkanlıklarıyla, inançlarıyla gelişir. Çoğu insan da yaşadığı toplumun rengine bürünür. Bazı insanlar diğerlerinin aksine herhangi bir eti yiyemez, domuz eti yemesi vicdanlarını rahatsız eder, bazıları cuma günü et yemekte, bazıları ise para karşılığında herhangi bir şans oyunu oynamakta, pazar günü herhangi bir keyif verici aktivite yapmakta veya sarhoş edici içkiler içmekten rahatsızlık duymaktadır. Vicdan tamamen çevre, eğitim ve mizaç meselesidir ve herhangi bir alışkanlık veya inançtan daha yanılmaz değildir. Kişinin her zaman kendi vicdanını takip etmesi gerekip gerekmediği başka bir sorudur ve vicdanın şaşmaz bir davranış kılavuzu olup olmadığı sorusuyla karıştırılmamalıdır.

Bazıları, “suçlu”nun “anti-sosyal” olan kişi olduğunu söyleyerek sorunun çeşitli zorluklarından kaçınmaya çalışıyor. Peki, bu bizi işığa yaklaştırıyor mu? Anti-sosyal kişi, yaşamı içinde yaşadığı örgüte veya topluma düşman olan kişidir; komşularının huzurunu, memnuniyetini, refahını ya da yaşamının içinde bulunduğu siyasi veya sosyal organizasyonu zedeleyen kişidir.

Bu anlamda tarihin en çok saygı duyulan adamlarının çoğu suçlu olmuştur; yaşamları ve öğretileri, yaşadıkları toplumların öğretileri, alışkanlıkları ve inançlarıyla az ya da çok çelişki içinde olmuştur. Eşyanın doğası gereği bilge ve idealist hiçbir zaman var olanla yetinemez ve yaşamları sürekli bir değişim içindedir. Eğer anti-sosyal bireyin cezalandırılması gerekiyorsa, işi ve mülkiyeti tamamen bencil amaçlar doğrultusunda manipüle eden birçok vurguncu ve sanayici ne olacak? Peki ya dünyanın kaynaklarını kontrol edebilmek ve kendi çıkarları için hemcinslerini sömürebilmek için mümkün olan her reformu ve geleneksel sloganı kamuoyunu etkilemek için kullanan büyük finansçılarımızın çoğuna ne demeli?

Gruba uyum sağlama konusunda hiçbir iki erkek aynı güce sahip değildir. Kalabalığın görüşlerine ve yaşam pratiğine köle gibi itaatkâr olanlar, değişimin ve bireyselliğin en büyük düşmanları olduğu oldukça açıktır. Gerçek şu ki, doğru ve yanlışın temellerine ilişkin genel kabul görmüş teorilerin hiçbirisi, hiçbir zaman hukukun veya ahlakın temeli olmamıştır. Dünyanın her zaman takip ettiği ve belki de her zaman kabul edeceği temeli bulmak zor değildir.

Suçlu, yaşadığı toplumun yaşam alışkanlıklarını, geleneklerini, “halk”larını ihlal eden kişidir. Örf ve adetler, top-

lumun nazarında bunların ihlalini ciddi bir mesele hâline getirecek kadar önemli olmalıdır. Bu tür bir ihlal, saiklerin bencil ya da diğerkâm, iyi ya da kötü olmasına bakılmaksızın kötü olarak kabul edilir. Geleneksel geleneklerin belirli bir geçerliliği ve belirli bir saygı görme hakkı vardır, ancak değişime inanan hiç kimse bunların iyi olduğu kadar engel de olduğunu inkâr edemez. İnsanlar ahlaki fikirlere, iyi ve kötünün, doğru ve yanlışın, sosyal veya anti-sosyal yaşamın bilimsel veya dini bir araştırması yoluyla ulaşmadılar.

İnsan, kanun yazmadan önce de, felsefe yapmadan önce de yaşıyordu. Basit ve otomatik olarak yaşamaya başladı; kendisi için kötü şans alametleri olan çeşitli “tabuları” ve onu kötü talihten bağışık kılan bazı büyüler ve benzerlerini benimsedi.

Her yerde yolunu kuşatan tehlikelerden kurtaran tılsımlar, muskalar ve törenler de bir o kadar yaygın ve tuhaf olmuştur. İlkel insanın hayatı dar bir yolda yapılan bir yolculuktur; dışarıda onu yalnızca büyüünün güvende tutabileceği sonsuz tehlikeler vardı.

Çoğu hayvanın yaşamı kendiliğinden benzer sürüler hâlinde gruplanır. Bufalolar, atlar ve kurtlar sürüler hâlinde gezerler. Bu grupların bazıları karıncalar ve arılar gibi birbirine sıkı sıkıya bağlıken, diğerlerinin birimleri birbirinden çok daha uzak bir şekilde hareket ederler. Ancak grup ne olursa olsun birimler uyum sağlamalıdır. Kurt sürüden çok uzaklaşırsa acı çeker veya ölür; sağda ya da solda, arkada ya da önde olması fark etmez; sürüyle birlikte kalmalı ve kaybolmamalıdır.

En eski zamanlardan beri insanlar kendilerini gruplar

hâlinde düzenlemişlerdir; belli bir şekilde seyahat eder; alışkanlıklar, gelenekler ve yaşam tarzları oluşturlar. Bu “gelenekler” insan yasalarından çok önce doğmasının yanı sıra daha sonraki çağların yasalarından daha katı bir şekilde uygulanacaktır. İnsanlar yavaş yavaş “tabularını”, büyülerini, alışkanlıklarını ve geleneklerini din ve kanunlarda somutlaştırdılar. Bir yasa, uzun zaman önce bir halkın yaşamının bir parçası olan bir alışkanlığın veya geleneğin kodlanmış hâliydi yalnızca. Yasa koyucu hiçbir zaman gerçek anlamda yasa yapmaz; o sadece gelenek veya görüş gereği zaten eylem kuralı hâline gelmiş olanı veya en azından yasa hâline geldiğini düşündüğü şeyi kitaplara yazar.

Bir sınıf insan her zaman kalabalığa ayak uydurmak konusunda endişeli olmuştur. Yolda olmak daha kolay ve ödülleri daha kesindir. Başka bir sınıf ise kalabalığa karşı şüpheci ve kırgındır. Bu insanlar alışılmış yolu takip etmeyi reddederler; yeni ve daha iyi yollar arayarak vahşi doğaya doğru yola çıkarlar. Bazen başkaları da onları takip ederek daha kısa bir yol çizerler. Çoğunlukla ise sürüyü terk ettikleri için telef olurlar. Organize birimin, zamanın ve yerin, toplumun gözünde, yolu koruyan adamın doğru olanı yaptığı şeklindedir. Yeni bir yol açıp sürüden ayrılan adamın yanlış yaptığı görüşü hâkimdir. Son tahlilde suçlu, sürüyü terk eden kişidir. Geride kalabilir, öne geçebilir, sağa ya da sola gidebilir, daha iyi ya da daha kötü olabilir ama kaderi aynıdır.

Ne kadar biçimlenmiş ya da ne kadar bilim dışı olursa olsun, alışılmış yolun var olma hakkı vardır. Genel olarak yaşamı koruma eğilimindedir. İnsan ırkı için en az direncin olduğu yoldur. Öte yandan, bu en iyisi değil ve zamanın

kurallarını çiğneyen ve bazı kavramlara meydan okuyanlar açısından yol her zamankinden daha kolay hâle getirilmiştir. Her iki yol da doğrudur ve her iki yol da yanlıştır. İki yol arasındaki çatışma insan ırkı kadar eskidir.

Yollar, gelenekler ve kurumlar sonsuza dek değişecek. Doğru ve yanlış fikirler de öyledir, kanunlar da öyle. Kanun, hiç şüphesiz, örf ve adetlerin değişmesini zorlaştırıyor çünkü var olanın korunmasını sağlıyor.

O halde doğru ve yanlışın temelinde bu kelimelerin ortak anlayışına cevap veren hiçbir şey yok mu? Daha uzun süredir yasak olan ve öyle görünüyor ki mutlaka daha uzun süre yasaklanması gereken bazı gelenekler var ama hepsinin kökeni aynıdır. Değişen dünya, en ağır cezalarla cezalandırılan en şok edici suçların nasıl takvimden çıkarıldığını ve artık yanlış şüphesi bile taşımadığını gösterir. Dini farklılıklar, falcılık ve büyücülük muhtemelen diğer eylemlerden daha ağır cezalar getirmiştir; ancak, alışkanlık, gelenek ve inançtaki bir değişiklik, bu tür suçların tümünü çoktan ortadan kaldırmıştır. Aynı şekilde suçlar da yeni ideallerle, yeni hareketlerle ve koşullarla gelir ve gider. Ceza kanunumuzun büyük bir kısmı mülkiyet haklarıyla ilgilidir; ancak, bunların neredeyse tamamı nispeten modern gelişimden kaynaklanmaktadır. Yeni bir duygu insanı ele geçirebilir, bu da kanunların hepsinin olmasa da çoğunun yürürlükten kaldırılmasıyla sonuçlanabilir. Böylece günümüzün kontrol duygusu gibi görünen mülkiyetin üstüne başka bir düşünceyi yerleştirebilir.

Açıkça söylemek gerekirse suç, yalnızca yasanın yasakladığı ve cezaların öngörüldüğü davranış veya eylemlerdir. Fiilin sınıflandırılmasının mutlaka ahlaki davranışla ilgili

olması gerekmez. Bu kesin bir standartla düzeltilemez. İyi ile kötü, doğru ile yanlış arasında net bir çizgi yoktur. İyi ve kötü davranışı belirlemenin genel yollarının pek değeri yoktur. İkisi arasındaki çizgi her zaman belirsiz ve değişkendir. Son tahlilde iyi ya da kötü davranış, bir topluluğun “örf ve adetlerine”, alışkanlıklarına, inançlarına ve geleneklerine bağlıdır. Davranışı yargılamanın gerçek temeli bu olsa da, her zaman değişmektedir ve eşyanın doğası gereği, eğer istikrarlı hâle getirilebilirse, bu, toplumun tabakalaştığı ve tüm gelişme umutlarının öldüğü anlamına gelecektir.

II

CEZANIN AMACI

Cezanın ne amacı ne de etkisi, en iyi savunucuları tarafından bile, hiçbir zaman tam manasıyla tanımlanamamıştır. Ceza vermeye devam ettiğimiz sürece bu konuda tartışmalar olacaktır. Hiç şüphe yok ki cezalandırma fikri, en azından bir dereceye kadar hayatın bir parçası olan kırgınlık, nefret ve intikam duygusundan doğmuştur. Köpeğe bir sopayla vurursanız dönüp sopayı ısırır. Hayvanlar saldırıları püskürtür ve düşmanlarıyla ölümüne savaşır. İlkel insan, nefretini ve intikam duygusunu canlı ve cansız şeylere yöneltti. Kabilelerde, suç işleyen kabilenin bir üyesi öldürülene kadar hiç kan dökülmedi. Daha yakın zamanlarda kan davaları nesiller boyunca devam etti ve ailenin son ferdi ortadan kal-

dırılıncaya kadar unutulmadı. Biyolojik olarak korku ve yaralanmayı öfke ve nefret takip ederken peşi sıra da ceza gelir. Bireyler, topluluklar ve bütün halklar, gerçek ya da hayali bir yaralanmadan nefret eder ve intikam almaya yemin ederler. İntikam dışında başka bir amacın olamayacağı durumlarda ölüme kadar varan cezalar uygulanır. Kurbanın zayıf ya da güçlü, yaşlı ya da genç, akli başında ya da deli olması hiç fark etmez; insanlar ve toplumlar dışarıdan gelen müdahalelere tam olarak hayvanların tepkisi gibi tepki verir.

Cezanın harekete geçirici amacının intikam olduğu, Batı dünyasının etik fikirlerini şekillendiren dini öğretilerde bolca gösterilmektedir. Eski Ahit, intikamın gerekçeleriyle doludur. Birkaç alıntı, bu doktrinin İncil tarafından onaylandığını fazlasıyla göstermektedir:

Kim insan kanı dökerse, onun kanı insan tarafından dökülecektir. Yaratılış 9;6.

Yeryüzünde dökülen kanın kefareti ancak onu dökenin kanı ile olur. Sayılar 35;33.

Bu nedenle uluslar [Yahudi olmayanlar] neden şunu söylesinler: Onların [Yahudilerin] Tanrısı nerede? Kullarının dökülen kanının intikamı milletler arasında gözümüzün önünde alınsın. Mezmurlar 79;10.

İntikamı aldığı anda sevinecek; ayaklarını kötülerin kanında yıkayacak. Öyle ki, insanlar şöyle diyecekler: Doğrulara gerçekten bir ödül vardır; gerçekten yeryüzünde hüküm veren bir Tanrı vardır. Mezmurlar 58;10.

Ve ben [Tanrı] sözlerine kulak vermeyen uluslardan öfke ve gazapla intikam alacağım. Mika 5;15.

Her şey kanla temizlenir ve kanın akmasından başka bir bağışlama yoktur. İbraniler 9;22.

Çünkü şunu söylediğini biliyoruz: İntikam bana aittir. ... Var olan Tanrı'nın eline düşmek korkunç bir şeydir. İbraniler 10;30.

İsa'nın intikam doktrini reddedişi sıklıkla iddia edildiği doğrudur. Bu iddiayı kanıtlamak için 5. Matta, 38-30'daki pasaj sık sık alıntılanır: "Göze göz, dişe diş dendiğini duyduunuz. Ama size şunu söyleyeyim, direnmeyin. Kötüdür, ama kim sana sağ yanağına vurursa ona diğer yanağını da çevir." Ancak İnciller ve Yeni Ahit'in diğer kitapları, direnmemenin insanoğlunun rehberliği için bir kural olarak değil, yalnızca Yahudi ve Hristiyanların bir mezhebi tarafından kendilerini Romalılardan kurtarmak için bir politika olarak ortaya konduğunu açıkça göstermektedir. Doktrinin nedeni, direnişin umutsuz olduğu ve gücü elinde bulunduran Tanrı'nın, Yahudi ve Hristiyanların veremeyecek kadar zayıf oldukları intikamı, zamanı gelince zalimlerden alacağı inancıydı. İsa ve ilk Hristiyanlar, kendi yakın bölgelerinin ötesinde hiçbir halkın varlığından haberdar değildi. Onlar, bir bütün olarak insanlığa veya gelecek nesillere hitap etmiyorlardı.

İlk Hristiyanlar, Yahudiler ve diğer halkların inandığı gibi, yargılamanın ve cezalandırmanın intikam olduğuna inanıyorlardı. (Bkz. 13 Matta 41-43, 23 Matta 33, 25 Matta 46.) Dünyanın sonunun yaklaştığına inanıyorlardı; Rabb'in gelişinin yakın olduğunu; o nesilden bazılarının ölümü tatmayacağını ve Tanrı'nın kendi zamanında günahkârları cezalandıracağını söylüyorlardı. Yeni Ahit, "Aziz Petrus'un

Vahiyleri”nde belirtilen ve detaylandırılan bu doktrinle doludur.

Muhtemelen bu belge MS 150 yıllarında hazırlanmış ve 200 yılına gelindiğinde bazı Hristiyan topluluklarında “Kutsal Yazılar” olarak okunmuştur. Daha sonra ortadan kayboldu ve belgenin önemli bir parçası 1887 yılında Mısır’daki Akhmim’de bulunana kadar yalnızca biliniyordu. Belgenin bir kısmı, İsa’nın müritlerinin ondan kendilerine dünyanın durumunu göstermesini istediği bir sahneyi temsil ediyor. Bu bilginin insanları Hristiyanlığı kabul etmeye teşvik etmek için kullanılmıştır. Ölülerini canlandırma isteği kabul edilir ve müritlerine yalnızca doğruların güzel meskenlerinin bir görüntüsü değil, aynı zamanda kötülere verilen cezaların canlı bir resmi de gösterilir. Cezaların, bahsedilen suçları gerçek anlamda cezalandırıcı bir şekilde dengelemek için nasıl tasarlandığını belirtmek ilginçtir. Dante ve Milton’un cehennem resimlerinin temelini oluşturan da bu tür bir gelenektir.

Bu belgenin daha ilginç kısmı aşağıdadır:

Rab bana [Petrus’a] bu dünyanın dışında çok büyük bir ülke gösterdi; ışıklar son derece parlaktı ve oradaki hava güneş ışınlarıyla aydınlanıyordu ve dünya solmayan çiçeklerle açan, baharatlar ve bitkilerle dolu, güzeldi. Çiçekler açar, bozulmaz ve bereketli meyveler verirdi. Koku o kadar muhteşemdi ki oradan bize bile geldi. Ve orada oturanlar parlayan meleklerin esvabını giymişlerdi ve onların esvabı ülkelerinininki gibiydi. Orada melekler onların etrafında geziniyordu. Orada yaşayanların görkemi eşitti ve orada sevinçle hep bir ağızdan Rab Tanrı’ya övgüler yağdırdılar. Rab bize şöyle dedi: Burası doğru kardeşlerinizin yeridir.

O yerin karşısında fazlasıyla kurak bir başka yer gördüm ve orası cezalandırma yeri idi. Orada azap görenler ve onları cezalandıran melekler, mekânın havası gibi koyu renk elbiseler giymişlerdi.

Orada bazı kişiler dillerinden asılıyordu. Bunlar, doğruluk yoluna küfredenlerdir ve altlarında, alevleri kendilerine azap veren bir ateş yatmaktaydı.

Ayrıca içinde doğruluğu saptıran bazı adamların bulunduğu, alevli çamurla dolu büyük bir göl vardı ve onlara azap veren melekler musallat olmuştu.

Yanan çamurun üzerine saçlarından asılan başka kadınlar da vardı ve bunlar kendilerini zina için süsleyenlerdi. Ve zina pisliğinde onlara karışan adamlar, başları o çamura ayaklarından asılıyorlardı ve yüksek sesle şöyle haykırıyorlardı: Biz bu yere geleceğimize inanmamıştık.

Katillerin ve suç ortaklarının, kötü yılanlarla dolu dar bir yere atıldıklarını, bu kötü canavarların, o cezayı vermek için ileri geri dönerken onları vurduğunu ve büyük kara bulutlar gibi solucanların onlara musallat olduğunu gördüm. Öldürülenlerin ruhları, katillerinin cezalandırılmasını seyrederken şöyle dediler: Ey Tanrım, senin hükmün adildir.

Diğer erkekler ve kadınlar ortalarına kadar alevler içindeydiler ve karanlık bir yere atıldılar ve kötü ruhlar tarafından dövüldüler ve içleri huzursuz solucanlar tarafından yenildi. Doğrulara zulmedenler ve onları yetkililere teslim edenler bunlardı.

Bunların karşısında dillerini kemiren ve ağızlarında alevli ateş bulunan başka erkekler ve kadınlar da vardı. Bunlar yalancı tanıklardı.

Kılıçtan ya da herhangi bir iğneden daha keskin, kırmızı ve sıcak çakıl taşları vardı. Yırtık pırtık ve pis giysiler içindeki kadınlar ve erkekler ceza olarak üzerlerinde yuvarlanıyorlardı. Bunlar, zenginliklerine güvenen, yetimlere ve dullara acımayan, Allah'ın emrini küçümseyen zenginlerdi.

Başka bir büyük gölde erkekler ve kadınlar dizlerine kadar ayakta duruyordu. Bunlar tefeciler ve bileşik faiz alanlar idi.

Ünlü vaiz, akademisyen ve Princeton Üniversitesi bölüm başkanı Jonathan Edwards, “Öfkeli Tanrının Elindeki Günahkârlar” adlı meşhur vaazında, intikam olarak cezaya ilişkin dini ve hukuki görüşü güçlü ve güzel bir dille ortaya koyuyor:

Onlar [günahkârlar] cehenneme atılmayı hak ediyorlar; öyle ki ilahi adalet hiçbir zaman engel teşkil etmesin, Tanrı'nın her an onları yok etmek için gücünü kullanmasına hiçbir itirazda bulunmaz. Evet, tam tersine, adalet yüksek sesle onların günahlarının sonsuz bir şekilde cezalandırılmasını talep ediyor. İlahi adalet, Sodom'un bu tür üzümlerini veren ağaç için şöyle diyor: “Kesin onu, neden yere yük oluyor?” Luka xiii. 7. İlahi adaletin kılıcı her an başlarının üzerinde sallanmaktadır ve onu geri tutan şey keyfi merhametin eli ve Tanrı'nın salt iradesinden başka bir şey değildir.

Onlar artık Tanrı'nın cehennem azabında ifadesini bulan aynı öfke ve öfkesinin hedefidirler ve her an cehenneme inmemelerinin nedeni, kudreti altında oldukları Tanrı'nın, o zaman onlara pek kızgın değil; şu anda cehennemde eziyet ettiği sefil yaratıkların çoğuna ne kadar kızgınsa, orada da gazabının şiddetini hissediyor ve taşıyor. Evet, Tanrı şu

anda yeryüzünde bulunan çok sayıda insana çok daha fazla öfkeleniyor; evet, şüphesiz, şu anda bu cemaatte bulunan ve belki de daha rahat ve sessiz olan birçok kişiyle, şu anda cehennem alevlerinde olanların çoğuyla olduğundan daha rahat ve sessizdir.

Öyle ki, Tanrı onların kötülüklerini umursamadığı ve buna gücenmediği için elini gevşetmiyor ve onları kesmiyor. Her ne kadar onlar onu öyle sansalar da, Tanrı tamamen kendileri gibi bir şey değildir. Tanrı'nın gazabı onlara karşı yanıyor; onların laneti uyumuyor; çukur hazırlandı; ateş hazırlandı; fırın artık sıcak; onları almaya hazırız; alevler öfkeleniyor ve parlıyor. Parıldayan kılıç bilenmiş ve üzerlerinde tutulmuş, altlarında çukur ağzını açmış.

Bir örümceği ya da iğrenç bir böceği ateşin üzerinde tutar gibi sizi cehennem çukurunun üzerinde tutan Tanrı, sizden tiksiniyor ve korkunç bir şekilde istemiyor. Sana olan gazabı ateş gibi yakabilir. O, sizi ateşe atılmaktan başka hiçbir şeye layık görmüyor. O, sizin huzurunuzda bulunmanıza katlanamayacak kadar saf gözlere sahiptir. Onun gözünde, bizimkilerin en nefret dolu ve zehirli yılanın gözünden on bin kat daha iğrençsin. Sen Onu inatçı bir isyancının prensine yaptığından çok daha fazla gücendirdin ama yine de seni her an ateşe düşmekten alıkoyan onun elinden başka bir şey değil. Dün gece cehenneme gitmemiş olman başka hiçbir şeye atfedilmiyor. Uykuya gözlerini kapadıktan sonra bu dünyada yeniden uyanmanın acısını çektiğini ve sabah kalktığınızdan beri neden cehenneme düşmediğinize, Tanrı'nın elinin sizi ayakta tuttuğuna dair söylenecek başka bir neden yok. Burada, Tanrı'nın evinde oturup onun kutsal ibadetine günahkâr, kötü bir şekilde katılarak onun saf gözlerini kıskırttığınıza göre, neden cehenneme gitmediğinize dair size

verilecek başka bir neden yok; evet, şu anda cehenneme düşmemenizin nedeni olarak gösterilecek başka hiçbir şey yok.

Ey günahkâr! İçinde bulunduğunuz korkunç tehlikeyi bir düşünün: Öfkesi size karşı kıskırtilan ve öfkelenen Tanrı'nın elinde tutulduğunuz büyük bir gazap fırını, gazap ateşiyle dolu geniş ve dipsiz bir çukur. Cehennemdeki lanetlilerin çoğuna karşı olduğu gibi: Etrafında ilahi gazabın alevleri parıldayan ince bir ipe asılıyorsunuz ve onu her an yakıp paramparça etmeye hazırsınız ve hiçbir aracıyla ilgilenmiyorsunuz ve kendinizi kurtarmak için tutunacağınız hiçbir şey yok. Gazap alevlerini uzak tutacak hiçbir şey yok, kendinize ait hiçbir şey yok, şimdiye kadar yaptığınız hiçbir şey yok, Tanrı'yı ikna etmek için yapabileceğiniz hiçbir şey yok.

Burada bulunan, henüz yenilenmemiş bir durumda kalan sizler, şunu düşünün: Allah'ın öfkesinin şiddetini yerine getireceği, hiç acımadan gazap vereceğine delalettir.

Artan bilgi intikam dilini bir miktar yumuşatmış olsa da, hem din hem de hukuk, cezanın temel gerekçesini intikam doktrininde buldu.

Kilise baştan beri sürekli olarak Tanrı'nın günahkârı sonsuz azapla cezalandıracağını öğretmiştir. Herkesin doğuştan kötü olduğunu ve ancak lütufla kurtarılabilceğini anlattı. Çekilecek ceza, insan aklının tasavvur edebileceği kadar korkunçtu. Düzeltme veya örneklendirme için ihtiyaç duyulabileceği zamanın ötesinde sonsuza kadar devam edecektir. Birkaç insancıl veya aşırı duyarlı bakana rağmen, doktrin varlığını sürdürüyor ve kilise tarafından dikkatle

korunuyor. Devletin de aynı şekilde intikam alma, acı çekmek uğruna cezalandırma fikrine sıkı sıkıya bağlı olduğu da aynı şekilde ortadadır. İntikam duygusunun insanın yapısına ne kadar derin bir şekilde yerleştiğinin farkına varmak için, suçla itham edilen kişiye karşı iyiden duyulan nefretin gücünü ve derecesini ve insan avı için gösterilen gayreti not etmek yeterlidir. Gerçek şu ki bu, din ve siyasi kurumların gelişmesinden önce de hayatın bir parçasıydı.

Ancak artık çoğu insan cezanın intikam amaçlı olduğunu kabul etmekten utanıyor ve bu nedenle cezanın getirdiği zulme karşı çeşitli bahaneler ve özürler öne sürüyor. Hâlâ cezaya inanan daha insancıl veya “hassas” olanlardan bazıları, cezalandırmanın amacının kurbanın yeniden şekillendirilmesi olduğunu iddia ediyor. Elbette idam cezası, hatta ömür boyu ceza veya çok uzun süreli cezalar için talep edilemez. Bu durumlarda ne reform yapmaya teşvik ne de reformun herhangi bir amacı vardır. Reform ne kadar kapsamlı olursa olsun, mahkûm asla topluma geri dönmez veya dünyaya faydalı olma veya hayattan zevk alma şansı kalmadığında geri döner.

Mahkûmu ıslah etme amaçlı olduğunu söyleyenler insan psikolojisine aşina değillerdir. Hapishane; acı ve umutsuzluğu besleyen, neredeyse her zaman erkeklere gaddarca davranma eğiliminin olduğu yerdi. Sıradan bir mahkûmun hayatı, mevcut şeylere karşı eleştiriye ve kızgınlığa, özellikle de cezasından sorumlu olanlara karşı yerleşik nefrete adanmıştır. Sadece birkaçı ki bunlar en zayıf olanlardır, durumlarından dolayı kendilerini suçlarlar. Her akıllı insan kendisini hapishane kapısına götüren çeşitli adımları takip edebilir ve eğer anlamadıysa her adımın ne kadar kaçınılmaz olduğunu

hissedebilir. Cezaevindeki “tekrarlayanların” sayısı, bu tür bir yaşayan ölümün mahkûmlar üzerindeki etkisini gösteriyor. Dünyada bir suçlu olarak damgalanmak ve yeniden ortaya çıkmak, kişiyi yaşam mücadelesinde zayıflatır ve en iyi ihtimalle çoğu erkek için yeterince zor olan bir yarışta sakat bırakır. Adam hapishanedeysen ve hapishaneden çıktıktan sonra kendine ait bir dünyada yaşar; tüm ahlaki değerlerin gardiyanın ve genel olarak toplumun kabul ettiğinden farklı olduğu bir dünya. Birçokerkeğin suç işlemesini engellemeye yardımcı olan büyük etki (arkadaşlarının yargısı) artık onu davranışlarından caydırmaz. Aslında cezaevlerini anlayan herkes -bu tür yerler ne kadar iyi yönetilirse yönetilsin- bilir ki, bir kişiye yardım edilen hapishanede hizmet sırasında binlerce kişi yaralanır veya tamamen yok olur.

Çok az kişi, suçlulara gösterilen nezaketten dolayı cezaevine gönderildiğine ciddi olarak inanıyor. Eğer bu fikrin bir temeli olsaydı, her mahkûm dikkatle gözlemlenir ve uygun duruma geldiğinde dünyaya geri gönderilirdi. Cezaların kısaltılması için çeşitli sebepler ve yöntemler sunan şartlı tahliye kanunları bile, kişinin reform yaptığında serbest bırakılabileceği kuralını hiçbir zaman koymamıştır.

Çok daha geniş bir kesim, cezanın suçtan caydırdığı bahanesini öne sürüyor. Aslında bu fikir öyle köklü ki, çok az kişinin onu sorgulamaya cesareti var. Cezanın suçtan caydırdığı düşüncesi, bireysel olarak mahkûmun başka bir suç eyleminden alıkonulduğu anlamına gelmez. Hüküm giymiş bir kişi, jürinin, mahkemenin veya şartlı tahliye kurulunun kararına göre kefaretni ödeyeceği veya en azından işlediği suçtan dolayı yeterince acı çekeceği süre kadar hapiste tutulur. Süreler yeterince uzun değilse daha da uzatılabilir.

Cezanın caydırıcı olduğu fikri, A cinayetten dolayı cezalandırılmadıkça B'nin öldüreceği anlamına gelir; bu nedenle A'nın kendisi için değil, B'yi suçtan uzak tutmak için cezalandırılması gerekir. Bu, adil veya insancıl olan birine pek çekici gelmeyen dolaylı bir cezadır. Peki, A'yı cezalandırmak B'yi suç işlemekten alıkoyar mı? Bu kesinlikle B'yi daha sosyal bir adam yapmaz. Eğer bu onu herhangi bir şekilde etkiliyorsa, bu onu suç işlemekten korkutmaktır; ancak B'yi korkutmanın doğrudan sonucu, onu suç işlemekten alıkoymak değil, keşfedilmekten koruyacak önlemleri almasını sağlamaktır. Tespit edilme ve cezalandırılma korkusunun suçu ne kadar engellediği elbette tamamen teoriktir ve ne istatistikle ne de mantıkla çözülemez. Kesin olan bir şey var ki, eğer B suçtan uzak tutuluyorsa, bu korku yoluyladır ve insanın tüm düşmanları arasında en çok sefalet ve acıya neden olan, korkudur.

Birinin cezalandırılmasının diğerlerini caydırmadığını gösteren birçok gerçek vardır. Özellikle gençler tarafından tekrar tekrar işlenen suçlar, her ayrıntısıyla gazetelerde geniş yer bulan, çoğu zaman da bir suçlunun asılması yoluyla geniş yankı uyandıran daha önceki bir suça benzer. Her zaman ağır cezalar talep eden düşüncesiz halk bile, ceza örneğinin caydırıcı olduğuna inanmıyor. Halk, idam ve suç resimlerinin sergilenmesini istemez. Her nasılsa, çoğu insanın her şeyi gördüğü gibi belirsiz ve bulanık bir şekilde, halk, suçu önleyen cezalar yerine, cezaların suçu teşvik ettiğini fark ediyor. İnsanların intikam ve cezanın birlikte gittiğini kabul ettiği eski günlerde, en azından daha mantıklıydılar çünkü infazlar herkesin görebilmesi ve caydırılabilmesi için gün ışığında yapılıyordu.

Ancak bu tür cezalar uzun zaman önce kaldırıldı. Artık infazlar sıkıca kapatılmış kapılar ardında, genellikle gün doğmadan önce yapılıyor; kurbanın öldüğünü bildiren bir doktor, ruhunu kurtarmaya çalışan bir vaiz ve birkaç seçkin misafir dışında kimse bulunmuyor. En insancıl kişiler, ölenin ölüm ilanının ötesinde, gazetelerdeki haberlerin gizlenmesini, suçun ve cezasının ayrıntılarının yayınlanmasının yasaklanmasını savunuyor. Bu başarılı olduğu sürece, cezanın caydırıcı olmadığı, bunun yerine suçu teşvik ettiğinin ifşasıdır. Suçun cezayla önleneyeceği düşüncesinin ardından, gençlerin suçun sonuçlarını anlayabilmelerini sağlamak için cezaevlerini ziyaret etmeleri, tüm infazların kamuya açık olması ve en yüksek tepelerde gerçekleştirilmesi zorunluluğu gelecektir.

Şiddet suçu hakkında o kadar çok şey yazıldı ki, okuyucuya bunları hatırlatmaya pek gerek yok. Gerçek şu ki, cezanın caydırıcı olduğunu söyleyenlerin kendi söylediklerine dahi güvenleri yoktur.

İnsan zihninin işlemleri her zaman gizem ve belirsizlikle gölgelenmiştir. Görülen, duyulan ve hissedilenlerin etkisi hiçbir zaman kesin olmamıştır. Telkinlerin büyük gücü, özellikle gençler arasında, ancak şimdilerde anlaşılmaya başlandı. Öneriyle birçok şey yapılabilir. Olgunlaşmamış beyin, duyuların sinirler aracılığıyla kendisine taşıdığı her şeyi kaydeder; kayıtlar, canlı hayal gücü aracılığıyla sürekli olarak eyleme geçmeyi öneriyor ve teşvik ediyor. Bütün iyi öğretmenler ve gözlemci ebeveynler onun gücünü biliyorlar ve bu tür konular kanıtlanabildiği sürece suç ve cezanın ayrıntılarının, özellikle gençlerde zihne taşınan telkin yoluyla kendilerini tekrar tekrar yeniden ürettiği açık görünüyor.

Macera, aşk ya da savaş telkinleri kadar suç telkinlerinin de zihni etkileyeceğini düşünmek için her türlü neden vardır.

Eylemleri veya doğası nedeniyle özgürlüğünden alıkonulamayacağı sonucu çıkar mı? Bu soruyu sormak gerçekten boş. Sözde suçlu ve onun sorumluluğu hakkında ne düşünürsek düşünelim, ya da ister merhamet ister nefret hissedelim, toplumun büyük çoğunluğu, öz denetimi az olan birinin, suça ciddi ve doğrudan müdahale etmesine izin vermeyecektir. Yaşadığı toplumun huzur ve mutluluğu, gerek kanun gereği gerekse denetim mekanizmaları aracılığıyla bazı erkeklerin serbest kalmasına izin verilmeyecek. Kuşkusuz, uygun tedavi ve çevre koşulları sağlandığında, bu tür anti-sosyal davranışların çoğu ortadan kalkacaktır, ancak gelecek yıllarda da varlığını sürdürecektir.

Başkasının özgürlüğünü elinden almanın tek bir gerekçesi vardır: Herhangi bir toplumdaki büyük insan kitlesi meşru müdafaa için hareket etmelidir ve edecektir. Bunu haklı çıkarmak için incelikli teorilere ihtiyaç yok. Nefretin bununla hiçbir ilgisi olmamalıdır. İnsanın bu konudaki davranışı, ancak sürüye düşman olanı yok eden hayvanın davranışı gibidir. Grubun kendini koruması, bireyin kendini korumasıyla aynıdır. Hem grup hem de adam, tehdidin niteliği ne olursa olsun, bir deliye veya başka bir tehdiye karşı hayatlarını kurtaracaktır. Kelimenin gerçek anlamıyla ceza hiçbir gerekçeyle haklı gösterilemez.

Kasıtlı olarak sınırı aşması nedeniyle acı verilmesi anlamına gelir. Bunun sözde gerekçesi, yapılan kötülüğün bir şekilde telafi edildiği, iyi hâle getirildiği veya kötülüğün yazarının acı çekmesi durumunda dengelendiğidir. Ceza, mağdurun çektiği acının son olduğu anlamına gelir ve bu,

çekilen acıdan herhangi bir iyilik çıkacağı anlamına gelmez. Öyle görünüyor ki, cezanın geçerliliğini inkâr etmek için bu sorunun yalnızca doğru düşünen insanlar için belirtilmesi yeterliydi.

Mağdurun cezalandırılmasının ya da sadece zapt edilmesinin hiçbir fark yaratmayacağı ileri sürülebilir. Kader mahkûmlarına yönelik bilimsel ve insani muamele ile güçlülerin her zaman çaresiz ve zayıflara uyguladığı intikamcı cezalar arasındaki tüm fark burada yatmaktadır. Toplum zihinsel engellileri, tehlikeli derecede delileri, ölümcül, bulaşıcı hastalıkların kurbanlarını dizginliyor. Bütün bunlar hiçbir nefret duygusu olmadan, merhamet ve anlayışla dizginleniyor. Toplum, bu kişilerden birini, topluma geri dönmesini güvenli hâle getirecek kadar iyileştikten sonra kısıtlama altında tutmaz. O da güvende olana kadar kimseyi serbest bırakmaz. Tedavisi için onu arkadaşlarıyla birlikte yaşamaya uygun hâle getirecek en iyi yöntemleri kullanır ve taburcu olduğunda uygun bir ortama yerleştirilmesi için en iyi çabayı gösterir. Mahkûmun taburcu edilmesinde ne bir utanç, ne aşağılanma ne de engel söz konusu olur. Bir anlamda bütün mesele, grubun “suçluya” karşı tutumudur. Her şey bundan kaynaklanır ve o olmadan değişim, insanlık veya umut mümkün değildir.

Akıl hastanelerinin, zihinsel engellilere yönelik evlerin ve hastanelerin olması gerektiği gibi olmadığı doğrudur. Bütün bunlar halkın zihniyetinin tutumundan değil, bu kitabın kapsamına girmeyen yönetim tarzından kaynaklanmaktadır. Eğer suçluya karşı muamele, adalet ve insanlıkla ilgili olacaksa ve eğer çağların en ciddi ve acı verici sorunlarından biri olan bu konuda suç ve suçluların daha iyi anlaşıl-

ması için bilime başvurulacaksa, öncelikle kamuoyunun bu konuyu ele alması gerekir.

III

SUÇTAN SORUMLULUK

İnsanın kökeni ve doğası hakkında ancak son zamanlarda bir şeyler öğrenmeye başladık. Yasalar, bize insanın kökeni, kapasitesi ve sorumluluğu hakkındaki ilkel fikirlere dayanan eski gelenek ve görenekleri kaynak göstermektedir. Genel olarak insanın, diğer tüm hayvan yaşamından farklı yaratıldığı varsayılmıştır; yalnızca insana bir ruh ve iyiyi kötüden ayırma gücü bahşedilmiştir. Başlangıçta insan mükemmeldi ama günaha boyun eğdi ve o zamandan beri, ruhunu ele geçirmek için ışığın güçleri ile karanlığın güçleri arasında sonsuz bir mücadelenin öznesi oldu. Bu insanın yalnızca iyiyi kötüden ayırmakla kalmayıp, aynı zamanda “özgür irade” ile donatıldığı ve iyiyle kötü arasında seçim yapma gücüne sahip olduğu ve yanlış yaptığında bunu terk edilmiş ve kötü niyetli bir yürekten bilerek yapmayı seçtiğini, tüm insanlara benzer şekilde bu gücün bahşedildiğiyle alakalıdır. Her biri eylemlerinden eşit şekilde sorumludur.

Eski iddianamelerde şu suçlama yer alıyordu: “John Smith kötü niyetli bir kişidir, gözlerinde Tanrı korkusu yoktur ancak şeytanın kışkırtmasıyla etkilenmiş ve baştan

çıkarılmıştır.” Tabii ki, John Smith’in cezalandırılması ya da acı çekmesi gerekiyordu çünkü o tüm kötülüğü kasıtlı olarak kendi başına yapmıştı. Eski fikir hâlâ dünyanın, mahkemede ve dışarıda erkeklere ilişkin yargısının temelini oluşturuyor. Elbette bu düşüncede merhamete ve anlayışa yer yoktur. Ayrıca suçluya normal bir yaşam sürmesine olanak tanıyabilecek kusurlarına yönelik uygun tedaviyi uygulama şansı da bırakmamaktadır.

Nitekim hayatın kökeninin bundan çok farklı olduğunu her bilim adamı bilir. Birey ve onun sorumluluğu hakkındaki mevcut anlayışın tamamının büyük bir hata olduğu ve hiçbir doğru yargının temele dayandırılmayacağı tespiti yapılır. İnsanın kökenine ve doğasına ilişkin bu varsayımı hiçbir akli başında suç yaklaşımında bulunmayacağını, temeldeki sonucun, sürekli artan sayıda erkek ve kadına yönelik neredeyse sonsuz adaletsizlik ve zulüm olduğu ve topluma sonsuz zarar verme, kötülük yapma eğiliminde olduğu açıktır. İnsan kavramı ve mahkemelerin suç ve suçlulara yaklaşımı eski zaman doktorlarının fiziksel rahatsızlıkları sihir, tılsım ve büyücülükle tedavi etmelerinden daha iyi ve daha bilimseldir.

Tüm hayvan yaşamının kökeni ve gelişimi aynıdır. Aslında bitki yaşamının gelişimi de benzer bir düzendedir. İnsanın kökeni basit bir hücre yani yumurtadan kaynaklıdır. Bu hücre döllenir ve döllenmeden sonra büyüme yoluyla bölünmeye, oluşmaya ve insan şeklini almaya başlar. Bütün çocuklar aynı kökene, aynı gelişime ve aynı kalıba sahiptir ancak hiçbirisi birbirine benzemez. Her birinin diğerlerinden farklı donanımları vardır. Gerçek ve potansiyel olarak bedenin büyüklüğü, beynin büyüklüğü ve inceliği; sinir sistemi-

nin inceliği ve hassasiyeti; davranışın esas olarak dayandığı doğuştan gelen içgüdüler; hareketi kontrol eden ve yapıdan çıkan duygular, kısacası makinenin mükemmellik ve kusur derecesi, orijinal hücrede gizlidir. Artık hiçbir bilgili insan, hayvan ve bitki gibi insanın da temel özelliklerinin, ortaya çıktığı tohum saklı olduğu gerçeğini sorgulamayı düşünmemektedir.

Organik maddeyi yöneten büyüme ve gelişme yasaları insan için yapılmamıştır fakat insanı da dışlamaz. Yaşam hücreyle başlar ve belli bir düzene göre gelişir. Eğer hücre bir insana aitse, siyah ya da beyaz, erkek ya da kadın, uzun ya da kısa, zeki ya da aptal, duyarlı ya da duygusuz olacaktır. Büyük veya küçük bir beyin, iyi veya zayıf bir beyin, hassas veya kusurlu bir sinir sistemi geliştirecektir. Çok güçlü ve kontrolcü içgüdüler tarafından yönetilecek ve hatta saç ve gözlerin rengi bile bu modelde yer alacak. Potansiyel olarak tüm yapı orijinal hücrededir ve sonsuz bilgi, yapının yaşam boyunca duyumlara nasıl tepki vereceğini söyleyebilir.

İnsan yapılarının çeşitlerinin ve farklılıklarının sonsuz olduğu açıktır. Tüm yapıların ister hayvanlar ister diğer canlılar olsun aynı şekilde tepki vermesi mümkün olmadığı gibi, tüm insanların da aynı uyarıya eşit tepki vermesi de mümkün değildir. Hiçbir yapının mükemmel çalışamayacağı, en iyisinden en kötüsüne, hatta hiçbir iş yapmaya gücü yetmeyen yapılara kadar sonsuz mükemmellik dereceleri olduğu açıktır.

Normalde akıllı hiçbir çiftçi, hayvanların yetiştirilmesinde tüm bunların doğru olduğundan bir an bile şüphe etmez. Çeşitli sığır türlerinden, hatta aynı cinsin tüm sığırlarından aynı sonuçları alması asla beklenemez.

Tüm yaşamın, her eğilimiyle birlikte orijinal hücrede potansiyel olduğu kuralının istisnası yoktur. Bir meşe palamudu her zaman bir meşe ağacı üretecektir. Başka ağaç üretemez ve her zaman kendi düzenine göre gelişecektir. Ağaç daha büyük veya daha küçük, daha fazla veya daha az simetrik, daha güçlü veya daha zayıf olabilir; ancak her zaman meşenin genel desenine sadık kalır. Kısmen kalıtıma, kısmen de çevreye bağlı olarak farklılıklar kesin olacaktır.

Bebeğin yapıyla hiçbir ilgisi olmadığı herkes tarafından kolaylıkla kabul edilebilir. Çocuk belli büyüklükte ve incelekte bir beyinle doğar. Vücudun her yerine ulaşan sonsuz sayıda ince liflerden oluşan bir sinir sistemi, telefon sisteminin merkez istasyonları gibi sabit istasyonlar veya alıcılar ve beyindeki büyük bir merkezi santral ile doğar. Dünyadaki tüm telefon kablolarının tek bir istasyonda toplandığını hayal edebilsek, beyne izlenimler getiren ve beyinden talimatlar gönderen ve bunların birlikte sinir sistemini oluşturan ayrı sinirler hakkında bir tür fikir sahibi olabiliriz. Bu sistemlerin hiçbirisi mükemmel değildir. Tamamen işe yaramaz ya da işe yaramazdan da beter olan sisteme kadar her düzeyde kusurludurlar. Sinirler, mesajları alma ve iletme konusunda her derecede hassaslığa ve doğruluğa sahiptir. Bazıları iyi çalışabilir, diğerleri kusurlu olabilir. Sinir sisteminden çok daha basit bir yapıyla donatılmış bir otomobilin düzgün tepki vermeyi reddetmesine kimse pek şaşırılmaz.

Çocuk bilgisiz olarak ancak belirli eğilimler, içgüdüler, kapasiteler ve potansiyel güç veya zayıflıkla doğar. Sinir sistemi ve beyni iyi ya da kötü olabilir; büyük ihtimalle ne çok iyi ne de çok kötü olur. Hem çocukken hem de yetişkin olarak tüm eylemleri dışarıdan gelen uyarılarla tetiklenir.

Bir nesneyi hisseder, tadar, görür, duyar veya koklar ve sınırları bu izlenimi az çok doğru bir kaydın yapıldığı beynine taşır. Doğruluğu büyük ölçüde sinir sisteminin mükemmelliğine ve kaydın yapıldığı malzemenin inceliğine bağlıdır. Mükemmel ya da kusurlu, çocuk bilgiyi toplamaya başlar ve bu şekilde depolanır. Yaşamının sonuna kadar izlenimler alır ve bunları aynı şekilde saklar. Bu izlenimlerin tümü az çok kusurlu bir şekilde alınmış, kusurlu bir şekilde aktarılmış ve kusurlu bir şekilde kaydedilmiştir. Ancak elindeki yapıyı kullanmakla yükümlüdür. Yapı yalnızca izlenimleri kaydetmekle kalmıyor, aynı zamanda bu izlenimlerin hemen ardından özel bir durum gerektiren talimatları da gönderiyor; organizmaya nasıl koşacağı, yürüyeceği, savaşıacağı, saklanacağı, yiyeceği, içeceği veya vücudun vereceği diğer tepkileri nasıl vereceği konusunda talimatlar.

Daha sonra yine bu izlenimlerle uyarılan bazı salgılar, iç salgı bezlerinden anında kana karışır ve bu salgılar, motordaki yakıt gibi davranarak yapıda daha fazla güç üretir, öfke veya korkuyla doldurur ve onu tepki vermeye hazırlar. Savaşma veya kaçma talimatları veya yapının başına gelebilecek herhangi bir eylem türü ... Biyologlar ancak birkaç yıl içinde bu iç salgı bezlerinin kullanımı ya da yaşam fonksiyonlarındaki önemi hakkında fikir sahibi olabildiler. Çoğu zaman bu iç salgı bezleri hastalıktır ve her zaman az ya da çok kusurludurlar ama ne durumda olurlarsa olsunlar makine onların akışına tepki verir.

Birikmiş izlenimler, uyarılma altında az çok ortaya çıkar. Hayat devam ettikçe, bu depolanan izlenimler, duruma göre, eyleme yönelik engellemeler veya uyarımlar olarak hareket eder. Bunlar, davranışa ilişkin karşılaştırmalar ve yargılar

için materyal oluşturur. Yalnızca izlenimlerin kusurlu olması ve birikimin kusurlu olması değil, aynı zamanda bunların değeri ve etkisi, izlenimleri karşılaştıran ve değerlendiren beyne bağlıdır. Tüm bu yapılardan eylem doğar.

İnsanın kalıtım ve çevrenin ürünü olduğu ve makinesinin yalnızca dış uyaranlara tepki verdiği gibi hareket ettiği, insanın evrimi ve tarihi tarafından fazlasıyla kanıtlanmış görünüyor. Ancak bunun dışında mantık ve felsefenin aynı sonuçlara varması gerekir. Burası, eylemlerin tesadüflerden kaynaklandığı bir evren değildir. Hukuk her yerde üstündür. Doğanın ve yaşamın her süreci sürekli bir neden-sonuç dizisidir. Hiçbir akıllı insan, fiziki dünyada bir sebep veya sebepleri takip etmeyen bir etkiyi asla düşünemez. İnsanın bunu keşfetmesi uzun zaman almıştır. Doğanın ortak olguları olan mevsimlerin tekrarı, tohum zamanı ve hasat, bir zamanlar neden-sonuç alanının dışında ve güçlü bir varlığın kaprisinden kaynaklandığı düşünülüyordu. Ancak madenin kanunları artık anlaşılmaya başlandı. Şans, kaza ve kapris fiziksel dünyadan uzaklaştırıldı. Yalnızca insanların eylemlerinin hukuk alanının dışında olması gerekiyordu. Dünyanın güneş etrafında sonsuz dönmesinin, tohum zamanı ile hasadın birbirini izlemesinin, büyüme ve çürümenin bir nedeni vardır ama insanın düşünceleri ve eylemleri için geçerli değildir.

Dünyadaki tüm öğretiler özgür iradenin olmadığı teorisine dayanmaktadır. Yoksa çocuklar neden bu kadar dikkatli eğitilmeli? Neden onlara neyin doğru neyin yanlış olduğu öğretilmeli? Alışkanlıkları oluşturmak için neden bu kadar çaba sarf edilmeli? Bilginin çocuğun beyinde depolanması, ona yanlıştan kaçınmanın ve doğruyu yapmanın

öğretilmesi dışında ne gibi bir etkiye sahiptir? İnsanın her eylemi bir güdüden kaynaklanır. Hareketi akıllıca olsun ya da olmasın, güdü en azından onu harekete geçirecek kadar güçlüdür. Eğer iki ya da daha fazla güdü zıt yönlerde çekiliyorsa, en zayıftan hareket etmiş olamaz, en güçlüye itaat etmiş olmalıdır. Başka bir makineye uygulanan aynı güdüler tam tersi bir sonuç doğurabilirdi ama onun özel yapısı her şeyi kontrol ediyordu. Herhangi bir özel güdünün herhangi bir özel yapıyı nasıl etkileyeceği, güdünün göreceli gücüne ve yapıya bağlı olmalıdır. İşte bu nedenle zeki insanlar, doğru olduğuna inandıkları şeye yanıt verebilmek için yapıyı güçlendirmek için her zaman çok çaba harcamışlardır. Birinin en zayıf güdüyle hareket edebileceğini söylemek, yöntem ve düzen dünyasına kaos ve şans getirir. Cezanın bile salıverildikten sonra suçluyu caydıracak veya cezayı örnek alarak başkalarını etkileyecek bir etkisi olamaz. Aynı şekilde mısır tanesi de güneş ışığına, yukarıya doğru büyümeyi reddedip onun yerine aşağıya doğru büyüebilir.

Suçla mücadelede herhangi bir ilerleme kaydedilmeden önce, dünyanın suçun davranışın yalnızca bir parçası olduğunu tam olarak anlaması gerekir. Suç teşkil eden veya etmeyen her eylemin bir davayı takip ettiği, aynı koşullar altında sonsuza kadar aynı sonucun çıkacağını; acıya neden olmak veya nefreti körüklemek amacıyla verilen her türlü cezanın zalimce ve toplum karşıtı olduğunu da anlamalıyız. Toplum, suçluyu hapsedme ihtiyacını ne kadar hissetse de, her şeyden önce, eylemin, bireyin hiçbir şekilde sorumlu olmadığı, tamamen yeterli bir nedene sahip olduğunu anlamalı ve davranışının nedenini bulmalıyız ve mümkün olduğunca bu nedeni ortadan kaldırmalıyız.

IV

ÇEVRE

Meşe palamudu kaçınılmaz olarak meşe ağacını üretecek ve genlerine sadık şekilde büyüyecektir. Tüm tohumlar ve hücreler de aynısını yapar. Yine de meşe palamudu iyi bir toprağa, uygun şekilde beslendiği ve yeterince korunaklı bir yere dikilirse, ağacın büyük ve simetrik olma olasılığı, verimsiz toprağa veya güneş almayan bir noktaya dikilmesine göre daha fazladır.

Bir anlamda kalıtım tohum, çevre ise topraktır. Bütün yapı, şekil, eğilimler ve potansiyel değiştirilemez şekilde tohumdandır. İzlenimlerin en derine yerleştiği, alışkanlıkların oluştuğu dönemde çocuğun erken dönem çevresiyle hiçbir ilgisi yoktur. O zaman gerçekleri bu anlamda yorumlamak gerekir. Bu dönemde çocuk, içinde bulunduğu öğretiler ve çevre tarafından şekillendirilir. Çocuk ilk izlenimlerini alırken ve gelişimi boyunca etrafındakilerden alışkanlıklar edinir. Bu alışkanlıklar onun yaşamında güçlü ve egemen güçler hâline gelir. Çok az insan, belirli davranış veya düşünce görüşlerini bilinçli çabalarına bağlayabilir, ancak bunlar, doğumdan sonra alışkanlıklarını oluşturan yapılardan ve çevreden doğar.

Bir bireyin siyasi ve dini inancının neredeyse tamamen doğduğu yere ve gençlik yıllarına bağlı olması, fikir ve inançların oluşmasında ve şekillenmesinde çevrenin gücünü göstermektedir.

Çocuk büyüdükçe ve geliştikçe etrafındaki her şeyden etkilendir. İnsan yapısı dış uyaranlara yanıt olarak hareket eder. Nasıl hareket edeceği iki şeye bağlıdır; uyarıcının karakterine ve uygulandığı yapıya. İki yapı aynı uyarana tam olarak aynı tepkiyi vermeyecektir. Bazen taban tabana zıt şekillerde hareket ederler. Örneğin aynı uyaran altında, belki iç salgı bezleri kana boşalttığı salgılara bağlı olarak birinden kaçarken diğeriyle mücadele edebilir.

Hiçbir yapı kendisine göre hareket edemez. Aynı uyarıcının farklı yapılarla farklı sonuçlar verdiğini bulan sıradan bir kişi bile yapıların aynı olmadığını bilir.

İnsan davranışında kalıtım ve çevrenin göreceli önemi üzerine sonsuz tartışmalar yapılmıştır. Bu sonu olmayan bir tartışmadır. Bir bakıma her biri yaşamın alacağı şekilde çok büyük önem taşır. Bazı yapıların o kadar mükemmel olduğu ve neredeyse hiçbir ortamın bunların üstesinden gelemeyeceği açıktır. Kötü çevreden güçlü insanların çıktığı örnekler nadir değildir. Bunların çoğu, kalıtımın güçlülüğe neden olup olmadığı konusunda şüpheyi sebep olur çünkü özel ya da hayati bir zamandaki en küçük bir şans zerresi, bir yaşamın sonucunda mümkün olan tüm farkı yaratabilir. Bazı kalıtlar kötü bir çevreye dayanırken, bazıları o kadar güçsüzdür ki, çevre ne kadar iyi olursa olsun yapı hayatta kalamaz. Zihinsel olarak gelişmemiş bireyler, çevrenin değiştiremeyeceği birinin örneğidir. Ancak hiçbir kalıtım en zorlu ortamın üstesinden gelemaz. "Herkesin bir fiyatı vardır" şeklindeki eski deyiş, bu anlamda doğrudur; yani her yapı ancak bir noktaya kadar dayanabilir, daha fazla dayanamaz. Bazı yapılar kırılma noktasına kısa sürede ulaşır, bazıları ise daha geç; ancak hepsinin bir sınırı

vardır. Çoğu insan ne en iyi ne de en kötü olan bir kalıtıma sahiptir. Kusurlu bir makine verildiğinde, belirli bir ortama atılırlar ve ardından makinelerinin kapasitesine bağlı olarak sonuç tamamen çevreye bağlıdır. Yeterince kolay bir ortam sağlandığında başarılı olacaklar ya da en azından "geçecekler." Zorlu bir ortam göz önüne alındığında başarısız olacaklar veya "aşağı inecekler". On binlerce insan, nispeten kolay bir ortamda yaşıyor ve hayatlarını, adlarında hiçbir suç lekesi olmayan, zorlu bir ortam olan hapiste bulunmayacak şekilde iyi vatandaşlar olarak geçiriyor. Öte yandan, eğer ortamları bu kadar zorlu olmasaydı, belki de hapisanelerdeki mahkûmların çoğu saygın vatandaşlar olarak yaşayacaktı. Kalıtım, yapıyı güçlü ve yetenekli ya da zayıf ve işe yaramaz kılmakla ilgidir. Yapı kusurlu bir biçimde dünyaya fırlatıldığında, onun kaderinin ne olacağını belirlemek için her şey çevrenin elindedir.

V

KALITIM VE ÇEVRENİN AYARLANMASI

Çoğu insan kısıtlı bir yaşam sürüyor. Belki de erkeklerin ve kadınların büyük çoğunluğu güvenceyi bu tür bir yaşamda buluyor. Korunmasız bir hayat yaşayan biri için kalıtımın

ve çevrenin uyum sağlaması kolay bir iş değildir. Kendi kaynaklarına bırakılan sıradan insan, varoluş için yeterli donanıma sahip değildir. Çoğu konudaki görüşleri sağlam değildir. Aldığı azıcık parayı nasıl harcayacağı konusunda kararsız davranabilir. Genellikle borç içinde sürükleniyor ve geçimini sağlamak için yaptığı tüm çabalarda zorluk yaşıyor. Bir aile ile mücadele etmek onun sıkıntısını daha da artırıyor. Ailenin varlığı onun için neredeyse umutsuz bir kadere dönüşüyor.

Endüstriyel koşullar çoğunlukla acımasız ve zordur. Zavallı insan iş için arkadaşlarıyla rekabete girer. İş bulmanın kolay olduğu ve ücretlerin iyi olduğu zamanlarda idare edebilir fakat sıkıntılı zamanlarda başı derttedir. Hayatı, çevresine uyum sağlamak için verdiği uzun ve zorlu bir mücadeleden geçiyor ve bu ağır görevden önce bu kadar sık aşağıya inmesi garip değil. Doğrudan ve dolaylı olarak uygun ayarlamaları yapmaması çoğu zaman onun için hapis cezası anlamına gelir.

Yine sıradan ve zayıf insan, çevresi karşısında umutsuzca şaşkınlığa uğrar. İnsanın aşağı bir kökene sahip olduğu asla gözden kaçırılmamalıdır. Onun mütevazı doğuşunun izleri onun bütün yapısında ve hayatındadır. O, bugünkü hukuk anlayışıyla hukuktan hiçbir şey bilmeyen bir yaşamın geç gelişimidir. Ataları acıkmış ve yemek bulmak için dışarı çıkıyorlardı, bulduklarında avlarını öldürüyorlar ve yiyeceklerini büyük güçleriyle elde ediyorlardı. Çok katı ama az sayıda olan ve hayatı ciddi anlamda zorlaştırmayan bazı geleneklere tâbiydiler. Yalnızca kuvvet yasasını biliyorlardı. Varlıkları basit ve ilkeldi; kudret ve geleneklerin yarattığı basit haklar dışında hiçbir “hak” tarafından yönetilmiyorlardı.

Medeniyet kalıtım etrafında sürekli bir sınırlama oluşumudur; ilerledikçe veya minimum dahi olsa geliştikçe çevresel kontrol kalıcı bir şekilde yer edinir. Bu yapı, özellikle hukuki yapı, daha akıllılar ve her zaman güçlüler tarafından inşa edilir. Her zaman değişen aşağı seviyedeki insanın duygularını ve yaşamını bu değişimlere hızla uyarlaması mümkün değil. Doğru ve yanlış duyguları tarafından kınanmayan şeyler, duyguları ve ahlaki fikirleri tarafından hiçbir karşılık görmeyen yasalar tarafından kınanır. En azından ona göre bunlar, başkalarının ceza almadan, azarlamadan yaptığı şeylerden farklı değildir. Bu, özellikle insanlığın erken tarihinde eşi benzeri olmayan, hızla büyüyen mülkiyet kanunları sınıfı için geçerlidir. Liste öyle hızlı uzadı ki, geniş bir insan sınıfının, bu ceza kanunlarının çoğuna kendi duygularıyla herhangi bir yanıt bulamamasına sebep oldu. Sürekli büyüyen sosyal kısıtlamalar aynı modern büyümenin ürünüdür. Bunları hissetmek ve anlamak da aynı derecede imkânsızdır. Medeniyet dediğimiz şey o kadar hızlı ilerledi ki, insanın yapısı ve içgüdüleri buna uyum sağlayamadı. Yapı fazla hantal, fazla yoğun, fazla sert ve kendi ağırlığından kurtulmasa bile en azından değişen taleplere uyum sağlayamayan binlerce insanı yok ediyor. Büyüyen bu sosyal ve yasal kısıtlamalar bütününün etkileri, yalnızca genellikle aşağı düzeydekiler ve yoksullar tarafından sürekli ihlal edilmesiyle doğrudan gösterilmiyor, aynı zamanda dolaylı olarak sinir sistemi üzerindeki baskıyla da ortaya çıkıyor; ürettikleri ve belirli koşullar altında şiddet eylemlerine neden olan öfke ve sabırsızlıkla.

VI

CEZAİ DAVRANIŞ PSİKOLOJİSİ

İnsan eyleminin psikolojisi hakkında bir şeyler bilmeden hiç kimse davranışı anlayamaz. Her şeyden önce, pek çok kişinin idealize ettiği ve insan makinesinin kontrolüne verdiği aklın, insanların eylemleriyle pek az ilgisi olduğunun anlaşılması gerekir. İnsanların mantıkla hareket etmediği gerçeğinde hata bulmak ve hayıflanmak çoğu insanda yaygın bir alışkanlıktır. Gerçek bize ne kadar aşılanırsa aşılsın, eylemin temelinin içgüdü ve duygu olduğunu asla fark edemiyoruz. Doğa ile mücadele etmenin gerçekten faydası yok. İnsanı başka bir şekilde yaratmanın daha iyi olup olmayacağı tartışmaya değmez. O belli bir şekilde evrimleşmiştir ve onu olduğu gibi kabul etmeliyiz. Doğanın insan davranışını etkilemek için sağladığı yöneme karşı olan sabırsızlığımız büyük ölçüde yaşamın anlamı hakkındaki düşüncemizden kaynaklanmaktadır.

İnsan, hayvanlar dünyasında, yaşamın ve doğanın gerçeklerinin desteklemediği bir konumda olduğunu hayal etmiştir. Biz insanın yüksek bir algıya sahip olduğunu düşünüyoruz; kendisinin başaramayacağı bir şey yapması gerektiğini; hiçbir zaman ulaşamayacağı mükemmel bir düzen kurması gerektiğini; kısacası insanın bir amacı ve misyonu olduğuna inanıyoruz. Bildiğimiz her şeyin, bilinmeyenin

yanında çok küçük kaldığı açıktır ve belki bir gün, insanın hayal bile edemeyeceği bir amaç ortaya koyabilir. Görebildiğimiz ve anlayabildiğimiz kadarıyla doğanın tek bir arzusu vardır, o da yaşamın korunması ve sürdürülmesidir. Bu onun amacı ya da daha doğrusu, sadece insanlarla ilgili değil, tüm hayvan yaşamıyla ilgili en güçlü dürtüsüdür. Bazen bir balık için bir milyon yumurta yumurtlanır. Doğa hem yaşamı hem de onun yok oluşunu karşılamada cömerttir. İnsan türünde yaşam kapasitesi ölçülemez biçimde meyve vermenin ötesindedir. Doğanların büyük bir kısmı erken ölüyor. İnsan yaşamının tükenmemesi için doğa, yaşam veren arzuyu insanın yapısının derinliklerine yerleştirir. Hayatın yaratılışı o kadar derin ve sürükleyici bir içgüdüden gelir ki, peşinden bir kötülükler treni taşır. Birçoğu, seks içgüdüsünden dolayı zararlara gebedir. Doğa, ırkın korunması gibi temel bir göreve bir şekilde güvenmiyordu. Eğer hayattan entelektüel süreçler sorumlu olsaydı, şüphesiz dünya çok geçmeden canlı şeylerden arındırılmış olurdu. Çocuğunun yaşamını korumak için annenin kendi yaşamını unutmasına neden olan derinlere yerleşmiş içgüdüden başka bir şeye güvenilemezdi.

Hayatın temelini oluşturan bedenin işlevleri akla bağlı değildir. Kalp doğumdan önce atmaya başlar; ömrünün sonuna kadar atmaya devam eder. Bunun kalbin görevini yerine getirmesiyle hiçbir ilgisi yoktur. İnsan geceleyin sabah olacağına emin olarak uykuya dalar. Kan, damarlarda insanın düşüncelerinden bağımsız olarak dolaşır. Uyurken de uyanırken de sindirim süreçleri devam eder. Kaslarının çoğu doğumdan ölüme kadar asla dinlenmez. Hayat entelektüel süreçlerle korunamazdı.

İnsan eylemi büyük ölçüde içgüdü ve duygu tarafından yönetilir. İçgüdüler ve duygular her canlı yapıda bulunur ve organizmayı harekete geçiren motor güçlerdir. Düşünmüyorlar. Harekete geçiyorlar ve aynı anda hareket ediyorlar. Aklın yapabileceği tek şey, deneyim, eğitim ve yerleşik alışkanlıklar aracılığıyla bu tür içgüdü ve duygulara bir miktar sınırlama getirmektir. Eğer eylemler hiçbir zaman engellenmezse makine kendini parçalara ayıracaktır. Çok kolay bir şekilde engellenirse hiçbir işe yaramaz. Kusursuz yapının var olmadığı açıktır.

İnsan, algılanan tehlikeler, alışılmadık görüntü ve seslerle harekete geçiren kaçma içgüdüğü ve korku duygusuyla hareket eder. Kaos bazen o kadar yoğun hâle gelir ki kaçıışı engeller, kasımlara ve ölüme neden olur. Dehşet içindeki biriyle mantık yürütmek manasızdır. Kaos içindeki bir kalabalıkla ya da kaos içindeki bir ulusla akıl yürütmek boştur. Fırtınalı bir denizi yumuşak sözlerle sakinleştirmeyi bekleyebiliriz.

İğrenme içgüdüğü nefret ve hoşnutsuzluğu beraberinde getirir ve kavgacılık içgüdüğüyle birleşerek şiddet suçlarına yol açabilir. Bu içgüdüler yeterince güçlü olduğunda zayıf ve yüzeysel engeller onların karşısında duramaz. Üzerinde ilmi bulunan iskeleyi gösteren bir elektrik flaşının, tamamen uyanmış bir içgüdüğü ve duyguyu durdurmaya gücü yetmez. Görmek, hissetmek, duymak, tatmak veya koklamak yoluyla bazı içgüdüler harekete geçirilir. Çoğu zaman birbiriyle çelişen birçok içgüdü uyanır. Adam fırtınada ileri geri eğilen bir ağaç gibidir. Fırtına yeterince şiddetliyse er ya da geç kopacaktır. Ağacın hangi yöne düştüğünün ağacın

bilinciyle hiçbir ilgisi yoktur; sadece hâkim ve kontrol eden gücün yönü ile ilgilidir.

Toplu yaşama içgüdü, hayvanları veya insanları bir araya getirerek topluluklara ve yakın ilişkilere çeker. Bu en güçlü içgüdülerden biridir ve yalnızca yaşamı korumakla kalmaz, aynı zamanda uygarlığın temeli olan insan ilişkilerinin de temelidir. Bunun dışında hayvanlar yalnız bir yaşam sürecektir ve muhtemelen yeryüzünden yok olacaklardır. İnsan bu içgüdüyle köylerini, şehirlerini kurar, devletlerini ve milletlerini düzenler. İnsanları bir araya getiren sosyal içgüdü ve ebeveynlik içgüdü, onları uzaklaştıran kaçma, korku ve kavgacılık içgüdülerinin çatışması kaçınılmazdır. Yapılabilecek tek şey, ihtiyaç anında içgüdü ve duygu gücüne karşı durabilecek kadar güçlü alışkanlıklar, gelenekler ve yasalar yaratmak, onları geliştirmek böylece insanoğlunun akıl ve gücü yettiği ölçüde temel tahrik nedenlerini ortadan kaldırmaktır. Bunun hiçbir zaman tamamlanamayacağı açıktır. Çok fazla zayıf yapı, çok fazla kusurlu sinir sistemi, çok fazla kötü organize olmuş beyin vardır. Kazalar kaçınılmazdır ve bazı kazalara “suç” adı verilir. Kaza, uluslararası ya da dünya çapında ise savaş demektir. İnsan içgüdülerinin tüm zararlı tezahürlerini tek tek veya toplu olarak durdurabilecek bir gücün olduğuna inananlar, insanın temel doğasını anlamıyorlar.

Muhtemelen tüm içgüdüler hem iyi hem de kötü yönde çalışır. Kaçış, hırçınlık, tiksinti, seks; duruma göre hepsi ya yaşamı kurtarır ya da yok eder. Belli bir düzeydeki heyecan hayat ve zevk getirir. Daha güçlü veya daha zayıf olan felaket ve ölüm getirebilir. Ebeveynlik içgüdü, üreme içgüdüyle birlikte yaşamın temelidir. Bu şefkat ve sempatinin

temelidir ve aynı şekilde kıskançlığın, çoğu zaman nefret ve kavgacılığın da temelidir. Bazen hayatın en derin ve en kalıcı zevkleri anlamına gelebilir, bazen de ölümü getirebilir. Yaşam onsuz var olamaz, ancak yine de devam edebilmesi için doğa birçok makineye feci sonuçlar verecek şekilde aşırı yükleme yapar. Tarih, bu duygularla başa çıkmada aklın ve muhakemenin çaresizliğiyle doludur. Bu içgüdüler ve duygular derinlere kadar harekete geçtiğinde, ne iyilik ne de kötülük için hareket ettiklerinde akıl ve yargının en ufak bir ağırlığı olamaz.

Mülk edinme ve elinde tutma duygusu çok güçlüdür. Belki de derin zenginlik arzusunun temelinde yer alır. Bu duygu muhtemelen nispeten geç bir gelişime sahiptir fakat bugün erkekleri harekete geçiren en güçlü duygulardan biri olarak yerini almış gibi görünüyor. Bu duygu da diğerleri gibi insanı istediğini almaya sevk eder. Elbette yolu göstermez, sadece edinme ve sahip olma dürtüsüdür. Gelenekler ve alışkanlıklar tarafından değiştirilir ve kuşatılır, ancak tüm içgüdüler gibi onun gücü de her zaman, konan kurallardan bağımsız olarak sonuçlara ulaşmanın yollarını aramakta ve dolayısıyla bunların ihlal edilmesini teşvik etmektedir. Kısıtlamaların kusurlu olduğu, alışkanlıkların iyi tanımlanmadığı, aynı zamanda belirlenen kurallar çerçevesinde içgüdüğü tatmin etmenin imkânsız olduğu zayıf makineler ve kusurlu sistemlerde, tek bir sonuç olabilir çok sayıda kişi, nerede ve nasıl elde edebilirlerse edinsinler mülklerini alacaktır.

Edinme içgüdüğü o kadar güçlüdür ki, erkekler mülk edinmek için sürekli olarak yeni ve geliştirilmiş yöntemler geliştirmektedir. Çoğu zaman yeni yöntemler yasanın kısıt-

lamasına tâbidir. Yasanın çıkması, insana daha önce doğru olan bir şeyin yanlış olduğu hissini vermiyor ve birçok kişi yasadan bağımsız olarak mülk edinme yollarına devam ediyor. İçgüdü çok güçlü, ihtiyaçlar çok büyük ve engeller çok zayıf.

İçgüdüler insan için önceliklidir. Bunlar hayvanlar âleminde miras kalmıştır. Güçleri ve zayıflıkları makinenin yapısına bağlıdır. Bazıları çok güçlü, bazıları ise anormal derecede zayıftır ve aynı içgüdülerini aynı derecede vurgulayan veya bastıran iki makine yoktur. İçgüdülerin çeşitli tezahürlerini görmek için ailesine ve komşularına bakmak yeterlidir. Bazıları kavgacıdır ve en ufak bir provokasyona karşı harekete geçer. Diğerleri belirgin biçimde sosyaldır; birçok insanda sosyalleşme içgüdüğü belirgindir. Bunlar her zaman birlikte görülür ve yalnız olamazlar. Her türlü birlikteliğe kolaylıkla uyum sağlarlar. Bazıları yalnızdır. Yalnız kalmayı kendileri seçerler. Başkalarının toplumundan çekinir ve kaçınırlar. Bazılarında cinsel birlikteliğinin temelindeki içgüdü aşırı güçlüdür; çocukları severler; genellikle sempatik ve duygusaldırlar ve içgüdüünün gücü çoğu zaman onları aşırılıklara sürükler. Diğerleri bu içgüdüden tamamen yoksundur; çocuklarla ne ilgilenirler ne de onları isterler; diğer cinsiyetle ilişkiden alışkanlıkla kaçınırlar. Fark, mekanizmayı oluşturan elemanlardadır.

Herkes, komşuları ve tanıdıkları tarafından gösterilen, alma ve istifleme içgüdülerinin değişen güç ve zayıflıklarına aşinadır. Bazılarının para alma veya para tutma konusunda hiçbir hırsı veya düşüncesi yok gibi görünür. Bazıları alabilir ama elinde tutamaz. Bazılarının içlerinde çocukluktan beri gelişen bir biçimde hayatları boyunca elde ettiklerini istif-

ledikleri ve mülk biriktirdikleri için her işte daha iyi olma içgüdüğü vardır. Her konuda olduğu gibi bunda da hiçbir birey birbirine benzemez. Tarih, parayı elde etme içgüdüsel gücü ile onu elinde tutma içgüdüğüne sahip olan erkeklerin örnekleriyle doludur. İsimleri Midas ve Kroisos'tan günümüzün önde gelen endüstri kaptanlarına kadar tanıdık geliyor. Yeni toplumsal örgütlenme planlarını eleştiren onlar ve onların yandaşlarının, zenginliğin eşit olabilmesi için önce beyinlerin eşit olması gerektiğini büyük bir güvenle belirtmeleri yaygındır. Gerçek şu ki beynin para kazanmak ya da biriktirmekle pek ilgisi yoktur. Esas olarak, diğer tüm faaliyetler gibi, ilgili içgüdülerin gücüne veya zayıflığına bağlıdır. Bir kişinin beyin kapasitesi, vücudunun gücü veya saçının rengiyle ölçülmediği gibi, banka hesabıyla da ölçülemez. Banka hesabı doğuştan gelen eğilimlerini gösterebilir. Hiç şüphe yok ki fiziksel mükemmelliğin yanı sıra beyin kapasitesi de güce katkıda bulunur fakat aktivitenin eğilimini ve gücünü belirleyen içgüdüdür.

Parayı en kolay alan ve onu en güvenli şekilde saklayan kişinin en iyi beyne sahip olduğunu söylemek, av köpeğinin daha hızlı koşabildiği için bulldogdan daha zeki olduğunu söylemek kadar mantıklıdır. Doğa birini koşmak için, diğerini tutunmak için yaratmıştır. Beyin gücü söz konusu değildir.

Tüm bu içgüdüleri tatmin etmenin çeşitli yolları vardır. Mülkiyet arzusu sadece onu elde etmeyi ve onu muhafaza etmeyi gerektirir. Kullanılacak yöntemi içermemektedir. Yöntem; diğer yetenekler, eğitim, fırsatlar, engellemelerin gücü ve zayıflığı tarafından belirlenir. Bu durum tüm yasal yolların ahlaki açıdan doğru ve tüm yasa dışı yolların ahlaki

açından yanlış olduğu anlamına gelmez. Toplum, gelişiminde bunun gerçekleştirilebileceği belirli yollar belirlemiştir. Bu yollar kimine göre kolay, kimine göre zor, çoğuna göre ise imkânsızdır.

Yine de alma içgüdüğü her zaman mevcuttur; edinmeye ve elde tutmaya yönlendirir ve teşvik eder. İnsanların bu içgüdüğü tatmin etmek için başvurdukları yollar sonsuzdur. Şans eseri bir yasa önünüze çıkarsa, her zaman yasayı aşmanın yolları aranır. Her arzu her zaman kendi tatminini arar. Bu hayat demektir. Çoğu erkek, para kazanmak ya da diğer içgüdülerini tatmin etmek için benimsedikleri yolun, aslında başka birinin yönteminden daha kötü olmadığına inanır. Güven oyununu kullanan adam, kendi yöntemlerinin diğer iş yöntemlerine benzediğini büyük bir güvenle iddia eder; tüm insanların en az çabayla en büyük getiriyi elde etmek için her yolu kullandığını ve hiçbir yolun diğerinden daha iyi olmadığını. Toplumun önemli bir kesimi bu fikirlerine her zaman destek olmuştur. Kanun, yasal edinimi yasa dışı olandan ayıran belirsiz çizgilerle doludur; bunlardan bazıları o kadar incedir ki, hiç kimse teknik bir farktan fazlasını göremez. Örneğin, sahtekârlık yoluyla para elde etmek suçundan açılan bir iddianamede, bir kişi, içeriğindeki malzemeye ilişkin kesin bir beyanda bulunmaması hâlinde, satılan malın niteliği, değeri, tarzı ve tercihe şayan olduğu konusunda her türlü beyanda bulunabilir; içlerinde veya miktarı, sayısı, niteliği veya benzeri. Yalan söyleyebilir ama güvende olmak için yasanın izin verdiği yalan türünü bilmesi gerekir. Birçok yalan “şişen mallar” olarak geçer ve soluk kalır. Bir tüccarın gerçeği söylemesi beklenmez. Neyi söyleyebileceği ve neyi söyleyemeyeceği yalnızca kanunun

dikkatli bir şekilde incelenmesiyle belirlenebilir, her zaman o zaman değil.

İnsanların içgüdülerinin onlara yapmalarını söylediği şeyleri yapmak için gösterdikleri nedenler sonsuzdur. Her şey içgüdünün gücüne ve makinenin karakterine bağlıdır; oluşan kısıtlamalar ve alışkanlıklar, adamın hakkında hiçbir şey bilmediği diğer birçok faktöre bağlıdır. Aslında her şey onun donanımına ve eyleme geçen dış güçlere bağlıdır ve bunların hiçbirisi nedeniyle hiçbir şekilde övülemez veya suçlanamaz.

Toplum, insanın duygusal yaşamından neredeyse habersiz görünüyor. Günümüzün yoğun ticarileşme ve çılgın telaşında büyük insan kitlelerinin uygun ortamı hazırlama kapasitesi ve şansı yok. Ticaret ve ticari kanunlar çoğu erkeğe yiyecek, giyecek ve barınak veriyor, başka bir şey vermiyor. Evlerinde ve çevrelerinde hiçbir güzellik yok; müzik ya da sanat yok; macera ya da spekülasyon yok. Varoluş ölü bir şeydir, kasvetli bir döngüdür. Bu tür insanların çoğuna göre suç, macera için tek şansı sağlar. Duyguları ortadan kaldırdığınızda hayat umutsuzca sıkıcı ve sıradan hâle gelir. Bedenin beslenmesi gerektiği gibi, erkeklerin duyguları da beslenmelidir. Pek çok din, bu duygusal yaşamı donatmıştır. Kiliseler biraz sanat ve biraz müzik sağladı. Ancak Katolik Kilisesi dışında bunların neredeyse hiçbirisi yoksullar için değil. Çoğu insan için olmasa da çoğu için din sevincin yerini alamaz. Dogma ve inanç öldürücüdür ve insanın aklına hitap edemez. Yine de büyük insan kitlelerine duygusal yaşamın büyük bir bölümünü sağladılar; onsuz varoluşun hiçbir umudu ya da neşesi olmazdı. Ancak bu çoğu hayatı doldurmaya yetmez. Sevinç unsuru büyük ölçüde eksiktir.

Müzik, sanat ve güzellik çekici gelse de çoğu kişi için hiçbir çekiciliği yoktur. Hiçbir ülkede toplum, Amerika'daki kadar insanın duygusal yönünü bu kadar ihmal etmedi ve göz ardı etmedi. Bu, pek çok erkeği, onlar için yalnızca suçla mümkün olan macera dolu bir hayata sürükledi. Pek çok kişi bu yaşamı barlarda normal bir yaşama elverişli olmayan etki-lerle karışmış halde bulur. Barların kapatılması, erkeklerin doğuştan gelen duygularının karşılanması yönünde zaten ciddi olan ihtiyacı daha da artırdı. Nüfusumuzun büyük bir kısmı güzelliğin, sanatın ve müziğin nesiller boyunca herkesin ortak yaşamının bir parçası hâline getirildiği topraklardan geldiğinden, bu Amerika için daha da önemli.

VII

SUÇLU

Mahkemelerde deneyimi olmayan, “suçlu sınıfı” olarak bilinen kesim hakkında hiçbir bilgisi olmayanlar, bir suçlunun diğer insanlar gibi olmadığı konusunda genel bir fikre sahiptir. Tanıdıkları insanlar yasalara saygılı, devlete, kiliseye ve tüm toplumsal gelenek ve ilişkilere inanan kişilerdir; mülkiyet hakları konusunda katı fikirleri vardır ve hukuku kutsal sayarlar. Doğru, onların kanun yapıcılar ve genel olarak politikacılarla, suçlular sınıfından daha fazla tanışıklıkları yoktur. Böyle olunca da elbette hukuka bu kadar sınırsız güvenmelerinin nedenlerinden biridir. Bu

kişiler, bir aile üyesinin ya da bir arkadaşının mahkemeye karışması karşısında şaşırır ve şok olurlar. Bunu genellikle kazara başına gelen bir felaket ya da korkunç bir hata olarak görürler. Kural olarak ister beraat etsin, ister mahkûm olsun, ona yardım etmek için ellerinden geleni yaparlar. Kendileri ve tanıdıklarının maddi olarak sıradan bir suçludan farklı olmadığına asla inanmazlar. Aslına bakılırsa, potansiyel suçlu her insanın içindedir ve hiç kimse, bir arkadaşının onun için yalvarmayacağı veya onu tanıyan birinin onun iyi işlerine tanıklık etmeyeceği kadar yalnız kalmamıştır.

Suçluyu anlamak zor değil. Kalıtsal kusurlardan, büyük talihsizliklerden ya da özellikle zor koşullardan dolayı, kendisini çevresine uyum sağlamak için gerekli şeyleri yapamayan kişidir. Daha sonra tartışılacak olan belirli bir sınıfa ait olmadığı sürece, nadiren ortalama zekaya sahip bir insandır. Neredeyse her zaman zekası normalin altındadır. Belki de vakaların yarısında çok daha altındadır. Genellikle hiçbir eğitime ve mülke sahip olmayan bir kişidir. Suç konusuna dikkat eden kişi, suçlunun nereden geldiğini, nasıl gelişeceğini çok iyi bilir. Şiddet ve cinayet suçları ve daha az miktarda mala karşı suçlar, neredeyse tamamı şehirlerin ve büyük köylerin yoksul ve kalabalık bölgelerinde yetişmiş kişilerden kaynaklanmaktadır. Gaspçılar, dolandırıcılar, hırsızlar ve yankesiciler bu çevrelerdendir. Genel olarak, bazı suçlular doğar, bazıları da yaratılır. Neredeyse hepsi hem doğmuş hem de yaratılmıştır. Suçluluğun miras alınabileceği, hatta bir suç türünün var olduğu anlamına gelmez. Demek ki belli fiziksel ve zihinsel kusurlar ile beraber belli çevrelerde suçlu meydana gelecektir.

Bir adamın yetişkinlikte suç hayatına başlaması nadiren görülür. Tipik bir suçlunun başlangıç noktası, sıkıntılı bir çocukluktur. Genellikle zayıf bir zekayla ya da dengesiz bir sinir sistemiyle doğarlar. Bu, iyi durumda olmayan ebeveynlerden kaynaklı oluyor. Çoğunlukla ebeveynlerden biri veya her ikisi de gençken ölmüş veya talihsizlikle karşılaşmış insanlardır. Fakir bir bölgenin kalabalık kesiminden gelebilirler. Okula gitme şansı çok azdır ve ne kadar düzenli okula giderse gitsin ilim sahibi olamazlar. Toplumun kusurlu bir çocuktan en iyi şekilde yararlanmak için doğru öğretmenleri, çevreyi ve fırsatları sunması durumunda öğrenebileceği bazı yararlı şeyler vardır. Hayatının erken dönemlerinde gündelik mesleklerde bazı gelişigüzel işler yaparlar. Bu tabii ki sürekli böyle değildir fakat elinden geleni yapıyor olsa da kısa bir süreliğine işini sürdürebilir. Bazen işten ayrıldığı için bazen de çoğu erkek gibi çalışmayı sevmediği için işten ayrılıyor. Oyun alanı sokaklar, demiryolları ya da gerçek oyun için fazla küçük olan ve kendisi gibi oğlanların yalnızca aylaklık edebileceği boş arazilerdir. Bunlar her gece bir araya geliyor ve çoğu insanı ilgilendiren olaylardan, esas olarak hayattaki anormal şeylerden ve genel olarak gazetelerin halkın talebini karşılamak için öne çıkardığı suçlardan bahsederler. Boş binalara girmeyi öğrenir, su tesisatından malzeme çalar ve erkenden onu nerede satacağını öğrenir. Bundan sonra işgal altındaki binaları gece ziyaret etmeye sadece kısa bir adım kaldı. Bu şekilde, diğer çocukların beysbol veya golf oynamayı öğrenmesi gibi o da hırsız olmayı öğrenir.

Doğal olarak mülkiyet hakları konusunda güçlü bir anlayışa sahip değildir. Yeterince yiyecek ve giyecek bulmakta her zaman zorluk çekmiş ve bilinçsizce, dağıtım eşitsizliğini

görerek ve bunun adil olmadığına ve dünyada adaletin çok az olduğuna veya hiç olmadığına inanarak büyümüştür. Çocukken her şeyi elinden gelen en iyi şekilde almayı ve bu konuda hiçbir şey düşünmemeyi öğrenmiştir. Kısacası onun hayatı da diğer tüm hayatlar gibi en az direniş çizgisinde ilerliyor. Çok geçmeden polisin onun doğal düşmanı olduğunu ve asıl işinin yakalanmamak olduğunu hissetmeye başlar. Kaçınılmaz olarak çocuk mahkemesine çıkarılır. İlk başta azarlanabilir. Tekrar gelir ve denetimli serbestliğe alınır. Bir dahaki sefere daha önce keşfetmediği her şeyi öğrenebileceği çocuk hapisanesine gider. Polis tarafından tanınır, mahkeme tarafından tanınır, komşular tarafından tanınır. Durumu bellidir. Hapisten çıktığında yeni kalıtımını eski ortamına taşır. Bu onun için en kolay olanıdır çünkü bu ortama uyum sağlamayı öğrenmiştir. On beş ila yirmi beş yaşları arasında, bir erkek çocuğunun hayatında cinsel duyguların geliştiği, çocukluktan erkeklığe geçtiği zorlu dönem olan ergenlik döneminin ek yükünü de üstlenir. Bu, bir suçlunun yetiştiği tipte bir çocuk için en iyi ihtimalle çok zor bir dönemdir. Hazırlık veya talimat olmaksızın onunla tanışır. Bildiğini kendisi gibi başkalarından öğrenir. Tuhaf, fantastik, nevrotik fikirler edinir ve bunlar da onun doğal harikasını daha da artırır.

Zengin bir mirasa sahip olmayan herkes, bir tür ticaret veya meslekle hayatını idame ettirmek zorundadır. Hapis-hanede veya dışarıda çok az insan mesleğini seçiyor. Kişi mesleğini seçse bile, bu onun en iyi uyum sağladığı mesleği seçtiği anlamına gelmez. Bir kişi arzularını takip edebildiği ve takip ettiği sürece, genellikle kendisine en az çabayla en fazla getiriye sağlayacak mesleği seçmeyi amaçlar. Örneğin resim yapmak, yazmak, araştırmak veya felsefe yapmak gibi

belirli yönlerde güçlü eğilimlere sahip olabilir ancak kural olarak geçimini bu tutkuların peşinden koşarak kazanamaz. Eğer öyleyse, bu genellikle kötü bir yaşamdır. Genellikle amacı başka bir şeyden para kazanmaktır, böylece gerçek hırslarını özgür bırakabilir.

Çoğu erkek on beş ila on sekiz yaşları arasında çocuk olarak geçimini sağlamaya başlar. Ne yapmaları gerektiği, hatta ne yapmak istedikleri hakkında hiçbir fikirleri yoktur. Bir hırsları olduğu sürece, az ya da çok iddialı olsa da, macera unsuru taşıyan, fazla nahoş ya da zor olmayan bir şeye sebep olmaktadır. Bir polisin, bir şoförün veya bir garaj çalışanının işi gibi bir şey olarak düşünülebilir. Yine de çoğu erkek çocuğun meslek seçme fırsatı yoktur. Aslında çocuğa kendisinin bir erkek olduğu ve bundan dolayı ne yapacağını bilmeden veya sorumluluk hissetmeye başlamadan çok önce bir iş bulması gerektiği söylenir. Oysa o, hâlâ bir çocuğun duygularına ve hayallerine sahiptir.

Gerektiği söylendiğinde iş arar. Kendine uygun olanı bulana kadar beklemez. Beklemeyi göze alamaz ve eğer yapabilseydi hangi işin uygun olacağını bilemez. Çok geçmeden daha iyi bir yer bulmayı umarak ki genellikle daha kolay bir yer anlamına gelir, otomatik olarak alabileceği ilk sırayı alır. Bir oğlan çocuğunun çalışmaya devam etmesi zordur; pek çok şey onu uzaklaştırır. Her içgüdü ve duygu onu uzaklaşmaya teşvik eder. Yeni duygular ve arzular onu işten uzaklaştırır. Arkadaşları ve içinde yer aldığı çocuk hayatı, onu işinden ayrılmaya zorlar. Genellikle işine yardım edebileceğinden daha fazla devam etmez ve daha sonra başka bir şey arar. İstediklerini hiçbir zaman bulamama ihtimali yüksektir; başarılı bir işçi kariyeri için ne hazırlık yapmış ne

de eğitim almıştır. Hayatını tuhaf ve düşük ücretli işlerde çalışmış biri olarak geçirir.

Bir işi olmalı diye düşünerek en kolay olanı seçer ki bu da genellikle suçla dolu bir hayat olur. Bu başlangıçtan itibaren sözde profesyonel suçlu gelir. Cepçilik işi yapabilir. Eğer bu onun işi hâline gelirse bundan vazgeçmesi çok zordur. Şans unsuru o kadar güçlüdür ki bir cebin ne içereceğini asla bilemez, macera ruhunu tatmin eder. O zaman kolaydır. Maaşlar başka herhangi bir meslekte alabileceğinden çok daha yüksektir, çalışma saatlerinin kısa olması eğlencelerine asla engel olmuyor. Hırsız ya da gaspçı olmak kadar tehlikeli değildir çünkü tramvaylarda ya da kalabalığın içinde birini itip kakmak ve böylece cebine uzanmak için bir bahane bulabilir.

Hırsız, profesyonel olmaya pek yatkın değildir; onunki daha cesur ve daha tehlikeli bir icraattır. Yakalanırsa daha uzun süre mesleğinden uzaklaşır. Bu ticaretin içerdği büyük tehlike ve aynı zamanda onu takip edenlerin fiziksel gücü ve kondisyonları, bir yankesici veya küçük bir hırsıza kıyasla daha sık bu işi terk etmeye yol açmaktadır. Soygunculuk nadir bir meslektir. Bu genellikle gençlerin ve cesurların işlediği bir suçtur. Neredeyse kesin olarak erken felakete yol açar. Cinayet elbette hiçbir zaman bir meslek değildir. Geniş anlamda bir kazanın ya da tutkunun ya da katlanılması çok zor olan ilişkilerin sonucudur.

Hapishanede ve dışarıda bu adamlar ve oğlanlardan oluşan çok sayıda kişiyle konuştum. Eminim beni nadiren kandırmaya çalıştılar. Yanlış yaptığını hisseden ya da tövbe ederek hayatına devam etmeyi düşünen birini çok nadir gördüm. Çok az kişi tövbe etmiştir fakat genellikle bunlar

en zayıf ve en umutsuz olanlardır ve genellikle aldatmak için bu tutumu benimsemişlerdir. Herhangi bir zeka belirtisiyle karşılaştığınız hemen hemen her durumda, serbestçe bahaneler ve açıklamalar yapıyor ve bu açıklamalar onların bakış açılarını tamamen haklı çıkarıyor. Çoğunlukla size samimiyetle, yaşam tarzlarının çok zor olduğuna ve para ödemediklerine inandıklarını söylerler. Geçmişte nasıl farklı davranabileceklerini göremeseler de deneyimlerinin onlara oyunun kurallarına bağlı kalmayı öğrettiğine inanıyorlar.

Suçlu çocuk doğal olarak ve neredeyse kaçınılmaz olarak suçlu adama dönüşür. Genelde hiçbir zaman bir zanaat öğrenemezler. Gençliğinde onu suçtan uzak tutacak hiçbir alışkanlık edinememişlerdir. Suçla dolu bir hayat ona açık olan tek hayattır ve bu hayat boyunca yeterince deneyime, eğilime ve fırsata sahip olmuştur. Ayrıca bu tür bir genç adam için bir suçlunun hayatı oldukça çekicidir. Tahmin edileceği üzere tıpkı bir kumarbazın büyük bir ödül kazanma şansının olmaması gibi fırsatların olmadığı bir hayat hiç kimse için çekici değildir. Hayatını mesleğine adanmış geleneksel insanın önünde her zaman başarının ödülleri vardır. Biraz onur ve şan, çoğunlukla da zenginlik. Hayatın angarya ve yoksulluktan başka bir fırsat sunmadığını bilse, dar bir yola sapabilecek ne kadar çok avukat, doktor ve iş adamı var! Bunların neredeyse tamamı başarı ödülleri sabırsızlıkla bekliyor. Birçoğu başarı bekliyor ve çoğu da bunu elde ediyor. Tanımladığım adam için zorlu bir yaşam hiçbir başarı şansı sunmuyor. Kapasitesi, eğitimi ve çevresi, kumarbazın ödül kazanma şansını elinden alıyor. Dürüst bir adam olarak bir aile kurabilir, her zaman borçlu olabilir, yoksulluk ve zorlukla dolu bir hayat yaşayabilir ve ileride angarya ve yenilgiden başka bir şey göremez. Dağlarda maden

ya da petrol yataklarında gizli zenginlik arayan bu kadar çok vasat adamın bulunmasının nedeni budur. Önlerinde bir servet şansı varken ve başka kazanma fırsatı olmadığından, şanslı olmak umuduyla hayatlarını bir aileleri veya evleri olmadan geçirirler.

Çocukluğundan itibaren ahlaksızlığa ve suça sürüklenen adam, hayatındaki umudu yalnızca bir saldırı yapmak için görebiliyor. Onu geride tutacak güçlü inançları ve yerleşik alışkanlıkları yok. Kanun korkusu onun için yalnızca daha fazla tedbir anlamına geliyor. Sonuçta kaybedecek hiçbir şeyi yok. Onun dünyasında tutuklanmak ve mahkûm edilmek amaçsız kalmak anlamına gelmez. Sadece kötü şans anlamına gelir. Çok sayıda erkeğin olmasıyla suç bir ticaret hâline gelir. Diğer herhangi bir mesleğin ticarete dönüşmesi kadar doğal olarak bu da bir iş hâline gelir.

Bahsettiğim sınıftan olmayan başka suçlular da var ama ceza mahkemelerinin müdavim ziyaretçilerinin çok az olduğunu biliyorsunuz. Diğerlerinden bazıları, kendilerine bakabilecek ve ellerinden gelenin en iyisini yapan ebeveynlerden doğmuştur ancak buna rağmen defalarca kanunlara karşı gelmişlerdir. Bunlar genellikle büyük bir ailenin oyunun kurallarına göre yaşamamış tek bireyleridir. Ailenin diğer üyelerinden farklıdırlar. Çoğunlukla doğuştan belirli bir kusurları vardır ya da güvenli alışkanlıklar üreten deneyimlerin doğru şekilde kaydedilmesini engelleyen ya da onları ayartmaya veya telkinlere karşı koyamamalarına neden olan dengesiz bir sisteme sahiptirler.

Öneriye tepki vermenin özellikle çocuklar için ne kadar kolay olduğunu herkes bilir. Bir çocuğun tüm yaşamı telkinlere verilen bir yanıttır. Eğitimle ilgili her şey burada

yatmaktadır. Yaşlı erkekler bile sürekli ve kolayca telkinlere boyun eğler. Petrol stokları, madencilik stokları ve sayısız diğer hisse senetlerinde şarlatan doktorların, paravan acen-telerinin, teşvikçilerin ve dolandırıcıların elde ettiği sonuç-lar, doğru türdeki önerinin sonuç üretmesinin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir. Büyük mağazaların vitrinlerinin süslenmesi ve akılda kalıcı reklamların yazılması, telkin gücünün sürekli olarak tanınmasıdır. İnsan karakterinin bu zayıflığı o kadar iyi bilinmektedir ki kurbanların istemedik-leri veya ihtiyaç duymadıkları şeyler için paradan vazgeçme-lerini sağlama sanatını öğretmek amacıyla satıcılık okulları düzenli olarak organize edilir ve teşvik edilir.

Sağduyulu her insan çocuğu eğitmek için elinden gelen her şeyi yapar. Çocuğun gençliği ve ilk erkekliği boyunca, onu geçimini sağlayacak kapasiteyle donatmak için her za-man dikkatli olur. Çevresinde ve kendi içinde en güçlü alış-kanlıkları ve inançları oluşturmaya çalışır. Çocuğa, yaşama-nın tek yolunun deneyim ve gelenek tarafından belirlenen tüm kurallara uymak olduğunu, böylece hayatın her adımda sunduğu ayartmalara tepki vermemesi gerektiğini dikkatle öğretir. Her bilge insan, eğer çocukları eğitimsiz, disiplinsiz ve fırsatlardan yoksun yetiştirilirse, onların suç sınıfının saflarını neredeyse kaçınılmaz olarak geçeceğine neredeyse emindir. Özellikle şurası kesindir ki, eğer çocuklarından biri kusurluysa veya sinir sistemi dengesizse, böyle bir çocuğun asla korumasız ve bakımdan mahrum bırakılmaması gere-kir.

Sahtekâr ve dolandırıcı gibi farklı sınıftan profesyonel suçlular vardır. Her ikisi de genel olarak bir miktar eğitime, makul bir zekaya ve hayatta bazı avantajlara sahipti. Sahteci,

kural olarak, kalem konusunda uzmanlaşan bir muhasebeci veya muhasebecidir. Küçük bir maaşla çalışıyor ve daha iyisini göremiyor. İmzalara alışmaya başlıyor. Bazen bir bankada memurdur ve imzaları inceleme fırsatı bulur; çoğu zaman düşünmeden kâğıtları taklit etmeye başlar. Bunu bir sanat olduğu ve muhtemelen iyi yapabileceği tek şey olduğu için yapıyor. Belki de şirketin yönetim kurulu ya da bir bankadaki şanssızlık ya da talihsiz bir girişim onu bir çek ya da senet yazmaya itmiştir. Kazandığı maaşı almadığına ve kendisinin fakirken daha az değerli adamların refaha kavuştuğuna kendini kolayca inandırır. Ayrıca işi, çalışaninkinden daha iyi kıyafetler ve daha iyi bir çevre gerektirir ve ona kolay hayatlara dair birçok fikir verir. Bir süreliğine kaçabilir. Miktar çok büyük değilse, genellikle tespit edilmeye gerek kalmadan atlatır. Bazen tamamen gözden kaçır. Bazı iş adamları o kadar çok çek yazıyor ki, ay sonunda hesaplarını ayarlamaya, her çeki incelemeye zahmet etmiyorlar ve bankanın verdiği bakiye dikkat çekecek kadar uzak olmadığı sürece bunu fark etmiyorlar. Bir kalpazan uzmanlaştıktan sonra kasabadan kasabaya gezebilir. Eğer yakalanıp hapse atılır ve sonunda serbest bırakılırsa bu işi bırakması zordur. Bunun sebebi sahteciliğin çok kolay olması ve onun kadar iyi başka bir iş bilmiyor olmasıdır. Bu adamların büyük bir yüzdesi, maaşları daha yüksek olsaydı asla sahtecilik yapmazlardı. Pek çoğu da çabuk zengin olma hastalığının kurbanı olur. Kumarhanelere, komisyoncuların ofislerine ve benzerlerine musallat oluyorlar. Çoğu zaman başladıklarında kontrolün iyi olmasını beklerler. Genel olarak, eğer doğru kart sadece bankalardan ortaya çıksaydı ya da borsada doğru fiyat teklifi olsaydı, iyi sonuç elde ederlerdi.

Güven fonlarıyla spekülasyon yapan, genellikle banka-

cılardan oluşan başka bir sahtekar sınıfı daha var. Eksikliği kapatmak için hiçbir zaman sunulmayacak ve banka müfettişi dışında kimseyi aldatmayacaklarını umarak senetler imzalıyorlar. Eğer şans uzun süre onların yanında olmazsa banka başarısız olur ve sahtecilik ortaya çıkar. Bunlar gerçek manada sahtekâr değiller çünkü asla senet üzerinden para almayı düşünmüyorlar. Bu, vakıf fonlarının kullanımını örtbas etme yönteminin yalnızca bir parçasıdır. Tabii ki, bu adamlar asla profesyonel kalpazanlık yapmazlar ve tekrarlamaktansa intihardan ya da kırık bir kalpten ölmeye daha yatkındırlar.

Ancak birkaç istisna dışında, suçlu yoksul kesimden geliyor ve eğitimi ya az ya da neredeyse hiç yok. Çünkü bu toplumun suçlanacak çok şeyi var. Bazen işe çok erken gitmek zorunda kalıyor ama çoğu zaman okulda öğrenemiyor. Bu tamamen oğlanın kalıtımının hatası değil. Bu büyük ölçüde okulun hatasıdır. Belirli bir çalışma planı ortaya konmuştur. Sadece küçük değişikliklerle bu yol geçmişten günümüze gelmiş, sabit ve resmîdir. Birçoğu profesyonel bir adam için değerli olabilir fakat çoğu, hayatın diğer alanlarındaki insanlar için hiçbir değer taşımaz. Bir çocuğun matematik, gramer veya coğrafya öğrenememesi, hatta okumayı ve yazmayı öğrenememesi, onun hiçbir şekilde öğrenemeyeceği anlamına gelmez. Muhtemelen belirgin bir yapısal yeteneğe sahip olabilir. Birçok işe uyum sağlama konusunda sıradan güçlerden daha fazlasına sahip olabilir. Bunları yapması ve çoğu zaman iyi yapması öğretilir. Uygun eğitimle, bir tür işe ve kendisini bu işe hazırlamak için yapılan çalışmalara büyük ilgi duyabilir. O halde eğitimsiz bir adamın eğitimsiz olduğu için suç işlediğini söylemek de az çok yanıltıcıdır. Çoğunlukla eğitimsizliği ve suçları yoksulluk-

tan kaynaklanmaktadır. Suç ve yoksulluk başka bir şeyden kaynaklanabilir. Hepsi ya kötü bir yapıya sahip olduğu ya da şansı yetersiz olduğu için olur.

Sonuçta erkeklerin büyük çoğunluğu bir tür el emeği yapmak zorunda. Bu tür bir işin diğer işler kadar kolay ve iyi ücretli olduğu bir zaman gelene kadar, başka bir tür iş yapabilen hiç kimse el işi yapmayacaktır. Belki de en zor ve en nahoş işin en iyi ücretini alacağı zaman gelebilir. Nüfusa oranla çok fazla vasıfsız işçi var. Bu arada -ki bu şüphesiz uzun bir zamandır- birinin bu işi yapması gerekir. Çoğu gözetim altında yapılır ve büyük bir beceri gerektirmez. Çok nahoş veya zor olmasına gerek yoktur. Karmaşık bir medeniyette herkesin bütüne katkıda bulunabileceği bir yer vardır. Eğer okullarımız bir gün olması gerektiği gibi olursa, zamanlarının büyük bir kısmı, bazı durumlarda tamamı zanaata ayrılacak ve vasıflı işçi yetiştirmeye ayrılacaktır. Bu tür okul çalışmaları, başka hiçbir şey yapamayan binlerce erkek çocuk için çekici hâle getirilebilir. Ve eğer bu tür bir eğitime daha adil bir sosyal çevrede daha kolay yaşam koşulları eklenebilseydi, şu anda suça sürüklenen çoğu erkek çocuk şüphesiz geleneksel yaşamı daha karlı ve çekici bulacaktı.

VIII

KADIN SUÇLULAR

Kadınlar ceza infaz kurumlarının nüfusunun yalnızca beşte biri ile onda birini oluşturuyor. Bunların arasında

kürtaj, çocuk öldürme, çocuğu terk etme ve benzeri gibi kadınlara özgü eylemlere ilişkin oldukça yaygın suçlar olmasaydı, muhtemelen yüzde daha da düşük olurdu. Diğer suçlara gelince, çok az sayıda kadın hırsızlık, dolandırıcılık veya cinayet dışında diğer şiddet suçlarından suçlu. Kadınlar çalar, zehirler, şantaj yapar, zorla para alır, yalan söyler, iftira atar ve dedikodu yapar ve muhtemelen erkekler kadar mutsuzluğa neden olur ama hayatları gibi suçları da o kadar büyük ya da maceracı boyutta değildir. Riske o kadar kolay girmiyorlar; büyük suçlular yaratacak ya da geniş planlar hazırlayacak hayal gücünden yoksundurlar. İşlenen suçların çoğunda genellikle erkeklerin suç ortağı olurlar ve bazen oldukça önemli olsa da oldukça küçük bir rol oynarlar. Bu nedenle çoğu zaman tespit edilmiyorlar ve sıklıkla dava edilmiyorlar. Bu da yüzdeyi normalde olacağından daha küçük bırakıyor. Ayrıca jüriler, haklarında dava açılrsa ve yargılsalar bile kadınları suçtan beraat ettirme eğiliminde oluyor. Olumlu bir durum olmalı ve herhangi bir sempati duygusu gerektirmeyen veya bir kadının ikna edilmesini sağlayacak kişisel bir itirazın bulunmadığı bir durum olmalıdır. Erkekler kadınlara karşı o kadar uzun süredir şövalyelik tavrını benimsemişlerdir ki, çok az jüri onları mahkûm edecektir. Bunun da kadın hükümlü sayısının azlığıyla ilgisi var.

Bazı yazarlar ceza infaz kurumlarındaki kadın sayısının az olmasının kadınların erkeklerden daha iyi olduğunu gösterdiğini iddia ediyor; ancak bu, yetersiz gerçeklerden yola çıkarak varılan aceleci bir sonuçtur. Kadınlar daha korunaklı bir yaşam sürdüğü için kadın mahkûmların sayısı azalıyor. Genel olarak işlerle meşgul değillerdi: dünyada kendi yollarına bu kadar sürekli savaşmak zorunda kalmamışlardır. Hayatları daha sessiz ve sakinidir. Güçlü geleneklerle çevre-

lenmişler ve yakından izleniyorlardır. Bu özellikle oğlanla karşılaştırıldığında kız için doğrudur. Bu koruma doğal olarak onları suç işlemekten alıkoymaktadır. Kovuşturma tanıklarının, savcılık görevlilerinin, hâkimlerin ve jürilerin onlara gösterdiği büyük ilgi, korunan yaşamı tamamlıyor ve istatistiklerin gösterdiği göstergeye ek bir neden oluşturuyor. Bir kadının nadiren cinayetten hüküm giydiği bilinen bir gerçektir. Bu durum kamuoyunda pek çok kez yankı buldu. Yine de bir kişi bu tür beraatları kınayabilir ve jüriye sunulduğunda kendisi de beraat yönünde oy kullanabilir.

Sonuçta jüriler haklı. Kadına yönelik cinayet vakalarının çoğu cinsel ilişkilerden kaynaklanıyor. Doğa, çocuk doğurmayı ve büyütmeyi her şeyden önce kadının görevi hâline getirmiştir ve bu gerçek onun hayatına o kadar hâkimdir ki, onunla kıyaslandığında başka hiçbir şey onun için önemli görünmez. Hayatı bu kadar net etkileyen konuları geniş ve bilimsel bir şekilde yargılayamıyor. Hayatın evrimi ve korunması konusunda onun yargılarının doğru olması bile mümkün olabilir. En azından çok sayıda kadın için bunlar doğal yargılardır yoksa bu trajediler yaşanmazdı. Hiç şüphe yok ki kadın, eskiden erkeğin tekelinde olan sanayi alanına girdikçe, siyasette yer aldıkça, jürilerde yer aldıkça kadın suçluların oranı da hızla artacaktır. Aslında kadın mahkûmların yüzdesi yıllardır artıyor. Erkekler arasındaki yerini aldıkça, erkekler gibi yargılanacak, erkeklerin işlediği suçları işleyecek ve belki de ceza infaz kurumları ve cezaevleri için kendi adil kotasını dolduracak.

Bunun yarış için daha iyi mi yoksa daha kötü mü olacağı tartışmanın bir parçası değil ve yalnızca uzun deneyimlere dayanarak söylenebilir. Kadınların gerçekleri kabul etmesi

ve faaliyet seçimlerini bu gerçekleri dikkate alarak yapması gerekmektedir. Herhangi bir duygu bir yana, kadın ve erkeklerin aynı şekilde değerlendirilmesi gerektiğine inanmanın bir hata olduğunu düşünüyorum. Kadınların yapısı ve sinir sistemi, onların muhakeme ve yaşamlarını etkileyen fiziksel ve zihinsel bozukluklara neden olur. Eğer insanın muhakemesi ve medeniyetinde adalet olsaydı, o zaman her insan kendi yapısına, eğilimlerine ve kapasitelerine göre yargılanırdı ve hiçbiri aynı şekilde yargılanmazdı.

Mahkemelerde kadınlara yönelik muamelede ani bir değişiklik, hem kadınları hem de erkekleri, hatta daha da önemlisi ırkın yaşamını etkileyecek büyük bir adaletsizliğe yol açacaktır.

IX

GENÇ SUÇLULAR

Birkaç yıl önce bu konuya pek dikkat edilmezdi. Doğru, geçmişte ceza mahkemelerinde küçük bir çocuk oranı vardı. Genellikle biraz hoşgörülle karşılandılar ve endişeyle değil merakla izlendiler. Çocuk suçlu, yaşının çok ötesinde suç işleme kapasitesine sahip bir dahi olarak görülüyordu. Çocuk satranç oyuncusuna ya da çocuk matematikçiye atfedilen, ona ilişkin edinilen bir tutumdur. Çocuk suçlular artık yaygın ve çoğunlukla şehirde görülen bir olgudur.

Her türlü suç şehirlerde taşraya göre şüphesiz çok daha yaygındır ve özellikle genç suçlular kalabalık bir topluluğun ürünüdür. Tüm olayların doğal nedenlerini arayanlar için bu nedeni aramak çok zor değildir. Şehrin kendisi anormal bir şey. İlkel insan ve ataları hiçbir zaman, bugün şehirlerde yaşayanlar gibi büyük kalabalıklar hâlinde bir araya toplanmamıştı. Neredeyse tüm hayvanlar bir dereceye kadar toplumsaldır fakat organizasyon birimleri insandakinden çok daha küçüktür, muhtemelen karınca ve arı durumu hariç, oldukça otomatik ve işbirlikçi bir yaşam yaşamaya özel olarak uyarlanmış görünen böceklerdir çünkü insanoğlu bu noktaya ulaşamıyor. Ancak ilkel insanlar ve onların doğrudan ataları küçük gruplar hâlinde yaşıyordu. Başka türlü hayatlarını kurtaramazlardı. Balık tutarak, avlanarak ve kök, meyve ve bitki toplayarak yaşadılar. Daha sonra sürülerini otlattılar ve tarlaları basit bir şekilde işlediler.

Geçen yüzyılda modern makinelerin, fabrika sisteminin ve demiryollarının kullanılmaya başlanmasıyla büyük modern şehirlerimiz gelişti. Bunlar karmaşılaştıkça yeni sorunlar ortaya çıktı. Kalabalık şehrin yaşamı normal erkek ve kadınlar için bile çok zordur. Ayarlamalar, basit zevklerle yaratılmış bir hayvan ve pastoral bir yaşam için çok fazla ve karmaşıktır. Ancak erkekler için zor olsa da çocuklar için, özellikle de hapishanelerimizi, akıl hastanelerimizi, imarethanelerimizi dolduran yoksulların çocukları için durum neredeyse umutsuz.

Her çocuğun açık havaya ve ülkenin açık yaşamına ihtiyacı vardır. Her şeyden önce açık havada oyun şeklinde olması gereken egzersize ihtiyacı var. Hiçbir sağlıklı çocuk, evi şehrin uygun bir “dairesinde” olsa bile kapalı bir yerde

yaşamak istemez. Ormanlar, tarlalar, dereler, göller, geniş ortak alanlar her zaman gençlerin doğal ilgisini çekmiştir. Güneş ışığı ölümcül mikropların çoğunu öldürdüğü gibi, egzersiz ve oyunla birlikte açık hava yaşamı da çocuk yaşamındaki sağlıklı düşüncelerin, alışkanlıkların ve fikirlerin çoğunu ortadan kaldırır. Geçmişte hem şehirdeki hem de ülkedeki okullarımız gençlere yardım etmek için çok az şey yaptı. Çoğunlukla sağlıklı çocuklar okulları hapisane olarak görmüştür. Burada hapsedildiler ve egzersiz yapmaktan ve oyun oynamaktan, işe yaramaz ve ilgisiz gerçekleri incelemekten ve zihinleri değerli herhangi bir şeyi hatırlamaya hazır olduğunda unutilan kuru kuralları ezberlemekten alıkonuldular.

Çocuklar okullara göre değil, okullar çocukların ihtiyaçlarına göre yapılmalıdır. Çocuğa yapmaktan mutluluk duyduğu iş ve oyunu sağlamayan okul, gençliğin psikolojisi ve ihtiyaçları hakkında çok az şey öğrenmiştir. Botanik, Zooloji, Jeoloji ve hatta Kimya, çocuklara okumayı öğrenmeden önce ve sanki oyunmuş gibi öğretilabilir ve bu sayede öğrenci doğal bir kitap zevki kazanır. Modern okullar çocuğu gerçekten eğitmeye ancak son birkaç yılda başladı. Bilim öğretmenlerinin geleneksel eğitimle çocuk hakları için yürüttüğü çetin bir mücadele olmuştur. Yapılanlar, maddi sonuçları gösteremeyecek kadar yeni ve dağınık.

Çocuk için hiçbir şey eğitimden daha önemli değildir. Yaşamın ilk yılları karakterin oluştuğu, alışkanlıkların oluşturulduğu, davranış kurallarının öğretildiği dönemdir ve eski alışkanlıkları ve engellemeleri kökünden söküp sonraki yıllarda yenilerini aşlamak neredeyse imkânsızdır.

“Çocuğun, yetişkin erkeğin babası olduğu” doğrudur ve o, yararlı vatandaşın yanı sıra suçlunun da babasıdır. Umut-suzca kusurlu olanlar veya çok kusurlu sinir veya fiziksel sistemleri olan kişiler dışında, uygun zihinsel ve fiziksel eğitime sahip olan ve hayatta adil bir fırsata sahip olan bir çocuğun suçlu olması için hiçbir neden yoktur. Hatta zihinsel engellilerin ve sinir sistemleri kusurlu olanların çoğu, korunaklı bir ortamda topluma faydalı olabilir. Köy okulları her zaman yoksul olsa da, taşra çocuğunun açık hava yaşamı hâlâ o kadar büyük bir etkiye sahip ki genellikle felaketten kaçıyor. Bir fabrikaya gönderilmiyor, temiz hava alabileceği ve egzersiz yapabileceği küçük bir toplulukta yaşıyor.

Elbette her yerde olduğu gibi burada da kusurluları, normalin altında olanları ve çok yoksulların çocuklarını hesaba katmalıyız. Bu talihsizler, hapishanedeki mahkûmların ve uygarlığın sevgiyle koruduğu darağacının kurbanlarının büyük bir kısmını oluşturuyor.

Büyük şehirlerin büyümesi çocuk suçluları doğurdu. Açıkça işaretlenmiş ve iyi tanımlanmıştır. Çoğunlukla aptallığa kadar normalin altındadır. Çoğu durumda kalıtımın sonucudur. Çoğu zaman makul bir zekaya sahip olabilir ancak bu genellikle düzgün çalışmasını sağlayamayan denge-siz, kusurlu bir sinir sistemine bağlıdır ve uzman tedavisi ve ilgisi görmemiştir. O her zaman fakirdir. Genellikle ebe-veynlerinden birini veya her ikisini de gençliğinde kaybet-miş ve evin sıkışık olduğu kalabalık semtlerde yaşamıştır. Yeterli oyun alanı yok ve sokakları ya da boş, çorak yerleri yönetiyor. Kendi türünden başkalarıyla ilişki kuruyor. Oku-la gidemiyor ya da gitmiyor. Okula gitse gitmeye korkuyor ve kitaplardan ders alamıyor. Bütün çocukların oynamayı

sevdiği gibi o da aylaklık etmeyi seviyor. Sık sık işe koyuluyor. Hiçbir işi yok ve iyi ücret ve istikrarlı istihdam sağlayan vasıflı iş yapma kapasitesi çok az. Çalışması gerektiğinden fazla çalışmaz. Bulabildiği her geceyi ve tüm günleri “çetesi” ile birlikte sokakta aylaklık yaparak geçirir. Nadiren kitap okur. Kitap zevkinden yoksundur ve tanıdığı öğretmenlerin iyi okuma zevkini geliştirecek zekâyâ sahip olmadıklarını biliyor. Aldığı bu tür kitaplar onun sağlıksız düşüncelerini daha da artırıyor.

Birçok yazar çocuğun işlediği suçları sınıflandırmıştır. Bu ayırım zaman kaybından başka bir şey değildir. Çoğunlukla aşk tutkusundan dolayı çalmayı öğrenir ve hırsız olur; heyecan verici olduğu ve büyük getiriler getirebileceği için çalarlar. Mal çalmak için yaptığı gezilerde öldürebilir ve sonra devlet ilk kez böyle bir çocuğun varlığını keşfeder. Çocuk ise farkında olmadan canını alacak mekanizmayı harekete geçirir. Belediye muhtemelen onu birkaç kez tutuklayıp çocuk hapisanesine göndererek ona geçici bir uyarıda bulunur ancak ona yardım etmek için el uzatmaz. Oldukça normal yetilere sahip olan ve sebep-sonuç ilişkisi kurabilen herhangi bir erkek veya kadın, çocuk suçlarının aslında ihmal ve aktif katılım nedeniyle onu bu hâle getiren devletin ve toplumun suçları olduğunu bilir. Adamın büyümüş çocuk olduğu hatırlandığında yetişkin mahkûmu anlamak da bir o kadar kolaydır.

X

CİNAYET

Kişilere karşı işlenen suçların sınıflandırılması ve anlaşılması her zaman mala karşı işlenen suçlar kadar kolay değildir. Bu eylemler o kadar çoktur ve o kadar çok farklı duygular ve güdüden kaynaklanır ki çoğu zaman nedeni belirsizdir ve açıklamasını bulmak da kolay değildir. Doğanın her yerinde olduğu gibi burada da hiçbir şey sebepsiz gerçekleşemez ve sınırlı bilginin elinden gelenin en iyisini yaptığı ve nedenleri bulamadığı durumlarda bile neden-sonuç arasındaki bağlantıyı ve hukukun her şeyi kapsadığını kabul etmemiz, hiçbir şüpheye yer bırakmaz. Bilgi ile ancak tam bir anlayış oluşacaktır.

Bu sınıftaki suçları değerlendirirken, yaşamın itici gücünün akıl değil içgüdü olduğu her zaman akılda tutulmalıdır. Eğer insanlar akılla yaşasaydı, ırk hayatta kalamazdı. Irkın korunmasını sağlayan ilkel şeyler, yiyecek, içecek ve cinsiyete olan açlık içgüdüseldir ve sadece akıl tarafından uyandırılmamak veya tatmin edilmemekle kalmaz, çoğu zaman ona aykırı olarak da ortaya çıkar. Doğa, her şeyden önce türün korunmasını gözetir ve yaşamın yok olmaması için geniş bir yelpazede hareket eder. Doğa, insanın bu sözcükleri kullandığı anlamda doğru ve yanlış hakkında hiçbir şey bilmez. Tüm ahlaki anlayışlarımız tamamen toplumsal kökene sahiptir ve bu nedenle sonsuza dek doğanın bağlı olduğu içgüdülere yol açmaktadır. Yaşamın korunması, insan-

ları harekete geçiren diğer duyguların yanı sıra nefret, korku ve sevgi gibi duyguları da beraberinde getirmiştir. Hayvan tehlikeden korkar ve kaçır. Böylece canını korur. Daha zayıf olan hayvan, yaşamı için neredeyse tamamen korkusuna bağımlıdır. Bazen tehlike yokken korkuyor ama korkmadığı takdirde yok olacağından korkuyor. Bazen hayvan nefret eder, öldürür ve böylece kendini korur. Yavru sevgisi, onun yaşamını koruyan ona gösterilen ilginin nedenidir. Hayvan türlerinde sürü içgüdüğü sürüler, klanlar, kabileler ve devletler geliştirir. İnsan tüm geçmişin mirasçısıdır ve ilkel hayvanın içgüdüleri ve duyguları onun varlığında güçlüdür. Bunlar çağlar geçtikçe güçlenmiş veya azalmış olabilir ancak aynı içgüdüler onun tüm eylemlerinin itici gücünü sağlar. İnsan korkar ve nefret eder, kaçır ya da öldürür ve hayatını kurtarır. Yavrularını sever ve korur.

İnsan bir nesne görür. İçgüdüsel olarak ondan korkabilir ya da ondan nefret edebilir. Ondandır kaçabilir ya da onu yok edebilir. Duyuları aracılığıyla izlenimler toplar. Sinirler bunları beyne taşır. Belirli kişilerden ve şeylerden korkmaya, bazı kişilerden veya şeylerden nefret etmeye ve bazılarını da sevmeye başlar. Nefret yeterince güçlüyse, tehlike yeterince büyükse veya arzu yeterliyse öldürebilir. Yöntemi planlaması ya da eylem üzerinde düşünmesi hiçbir şeyi değıştirmez. İçgüdü tarafından harekete geçirilir ve düşünmek, yalnızca lehte ve aleyhte nedenlerin değeriendirilmesi veya engellemelere varılması anlamına gelir. Eğer eylemde bulunuyorsa, eyleme neden olan ilkel duygulardan biridir. O, belirli duyguların yolunu bulduğu ve işini yaptığı bir “makinedir”. İnsanın canını alacak kadar güçlü bir duyguyu doğuran sebepler ve koşullar sonsuzdur.

Ani bir tutku sonucu gerçekleşen cinayetler kolaylıkla anlaşılır. Herkes, akıl ve muhakemenin ve kazanılmış tüm sınırlamaların tamamen suya gömüldüğü öfkenin etkisi altında kalmıştır. İlkel insan, ilkel duygusuyla kendini yeniden ortaya koyar. Cinayeti önleyen şey çoğunlukla kaza veya belirli bir durumun olmayışıdır. Elbette bazı insanlar diğerlerinden daha kolay bunalırlar. Bazı doğalar daha az istikrarlıdır, bazı sinir sistemleri daha az mükemmeldir ve oluşturulan engeller daha zayıftır. Uyarıların tüm sonucu, makineye etki eden duygunun gücü tarafından belirlenir. Böyle bir kişi normalde toplum için tehlikeli değildir. Eylemin kendisi genellikle bunun bir daha asla gerçekleşmeyeceğini garanti eder. Ancak bazı cinayetler daha kasıtlıdır. Bunların öncesinde, zihni yağmalayan ve eğitim ile alışkanlığın oluşturduğu önleyici etkilere karşı savaşan yerleşik bir nefret gelir. Belirli koşullar altında bu kısıtlamalar bir kenara bırakılır ve duygular kendi yoluna gider.

Elbette cinayetlerin belirli geniş sınıflandırmaları vardır. Önemli sayıda kişi, belki de diğerlerinden daha fazla, soygun, hırsızlık ve hırsızlık yoluyla gelir. Eylemin ortasında suçlu yakalanır ve kaçma çabasıyla öldürür. Bu cinayetler mülkiyet suçları başlığına girmektedir; sebep aynıdır ve onları yöneten kurallar aynıdır. İkinci grup ise sayıca kadın ve erkek arasındaki ilişkiden kaynaklanmaktadır. Kadınlar kocalarını, kocalar da kadınlarını öldürür; sevgililer birbirini öldürür. Kıskançlık ve intikam genellikle cinsel yaşam ve cinsel ilişkilerle karıştırılır. Pek çok sosyalist, kadınların yoksulluk korkusundan kurtarıldığı, mülkiyetin eşit dağılımı durumunda bu suçların ortadan kalkacağını savunur. Ancak bu argüman insan doğasını hesaba katmıyor. Kıskançlık, kaçınılmaz olarak cinsel ilişkilerle ilişkilendirilir. Erkeklerin

ve kadınların uzun süreler boyunca yakın teması kaçınılmaz olarak sürtüşmeye ve yanlış anlamalara neden olur. Bu koşullar sıklıkla kronikleşir ve evlilikte, var olabilecek gerçek duygulara bakılmaksızın yakın birlikteliğin gerekliliği nedeniyle daha da kötüleşir. Karılar ve kocalar tarafından muhtemelen ilişkinin doğasında olan bazı taleplerde bulunulur; bazen alışkanlık ve geleneklerden kaynaklanırlar, ancak her ne sebeple olursa olsun, bu tür iddialar o kadar titizdir ki, karı koca bu iddiaları karşılamakta zorlanırlar.

Kadın ve erkeğin birbirlerine olan duyguları diğer ilişkilere göre daha derin ve temel olduğundan, talihsizliklere ve trajedilere daha fazla maruz kalırlar. En derin sevgiden doğan nefretler kontrolden çok uzaktır. O zaman sahip olma arzusu çok yoğundur. Cinayetlerin çoğunun kadın ve erkek arasındaki ilişkiden kaynaklanmaması, başka nedenlerden kaynaklanmaması garip olurdu. Bunun neden doğru olduğunu anlamak kolaydır. Yasaların, aklın ve yargının engelleme konusunda ne kadar güçsüz olduğunu anlamak da aynı şekilde kolaydır. Jüri, kadınlar kocalarını ve sevgililerini öldürdüklerinde bunu anlıyor gibi görünüyor, ancak köklü şövalyelik kuralları ve kadınlara karşı kısmen doğru, kısmen yanlış olan kültürlü bir tutum, erkeklerin de güçlü duygular karşısında en az onlar kadar çaresiz olduklarını görmeyi imkânsız kılıyor. Kuşkusuz boşanmaları daha fazla gerekçeyle savunan ve kolay elde edilebilir hâle getiren bir kamuoyu, bu tür cinayetlerin çok sayıda olmasını engelleyecektir, ancak nedenin tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir.

Yasa uzun zamandır öldürmeyi en büyük suç olarak seçmiştir; bunun nedeni kuşkusuz insanın her şeyden önce

yaşama değer vermesidir. Elbette yaşamı korumak için her türlü çaba gösterilmelidir. Yine de, failin karakterini ölçerken, onun yararlı bir vatandaş olma olanaklarını belirlerken cinayet muhtemelen daha hafif suçlardan biridir. Çoğu zaman bu, ahlaki alçaklığa inananlar için bile hiçbir ahlaki alçaklık anlamına gelmez. Bu çok az fiziksel stabilite eksikliği anlamına gelebilir. Cinayet neredeyse hiçbir zaman bir meslek hâline gelmez. Cinayetlerin çoğu rastlantısaldır, yani tesadüfidir ve koşullara bağlıdır ve kural olarak tekrarlanma tehlikesi, daha önce hiç suç işlememiş kusurlu bir sinir sistemine sahip birinin ilk cinayeti işlemesi tehlikesinden çok daha azdır. Cinayetten hüküm giymiş çok sayıda erkek, ceza kurumlarımızda uzun süreli veya ömür boyu hapis cezası olsa bile “mütevelli” olarak kullanılıyor. Bu, cezaevi yetkililerinin deneyimlerinden, bu suçlu sınıfının, kural olarak, hemen hemen tüm diğer sınıflardan daha iyi bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Şüphesiz hiçbir tedavi cinayeti tamamen ortadan kaldıramayacaktır. Beyinler ve sinir sistemleri öyle yapılandırılmıştır ki, engellemeler her durumda koruma sağlayamaz. Milletler ve insanlar, ister spor olsun, ister gerçek ya da hayali bir yanlış yüzünden olsun, kolaylıkla öldürmeye girişebilirler. Mafya psikolojisi, tüm toplulukların nasıl avlarını arayan açgözlü canavarlara dönüştüğünü gösteriyor. Dünya savaşı ve tüm savaşlar, geniş insan kitlelerinin öldürmede aktif rol almasına yol açan mafya psikolojisinin örneklerini göstermektedir. Suçla itham edilenlerin takibi, tüm insanların duyguların iyice harekete geçtiği kovalamacadan hoşlandığını gösteriyor. Toplumlar, belli dürtülerle idam edilmekten zevk alırlar ve idam etmeye cesaret edebildikleri için yargıçları ve jürileri överler, oysa aslında asılmayacak

kadar korkaktırlar ve akılları hükmü ve hükmü onaylamaz. Öldürmeyen erkekler çoğu zaman başkalarının ölmesini dilerler ve öldüklerinde de memnun ve mutlu olurlar. Ölen doğru kişi olduğunda ölümü onaylıyoruz. Herkesin katil olup olmaması cinayetin tanımına bağlı olabilir. Ancak, hiç şüphe yok ki, tüm insanlar potansiyel katillerdir; yalnızca zamana ve koşullara ihtiyaç duyarlar. Doğanın önüne koyduğu güçlü, yükselen içgüdüleri ve duyguları kontrol etmek için eğitim ve alışkanlığın oluşturduğu zayıf sınırlamaları aşacak hayatın temelini oluşturacak yeterince ezici bir duyguya ihtiyaçları vardır.

XI

CİNSEL SUÇLAR

Cinsel suçlardan hüküm giymiş mahkûmların çoğu fakir, sefil ve tamamıyla kusurlu kişilerdir. Doğa, insan türünü korumaya yönelik olarak, cinsel açlığı insanın yapısının çok derinlerine yerleştirmiştir. Doğal olarak cinsel arzunun temelinde yaşamın korunması için gerekli olması ile beraber arzuya sahip olmayanların ırkı koruyamayarak ortadan kalkması, başta insan olmak üzere diğer tüm hayvan türlerinin en derinlerinde yer alır. En azından pek çok erkeğe, onu çevreleyen gelenekler ve yasalara göre fazlasıyla güçlü içgüdüler bahşetti.

Tecavüz genelde yoksulların, işsizlerin, eğitimsizlerin ve topluma aykırıların suçudur. Bu tip erkekte cinsel açlık güçlüdür; çok az parası vardır, genellikle ailesi yoktur; yetersiz beslenmektedir ve diğer her şeyiyle çekici değildir. Kadınlardan ve toplumdan aylarca uzak kalmış bir denizci olabilir ya da benzer şekilde arzularını tatmin etmesini engelleyecek cinsten bir meslekte olabilir. Teşebbüsü dışında onun “ihtiyacını” giderecek hiçbir fırsat yoktur. Asıl mesele irade zayıflığına, yetersiz eğitime ve kazanılmış alışkanlıkların sağlayabileceği birkaç engelle karşı, derin ve ilkel içgüdüyü zapt etme meselesidir; içgüdüğü dengeyi bozduğunda iradesi kaybolur.

Özellikle zayıfların, düşünlerin ve yoksulların arasında görülen ensest, biraz farklı bir kökene sahiptir. Westermarck, “İnsan Evliliğinin Tarihi” adlı eserinde, ilk kabilelerde kan hısımlarının evliliğine karşı hiçbir engellemenin olmadığını gösteriyor; o dönemde kısıtlamanın tek çadırda yaşayan kabile üyelerine yönelik olduğu dile getirirken; bunlar arasında net bir kan bağı olup olmadığını da saptayamıyor. Yakın akraba evliliğine karşı olan gelenek ve görenekler, örneğin erkek ve kız kardeşlerin aynı evde birlikte yaşamasından kaynaklanan yakınlıktan doğmuştur. Bu duygu yavaş yavaş gelenek ve alışkanlığa, oradan da yasalara dönüşmüştür. Bazen, yıllar sonra kendilerinin bebeklik döneminde ayrılmış ve birbirleriyle ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmadan büyümüş erkek ve kız kardeş olduklarını anlayan bir erkek ve kadının evlilik hikâyelerini okuruz. Doğanın, çocuk sahibi olmayı engelleyerek mi yoksa kusurlu çocuklar üreterek akraba evliliğini mi yasakladığı şüpheli bir sorudur. Avrupa’daki bazı topluluklar o kadar uzun süre bir arada yaşıyorlar ki hepsi akraba evliliği yapmaktadır. Ancak, konuyla

ilgili genel örf ve adetler göz önüne alındığında, akraba olduklarını bilen ve evlenen kadın ve erkek diğerlerinden farklı ve zayıftırlar; bu onların yavrularında da görülebilir. Normalde böyle bir duyguya sahip olmasa da gelenek ve göreneklerine göre yargılanıyor, yargıya göre cezaevine gönderiliyor.

Birçok cinsel suç ergenlik çağındaki çocuklar tarafından işleniyor. Bahsi geçen gençler cinsel gelişimi hakkında hiçbir bilgisi olmayan ve yeni keşfettikleri duyguların gücü karşısında çaresiz kalan çocuklardır. Bu suçlu sınıfı, neredeyse her zaman, içgüdülerine, güce karşı koyma arzusuna sahip olmayan, eğitimsiz ve güçlü içgüdüleriyle hareket eden alt sınıftır.

Kişilere karşı işlenen suçların çoğu doğrudan ekonomik nedenlere bağlı olmasa da, diğer suçlarda olduğu gibi cinsel suçlarda da mülkiyetin dolaylı etkisi genel olarak mevcuttur. Bu suçlarda genellikle yoksul ve kusurlu kişilerin kovuşturma ve mahkûmiyete maruz kalması, ekonomik koşulların tüm suçlarla ne kadar yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Diğer ceza kanunları daha modern tarihlidir ve kural olarak, kadın suçlunun yaşının genellikle on sekizin altında olması dışında, zinadan fazlasını içermez. Hâlâ ne kadın ne de erkek çocukların cinsel rüşt yaşı bir takvimle belirlenmiyor. Gelişmeye bağlı bir durum söz konusudur, tüm insanlarda ve her ortamda aynı değildir. On altı yaşındaki birçok kız, yirmi yaşındaki kızlardan daha olgun olabilir, daha fazla yaşam deneyimine sahiptir. Çoğu yasa, on altı yaşın altındaki kişilerin rıza gösteremeyeceğini ve cinsel eylemin bu durumda tecavüz olacağını öngörmektedir. Böyle

bir eylemin tecavüz olmayıp yine de hafif bir suç olduğu on altı ile on sekiz arasında bir orta yaş olup olmadığı tartışma konusudur.

XII

HIRSIZLIK VE YAĞMA

Hırsızlık ve yağma genellikle şiddet suçları olarak sayılır, ancak bunlar uygun şekilde mala karşı suçlar kapsamında sınıflandırılmalıdır. Yasa dışı yollardan mal edinmeye yol açan her saik bu suçları teşkil eder. Mülkiyet suçlarının olağan nedenli olarak, yetişkin ve çocuk erkekleri güçlü bir şekilde çeken tehlike ve macera arayışı da eklenmelidir. Çoğunluğunun çocukken suç kariyerine başladıklarını, çok az olgun erkeğin bu suçlardan birini ilk defa işlediğini düşünüyorum. Bu tür suçlar özellikle her erkek çocuğunun içinde var olan aktiviteye ve macera sevgisine hitap eder. Bunlar çoğunlukla çocukluktan itibaren ihtiyaç duyulan spor ve fiziksel aktiviteye ulaşma şansı neredeyse hiç olmayan gençler tarafından yapılıyor. Futbol, beysbol, polo ya da golf oyuncusu çok nadiren hırsız olur. Neredeyse hiçbir zengin ya da oğlu, hırsız olmaz. Bu tuzağa düşenler çoğunlukla kenar mahalle sakinleri, demiryolu ve tersane gibi yerlerde çalışan, boş arsalar ve çeşitli koşullar tarafından yasadışı

yollardan mülk edinmeye sürüklenen insanlardır. Buna neredeyse her zaman kusurlu bir kalıtım, kötü bir çevre, az eğitim ve kötü alışkanlıkların yönelimi ile gerçekleşir.

Suç işlerken birilerini öldüren soyguncu ya da hırsızlar, tutku ya da kötü niyetle öldürenlerden daha tehlikelidir ve tedavisi daha zordur. Tüm bu suçluların yetiştiği sınıf için mülk edinmeyi kolaylaştıran toplumsal ilişkilerde önemli bir değişiklik olması dışında, her zaman mülk edinmek için bir uğraş unsuru ve genel olarak üstesinden gelinmesi zor bir macera aşkı vardır. Tutku ve duygudan kaynaklanan cinayet, nadiren öldürmeye karşı kısıtlamaları aşabilecek kadar güçlü olan durum ve koşulları ihtiva eder.

XIII

YIRTICI BİR HAYVAN OLARAK İNSAN

Tüm suçların en az yüzde sekseni mülkiyete karşı suçlardır ve geri kalanların çoğunun aynı saiklerden kaynaklanması muhtemel görünmektedir. Medeniyete “Natüralizm-den Yapaycılığa” yarışının tahterevallı gidişatının bir sonucu olarak, gerçeklere uygun, esnek bir hayat görüşüne sahip olabilir. Böylece keyfi ayırmadan kurtulmamıza yardımcı oluruz. İnsanlık tarihini Vahşet, Barbarlık ve Medeniyet

olarak adlandırılan üç döneme ayırabiliriz. Bu ayrım genel olarak tarihsel amaçlar açısından ne kadar arzu edilir olursa olsun, insanın doğasını inceleme çabası açısından yalnızca kafa karıştırıcıdır.

İnsan ırkının yaşamında ve kökeninde, egonun büyümesi ve devamlılığı yoluyla, yaşamı ve gelişimi için arzu ettiği her şeyi çevrenin akışından kendine çektiği gerçeği her zaman kanıtlanmıştır. Hayatta kalmanın gerekli bir koşulu olmalıdır. Amipten insana uzanan uzun yolculukta, kısa bir süre için bile olsa tamamen durmaya neden olan herhangi bir durum, yok olma anlamına geliyordu; sürekli bir müdahale bile, gelişimin durması olmasa bile, organizmanın zayıflamasına neden oluyordu.

“Efendi İçgüdüğü” açlığın kökeniyle alakalıdır. Sürekli değişen bir çevreye uyum sağlayarak geliştirilen bu hayati dürtünün gücünden doğan çeşitli duyguları göz önüne aldığımızda, bunun ırkın kaderini şekillendirmede neden bu kadar büyük bir öneme sahip olduğunu tam olarak anlayabiliriz.

Tüm psikologlar, edinme, depolama ve istifleme gibi etkinliklerin beslenme içgüdüğü altında sınıflandırılması konusunda hemfikirdir. Çeşitli şekillerde çeyrek milyon ila iki milyon yıl olarak tahmin edilen bir dönem boyunca, insan ve onun hayvansı ataları, açlık içgüdüğüne, çeşitli orman hayvanlarının yaptığı gibi ve aynı yöntemlerle yanıt verdiler. Avını yakalayıp güvence altına aldı ya da bulduğu yerde öldürdü; tek şartı, ele geçirme ve tutma gücüydü. Daha sonra kabile örgütlenmesi ortaya çıktı ve yiyecek ile barınma ortaklaşa sağlandı. Ancak halk adetleri yabancı kabileler arasındaki baskın ve yağmalamayı övdüğünden, burada “al

ve tut” edinme sürecinde eğitilmiş adamlara hem ganimet hem de itibar elde etme şansı sunuldu. Binlerce yıl boyunca yaşam bu şaşmaz uygulamaya bağlıydı.

İnsanın merkezi sinir sistemini içeren büyük beynini (serebrum) geliştirdiği dönem, ana hatlarıyla belirtilen dönemdeydi. Ayrıca, bu özel reaksiyonlar tarafından geliştirilmiş ve bunlara göre eğitilmiştir. Zihnin geniş kapsamlı kontrolü hatırlanmalıdır, çünkü ırksal mirası aracılığıyla çatışan dürtüleri buna dayandırılmalıdır. Ekonomik veya başka türlü olsun, günümüzün davranışlarına ilişkin sonuçlarımızda bunların dikkate alınması gerekir.

Son otuz yıl boyunca, psikoloji laboratuvarları, fizyolojinin yardımıyla, yeni icat edilmiş olağanüstü doğruluk-taki tartı ve ölçme aletleriyle sık sık tekrarlanan deneyler yoluyla, bizi daha önceki dönem öğrencilerinin bilmediği bir dizi gerçekle sosyal bir hayvan olarak insanın düzensiz eylemlerinin “neden ve nasıl”ı ile tanıştırdı. Belirli koşullar altında, uygun uyaranlarla harekete geçirilen insan hayvanının kaçınılmaz ve kesinlikle inorganik maddeyle aynı tepkiyi verdiği sürekli olarak kanıtlanmaktadır. “Zeka”yı “yeni koşullara yanıt verme kapasitesi” olarak anlarsak, kalıtım ve çevre arasındaki sürekli etkileşimi ölçülebilir bir şekilde görebilir ve en azından kısmen anlayabiliriz. Bunlar arasında herhangi bir düşmanlık yoktur. Yaşam deneyimlerinin toplamı yalnızca duyarlı organizmanın (insan ya da hayvan) yaşamasını sağlamak için gereken ayarlamalardan oluşur.

Uygun koşullar altında daha erken ve daha kaba bir yaşama ne kadar kolay bir “geri dönüş” sağlanabileceği, henüz sona eren savaşta korkunç katliam sırasındaki mücadele yöntemleri ve şiddeti tarafından gösterilmektedir. Bireysel

ve kolektif olarak sürekli bir uçurumun kenarında sallandığımız sonucundan kaçınılabılır mi? Eğer düşersek bu suça, talihsizliğe ya da her ikisine de işaret eder.

Uygarlığın ana kalesi olarak özel mülkiyet temelinde var olduğu her yerde, suçun ayrılmaz bir sonuç olduğunu görüyoruz. İnsan, organik doğası gereği yırtıcı bir hayvandır. Bu onun vahşi bir hayvan olduğu anlamına gelmez. Basitçe, insanın, kartal ve kurt gibi, organik yapısının her şeyi harekete geçiren dürtüsü ve temel içgüdülerine uygun olarak hareket ettiği anlamına gelir. Daha yeni ve daha asil duygular ile ilkel içgüdüler aracılığıyla işleyen duygular arasındaki herhangi bir çatışmada, temeldeki ana içgüdülere öyle bir şekilde zincirlenir ki, genellikle asil olanlar kazanır. Böylece ırkın gelişim tarihi tarafından kesin olarak gösterilmiştir.

Eğer bu doğruysa, feodalizmin çöküşünden sonra -varsayalım ki makinelerin icadıyla başlayan- “Buhar Çağı”ndan başlayarak, sömürüye sunulan pek çok fırsat aracılığıyla, açlığın efendisinin özellikle aktif olduğunu bulmayı beklemeliyiz. O dönemden günümüze kadar insanın sahip olma eğilimi o kadar genişlemiş ki, eğer tarafsız bir görüşe sahip olsaydık bunun, ticaretin çok gelişmiş olduğu, tüm beyaz ırkı kapsayan bir megalomani türü olduğu söylenebilir, endüstri en güçlü biçimleriyle bulunabilirdi.

Eğer teorimiz doğruysa, en enerjik ve girişimci ulusların, geçersiz ve zayıf uluslara göre daha yüksek oranda mülkiyet suçu gösterdiğini bulmayı beklemeliyiz. Politik olarak anayasaların yazılı ve manevi olarak bireysel, zihinsel ve endüstriyel gelişimi teşvik ettiği durumlarda kesinlikle doğru olacaktır. Bu durum, yeni bir ülke dediğimiz ülkede sıklıkla bulunabileceği gibi bol doğal kaynaklarla mevcut oldu-

ğunda, bir halkın eğilim ve özlemlerinde içkin olan baskın niteliklerin en güçlü şekilde işlemesi şansını sağlar. Amerika Birleşik Devletleri diğer ülkeler arasında bu koşulları karşılıyor ve kişi başına düşen mülkiyete karşı suçlarının en yüksek oranına burada rastlıyoruz. Bu durum, istatistiklerin gösterdiği gibi, diğer ulusların suçlarından çok daha fazla olan, hem küçük hem de büyük tüm suçlar için geçerlidir.

Bu açıklamanın Amerika Birleşik Devletleri'ndeki görünüşte anormal sayıdaki mülkiyet suçlarının ana nedenini gösterdiği açıkça görülüyor.

İnsanın sonsuz uzun geçmişi, aklık içgüdüsünü geliştirmiş, bu da onun doğrudan ve basit bir şekilde, gidebildiği yere ve gidebildiği yere gitmesine neden olmuştur. Bu, modern uygarlığın mülkiyet edinme konusunda daha sonra getirdiği kısıtlamalara rağmen, onu her zaman ihtiyaçlarını en basit şekilde karşılamaya teşvik ediyor. Entelektüel ve fiziksel olarak zayıf olanlarda bu içgüdüler her şeyi kontrol eder. Aşırılıklarının cezanın kesinliğinin olmayışından kaynaklandığı yönündeki yüzeysel ve saçma teoriler, insanın yaşam tecrübesini ve doğuştan gelen yapısını hesaba katmamaktadır.

Özellikle zenginlik yaratma ve biriktirme konusunda fırsatlara sahip olan büyük şehirlerimizde, "güç hırsı", en pervasız yöntemlerle zenginlik elde etme yönündeki sınır bozucu çabalarla kendini göstermektedir. Duygu bizi, paramız ve gücümüzle komşularımızın kıskançlığını uyandırmak için aşırı ve gösterişli olmaya iter.

Böylece ticari ve endüstriyel yaşamın modern koşullarında yeni bir çıkış yolu sağlayan ve on kat daha güçlü hâle

gelen eski bir duygu ortaya çıkar. Amerika’da bunun bir saplantı biçimine büründüğü, biz onun kokuşunu alana kadar bizi tepeden tırnağa sarmaladığı açık değil mi? Bunun kalıcı barış ve refaha yönelik bir tehdit olduğu da açıktır; hâlâ büyüyor ve arkasında acı bir nevrastenik hasadı bırakıyor.

Kriminolog, çoğu sosyal doktorumuzun karşıt iddialarına rağmen, hâlâ günlük yaşamımızda neredeyse tamamen, açıklandığı gibi çıkarıcılık üzerine kurulu gelenekler (eski halk adetleri) tarafından yönlendirildiğimiz gerçeğiyle yüzleşmelidir. Gelenekle, deneyimlerle ve bilinen tek süreç olan deneme yanılma yoluyla elde edilir. Eğer bu doğruysa, bir medeniyetin herhangi bir kalıntısını korumak için, mülkiyet suçlarının medeniyet denen çarkı oluşturan karmaşık faaliyetlerin normal sonuçları olduğu gerçeği olduğunu anlamamız gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. Aynı şekilde, bu suçları değiştirmek için yarışın gidişatını da değiştirmemiz gerektiğinin farkına varmalıyız.

İnsan davranışlarının çirkin yönleri bilim tarafından incelendiğinde, okuyucuya acı ve üzüntü vermekten başka bir şey olamaz. Yazar için durum budur. Ancak sunulan materyalde hayatın gerçekten önemli tüm gerçekleri acımasız ve çoğu zaman iticidir. Yüksek ışıklar kadar gölgeler de “gerçeklerin ironisine” atfedilmelidir. Hiçbir çarpıtma veya spekülasyon bilimin bulgularını etkileyemez. Bunlar erişilebilirdir ve yeterince ilgilenen herkes tarafından kontrol edilebilir. Kökeninde ise uzun ve acı dolu geçmişinden dolayı insanın ne olduğunu bilinebilir.

XIV

MÜLKİYETE KARŞI SUÇLAR

Şu ana kadarki suçların en geniş sınıfı mala karşı işlenen suçlar olarak adlandırılabilir. Açıkça söylemek gerekirse bunlar mülk sahipliğine ilişkin suçlardır; yasal sahibini mülkiyetinden mahrum bırakmanın cezai yollarıdır.

Pek çok yazar, neredeyse tüm suçların ekonomik koşullardan kaynaklandığını, başka bir deyişle suçun neredeyse tek nedeninin yoksulluk olduğunu iddia ediyor. Bu konu hakkında, mülkiyet suçlarının büyük oranda servetin eşitsiz dağılımının bir sonucu olduğunu kesin olarak gösteren sayısız istatistik toplanmıştır. Ancak herhangi bir sınıftan suç tek bir nedene güvenli bir şekilde atfedilemez. Hayat çok karmaşık, kalıtım çok değişken ve kusurlu, insan davranışına çok farklı şey katkıda bulunuyor, tüm eylemleri tek bir nedene bağlamayı mümkün kılmıyor. Mahkemeleri ve cezaevlerini bilen herkes yoksulluk ile suç arasındaki yakın ilişki olduğunu görür. Bütün avukatlar ceza hukuku uygulamasının kötü bir iş olduğunu bilir. Yetenekli avukatların çoğu, hiçbir maddi getiri sağlamadığı için bu tür uygulamaları reddediyor. Ceza infaz kurumlarındaki tutukluların neredeyse tamamı parasızdır. Yargılanan hemen hemen tüm erkekler için geçerlidir. En az yetmiş beş yıl boyunca toplanan istatistiklerden geniş genellemeler yapılmıştır. Her

medeni ülkede mülkiyet suçlarının sayısının soğuk aylarda önemli ölçüde arttığı, ilkbahar, yaz ve sonbahar başlarında ise azaldığı kaydedilmiştir. Bunun açık nedeni, kış aylarında istihdamın daha az düzenli olması, geçim masraflarının daha fazla olması, atıl çalışanların sayısının daha fazla olması, ücretlerin daha düşük olması, kısacası yoksulların yaşamasının daha zor olmasıdır. Çoğu erkek ve kadın tüm yaşamlarını ihtiyaç sınırının yakınında geçirir; ya çok az şeye sahiptirler ya da hiçbir şeyleri yoktur. Hastalık, şanssızlık ya da işsizlik onları parasız ve çaresiz bırakıyor. Birçok kişiyi yasal ve yasa dışı davranış arasındaki belirsiz çizgiye itiyor ve hapse giriyor. Zor zamanlarda işlenen suçlar, iyi zamanlara göre daha fazladır. Ücretler nispeten yüksek olduğunda ve çalışma istikrarlı olduğunda, daha az erkek ekstra tehlikeli suça meyilli oluyor. Grevler, lokavtlar, kaos anları ve benzerleri cezaevlerinde her zaman talihsizlerin listesini arttırıyor. Ceza hukuku alanında faaliyet gösteren her avukat, grev ve lokavtların ardından gelen her türlü suçla ilgili çok sayıda kovuşturma ve mahkûmiyet kararının verildiğini fark etmiştir.

Yaşam pahalılığının da suç üzerinde doğrudan etkisi oldu. Uzun zaman önce Buckle, “Medeniyet Tarihi” adlı eserinde suçun yiyecek fiyatlarıyla doğru orantılı olarak arttığını ve düştüğünü gösteren istatistikler toplamıştı. Hayvanların yaşamı, sağlığı ve davranışları doğrudan gıda tedarikine bağlıdır. Meralar verimsiz olduğunda sığırlar çitlerin üzerinden atlayarak kaçır. Dağlarda ve ormanlarda yiyecek kıt olduğunda geyikler çiftliklere ve köylere iner. Diğer tüm hayvan yaşamını etkileyen aynı genel yasalar insanları da etkiler. İnsanlar ihtiyaç içinde olduklarında ya da yaşam standartları düştüğünde bile, ihtiyaç dışında almayı

düşünmeyecekleri yiyecek ya da eşdeğerini elde etmek için araçlara başvuracaklardır. Bir ailenin günlük ekmeğini kendi çabalarına bağımlı olması durumunda bu durum iki kat daha doğrudur.

Çoğu suçlunun, donanımları ve çevreleri, yaşamda başarı için gerekli çevre düzenlemelerini yapmalarını zorlaştıran insanlar olduğunu her zaman aklımızda tutarak, zorluklardaki herhangi bir artışın nasıl suça yol açacağını kolaylıkla görebiliriz. Çoğu erkek hayata iyi hazırlanmamıştır. Günlük paralarını nasıl harcayacakları konusunda bile, sahip olduklarından en iyi şekilde yararlanmak için gereken muhakeme yeteneğinden yoksundurlar. Aileler büyüdükçe borçlar da artıyor, ta ki pek çok insan kendisini suçtan başka çıkış yolu olmayan bir zorluklar ağının içinde bulana kadar. İhtiyaçları nedeniyle zimmete para geçirmeye ve hırsızlığa yol açan adamlar o kadar sık ortaya çıkıyor ki neredeyse hiç dikkat çekmiyorlar. Tespit edilme, rezil aşağılanma ve hapse atılma tehlikesi son derece açık olmasına rağmen, ceza başkalarını da aynı yolu izlemekten caydırmıyor gibi görünüyor.

Bazen elbette eğitilmiş ve görünürde fiziksel kusuru olmayan erkekler de mülkiyet suçları işleyebilirler. Bankacılar genellikle banka iflas ettikten sonra parayı mevduat olarak alırlar. Maddi kayıplarını karşılamak için sahte senetler düzenlemeleri ve iflasın ortaya çıkmasını önlemek için fonları çeşitli şekillerde manipüle etmeleri nadir değildir. Kural olarak, bankanın durumu, güvenli gibi görünen bir girişimden geri ödeme yapmak amacıyla fonların spekülasyon için kullanılmasıyla ortaya çıkar. Bazen sorunlu krediler ve öngörülemeyen koşullar nedeniyle ortaya çıkar. İş adamları ve bankacılar, felaketle sonuçlanan bazı finansal girişimler-

de kullanmak üzere parayı zimmete geçirdiklerini gösteren açıklamalar üzerine sık sık arkadaşlarını ve toplumu intihar ederek şok ediyorlar.

Bu vakaları anlamak zor değil. Para sevgisi çağın hâkim duygusudur. Nasıl ki din, savaş, eğitim, icat ve keşif eski çağların harekete geçiren tutkularıysa, şimdi de büyük servet biriktirmek insanı harekete geçiren temel amaçtır. Bu aşamanın geçmeyeceği ve yerini daha değerli bir şeye bırakmayacağı anlamına gelmez, ancak devam ettiği sürece, diğer güçlü duyguların da yaptığı gibi, kurbanları olacaktır. Özellikle paranın değeri hakkında bir şeyler bilenlerin yaşadığı yoksulluk korkusu, paranın getirdiği güce duyulan arzu, başkalarının kıskançlığı, kolay görünen fırsatlar, tüm bu duygular pek çok iyi “makine” için fazlasıyla güçlüdür. Ancak, planlar ters gittiğinde felaketi beraberinde getirir.

Vakıf fonlarıyla spekülasyon yapanların yalnızca küçük bir kısmı hakkında dava açılıyor. Genellikle spekülasyon başarılı olur veya en azından örtbas edilir. Pek çok erkek yoksul kalmaktansa rezil olmayı, cezalandırılmayı ya da ölümü göze alıyor. Bunlar mutlaka sahtekâr veya kötü değildir. Daha cesur ya da daha talihsiz olabilirler; her hâlükarda, paraya olan tutkunun, onu elde etme şansının, yoksulluk korkusunun, zenginlik ve iktidar sevgisinin donanımları için çok güçlü olduğu açıktır, aksi takdirde baskıya direnilirdi. Başka bir adama aynı baskının yapılması felaket getirmezdi.

Mülkiyet birikimine getirilen kısıtlamalar, ceza kanununun diğer bölümlerine kıyasla daha hızlı artıyor. Yeni geleneklerin, alışkanlıkların ya da kısıtlamaların insanın yaşamının ve bilincinin bir parçası hâline gelmesi uzun bir zaman alır, öyle ki, yalnızca eylemin telkin edilmesi, o

eylemi yapmanın yanlış olduğu tepkisine neden olur. Bazı kanunların kitaplarda ne kadar uzun olduğu ve cezaların ne kadar ağır olduğu önemli değil, pek çok erkek yasak eylemi gerçekleştirmenin gerçekten bir suç olduğuna asla inanmaz. Örneğin, birçok gelirle ilgili kanunun, bahisle ilgili kanunun, yasaklarla ilgili kanunun ve çeşitli mülkiyet edinme yollarına karşı birçok kanunun ihlali çoğu zaman gerçekten suç sayılmaz. Aslında, büyük ve muhtemelen büyüyen bir insan sınıfı, özel mülkiyete ilişkin birçok hukuk kuralının oluşturulmasının adaleti konusunda tartışıyır.

İlkel halklar, kural olarak, mülkiyeti ortaklaşa kullanıyorlardı. Engellemeleri az ve basitti. İhtiyaç duyduklarını ve istediklerini en kolay yoldan aldılar. Tüm yaşamda ilkel duygulara, geleneklere ve alışkanlıklara geri dönmeye yönelik güçlü bir çağrı vardır. Pek çok yeni yasa, suçlu sınıfımızın büyük kısmını oluşturan zayıf adamlardan oluşan geniş bir sınıf için özellikle acı verici ve zordur.

Medeniyetin prangalarından kurtulma yönündeki sürekli dürtüyü anlamak için, içki veya uyuşturucu kullanan erkeklerin sayısını düşünmek yeterlidir. Her fırsatta uygarlığı terk edip vahşi hayvanları öldürmek için ormanlara veya balık tutmak için göllere ve derelere giden profesyonel ve iş adamına bakmak yeterli.

Geleneklerden ve kurallardan arınmış, basit bir hayat yaşamaya, öldürmek için öldürme, ormanlara ve derelere gitme, tuğla binalardan ve taş duvarlardan uzaklaşma çağrısı neredeyse her insanın yapısından güçlüdür. Muhtemelen dünya savaşının altında yatan neden, insanın kendisini bağlamak için sürekli yeni prangalar ören uygarlığın sert ve büyüyen baskısından kurtulma ihtiyacıydı. Her zaman bir kırılma

noktasının gelmesi gerekir, çünkü sonuçta insan temelde bir hayvandır ve yalnızca ilkel şeylerle yaşayabilir.

Çocukların mülkiyet hakları konusunda hiçbir fikri yok. Mal almanın yanlış olduğu bir noktanın var olduğunu onlara hissettirmek, en zeki kişilere bile uzun ve sabırlı bir eğitim gerektirir. Doğanın hiçbir yerinde mülkiyet haklarımızla bir benzerlik göremiyoruz. Bitkiler ve hayvanlar, besinlerini mümkün olan yerden ve nasıl elde ederler. Burada amaç, mülk edinilmesini kontrol eden kısıtlamalardan ne kadarının akıllıca, ne kadarının aptalca olduğu sorusunu tartışmak değil; yalnızca yaşamı ve davranışı etkileyen gerçekleri vermek içindir.

Çocuğun mülk sahibi olabileceği ve olamayacağı yolları ayırt etmeyi çok yavaş ve çok kusurlu bir şekilde öğrendiği kesinlikle doğrudur. Doğası her zaman buna karşı çıkıyor. Sadece birkaçı tamlık gibi bir şeyi öğrenebilir. Pek çok insan bunu öğrenemez ve eğer yasak şeyleri öğrenmiş olsalardı, itaatsizliğin yanlış olduğu hissine kapılmazlardı. En zeki olanlar bile kuralların tamamını asla bilmez veya hissetmez; aslında avukatlar mülk edinmenin birçok yolunun yasanın içinde mi yoksa dışında mı olduğu konusunda sürekli tartışıyor ve hâkimler şüphe duyuyor. Hiç şüphe yok ki, zeki ve saygın insanların mülk edinmek için benimsediği yöntemlerin çoğu, kanunla doğrudan yasaklanan diğer yöntemlere göre daha fazla suç teşkil etmektedir. Tüm yasaların doğal ve kaçınılmaz olarak bir toplumdaki en güçlü güç tarafından ve son tahlilde egemen sınıfın korunması amacıyla çıkarıldığı hiçbir zaman unutulmamalıdır.

XV

SUÇLUNUN TUTUMU

Muhtemelen suçun işlenmesinin önündeki en büyük engel, belirli eylemlerin yapılması veya yapılmaması ile bağlantılı olan doğru ve yanlış duygusudur. Bütün insanların az ya da çok bağlayıcı bir vicdanı vardır. Vicdanın bağlayıcılığı davranış konularındaki uzun öğretimin ve alışkanlığın sonucudur. Çoğu insana evde ve okulda bazı şeylerin doğru, bazılarının ise yanlış olduğu öğretilir. Sürekli talimat, alışkanlıkları ve davranış kurallarını oluşturur ve toplum, vatandaşlarının davranışları açısından esas olarak bunlara bağlıdır. Çoğu insan için vicdan kanundan ziyade denetleyicidir. Daha otomatik hareket eder ve vicdanı şok etmek, bir yasanın çiğnendiğini bilmekten çok daha etkilidir. Her ne kadar kanunun ruhunu takip etse de etmese de, çoğunlukla vicdanın teşvikleri ceza kanununun yasaklamalarını oldukça yakından takip etmektedir. Her insanın, insan eylemlerine bağlı göreceli değerler konusunda kendi fikri vardır. Yani, farklı şeylerin göreceli önemi konusunda iki makine tam olarak aynı şekilde tepki vermez. Hiçbir iki ahlaki emir tüm insanlar ya da herhangi iki kişi için aynı öneme sahip değildir. Çoğu zaman erkekler, başka bir yasayı ihlal etmeye asla cesaret edemeyecekleri halde, bir yasayı atlatmakta veya ihlal etmekte tereddüt etmezler.

Normalde, vicdanın tepkisi hızlı ve açık olmadığı sürece, insanlar, belki de yakalanma korkusu dışında, yasanın ihla-

linden rahatsız olmazlar. Bu, hiçbir etkisi olmayacak kadar genel bir önerme olan, tüm yasalara uymanın tüm insanların görevi olduğu öğretilerinden oldukça farklıdır. Açıklamayı yapanlar bile bu kurala uymuyor ve yürürlükten kaldırmak yerine uygulanmaması nedeniyle ölen ceza yasalarının uzun listesi, herhangi birinin böylesine tamamen akademik bir açıklamaya ciddi bir ilgi gösterdiği inancını haklı çıkarmayacak kadar iyi biliniyor. Hiç kimse tüm yasaların uygulanmasına veya tüm yasalara uyma görevine inanmaz ve aslında hiç kimse bunların hepsine uymaz. Tüm yasalara uyma yükümlülüğünü en yüksek sesle dile getirenler, örneğin gelir yasalarına asla uymazlar. Bunlar açık ve net, ama yine de insanlar mallarını vergiden muaf tutmak, başka bir deyişle devleti dolandırmak için mümkün olan her yola başvuruyorlar. Herkesin yaptığı bahanesiyle yapılır ve kanuna göre kesin uyan adam, diğerlerinin de vergisini öder. Bu doğru olsa da gerekçe kendilerine yeterli görüldüğünde tüm insanların yasayı ihlal ettiğini gösterir. Kutsal günlerde çalışmaya ve o günlerde oyun oynamaya, sarhoş edici içkilerin satın alınmasına, nakledilmesine ve kaçakçılığa karşı olan yasalar serbestçe ihlal edilmektedir. Pek çok yasa o kadar yenidir ki henüz geleneksel geleneklere ya da yerleşik yeni alışkanlıklara dönüşmemiştir ve bunların ihlali ahlaki bir şok yaratmamaktadır. Sık sık yapılan mesleklere rağmen çoğu erkek, kongre üyeleri ve yasa koyucular hakkında kötü görüşlere sahiptir ve kendi vicdanlarının kendileri için yasalardan çok daha yüksek bir rehber olduğunu hissetmektedir.

Dinler her zaman Tanrı'ya ya da onun yerini tutana itaat etmeyi öğretmiştir. Dini emirler ve duygular, insan için insani kanunlardan daha üstün ve bağlayıcıdır. Endüstrinin kaptanları, yasama organları ve mahkemeler tarafından

çıkarılan ve mülkiyetin sınırsız kullanımına müdahale eden tüm yasaları sonsuza kadar küçümsemekte ve eleştirmektedir. Bu tür mevzuatın hiçbir onayına sahip değil ve mahkemeler bunu uygularken müdahaleci olarak değerlendiriliyor. Anti-tröst kanunları, anti-havuz kanunları, her türlü fabrika mevzuatı, kısacası mülkün sahibi tarafından sınırsız kullanımına müdahale eden her şey açıkça kınanır ve farklı yollarla ihlal edilir. Öte yandan, mülkiyete ilişkin temel hakların yaratılmasıyla ilgili o kadar çok şey yazıldı ve söylendi ki, bu haklar toplumsal düzenlemelere o kadar mutlak bir şekilde bağlı ki o kadar açık bir adaletsizlik ve eşitsizliği gideriyor. Nitekim her zaman derin bir adaletsizlik ve eşitsizlik vardır. Sözde mülkiyet yasalarımızın çoğuna karşı yerleşik bir karşı gelme eğilimi vardır. Yeni bir servet dağılımını savunanlardan, mevcut mülkiyet haklarındaki adaletsizliği kınayanlardan, adaletsizliği hisseden ve fırsat buldukça ve yerde mülkiyet alarak fikirlerini hayata geçirenlerin atacağı adım oldukça kısa.

Örneğin bir madenci, çalıştığı şirketin madendeki altın üzerinde gerçekten hiçbir hakkı olmadığına inanabilir. Kazarken özellikle zengin, yüksek dereceli cevherle karşılaşır. Madeni ele geçirirse yanlış yapmayacağını düşünür. Bunu önlemek için ayrıntılı önlemler alınmakta, hatta işçinin tamamen soyunması ve madene girip çıkarken kıyafetlerinin tamamen değiştirilmesi zorunlu kılınmaktadır.

Tamamen tüketici nitelikte olan kitaplara birçok yasa konulmuştur; bunlar kişinin kendi kişisel meselelerinde ne yapacağını kontrol etmeye çalışır. Bu tür kanunlar “amaçlı” kuruluşlar tarafından çıkarılır. Üyeler, herkesin kendi fikir ve alışkanlıklarına uymasını sağlama konusunda endişelidir.

Pazar kanunları, içkiye dair düzenlemeler ve benzeri kanunlar buna örnektir. Ayrıca, her devlet veya ulus, insanların uzun süredir ihlal ettiği ve göz ardı ettiği, neredeyse ölmüş olan yasaların geniş bir listesini taşır. Bunları ihlal etmek hiçbir yanlışlık hissi yaratmaz; yalnızca insanların herhangi bir yasaı ihlal etmenin kötülüğünden şüphe duymasına hizmet eder.

Bir yasama meclisinin bir yasaı yürürlükten kaldırmasını sağlamak asla kolay değildir. Genellikle bazı örgütler veya insanlardan oluşan bir komite onu canlı tutmakla ilgilenir ve yasama meclisi üyeleri oylarını kaybetmekten korkarlar. Sosyal fikirler her zaman değişmektedir. Hiçbir yasa veya gelenek ebedi değildir. Sıradan insan, özellikle de normalin altındaki insan, değişen dünyanın tüm değişimlerine ayak uyduramıyor. Topluluğun bir kesimi her zaman yeni bir şey için kışkırtma yapar ve çoğunluğun iradesine ve toplumun geniş bir sınıfının duygularına aykırı olsa bile yavaş yavaş yasama meclisini bunu yasalaştırmaya zorlar. Bir şeyin yapılmasını isteyen organizasyon her zaman saldırgandır. Bunun yapılmasını engellemek isteyen kişi nadiren aşırı derecede aktif olur ve hatta paniğe kapılır. Pek çok kuruluş, mevzuatın kayıt altına alınması konusunda isteklidir. Yasaların yürürlükten kaldırılması konusunda aktif olan bir dernek veya kulüp nadiren duyulur. Yasaların sürekli değişmesi, eski değerlerin yerine sürekli yeni değerlerin yerleştirilmesi toplumsal yaşam için gereklidir. Bu, yeni şarabı eski şişelere ve şişeler için çok sert olan şarabı koymak anlamına gelir. Herkes belirli bir yasanın neden suçluluk duygusu olmadan ihlal edilebileceğini görebilir, ancak inandığı bir yasanın ciddi bir sapkınlık olmadan nasıl ihlal edilebileceğini göremez.

Bunun dışında ahlaki yanlışlığı ima eden türden olmayan suçlar her zaman olmuştur. Daha iyi bir şeyin hayalini gören veya gördüğünü sanan devrimcinin eylemleri; hemcinslerinin sevgisinden ilham alan ve kişisel çıkarları olmayan adam; Bir fikre ya da bir kişiye bağlılığıyla hayatını, özgürlüğünü, mülkünü ya da itibarını riske atan adam, hiçbir zaman bencil amaçlar uğruna kanunları ihlal edenlerle aynı sınıfa alınmamıştır. Örgütlü hükümetin başlangıcından Amerika Birleşik Devletleri'nin doğuşuna ve hatta günümüze kadar uzanan devrimcilerin çizgisi bunun yeterli kanıtını sunmaktadır. Yine de başarısız olan devrimci en ağır cezalarla karşı karşıya kalıyor. Ona göre başarısızlık genellikle ölüm anlamına gelir. Tüm yeni sebeplerden dolayı şevkle kovulan adamlar sonsuza kadar kanunlara aykırı davranmaktadırlar. Biyolojik organizasyon gibi sosyal organizasyon da muhafazakârdır. Yaşayan her şey yaşama arzusuyla doludur ve yaşamaya devam etmek için ellerinden gelen her yolu kullanırlar. Filozof, ne fedakârlık yapan idealistle ne de yapabiliyorken kendini koruyan örgütle kavga edemez; yalnızca doğru olanı tanır.

İnsanlar her zaman özgürlüğü korumak için savaşmak zorunda kalmışlardır. Anayasalar ve yasalar özgürlüğü korumaz. Ancak hoşgörölü insanlar tarafından korunabilir ve bu da sonsuz çatışma anlamına gelir. Emerson, iyi bir vatandaşın kanunlara aşırı itaat etmemesi gerektiğini söyler. Stresli zamanlarda özgürlük her zaman ayaklar altına alınır. Amerika Birleşik Devletleri, iç savaş sırasında özgürlüklere ciddi tecavüzlerde bulundu. Son savaş sırasında bu tecavüzler herhangi bir Amerikalının hayal edebileceğinden çok daha büyüktü ve şu ana kadar değişim için çok az acil şans var gibi görünüyor. Filozof hâlâ şikâyetçi değil. İnsan tutkusunun ne

olduğunu, insanları pençesinde tutan büyük bir duyguyu, hiçbir şeyin karşı çıkamayacağı bir duyguyu görüyor. Muhalefet güçle, çoğunlukla da kör, zalim ve mantıksız güçle yok edilir. Bazen daha da kötüsü, bu güç bencil amaçlar için yaratılmıştır. İnsanların en güçlü ve en yüksek duygularını kendi özel, kirli amaçlarına hizmet etmek için kullanacak olanlar her zaman vardır. Değişen sosyal sistemler, yeni siyasi fikirler, emek davası, dini, sosyal veya politik değişime yönelik tüm hareketlerin bağnazları vardır; kendini savunmaya hazır gelenek ve muhafazakârlığın gücüyle karşılanırlar ve çatışma kaçınılmazdır. Bu tür eylemleri suçlu olarak bilinen kişilerin yaptıklarından ayırmak kolaydır. Eylemleri kişisel amaçlara hizmet etmek için yapılır. Toplum her zaman ikisini de cezalandırabilir, ancak doğru fikir sahibi tüm insanlar, amacın farklı olduğunu, erkeklerin donanımının ve kapasitesinin farklı olduğunu ve yalnızca aynı sınıfta olduklarını çünkü her birinin yasayı ihlal ettiğini ve her birinin harekete geçmeye zorlayacak yeterli güce sahip duygulara duyarlı olduğunu anlayacaktır.

XVI

HUKUK VE SUÇLU

Bir kimse belirli bir hastalığa yakalanıp hastaneye gönderilse, hastalığının öğrenildiği andan taburcu olduğu ana kadar onunla temasta olan herkes, onu sağlığına kavuştur-

mak için elinden gelen çabayı gösterir. Tedaviyi gerçekleştirmek için hem fizyoloji hem de psikoloji kullanılacaktır. Kendisine sadece sağlığına kavuşması ve yeterli fiziksel tedavi için çevre sağlanmayacak, aynı zamanda iyileşmesine yardımcı olmak için övgü ve cesaretlendirme yoluyla, hatta durumu hakkında düpedüz yalan söylenmesine kadar kendisine yardım edilecektir.

Eğer bu “hastalık” nedeniyle yapılıyorsa neden “suç” nedeniyle olmasın? Suçun yalnızca kökü kalıtım ve çevrede olan bir hastalık olduğu açık değildir; aynı zamanda çoğu erkekte, en azından gençken, çevreyi iyileştirerek veya bilgi ve deneyime katkıda bulunarak tedavi edilebildiği de açıktır. Yine suç veya kabahatle itham edilen bahtsız zavallıda, memurların dikkatinin üzerine çekildiği andan, nihai imhasına kadar, iyileşmesini engellemek ve hastalığını ağırlaştırıp ölümcül hâle getirmek için her şey yapılıyor.

Kalabalık mahallelerin oyunla ilişkili normal dürtülerini tatmin etmeye çalışan genç çocuğu, her boş araziden kovulur. Polis tarafından normal faaliyet göstermesi de yasaklanır. Kendine ait bir yeri yoktur; tüm subayları dostları yerine düşmanları olarak görmeye başlar; mahkemeye çıkarılır ve burada en iyi niyetli yargıç ona ebeveynlerine karşı görevleri hakkında ders verir ve kendisini, eğer reform yapmazsa geleceğin onu hazırlayacağı korkunç kötülükler maruz kalır. Serbest bırakılırsa toplum tarafından ona başarılı olabileceği daha iyi bir ortam sağlamak için hiçbir şey yapılmaz. Eski arkadaşlarıyla birlikte eski hayatına döner ve daha sonra kendi irade gücüyle bu çevreyi aşması beklenir; bu, ne kadar güçlü olursa olsun hiç kimsenin yapamayacağı bir şeydir.

Daha ciddi durumlarda oğlan ya da adam karakola götürülür. Orada daha duruşma ya da yargılama yapılmadan önce fotoğrafı çekilir. Adı ve aile kayıtları kayıt altına alınır. Elllerinden gelenin en iyisini yapabilecek, ancak eğitim ve deneyim nedeniyle, zaman ve tesis yetersizliği nedeniyle önemli pozisyonlara uygun olmayan memurlar tarafından idare edilir. Bunu, deneyimlerimin bana polislerin kural olarak nazik ve insan olduğunu öğretmesine rağmen söylüyorum. Polis karakolundan suçlu cezaevine gönderilir. Burada büyük bir insan enkazı yığını bir araya toplanmış durumda; bunların büyük bir kısmı imkânsız çevrelerin etkilediği kusurlu kalıtların ürünüdür. Kaldığı süre ne kadar kısa, deneyimi ne kadar geniş olursa olsun, ilk suçlu daha önce hiç bilmediği şeyleri öğrenir ve kötü kaderin kendisi için hazırladığı hayatta yeni bir aşama kazanır. Hapishanede hayvanat bahçesindeki hayvanlar gibi beslenir. Pek çok hapishanede gardiyan, beslediği her mahkûmdan, yasanın izin verdiği günlük yirmi beş veya elli sentin üzerinde tasarruf edebileceği miktarda para kazanır. Kısa sürede mahkûmun sefalet ve kederi; acı ve nefrete dönüşür; mahkûmun etrafındaki gardiyanlara, memurlara, topluma, var olan her şeye, hayatını gölgeleyen kadere karşı bir nefrete dönüşür. Ona fırsat sunan tek şey suçla dolu bir yaşamdır. Hakkında suç duyurusunda bulunuluyor ve yargılanıyor. Savcı avukatı, mahkûmun kaçmasını imkânsız hâle getirmek için parayla donatılmıştır ve bol miktarda dedektif ve asistanla donatılmıştır. Tutuklandığı andan itibaren herkes onun suçlu olduğuna inanıyor. Hayatının kara izleri okullarda, polis karakollarında, adliyelerde kayıtlara geçti. İyi notlar orada değildir ve eğer olsaydı yeterli kanıt olmazlardı. Teorik olarak savcı onu kovuşturmak kadar korumakla da yükümlüdür, ancak

Savcı suçluluk inancına yol açan bir psikolojiye sahiptir ve bu inancı oluşturduğunda görevi, kurbanı hapse attırmaktır. Onu hapse atmak sadece onun görevi değil, aynı zamanda savcılık ofisi genellikle başka bir şeye giden bir basamaktır ve onun bir kayıt tutması, hakkında konuşulması gerekir. Halkın tek derdi kötü insanları hapse göndermektir.

Hiç şüphe yok ki, bir kişinin suçu işlediğine inanmadıkları sürece bilerek dava açacak çok az savcı vardır, ancak bir savcının suçlu olduğuna inanması kolaydır. Her insanın günlük yaşamı büyük ölçüde, sonucu çıkaran kişinin tutumuna bağlı olarak, suçluluk ya da masumiyet karinesinin çıkarılabileceği eylemlerden oluşur.

Bir savcı veya yardımcıları için dava, kazanılması gereken bir davadır. Bütün davalar kazanılmalıdır. Adil olmak istese de psikolojisi kazanmaktır. Sonuçla ilgilenen hiçbir avukat adil olamaz. Avukat, kendi tarafının haklı olduğunu göstermeye çalışan ve davayı kazanmaya çalışan bir avukattır. Devleti temsil ediyor olması onun psikolojisinde hiçbir değişiklik yaratmıyor. Aslında jüriye her zaman devleti temsil ettiğini ve toplumu korumak kadar davalıyı da korumakla ilgilendiğini söylüyor. Bunu jürinin savunma avukatının ifadelerinden daha çok kendi ifadelerine ağırlık vermesi için yapıyor ve bu açıklama ona ne adil ne de haklı olan bir avantaj sağlıyor.

Yargılanan adam neredeyse her zaman fakirdir. Fakir bir adamın davasını üstlenmesi için yetkin bir avukat bulması çok ender rastlanan bir durumdur. Sık sık bir avukatın atanması için mahkemeye teslim edilir. Avukatın savunma hazırlayacak zamanı ve parası yoktur. Kural olarak, işine uygun olmayan bir acemidir. Davayı almak istiyorsa bunu

yalnızca getireceği deneyim ve reklam için istiyor. Tıpkı bir tıp öğrencisine incelemesi için bir kadavra verilmesi gibi, kendisine de üzerinde deney yapması için bir vaka verilir. Sanık cezaevinde ise davasını hazırlama şansı çok azdır. Sanığın parası olsaydı onunla ne yapacağını bilemezdi. Çoğu zaman zihinsel olarak kusurlu bir kişidir. Arkadaşları da aynı sınıftandır ve ona yardım etmek için çok az şey yapabilirler. Jüriye, onu masum saymaları gerektiği söylendi, ancak suçlama tek başına, davayla bağlantılı herkesi, hatta onu savunmak için atanan avukatı bile kapsayan suçluluk karinesini beraberinde getiriyor. Sanığın mahkûm edilmemesi neredeyse bir mucize olur.

Belki de idam edilmek üzere götürölür; bu toplumun onun için yapabileceği son eylemdir ya da hüküm giymiş kişi uzun ya da kısa bir süreliğine hapse gönderilir. Kafası tıraş edilir ve hapishane kıyafeti giydirilir; dikkatlice ölçöleri alınır ve hapishane kıyafetleriyle fotoğrafı çekilir, böylece eğer dünyaya geri dönerse sonsuza kadar şüphe altında kalacaktır. İsim değışikliği bile ona yardımcı olamaz. Hapishanedeyken, kaçmak isteyen vahşı bir hayvan gibi kilit altında çalışıyor ve yaşıyor. Belirli günlerde kendisi gibi talihsizlerle uzun bir masada oturmasına, karşı tarafta annesiyle, babasıyla, karısıyla, oğluyla, kızıyla ya da arkadaşıyla bir saatliğine ziyaret etmesine izin veriliyor. Diğer mahkûmlar, onlarla ilişki kurabildiği kadarıyla, kendisi kadar çaresiz, umutsuz ve asidir. Nasıl ve ne zaman çıkacakları asıl endişeleridir. Gardiyanların çoğu çok insancıldır. Muhtemelen kimse ona işkence etmek istemiyor ama sistem ve psikoloji öölümcüldür. Ailesi, en yakın arkadaşları ve sıkıntı içindeki yoldaşları dışında kendisine dostluk, güven ve yardım etme arzusuyla yaklaşan hemen hemen hiç kimseyi görmez. Görev süre-

sinin uzunluğunun tamamen göremediği veya durumunu anlamasını sağlayamadığı yetkililere bağlı olduğunu biliyor. En ufak bir umut ışığını yakalar. Başından sonuna kadar umutsuzluk içindedir. Hiçbir hapisanede, zekası ve sempatisi olan, onu tanıması, izlemesi ve içinde bulunduğu zor durumda ona yardım etmesi gereken eğitilmiş adamlar yoktur. Hiçbir eyalet, kendisini geliştirmek için gerekli öğrenme ve beceriye sahip yeterli sayıda hizmetçi ve yardımcıyı işe almak için gerekli parayı harcamaz. Para, başından sonuna kadar özgürce kovuşturmaya harcanıyor, ancak yardım etmek veya kurtarmak için hiçbir çaba gösterilmiyor. Devletin sloganı şudur: “Suçlama için milyonlarca dolar vardır ancak ıslah için bir sent bile yoktur.”

Her şey bittiğine göre hapis cezaları da bitti. Tutukluya, kökenini belli eden ve ilk yağmurdan sonra işe yaramayacak yeni bir elbise, on dolar nakit verilir ve dışarı çıkar. Kalıtımı ve zorlu çevresi onu bu duruma sokmuştur. Artık devletin onunla işi bitti; özgürdür. Ama gidilecek tek bir yer var. Serbest bırakılan diğer hayvanlar gibi o da aynı kalıtımı eski çevreye taşıyor. Başka ne yapabilir? Her şeyden önce ihtiyaç duyduğu sosyal ilişkiyi ona sağlayacak ve onu anlayacak tek kişi eski arkadaşlarıdır. Onu görmekten ve iş bulmasına yardım etmekten mutluluk duyacak olan yalnızca onlar. Dışarı çıktıktan sonra, girmeden öncesine göre daha uygun olduğu tek bir seçeneği vardır; suçla dolu bir yaşam. Tabii ki o işaretlenmiş bir adamdır, polisin gözü üstündedir. Bir suç işlendiğinde ve suçlu bulunamadığı zaman, eski hükümlü kendi sınıfından diğer kişilerle birlikte bir araya getirilerek aranan suçlu olup olmadığı araştırılır. Nezarethaneye götürülür ve diğerleriyle birlikte kimlik tespiti için tanıklara gösterilir. Bundan önce tanığa hükümlü kıyafetiyle fotoğrafı

gösterilmiş olabilir. Belki onu tanımıyorlar; kimliği tespit edilirse o kişi olabilir veya olmayabilir. Zaten kendisi hapis-te ve bu onun aleyhine. Ne zaman dışarı çıksa, nereye gitse, sicili onu gölgesi kadar yakından takip eder. Arkadaşları bile ondan şüpheleniyor. Ona yardım ederken bile ondan şüpheleniyorlar.

Bu talih-sizlerin günlük hayatı böyle. Ne yapılabilir? Kanun görevlilerinin yapabileceği hiçbir şey göremiyorum. Memurlar halkı temsil eder. Mafya psikolojisini yansıtıyorlar. Her ne kadar bir subay, bazen yaptığı gibi, kalabalığın üzerine çıksa da, bunun bir faydası olmuyor. Çok geçmeden yeri başkası tarafından doldurulur. Keşke halk anlasaydı! Keşke halk daha zeki olsaydı ki bu da en azından bu durumda daha fazla insan anlamına gelirdi! Keşke bu kadar sık tekrarladığım cümle anlaşılabilseydi! Kaza yok; her şey hukukun sonucudur. Tüm olgular bir dizi neden ve sonuçtan oluşur. Suçlu, kendisinden önce olup bitenlerin ve onu çevreleyen her şeyin sonucudur. Diğer tüm ölümlüler gibi o da nefretin değil merhametin hedefidir. Eğer toplum serbestken güvende değilse, hapsedilmeli, gözetim ve gözlem altında tutulmalıdır. Güvende oluncaya ve kendisi için uygun bir ortam bulunana kadar tutulmalıdır. Eğer toplum için hiçbir zaman güvende olmayacaksa asla serbest bırakılmamalıdır. Aşağılanmamalı, haksız yere acı çektirilmemeli, küçümsenmemeli veya rahatsız edilmemelidir. Yardım edilebilecekse ona yardım edilmelidir. Hapsedilmesi ilk olmasa da ikinci hedef olmalı.

Suçla yönelik bilimsel tutumun kamuoyu oluşturanlar tarafından kabul edilmesi ve bunun yazılı hukukta somutlaşması gerektiğini varsayarsak sorun kolay olacaktır.

Devlet memurlarının, kural olarak, kaçık olduğu bilinen kişilerle gerektiği gibi ve düşünceli bir şekilde ilgileneceklerine güvenilebilir. Kaçıklar, suçludan daha zordur. Ancak mahkemeler, jüriler ve halk onların ruhsal durumlarını kabul ediyor ve onları intikam duygusuyla hareket etmiyorlar. Onların serbest bırakılamayacağı takdir ediliyor ve anlaşılıyor; ancak durumlarının gerektirdiği özen ve ilgi onlara gösteriliyor. Eğer suçluya doğal nedenlerden dolayı delirmiş yaratıklar gibi bakılacaksa, o zaman savcının davayı hazırlaması ve ilgili herkes için elinden gelenin en iyisini yapması konusunda güvenilebilirdi. Sanık artık sanık olmayacak. Davası soruşturma altında olacaktı; geçmiş yaşamı, kredileri ve borçları gösterilecek; ne bir avukata ne de bir kamu avukatına ihtiyacı olacaktı; jüriye gerek kalmayacak ve kararların etrafındaki belirsizlikler ve şüpheler ortadan kalkacak. Adaletin başarısız olması ihtimali çok az olurdu. Olsa bile bu, kamuoyunun kendisine karşı hiçbir kötü niyet beslemediği birinin hızla serbest bırakılmasıyla sonuçlanacaktır. Hasta ya da deli olan birinin normalde bir avukata ihtiyacı olmazdı çünkü devlet ona kötü niyetle yaklaşmazdı. Davayı araştırmak ve gerçekleri sunmaktan fazlasını yapmak için hiçbir çaba göstermezdi. Bütün mesele, hem halkın hem de insanın çıkarı için yapılacak en iyi şeyin bulunmasına yönelik tamamen bilimsel bir girişim olmalıdır.

Hiç şüphe yok ki, çoğu durumda, itham edildikleri suçtan tamamen masum olan insanlar mahkûm edilir. Bu özellikle yeterli savunma sağlayamayan ve belki daha önce bir kabahat veya suçtan hüküm giymiş olan yoksullar için geçerlidir. Bu aynı zamanda, davanın niteliğinden veya duruşmadaki sanıktan dolayı sanığa karşı büyük bir ön yargının olduğu durumlarda da sıklıkla geçerlidir. Örneğin son

savaş sırasında dünyayı bir histeri dalgası sardı, mahkemeler ve jüriler bireysel hakları ayaklar altına aldı, yasaların ve anayasaların ruhunu özgürce ihlal etti. Savaşın sona ermesi, suçlamanın ihanet tadında olduğu ve hükümetin eleştirisini veya siyasi sistem değişikliğinin savunulmasını içerdiği durumlarda adaleti imkânsız hâle getiren aynı yoğun acı duygularını bıraktı.

İrk, din, siyaset, emek ve benzeri sorunlar her zaman her tarafta şiddetli duygular uyandırmış, sert partizanlar ve katı ayrılık çizgileri oluşturmuş, jürilerin kararları ile mahkemelerin kararları korku ve nefretin sonucu hâline gelmiştir. Buna rağmen cezaevlerindeki mahkûmların büyük bir kısmı iddianamede yer alan eylemleri gerçekleştirmiştir. Bunları neden yaptıkları, ruh halleri, onları çevreleyen koşullar, onları daha güçlü ve hayata daha iyi uyum sağlayabilecek hâle getirmek için neler yapılabileceği asla belirlenmedi ve çok az mahkeme veya jüri bu şeyleri herhangi bir şekilde davayla ilgili değerlendirmeye uygun konular olarak kabul edilir.

Hukukta her suç iki şeyden oluşur: Eylem ve niyet. Her ikisi de yasal suçu oluşturmak için gereklidir ve yaygın ahlaki suç ve ceza teorisine göre, her ikisi de suç davranışını oluşturmak için gereklidir. Kişi kötülüğe niyet etmedikçe hukuki veya ahlaki suçluluk söz konusu olamaz; yanlış yapmak istediği ve yanlış yaptığını bildiği için eylemi kasten yapmadığı sürece. O halde, bir suç eyleminin işlenmesi için gerekli olan ahlaki suçluluk sorunu, önerilen tüm soruları ve çok daha fazlasını ilgilendirmektedir. Hareket özgürlüğü bir dereceye kadar varsayılsa bile, ceza ve sorumluluğun belirlenmesinde suçluluğun derecesi ile ilgili soru hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Soru, bilinebildiği kadarıyla kişinin yapısını ve tam kalıtımını içeriyor.

Her erkeğin kalıtımının çoğu geçmişin sisli karanlığında gizlidir. İlkel insana ve hatta geldiği hayvanlara kadar uzanan sonsuz sayıda gen az çok doğrudan miras alır. Uzak ata elbette hemen arkasındaki kadar önemli değildir. Yine de açıkça görülüyor ki, onun biçimi ve yapısı, beyin ve sinir sisteminin olağanüstü derecede hassas mekanizması da dâhil olmak üzere tüm makinesinin ayrıntıları, çok eski geçmişin mirasıdır. Miras süreçleri ne iyi anlaşılmış ne de çok fazla kontrole tabi tutulmuştur. Doğa, insanın oluşumunda sıklıkla eski mirasın yeniden üretilmesi için bir tür “geriye atılma” yöntemine başvurur. Bu ancak genel benzerliklerde ve davranışlarda görülebilir çünkü herhangi bir ailenin soy ağacı çok kısıdır ve çok eksik bilinmektedir ve yoksulların geçmişi yoktur. En fazla üç ya da dört nesil sonra geriye giden iz kaybolur ve ailesi, kendisinin mütevazı bir parçası olduğu türle birleşir.

Bununla birlikte, atalar ve her yapıdaki sonsuz kalıtım işaretleri ile insan mekanizması onu çevreleyen çeşitli çevreye tepkisi hakkında yeterince bilgi sahibi olunması, ilgili şeyleri açıklığa kavuşturmak için görüyorsa yeterlidir. Bilgece bir tavırla her insanın her eyleminin hesabını önceden verebilirdi. Dahası, döllenmiş orijinal hücrede onun tüm güçlerini, kusurlarını ve potansiyellerini görebiliyor ve aynı şekilde hücreden büyüyen insan organizmasının yaşamının süreceği kısa yılları da görebilirdi. Çeşitli ortamlardaki hâlini görebilir, değiştirebilirdi. Eğer kişi bunu sonsuz bir bilgelikle öngörebilseydi, mekanizmanın atacağı her adımı yanılmaz bir şekilde önceden belirleyebilirdi ve onun çözümlenme zamanını ve yöntemini yanılmaz bir şekilde tahmin edebilirdi. Her şeyi bilmek, her şeyi anlamaktır ve bu, her şeyi bağışlamaktan çok daha iyidir.

Her makinenin geçmişine ilişkin bu bilgiyi elde etmek, insanın kaderini belirleyen mahkemenin görevi ve işidir. En iyi ihtimalle yalnızca kusurlu bir şekilde yapılabilir. Kanun bu kararları vermenin hiçbir yolunu sağlamamaktadır. Onun sunduğu tek şey, yarışan avukatların adalet için değil kazanmak için savaşılabilecekleri bir mahkemedir. Bu, tarafların silahşor tuttuğu ve sorunun kılıçla çözüldüğü eski savaş bahislerinden pek de iyi değil. Çoğu zaman mahkemede karara bağlanan tek soru avukatların göreceli gücü ve kurnazlığıdır. Görevi hemcinslerinin gelecekteki yerini ve statüsünü belirlemek olan mahkemenin akıllı, bilgili, bilimsel, sabırlı ve insancıl olması gerekir. Zaman ayırmalı ve kendi araştırmasını yapmalıdır; başka türlü bu iyi bir şekilde yapılamaz. Kamuoyu, cezanın sadece zulüm olduğu, davranışın sebeplerin sonucu olduğu, ahlaki suçluluk diye bir şeyin olmadığı inancını kabul ettiğinde, soruşturmalar, talihsizlerin ayıklanması ve yerleştirilmesi oldukça iyi yapabildi. Hatalar çok az olacak ve fark edildiğinde kolaylıkla düzeltilebilecektir. Zulüm ve acı olmayacaktır. Toplum korunacak, birey kurtulacaktır.

Bu görev ilk bakışta görüldüğü kadar büyük de olmayacak. Duruşmalar muhtemelen mahkemelerdeki bitmek bilmeyen, anlamsız çekişmelerden, jüri seçiminde harcanan uzun zamandan ve çoğu zaman suçluluk veya masumiyetin belirlendiği pek çok alakasız meseleden çok daha kısa olacaktır. Devlet en az yararlananların genel sosyal ve ekonomik durumlarını iyileştirmeyi üstlenirse, ceza davalarının çoğu da aynı şekilde önlenabilir. Savaşta ve dışarıda insanoğlunu yok etmek için harcanan paranın yalnızca küçük bir kısmı bireye, hatta en kusurlu olana bile uyarlanmış bir eğitim verebilir. Çevreyi kolaylaştırarak hayatı kolaylaştırır-

dı. Bedensel ve zihinsel açıdan kusurlu olanlardan yalnızca birkaçı, mahkemelerin hem kendilerinin hem de toplumun yaşayabileceği bir ortama yerleştirilmesine bırakılacaktı. Belki bir süre sonra bu çalışma ciddi bir şekilde ele alınacaktır. O zamana kadar, düzelterek, değiştirerek, cezalandırarak ve yok ederek karışık bir şekilde idare edeceğiz; çağların hiçbir amacı, yöntemi ve sonu olmayan, yolunda yalnızca sonsuz acıları bırakan eski yolunu takip edeceğiz.

XVII

KANUNLARIN KALDIRILMASI

Kitaplardan ceza kanunu çıkarmak nispeten kolaydır. Onun yürürlükten kaldırılması ise çok zordur. İnsanlar tembel ve korkaktır; politikacılar oy peşindedir. Yasama meclisi ve kongre üyeleri ne yapılması gerektiğini bulmaktan çok halkın ne yapılması gerektiğini düşündüğünü öğrenmekle ilgileniyorlar. Çoğu zaman bir yasa, artık yasaklanan şeyin yanlış olduğuna inanmayan insanlar onu yürürlükten kaldırdıktan çok sonra bile kitaplarda kalır. Mevzuat, yaramaz insanlar ve belirli bir yasaya inananlar tarafından kullanılmak üzere kalır.

Çoğunlukla düşüncesiz kişiler bir sloganı ya da gözde bir ifadeyi yakalar ve onu sanki sosyal bilimler ve felsefede-

ki son sözmüş gibi tekrarlayıp yazar. General Grant, başkan olduğunda böylesine aptalca bir kelime kombinasyonuna rastladı ve yüzeysel düşünenler, sırf akıllıca ve hoş görüldüğü için o zamandan beri bunu tekrarlıyorlar. Grant bir keresinde şöyle demişti: “Kötü bir yasayı yürürlükten kaldırmanın yolu onu uygulamaktır.” Grant bir devlet adamı ya da filozof değildi. O bir askerdi. Muhtemelen birisinin bu ifadeyi kullandığını duymuştu ve bu ona hoş gelmişti. Bunun sonucunda, mahkemelerin ve savcılarının, halkın duygularına şiddet uygulayan bir yasayı uygulamanın zulmünü uygulamaktan dolayı kendilerini mazur göstermek için kullandıkları ifadeler ortaya çıktı. Bu ifade, yasanın yürürlükte olduğu sürece onu uygulamanın memurların görevi olduğu anlamına gelmektedir. Hukuk felsefesinin en küçük araştırması bile bu tür açıklamaların ne kadar saçma ve gerici olduğunu gösteriyor.

Bir şeyin unutulmaması gerekiyor. Kanunlar aslında yasama organları tarafından yorumlandığı veya anlaşıldığı şekliyle halkın alışkanlıklarından, geleneklerinden ve duygularından kaynaklanır. Bu alışkanlıklar ve gelenekler yeterince eskidiğinde halkın adetleri hâline gelir. Yasama organları ve mahkemeler bunları yalnızca yazar. Hiçbir yasama organı veya yargıç bunların yürürlükten kaldırıldığını kaydetmemiş olsa da, gelenekler değiştiğinde yasalar da değişir.

Yale Üniversitesi’nden Profesör Sumner önemli kitabı “Geleneksel Yöntem”de yazdığına göre, herhangi bir öğrencinin bu ifadenin doğru olduğunu bilmemesi için hiçbir mazeret yoktur. Aslına bakılırsa hiçbir mahkeme yazılı kanunların tamamını uygulamadı, uygulayamadı. Bir kenara

atılan ceza kanununun yalnızca bir kısmı diğer kanunlarla yürürlükten kaldırılmaktadır. Geriye kalanlar ise ihmal ve kullanım eksikliğinden ortadan kalkıyor. İnsan anatomisinin ilkel kısımları gibi düşünülebilir. İnsan vücudu, geçmişte bir amaca hizmet eden gelişmemiş kaslar ve sinirlerle doludur. Bunlar hiçbir zaman operasyonlarla kaldırılmadı ancak kullanılmama nedeniyle öldüler. Her ceza kanunu geçerliliğini yitirmiş kanunlarla doludur; bunların bazıları tamamen geçerliliğini yitirmiştir, bazıları ise dağılma aşamasındadır. Aktif bir azınlık bunların kitaplarda kalması konusunda ısrar ettiği sürece kanunla yürürlükten kaldırılamazlar. Büyük kitle artık bunları istemediğinde, onları yürürlükten kaldırma zahmetine katlanmak boşunadır. Köle yasasına asla inanılmadı, asla uyulmadı ve Kuzey halkının büyük çoğunluğu tarafından açıkça karşı gelindi. Federal Anayasanın On Dördüncü ve On Beşinci Değişiklikleri ve bunları uygulamak için kabul edilen, siyahlılara siyasi ve sivil eşitlik sağlayan ve demiryollarında, otellerde, restoranlarda, tiyatrolarda ve tüm halka açık yerlerde ayrımcılığı yasaklayan yasalar hiçbir zaman gerçek anlamda geçerli olmadı. Birliğin herhangi bir eyaletinde yasa. Bu hükümlerin hükümleri her zaman açıkça ihlal edilmiştir ve hiçbir mahkeme, kamuoyunun buna karşı olması gibi basit bir nedenden dolayı bunları uygulamayı düşünmez. Hem Avrupa'da hem de Amerika'da büyücülüğü yasaklayan yasalar ölümcül işlerini yaptı ve büyük bir kısmı yürürlükten kaldırılmadan geçerliliğini yitirdi. Çalışmayı, oyunu ve eğlenceyi yasaklayan her türden Şabat yasaları, onları hayata geçirmeye yönelik birçok girişime rağmen, çoğu eyaletin kanun kitaplarında yer alan ölü kelimelerden ibarettir. Her türlü gelir kanunu açıkça ihlal edilmektedir. Mülk sahibi olan istihbarat vergi mükelleflerinin

çoğu, gelir yasasını açıkça ve herkesin bildiği şekilde ihlal ediyor ve bunu tüm mahkemeler ve memurların yanı sıra halk da biliyor. Yasaklama kanunları gibi çok sayıda insanın alışkanlıklarına, geleneklerine ve inançlarına müdahale eden pek çok kanun, hiçbir zaman insanları ihlal etmenin yanlış olduğu konusunda bilinçlendirecek kadar büyük bir yüzdenin onayını almaz ve bu nedenle insanlar bu kanunları ihlal edebilirler. Genellikle bu tür yasalar, inanan suçlulara uygulanır. Kanun, onların haklarına yersiz bir müdahaledir ve bu nedenle hiçbir ahlaki alçaklığın hissedilmediği mahkûmiyetlere neden olmaktadır.

Suça karşı her yeni haçlı seferi, yalnızca suçun doğru anlaşılmasına yönelik yavaş ve sabırla yapılan büyük miktardaki çalışmayı silip süpürmekle kalmıyor, aynı şekilde, halkın aklı başında olsaydı oraya yerleştirilmeyecek yeni yasaları da kitaplara koyuyor. Bunu yapmadığı zaman başka yönlerle karşı zayıf ve çaresizlere karşı intikam ve zulüm içeren cezaları artırıyor, mahkemeleri, jürileri, valileri, af kurullarını korkutuyor, insanlığın ve adaletin sesini dinlemekten alıkoymakla kalmıyor, maddi hakları inkâr etmelerine, büyük haksızlık yapmalarına neden oluyor.

XVIII

SUÇ ARTIYOR MU?

Sıklıkla şu soru soruluyor: Suç artıyor mu? Bu konuda her türlü istatistik toplanabilir. Esas olarak, çoğu uygar

ülkede suçun arttığı görünüyor gibi. Davranışın dayandığı tüm soruları aynı anda dikkate almadan istatistikleri kullanmak çok güvensizdir. Suç oranlarının artması, istatistiklerin de gösterdiği gibi, kayıtların eskisine göre daha eksiksiz tutulduğu anlamına gelebilir. Kötü zamanlar gibi geçici nedenlerin de tutuklama ve mahkûmiyet sayısını artırdığı anlamına gelebilir. Bu yeni sınıflandırmalar manasındadır. Rakamların mahkûmiyet yerine tutuklamalara dayandığı anlamı da çıkarabilir. Daha ağır suçları içeren kabahatleri de içerebilir. Tekrarlayıcılar içerebilir veya içermeyebilir. Herhangi bir alandaki istatistikler faydalıdır, ancak genellikle geniş genellemeler için kullanılırlar ve her zaman sonuçlarla ilgilenmeyen deneyimli kişiler tarafından yorumlanmaları gerekir. Yine de genel olarak bakıldığında istatistiklerin suçun arttığını göstermesi muhtemeldir. Bu konuda akıl ve insan deneyiminin söyleyecek neler var?

İhlal edenin mahkûm edilmesi durumunda suçun, hukuka aykırılık dışında hiçbir anlam ifade edemeyeceğini her zaman aklımızda tutmalıyız; insanın genel ahlaki durumuna hiçbir zorunlu referansı yoktur. Cezai mahkûmiyetlerin sayısı artıyor mu, eğer öyleyse neden? Öncelikle ceza kanunun kapsamı her yıl genişliyor. Uygar insan ceza kanunları çıkarmaya başladığında, yasak olan nispeten az şey vardı. Kurallar büyük ölçüde, bir biçimde, yüzyıllardır genel olarak suç sayılan eylemlerden oluşuyordu. Ceza kanunlarında dini inanç, gelenek ve alışkanlıklar yer alıyordu. Büyücülük ve falcılık gibi şeyler de öyle. O zamanlar mülkiyet, insan faaliyetlerinde önemli bir konu değildi. Mülkiyet yaratma ve biriktirme içgüdüğü hayata hâkim olmaya başlayınca ceza kanunu çok hızlı bir şekilde büyüdü. Mülkiyete verilen

sürekli artan değerle birleşen karmaşık ticari çıkarlar, her zaman yeni kanunlar gerektiriyordu.

Aynı eğilim, dolaylı olarak, şu ana kadar, bu suç sınıfı ceza kanununun büyük bir bölümünü oluşturan ve her yıl istikrarlı bir şekilde büyüyen kadar başka kanunlar da talep etti. Ayrıca mülkiyetin gerekliliği, ceza kanununun bu kısmının diğerlerinden daha fazla ihlal edilmesini gerektirmiş ve doğal olarak suçta önemli bir artışa neden olmuştur. İnsan, sosyal ve politik faaliyetlerinde sürekli olarak ileri geri gider. Birkaç yıldır evrensel eğilim, özellikle Amerika'da, "Sosyal Kontrol" olarak adlandırılan şeye doğru olmuştur; fikir, giderek daha fazla insanın artan sayıda yolla kontrol edilmesi gerektiği yönündedir. Elbette insanlar kontrol edilecekse başkaları tarafından kontrol edilmeleri gerekir. Bu politika, toplumun tüm üyelerinin alışkanlıklarının, geleneklerinin ve yaşamlarının düzenlenmesini daha da ileri götürene kadar genişletilir. Çoğunluk, iktidara geldiğinde kendi yaşam biçimini, fikirlerini, gelenek ve göreneklerini azınlığa dayatmaktan hiçbir zaman çekinmemiştir. Çoğunluk, yeterince güçlü olduğunda, her zaman bunun doğru olduğunu varsaydı ve başkalarının da onun gibi yaşamasını ya da hiç yaşamamasını sağladı. Yasaklama, pazar yasaları için ısrarlı kampanya ve insanlığı değiştirme ve yönlendirme aracı olarak sosyal kontrolün artan inancının da gösterdiği gibi, sarkaç artık bu yönde sallanıyor.

Bu durum ceza kanununu genişletti ve hapisanelerdeki insan sayısını artırdı. Çoğu eyalette yeni çıkan iki yasa hükümlü sayısında çok büyük bir artışa neden oluyor. Bugün kullanılan komplo kanunu, savcıların, iki ya da daha fazla kişiden oluşan bir anlaşma ya da konfederasyonu,

eğer gerçekten işlenirse kabahat sayılacak ya da olmayacak bir şey yapmakla suçlayarak insanları cezaevine sokmaya yönelik kasıtlı bir plandır. Ne olursa olsun suç. Bu suçlama kapsamında, ister özel olarak ister başka bir suçla bağlantılı olarak yapılmış olsun, delil kuralları, gerçekte hiçbir belirli eylemden suçlu olmayan insanları mahkûm etmek gibi basit bir amaç için en çılgın ve uzak söylentiler serbestçe kabul edilinceye kadar açılmış ve gevşetilmiştir. Aslında bu, kişiyi düşüncelerinden dolayı cezalandırmaktır; mahkemenin ya da jürinin görevi, onun belirli bir konuda kötü niyetli olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

Mülk edinmede “güven oyunu”nun kullanılmasını yasaklayan yasa, birkaç yıl öncesine kadar hiçbir suçtan suçlu olmayan kişilerin sürekli olarak hapishanelere gönderilmesine neden oluyor. Bu yasa, mahkemelerce yorumlandığı şekliyle, aslında dürüst olmayan yollarla para temini anlamına gelmektedir. Bu yasaya göre mahkeme ve jüri delilleri dinler ve uygulanan yöntemin dürüst olup olmadığına karar verir. Elbette, geçici olarak hâkim olan gücün, belki de sadece savcının, para kazanmak için uygulanmayan veya en azından kanunun geçişini ve infazını sağlayanlar tarafından savunulmayan yolları kullanan adamları hapishaneye göndermesine izin vermiyor.

Güçlülerin para kazanmak için kullandığı sayısız yol, geniş bir erkek ve kadın sınıfı tarafından sahtekârlık olarak görülüyor: abartılı ve yalan reklamlar, piyasaları manipüle etmek, profesyonel satıcıların eylemleri ve hileleri, malları yanlış tanıtmak ve hiçbir zaman kataloglanamayacak diğer yöntemler... Böylece sürekli yeni yollar ortaya çıkıyor. Tüm bu belirsiz yasaların mantıksal sonucu, yanlış yapanın hapse

atılmasını vb. öngören bir kanunun çıkarılmasıdır. Kanun hiçbir zaman yanlış yapmanın tüm yollarını belirleyemez. En kötü ve en sinir bozucu şeylerin çoğu hiçbir zaman kanunlarla yasaklanmamıştır ve eşyanın doğası gereği asla yasaklanamaz. Hiç kimse sırf yasalara uyduğu için iyi bir vatandaş, iyi bir komşu, iyi bir arkadaş ya da iyi bir insan olamaz. İçsel değer esas olarak içsel yapı tarafından belirlenir.

Medeniyet her zaman insanların hapisshaneden uzak durmasını zorlaştırıyor. Özellikle zayıflar, cahiller ve yoksullar, çevrenin zaman geçtikçe sürekli olarak daha fazla engelleme yarattığını fark ediyorlar. Kurallar ve gelenekler giderek daha fazla mülk edinme yolunu yasaklarken, medeniyetten kaynaklanan ihtiyaçlar da her zaman artıyor. Geçmişteki basit ve ucuz yaşam, yerini daha karmaşık, daha fazla masraf ve daha fazla çalışma gerektiren bir yaşam biçimine bırakıyor. Başkalarının sahip olduğu şeyleri elde etmek için rekabet ve kıskançlık yarattı ve insanları birbirleriyle çılgın bir yarışa soktu, bu da çoğu zaman hapse ya da ölüme yol açtı.

Biyoloji öğrencileri, basit tepkiler ve sade yaşam için evrimleşen kalıtsal insan özelliklerinin, günümüzün aşırı taleplerine ve karmaşık ortamına göre gerekli ayarlamaları yapmada karşılaştığı zorluklara sürekli olarak dikkat çekiyorlar. Büyük ölçüde makine ve ticaretten kaynaklanan eski normal ve basit çevreden bu kopuş, yalnızca binlerce kişinin hayatını mahvetmekle kalmıyor, aynı zamanda tüm toplumsal dokuyu ciddi şekilde tehdit ediyor.

“Ceza Mahkemeleri”, “Çocuk Mahkemeleri”, “Aile İçi İlişkiler Mahkemeleri”, “Ahlaki Mahkemeler” gibi yeni mahkemelerin oluşturulması ve “Sosyal Hizmet Görevlileri”, “Şartlı Tahliye Kurulları”, “Gözetmenler” vb. suçun arttığını

ve aynı şekilde büyük bir sosyal sorunla etkili bir şekilde başa çıkmak için mevcut yöntemlerin umutsuzluğunu gösteriyor. Büyük şehirlerimizde çok sayıda insan geçimini çocukların anormal yaşamlarından sağlıyor. İyi bir şey yapıp yapmadıkları ya da hizmetlerinin bencil olup olmadığı (ki çoğu şüphesiz olduğu gibi) sorunun tamamen dışındadır. Önemli olan mevcut sistemin sonuç vermemesi ve hastalığın giderek yaygınlaşmasıdır.

Doktorların hastalığı ele aldığı gibi, hatırı sayılır sayıda insanın da suç meselesini ele alması ve sebebini bulmaya ve bu sebebi ortadan kaldırmaya çalışması yerine; biz, kovuşturma ve cezalandırmayla sefalet ve utançla ziyaret etmekle yetiniyoruz. Hayatın kurbanı olan yalnızca oğlanlar ve kızlar, erkekler ve kadınlar değil, en azından hayatları hiçbir etkilerinin olmadığı bir felaketle hayatları mahvolmuş çok sayıda baba, anne, erkek kardeş, kız kardeş, oğul ve kız da var. Bir tifo vakasını tedavi etmek için bir doktor çağrılıysaydı, muhtemelen hastanın sütünü ve içme suyunu nereden aldığını öğrenecek ve tifo ateşinin enfeksiyon yoluyla yayılmasını durdurmak için kuyuyu temizletecekti. Aynı tür bir dava için çağrılan avukat, hukuki açıdan, bu tedavinin iyileşme sağlayacağını düşünerek hastaya otuz gün hapis cezası verirdi. On günün sonunda hasta iyileşse bile, süresi dolana kadar cezaevinde tutulacaktı. Otuz günün sonunda hastalık her zamankinden daha bulaşıcı hâle gelmişse hasta taburcu edilir ve hastalığı yoluna yaymak üzere yoluna gönderilirdi.

Öğrenciler ve bilim adamları suçun nedenini çok geçmeden bulmasaydı, organize toplumun suçun tedavisindeki ihlali bu kadar büyük olmazdı. Avrupa ve Amerika'daki bu sorunun çözümü için zamanlarını ve düşüncelerini harca-

yan, suçun doğal bir kökene sahip olduğu ve suçlunun suçtan kaynaklandığı sonucuna varamayan tek bir kişinin adını vermek zor olurdu. Böyle bir durumda çoğunlukla kalıtımın ve çevrenin kurbanı olmaktadır. Bu öğrenciler hastalığın tedavisinin yolunu gösterdiler, ama yine de kovuşturmalara, ıslahevlerine, cezaevlerine ve benzerlerine milyonlar harcayan organize hükümet, bu hastalığın nedenini ortadan kaldırmak için neredeyse hiç elini kaldırmadı veya bir dolar bile harcamadı. Milyonlara sefalet ve umutsuzluk getiriyor ve tüm toplumsal örgütlenmenin yok edilmesiyle tehdit ediyor! Öğrencinin öğretisine ve insancıkların tavsiyelerine kalabalık yanıt veriyor: “Bize daha fazla kurban, daha büyük hapishaneler, daha güçlü hapishaneler, daha fazla darağacı verin!”

Ceza yasalarının sürekli çoğaltılması, hapishanelerin doldurulmasına faydası olmadığı gibi, artık geçerliliğini yitirmiş yasaların yürürlükten kaldırılmaması da kendi payına düşeni yapıyor. Daha önce de belirtildiği gibi, kanunları ihlal etmeden yapılabilecek pek çok anti-sosyal ve sinir bozucu şey vardır. Bu, hiç şüphesiz, suçun “yağma”, “hırsızlık”, “zimmet” ve benzeri gibi açıkça tanımlanmadığı durumlarda mağduru yakalayan güven oyununa yönelik bazı genel kanunların sorumlusudur. Yine de suç üzerine çalışan ve ceza kanunlarının çıkarılmasında etkili olanların genel görüşü, ceza kanunlarının açık ve net olması gerektiği ve böylece herkesin ne yapmaması gerektiğini bilmesi gerektiği yönündedir. Açıktır ki, eğer biri sırf yanlış yaptığı için cezalandırılacaksa, kınayan ve cezalandıran yargıçlar, jüriler, gardiyanlar ve intikam için bağırان kalabalıklar olmaz. Herkes yanlış yapıyor ve bunu tekrar tekrar, her gün yapıyor. Büyük çoğunluğun yanlış olduğunu düşündüğü

şeyler yalnızca belirli şeyler değil, aynı zamanda ceza kanunlarının konusu olması gereken daha ağır suçlardır. Elbette pratikte kodlar bu şekilde çalışmıyor. Aslında, toplumun en kuvvetli güçlerinin yasaklanmasını istediği, en ciddi ve en anti-sosyal eylemler olabilecek veya olmayabilecek ancak en azından güçlülere kendi çıkarlarına ve yönetimlerine en düşmanca görünen duyguları yasaklarlar.

XIX

TIP UZMANLARI

Olağan cezalandırma yöntemleri hüküm sürdüğü sürece, suç, muhtemelen kötülük yapma niyeti anlamına gelen, o şeyi yapma niyetiyle birleşen bir eylemden oluşmaktadır. Her ne kadar suç için kötü niyetin gerekli olmadığını savunan, genellikle küçük düzeyde vakalar bulunsa da bu şüphesiz niyetin doğru yorumlanmasıdır. Genel olarak belirtildiği üzere yasaya göre delilik, doğru ve yanlış duygusunu ortadan kaldıracak veya yok edecek veya sanığın doğruyu seçip yanlıştan kaçınamayacak kadar ilerlemiş olması durumunda, suça karşı bir savunmadır. Elbette bilimsel terimlerin, süreçlerin veya şeylerin yasal tanımları genellikle en yüksek bilgeliği göstermez. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki çok az yargıç ya da hukukçu deliliğin, "irade" ile "davranış" arasındaki ilişkinin ya da bilim veya felsefenin diğer sorunlarının öğrencisi olmuştur.

Her insan kendisini kendi faaliyet alanıyla sınırlar ve yaşama aşkı onu, kendisi için erzakın temeli anlamına gelen elindeki meseleden uzağa gitmeye sevk etmez.

Akıl hastaları, duruşmaya çıkarıldığında davalarına hazırlık yapamadıkları ve davalarına bakamadıkları gibi başka hiçbir niyetleri olamaz, ayrıca "özgür iradelerinin" hastalık veya "başka bir şey" nedeniyle yok edildiği gerekçesiyle suçtan dolayı cezadan muaf tutuluyor. Başka bir yerde, akli başında olanlarla delilerin eylemlerinin benzer nedenlerle harekete geçtiğine işaret etmeye çalıştım ama bu, yasa teorisi değildir.

Delilik genellikle çok sinsidir. Pek çok durum kolayca sınıflandırılabilir, ancak ahlaki sorunlarda ve insan davranışına ilişkin tüm sorularda mutlaka var olacağı kesin olan bir sınır çizgisi, bir alacakaranlık kuşağı her zaman vardır ve bunu çözmek zordur. Bu genellikle, topluluğun kırbaçlanıp dövülmediğine veya davanın yürütülmesinde rol almaya ikna edilip edilmediğine bağlı olarak, halkın ön yargısından etkilenip etkilenmediği, jürinin duygularıyla belirlenir.

Avukatlar ve hâkimler, psikolog veya psikiyatrist değildir, jüri de değildir. Bu nedenle doktorun çağrılması gerekir. Kural olarak avukatın bilirkişi görüşüne pek saygısı yoktur. Her türden uzmanın, onları çalıştıran taraf adına tanıklık yaptığını; olumlu ve çelişkili görüşleri için çok mükemmel gerekçeler sunduğunu o kadar sık görmüş ve duymuştur ki, onlara şüpheyle yaklaşmak zorunda kalır. Aslına bakılırsa, avukatlar bilirkişi olan birçok kişiye saygı duyup hayranlık duyarken ve bu kişilerin birçoğu değerli insanlar olsa da, bilirkişinin de avukat gibi olduğunu bilirler: Kendisini işe

alan tarafın davasını alır ve elinden gelenin en iyisini yapar. Bilirkişi, mahkemelerin müdavimidir; geçimini davacılara karşı ifade vererek sağlıyor. Elbette bilim adamlarına, bir ücret almanın veya bir ücret beklemenin bilimsel sonuçlara ulaşmaya yardımcı olmadığına söylenmesine gerek yok. Her psikolog, kural olarak insanların inanmak istedikleri şeye inandıklarını ve ödül umudunun inanmayı istemek için mükemmel bir neden olduğunu bilir. Amacım bilimsel bilgiyi küçümsemek ya da tüm insanlar için geçerli olan genel ifadelerin ötesinde uzmanları eleştirmek değil. Değerli zamanın herhangi bir maddi ödül olmadan, yalnızca adalet duygusuyla verildiği durumlarda sıklıkla tıbbi uzmanlardan hizmet alınır. Ancak tüm insanların ulaşmak istedikleri sonuca varmakla ilgilenmeleri kaçınılmazdır. Ayrıca, çatışan avukatlar, avukatın istediği sonuçlara varmalarında onlara yardımcı olmaya isteklidir.

Her iki tarafın da imkânı olduğu takdirde uzman istihdam etmesi neredeyse kaçınılmazdır. Zavallı sanık umutsuz bir durumdadır. Yaygın kanı yetenekli bir avukat veya yetenekli uzmanlar bulunamadığı yönündedir. Bir doktorun delilikle ilgili görüşü pek de iyi değildir, özellikle de sadece sıradan bir muayene için çağrıldığı ve uzun süre çalışma şansı olmadığı bir durumda. İddia makamının doktoru, şahsın kart oynayabildiğini ve çoğu şey hakkında bağlantılı olarak konuşabildiğini ve onu bir amaç için gelişigüzel ziyaret ettiğinden, onunla diğer erkekler arasında hiçbir fark göremediğini görebilir. Durum böyle olabilir ve yine de delilikle pek ilgisi olmayabilir. Savunmaya çağrılan uzmanlar, hastanın sorulara doğru yanıt verdiğinden her zaman emin olamıyor. Varsayımsal soruların kullanılabildiği durumlar dışında, doktor hastayı muayene ederek kararını

vermelidir. Büyük şehirlerin tamamında savcılık tarafından düzenli olarak belirli doktorlar görevlendiriliyor. Hastayı her zaman aklı başında bulduklarını söylemek çok fazla olsa da, neredeyse her zaman bulduklarını söylemek yanlış olmaz. Özellikle tüm insan davranışlarını etkileyen kamusal kargaşa zamanlarında doğrudur. Delilik savunması içeren bir mahkeme duruşması, çoğunlukla, birbirleriyle açıkça çelişen uzmanların ifadelerinin göreceli izlenimine dayanır ve akıllı adamlarda, her ikisinin de gerçekten doğruyu söylemek isteyip istemediği konusunda şüpheye neden olur. Jüri, görüşlerinden dolayı kendilerine para verildiğini biliyor ve onları da az çok davanın avukatları gibi değerlendiriyor. Onları dinler ama görüşlerine güvenmez. Tartışmalı bir davada bilirkişi ifadesi her zaman yetersizdir. Mevcut yöntemlerle asla farklı olamaz.

Başka bir tehlike daha var: Bilirkişi doktorların konumu, karakteri ve becerileri arasındaki farkı bilmiyor, bu nedenle eğilim her zaman en iyi görünümü verecek ve kendi tarafı adına en olumlu ifadeyi verecek adamı bulmak yönünde. Oluşan kanaat uzmana haksızlık, bilime haksızlık ve davaya haksızlıktır.

Öğrenciler tarafından en çok onaylanan bu zorluğu aşmanın yöntemi, uzmanların devlet tarafından seçilmesi ve her iki tarafa da gelmemesidir. Çoğu şey gibi bunun da avantajları ve dezavantajları vardır. Devlet görevlileri ya da devlet tarafından seçilen kişiler genellikle kendilerini adalet mekanizmasının bir parçası olarak görmeye ve mahkûmiyet için savcının yanında yer almaya başlarlar. Büyük olasılıkla devlet savunucuları için de aynı şey olacaktır. Gerçekten savunma yapacak hiç kimse seçilemez

veya atanamaz ve biri sözde savunmayı temsil eden iki savcının olması gerçekten işe yarayacaktır. Sanığın istediği avukatı, istediği uzmanı tutmasına izin verilmelidir. Hiç kimse devlet uzmanının diğerlerinden daha iyi olacağından emin olamaz. Söylenebilecek tek şey, devlet uzmanlarının partizan olmayabileceği, ancak aslında bu, onların sanığın taraftarı olmayacağı anlamına gelecektir. Savcıyla, cezaevi görevlileriyle, kamu görevlileriyle ve kanunu uygulamakla görevli kişilerle sürekli birliktelik, onları neredeyse kesinlikle devletin safına yerleştirecektir. Bu tür kişilerin bir mahkeme tarafından seçilmesi veya atanması gerekir. Bu da onları kamuoyunun dikkatine sunmakta ve halka bağımlı hâle getirmektedir. O zaman bilirkişinin menfaati savcı ve hâkimin menfaatiyle aynı olacaktır.

Savcı partizan değildir. Onun makamının gerektirdiği durum, yargılamada yer almasıdır. Kendisi mahkûm etmekle ya da mahkûm etmek için para ödemekle ilgilenmez ve mahkemeleri bilen aklı başında hiç kimse sanığın güvenli bir şekilde onun eline bırakılabileceğini düşünmez. Dürüst olduğunu varsayarsak pek bir fark olmaz. Neredeyse hiçbir savcı halkın talep etmediği bir şeyi yapmaya cesaret edemiyor. Kural olarak hukuk dışında herhangi bir konuyu incelemeye yönelik eğitimi veya ilgisi yoktur. Yaşamı ve davranışı etkileyen daha derin ve daha önemli konular, istese açamayacağı mühürlü bir kitaptır. Çok yakında siyasi sistemimizde uzman işi, herhangi bir bilimsel sorunla ilgilenmesi gereken son grup olan politikacıların eline geçecek. Mevcut sistemin zorluklarını itiraf etmekte özgürüm ama başka bir yol, daha da kötü olabilir. Bu ülkenin kamuoyu tarafından yönetildiğini, kamuoyunun her zaman kaba, bilgisiz ve kalpsiz olduğu asla

unutulmamalıdır. Ceza davalarında durumu düzeltmek için zaman yoktur. Sanığın konumu en iyi ihtimalle yeterince zordur. Başlamadan önce gerçekten suçlu olduğu varsayılır. Cezai uygulamada herhangi bir ölçüde çalışan her avukat, önemli bir davada en büyük tehlikesinin kamuoyu olduğunu bilir. Mahkemenin memurlarını ve ataşelerini, iyi insanlar olmalarına rağmen, jüri üyesi olarak almazdı; çünkü onların ilgileri ve psikolojileri her zaman inanç odaklı olurdu.

Sanıklar ahlaki açıdan suçlu sayılmıyorsa, yapılan inceleme ahlaki bir kınamayı gerektirmiyorsa, anti sosyal ise nereye yerleştirileceğine dair sadece bilimsel bir araştırmaysa, kamuoyu bu görüşü destekliyorsa, mahkemenin bu konuda uzman ataması gerekir. Davanın bu aşamasında uzmanlara çok az ihtiyaç duyulacaktır. Daha da ileri giderek partizan avukatın, kiralanan avukatın da ortadan kaybolması gerektiğini söylemek isterim. Adalet mekanizması her insanın özgürlüklerini gözetmek, hastalık durumunda ona uygun tedaviyi sağlamak, güvenli olduğunda onu özgürlüğüne kavuşturmak için tamamen yeterli olacaktır ve o zaman geldiğinde mahkemelerdeki yakışsız çekişme ortadan kalkacak, böylece merhametle yumuşatılmış adaletin bir şansı olacak.

XX

CEZA

İnsanın hemcinslerinin ahlaki değerini belirlemede tam yetkili olduğunu varsayalım. Suçluya acı çektirmek amacıyla

ceza verilmesinin haklı olduğu ve ciddiyet derecesine göre bu cezaların bir şekilde suç teşkil eden eylemin bedelini ödeyeceği, düzelteceği, toplumu koruyacağı, yardım edeceği, suçu önleyeceği veya hatta suçluya ya da bir başkasına yardım edeceğine göre, cezaları belirlemenin temelinde yatan nihai amaç nedir?

Cezaların belirlenmesinde hiçbir bilim, deneyim, felsefi akım veya insani kaygılar dikkate alınmıştır. Olağan cezalar ilk olarak şunlardır: Genellikle mağdurdan başkasını daha fazla cezalandıran para cezaları; yoksullar için bu, aileleri ve arkadaşları şiddetle ihtiyaç duyulan paradan mahrum bırakmak anlamına gelir ve doğrudan ve dolaylı sonuçları bazen küçük, bazen de çok büyüktür. Bunlar kolayca hayal edilebilir. Para cezası yerine hapis cezası veriliyorsa, tesadüfen veya tembellikten rakamların simetrisinden dolayı bir çeşit ondalık sistem oluşturulmuşsa; kesinlikle bilimden tamamen bağımsız olarak yapılmıştır çünkü konu insanları aşağılamak ve hayatlarının bir kısmını elinden almak olduğunda bilimi uygulama şansı yoktur. Genellikle on gün en kısadır. Mahkeme bundan sonra yirmiye, sonra otuza, sonra altmışa, sonra üç aya, sonra altı aya, sonra bir yıla gider.

Neden on bir gün değil? Neden yirmi dört gün değil? Neden kırk gün değil? Neden yetmiş gün değil? Neden dört ay ya da beş ya da sekiz ya da dokuz ya da on ay değil? Altı ay hapisle bir yıl hapis arasında yer yok mu? Bir müzayedede verilen teklifler veya paraların atılması, suç ve ceza arasındaki ilişki ve doğru cezaya ulaşma süreci ile karşılaştırıldığında kesin bilimlerdir. Yasama organı üyelerinin anlayışına göre suç, cezaevinde hapis cezasını gerektiriyorsa, o zaman olağan cezalar, yasama organının tehlikesine göre bir, iki, beş,

on, on beş, yirmi, otuz yıl ve müebbet şeklindedir. Mahkemenin kaygıları, jürinin tutumu ya da intikam çılgınlıklarıyla mahkemeleri ve jürileri hayrete düşüren düşüncesiz ve acımasız kalabalığın duygu ve ifadeleridir.

Ceza da herhangi ikisini aynı şekilde etkilemez; duyarlı ve kibirli bir kişi, bir başkasının bir yıl boyunca çekeceği acıdan daha fazlasını hapiste veya hatta mahkûmiyette geçirilen bir günden daha fazla çekebilir. Farklı eyaletlerin çeşitli mahkemeleri ve jürileri farklı cezalar belirler. Aynı eyalette bile genel olarak benzer suçlara verilen cezalarla hiçbir benzerlik yok. Bazı yargı çevreleri, bazı jüriler ve bazı mahkemeler aynı konularda bu cezaları diğerlerine göre üç dört kat daha ağır hâle getirecek. Bazı günler aynı hâkim diğer günlere göre daha uzun cezalar verebilir. Bunun sebebi yargıçların da hepimiz gibi insan olmasıdır. Tüm insanlığa karşı şefkatli ve sempatik hissettiğimiz günlerimiz var. Genel olarak dünyaya, özel olarak da pek çok insana güvenmediğimiz ve hoşlanmadığımız günlerimiz oluyor. Büyük ölçüde hava durumu bu duyguları etkiler. Bu nedenle, bir kişinin cezaevinde geçireceği süre büyük ölçüde mahkûmiyet anındaki veya cezanın verildiği andaki hava durumuna bağlı olabilir. Yargıcın veya jürinin fiziksel durumu ve hepsinden önemlisi zihinsel durumları her şeyi kontrol ediyor. Hiçbir iki adam aynı hayal gücüne sahip değildir: bazıları sert ve zalimdir; diğerleri nazik ve sempatik; buğdayı, mısırı, tereyağını ve şekeri tartabilirsiniz; su, melas ve benzin ölçülebilir. Ölçüldüğünde veya tartıldığında, ilgili şey hakkında kesin olarak konuşulabilir. Adalet, merhamet ve ceza ölçülemez, tartılamaz; aslında bir başlangıç noktası bile yok. Tüm bunların imkânsızlığı, birçok insancıl ve bilge kişinin hemcinsleri hakkında hüküm verme hakkından

şüphe etmesine neden olur. Toplum hiç şüphesiz belirli eylemlere direnmek ve bazı insanları dizginlemek için kendini koruma zorunluluğuna sahiptir, ancak hiçbir şekilde ahlaki yargılarda bulunmak zorunda değildir.

Suçun bilimsel olarak ele alındığı herhangi bir sistemde, onları dizginlemek gerektiği sürece erkeklerle ilgilenilecektir. Kendi refahları için mümkün olan en iyi şekilde yapılacaktır. Eğer yeniden topluma girmeye yetkin olduklarına karar verilirse, o zaman geldiğinde serbest bırakılacaklardır. Ne doğru bir anlayış ne de insani, bilimsel ve dürüst bir yönetim altında, kapatılma yerlerinin aşağılanma ya da sefalet yerleri olması gerekmez. Aslına bakılırsa mahkûm, hapsedilmeden önce hayattan daha fazla keyif alabileceği bir yere yerleştirilebilir. Aynı zamanda, kendisine yetecek kadar üretim yapabilmesi ve doğal olarak destek için ondan yardım isteyecek kişilerin geçimini sağlayabilmesi ve belki de başka birine verdiği zararın telafisini yapabilmesi de mümkün ve böyle olmalıdır.

Erkekler suça farklı bir bakış açısına sahip olmadan bunun yapılamayacağı açıktır. Son yüzyılda hapishaneleri daha iyi ve mahkûmların yaşamlarını daha katlanılabilir hâle getirmek için çok şey yapıldı. Bu, suçlulara en azından belirli bir dereceye kadar diğer insanlara benzeyen insanlar tarafından başarıldı.

Her şeyden önce, şimdiki durumda, hapishane mahkûmunun, umudu sürekli önünde tutulmadığı sürece uyum sağlamayı öğrenme şansı yoktur. İyileşmekte olan bir sakat gibi olmalı, zaman zaman sosyal varlıklar için gerekli ayarlamaları yapma becerisindeki kademeli ilerlemeyi fark edebilmelidir. Hastanedeki hiçbir hastaya sürekli iyileşemeyeceği

ve iyileşmemesi gerektiği söylene, iyileşemezdi. Bilimin insanın öğretisine getirebileceği her türlü yöntemle onun hayal gücü genişletilmelidir.

Öncelikle bireysel tedavi olması gerekir. Yüzlerce, binlerce hastayı, deliyi bir kaleme koymayı, onlara numaralar vermeyi, onları hiçbir yetenekli kişinin isimlerini, geçmişlerini, ailelerini, olasılıklarını, güçlerini veya zayıflıklarını bilmemesi için bırakmayı kimse düşünmez. Bunun kaçınılmaz olarak sefalet ve ölüme yol açacağını her akıllı insan bilmelidir. Hapishanedeki erkeklerin tedavisi, fiziksel olarak hasta olanların bakımından çok daha zor bir sorundur. Biyoloji, psikoloji, hijyen, öğretim ve yaşam hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir; sonsuz sabır ve sempati gerektirir; kapsamlı bir tanıma ve sürekli dikkat gerektirir. Bu, doktorun hastanede karşılaştığı görevden daha zor bir iştir çünkü malzeme daha zayıftır, yapım daha kusurludur ve tedavi veya gelişme süreci çok daha yavaştır ve görülmesi o kadar da kolay değildir.

Hiç kimse, sonuçta sosyal uyumun temel kaynakları olan sempatik, idealist ve fedakâr dürtülerden tamamen yoksun değildir. Muhtemelen bu doğuştan gelen duygular diğer erkeklerde olduğu gibi mahkûmlarda da bulunabilir. Çoğu zaman erkekleri hapishanenin dışında tutan da bu niteliklerin eksikliğidir. Nazik erkeklerin başarısız olduğu yerlerde “geçerler”. Suçun, özellikle de gençlerin büyük bir kısmı, başkası için bir şeyler yapma arzusundan ve kişilerin kolaylıkla yönlendirilmesinden veya davete boyun eğmesinden kaynaklanmaktadır.

Suçlu her zaman soğukluk ve nefretle karşılaşmış, bu da onun en ince duygularını kaybetmesine neden olmuş,

duyarlılığını köreltmış ve ona diğer herkesi dostu değil, düşmanı olarak görmeyi öğretmiştir. İdeal toplum, bireylerin dış kontrol olmadan çeşitli yörüngelerde uyumlu bir şekilde hareket ettiği toplumdur. Kusursuz bir düzenin yönetici gücü, son tahlilde bireyin kendisinde olmalıdır. Mükemmel bir sistem muhtemelen hiçbir zaman gelmeyecek. Erkekler bunu başaramayacak kadar kusurlu, çok zayıf, çok cahil ve çok bencildir. Yine de mükemmele doğru gitmek istiyorsak başka yol yoktur.

Yasama organlarının en sevdiği uğraşlardan biri, halkın yaygaralarına uyarak cezaları değiştirmektir. Olağan sükûnet zamanlarında ceza değiştirilebilir veya azaltılabilir ancak ya bırakın gazeteler mantıklı manşetler ve ateşli kampanyalar kullanarak kamuoyunu suç konusunda uyandırsın, toplumun üyelerine popüler bir kargaşanın var olduğunu ve görüşlerinin değerli olduğu hissettirin ya da bırakın yasama organı uğraşsın. Bu genellikle dünya deneyimine atıfta bulunmadan, insanın doğasına bakılmaksızın, mağduru düşünmeden ve mevzuatın gerçekte halkı nasıl etkileyeceğine dair net bir anlayış olmadan yapılır.

Adam kaçıрма, tren soygunu, tecavüz ve soygun gibi suçların ölümle, en azından ömür boyu hapisle cezalandırılması gerektiği sürekli olarak talep ediliyor. Suçlu üzerindeki etkisi ne olursa olsun, suçlunun mağduru üzerindeki etkisi nedir? Bir adam ıssız bir otoyolda tutuluyor; soyguncunun öldürme niyeti yoktur. Yüzü açığa çıkıyor. Eğer soygunun cezası müebbet hapis ise yakalanmamak için öldürür. Eğer ölümse, soymadan önce bile öldürür. Aynı şey tecavüzde, hırsızlıkta ve diğer suçlarda da geçerlidir. Mülkiyet suçlarının tamamında, öldürme amacının olmaması veya istenme-

mesinin yanı sıra, öldürmeye karşı önlem alınması da söz konusudur. Ağır cezalar öngören tüm yasaların başlığı şu şekilde olmalıdır: “Cinayeti Teşvik Edici Bir Yasa.”

Cezaların çok sert hâle getirilmesi, yaratılması amaçlanan etkiyi yok eder. Kamuoyunun yaygarası sonsuza kadar sürmez. Erkekler sürekli aynı konu üzerinde dillerini sallamaktan yorulurlar. Çılgınlık hâli anormaldir ve düştüğünde sıcaklık sadece normale dönmekle kalmaz, aynı zamanda yukarıda olduğu kadar aşağıda da olur. Öfke sona erdiğinde jüri üyeleri insani duygularının bir kısmını yeniden kazanırlar ve mahkûm etmeyi reddederler. Tarih bunu defalarca kanıtladı ve politikacılar hâlâ dalganın zirvesinde iktidara gelmenin yollarını arıyor. Dalga geriye doğru hareket ettiğinde kolaylıkla onunla birlikte geri dönebilirler. Ağır cezaların hafifletilmeden devam ettirilmesi gerekse bile, bunlar bir süre sonra korkutma gücünü kaybediyor. Toplumlar idam edilmeye alışıyor; müebbet hapslere, uzun hapis cezalarına alışıyorlar ve ciddiyet artık dehşete düşürmüyor. Zulüm yalnızca o günün medeniyetinin bir işareti olarak hizmet ediyor. Belki bir gün, bizlerin geçmişin barbarlığına hayret ettiğimiz gibi, daha akıllı ve daha insancıl bir dünya da bizim zulmümüze ve cehaletimize hayret edecek.

XXI

CEZALANDIRMANIN BAŞKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Bir suç haberini alan sıradan insan, suçludan nefret eder ve onun acı çekmesini ister. Suçluyu, yeterli bir nedenden dolayı korkunç bir eylem gerçekleştiren bir adam olarak tasavvur etmez. Kendi kendine sorar: “Annesi, babası, karısı, çocukları, erkek veya kız kardeşleri var mı ve bunlar onun davranışından nasıl etkileniyor?” Bunları dikkate almadan hiç kimse akıllı bir şekilde suçluyla baş edemez. Pratik olarak hiçbir hapisane mahkûmu tek başına ayakta duramaz. Bir ailenin ya da küçük bir sosyal grubun üyesidir. Kaçınılmaz olarak bu diğer kişilerin çıkarlarını onunkilerle az ya da çok yakından bağlantılı yapar. Eğer ceza toplum üzerindeki etkisi nedeniyle haklı görülüyorsa, bunların sosyal organizasyonun diğer üyeleri tarafından da dikkate alınması gerekir.

Unutulmamalıdır ki suçlu neredeyse her zaman yoksun durumdadır. Bir annesi, erkek ve kız kardeşleri, karısı veya çocukları var ve geçimini büyük ölçüde gündelik kazancıyla sağlıyor. Hapishaneye ya da ceza infaz kurumuna yerleştirilir. Ailenin hayata yeni düzenlemeler yapması gerekir. Anne veya eş, küçük bir kazanç karşılığında ağır işlerde çalışmaya

gidebilir; çocuklar okuldan alınıp mağazalara, fabrikalara gönderilebilir, çoğu zaman suça varacak angarya çektikleri hayatlara mahkûm edilebilirler. Aile parçalanıp kurumlara ve en yoksul barınaklara dağılabilir. Daha kötüsüne doğru tam bir dönüşüm neredeyse her zaman eve gelir. Her birinin talihsizliğinden en az üç veya dört kişinin yakından etkilendiğini söylemek yanlış olmaz. Bu hayatların yeniden ayarlanması gerekiyor ve muhtemelen yeni ayarlamalar eskisine eşit olmayacaktır; bunun tek sebebi inançlarının mücadelelerinde ciddi bir engel oluşturmasıdır. Ziyaret gününde herkes şehir hapishanesine gitsin ve parmaklıklar ardındaki adama bakmak için koridorlarda toplaşan yaşlı anneleri, şaşkın ve ağlayan eşleri, küçük çocukları, kollarındaki bebekleri görsün. En azından onlara göre o, duyguları ve sevgileri olan, istekleri ve ihtiyaçları olan bir insandır. Bütün bunlar onun dünyanın göremediği, bilemediği pek çok güzel vasıflarını anlatmaktadır. İlk adımları, savunmasına kaynak sağlamak için borç almak veya ellerinden geleni satmaktır. Geriye kalan her şey bir kenara atılıyor. Her gün hapishaneyi ve avukatı ziyaret ederek özgürlüğü ya da hayatı kurtarmanın yollarını buluyorlar. Duruşma geldiğinde labirentin içinden sersemlemiş ve şaşkın bir şekilde izliyorlar. Sevdikleri adamın mahkeme salonunda boyanan adam olmadığını biliyorlar, en azından onlara göre öyle değil. Eğer suçlu bulunursa ve birkaç yıl hapiste kalırsa, sadık aile her ay onu hapishanede bir saatliğine görmeye gider, gardiyanların ve onlar kadar talihsiz diğerlerinin gözü önünde masanın karşı tarafını ziyaret eder. Aile, her türlü tavsiyeye ve yönlendirmeye uyuyor ve hapishane kapılarını açabilecek nüfuz sahibi ve mevki sahibi adamlar için pek çok umutsuz ipucu arıyor. Haftalar ayları, aylar yılları ko-

valıyor ve birçoğu hâlâ umutsuz nöbetlerini sürdürüyor; kimisi angaryaya, kimisi suça, kimisi de toplum düzelsin diye devletin cezalandırdığı adam uğruna yıkıma sürükleniyor. Devletin cezaevindeki her mağdurun en az bir hayatını daha mahvettiğini söylemek yanlış olmaz.

Zavallı adamın bakmakla yükümlü olduğu aileleri için hiçbir düzenleme yapılmadı. Toplum acımasızca adamı hapse gönderir ve küçük bir çocuk olan kızının okulu bırakıp işe gittiğini görür. Ona ne olacağını bilmiyor ve umursamıyor. Onun varlığından haberi yok gibi görünüyor. Devlet, hükümlünün oğlunun gündelik işlerde çalıştığını, sokakta büyüdüğünü, babasının ise bu eyleminin cezasını çektiğini görüyor. Bu nedenle babasını hapse kadar takip edebilir; bu toplumun meselesi değil.

Bazılarının şüphesiz öyle olması gerektiği gibi, bir failin toplumun korunması için hapsedilmesi gerektiği varsayılırsa, yine de aile üzerindeki etkisi ve onun yok edilmesinin nasıl önleneceği, davanın değerlendirilmesinde ilk kaygılar arasında olmalıdır.

XXII

CEZALANDIRMANIN GELİŞİMİ

İlkel halklarda ceza kanunları her zaman kısıydı. Mülkiyet arzusu duygularını ele geçirmemişti. Hayatları basitti, düzenlemeler azdı ve ayrıntılı yasaklı eylemler kanununa ihtiyaç yoktu. Cezaları genellikle basit, doğrudan ve şiddetliydi: genellikle ölüm ya da sürgün anlamına geliyordu. Genellikle ölüm anlamına geliyordu, bazen sakatlama ve damgalama, böylece suçlunun başkalarına sürekli bir uyarı görevi görmesi sağlandı.

İlkel insanlar kökenleri ve kaderleri hakkında erken dönemde sorular sordular. Bilinmeyenler hayatlarındaki deneyimlerin çoğunu dolduruyordu. Bilinenin alanı çok küçüktü. Hukuk, sistem, neden-sonuç hakkında hiçbir fikirleri yoktu. Erken dönemde dini fikirleri geliştirmeye başladılar. Doğanın tezahürleri, doğumun gizemi, ölüm korkusu, rüya olayları, mahsullerin büyümesi ve hasadı, bunların hepsi onların kavrayışlarının ötesindeydi. Yatıştırılmak için dünyayı tanrılarla doldurdular. Her şey özel bir takdirin eseri idi. İlk zamanlardan beri din ve büyücülük, ceza kanununun başlıca konularını oluşturmuştu.

Kuralların ihlalinin cezaları her zaman ağırdı; genellikle ölüm ve en dehşet verici yöntemlerle. Başka hiçbir suç tanrılarının öfkesini uyandıracak kadar büyük olamaz

ve doğal olarak başka hiçbir davranış tanrıların gazabını çağırmak kadar ağır bir ceza gerektirmemelidir. Bu sadece suçu işleyen kişiye değil, onun parçası olduğu topluluğa da yansıyacaktır. İnsanoğlu bilgi ve uygarlık açısından geliştikçe bile, bu tür suçlar daha büyük oranda kurban verilmesine ve en acımasız cezaların verilmesine yol açmaya devam etti. Suçluları yakalamak ve zorla itiraf almak için en acımasız türden işkenceye başvuruluyordu. Dini görüş farklılığı en büyük suçtu. Engizisyon yerleşik bir şey hâline geldi. Bazen kâfirlerin öldürülmesi, sapkınlıkların yok edilmesi için bir millet âdeta yok ediliyordu. Kâfir, hâkim olan inancı kabul etmeyen kişiydi. Din, büyücülük, büyücülük ve benzeri kanunlar nedeniyle cezaya çarptırılan kurbanların listesi şüphesiz geçmişte diğer tüm suçlamalardan daha geniştir.

Bu tür yasalar her zaman uygulanmalarında en büyük gayreti gerektirir. Dini meraklılar için başka hiçbir şey aynı derecede önemli değildi. Sadece insanın dünyadaki yaşamını değil, aynı zamanda onun tüm sonsuzluk boyunca yaşamını da içeriyordu. Bugünkü yasalarımız bu tür suçlarla doludur fakat cezalar azaltılmıştır ve kural olarak topluluklar bunları uygulamayacaktır. Ancak pazar günleri her türlü eğlenceye yönelik dini yasaklar hâlâ yürürlükte ve bazı yerlerde uygulanıyor. Hristiyan Kilisesi'nin büyük örgütlü bir kısmı etkili ve yırtıcı şekilde, bu yasaların sonuna kadar uygulanması ve diğerlerinin de çeşitli eyaletlerin anayasalarında yer alması konusunda ısrar ediyor.

Ölüm cezasını vermenin yöntemleri çok çeşitlidir; en çok kullanılan yöntemler; yakmak, yağda kaynatmak, suda kaynatmak, ızgarada kızdırmak, boğmak, kafasını kesmek, çarmıha germek, taşlamak, boğmak ve elektrikle kesmektir.

Geçen yüzyılın ortalarına kadar, herkes bir örnekle uyarıl-sın diye, kalabalığın gözü önünde yapılıyordu bunlar.

Cezası ölüm ve bedensel işkence olan suçların sayısı ne-redeyse hiç kaydedilemez ve eğer kaydedilebilseydi bile bu-nun hiçbir değeri olmazdı. Yüzlerce ve muhtemelen binler-ce kişiyle karşılaşacaklardı. Bu suçların büyük bir kısmı artık geçerliliğini yitirmiştir. Kuşkusuz, suçlu oldukları herhangi bir gerçek hatadan çok, işlemedikleri ve işleyemeyecekleri suçlardan dolayı idam edilenlerin sayısı daha fazladır.

Hapishaneler ölüm cezasından sonra moda oldu ve bir ceza biçimi olarak giderek çoğu ölüm cezasının yerini almaya başladı. Geçmişte hapishaneler iğrenç yerlerdi ve ölümden pek de iyi değildi. Mahkûmlar o kadar sıkışık bir haldeydi ki yaşam neredeyse imkânsızdı. Mağdurların ce-zaevlerinde hapsedilmesi sadece mahkûmlara ve ailelerine değil, dolaylı olarak devlete de korkunç yükler getirdi. Hiç şüphe yok ki yıllar geçtikçe hapishaneler yavaş yavaş iyileş-tirildi. Korkularının çoğu ortadan kaldırıldı. İnsanlar bir mahkûmun bile devletin bir miktar dikkate alması gerekti-ğine inanmaya başladı. Cezalar da aynı şekilde hafifletildi ve cezalar kısaltıldı, ancak bu gidişat düzenli ve sürekli olmadı; halk kolayca nefret ve intikam duygusuna kapılır ve yüzeye çok yakın oldukları için erkeklerde bu duyguları uyandır-mak kolaydır. İnsani olan, insanı daha nazik kılmak için her zaman sürekli bir mücadele yürütmüştür, ama yine de muhtemelen onun doğası aslında pek değişmemiştir. Birkaç aylık çılgınlık, yılların emeğini kolayca geri alabilir.

İnsanlar ceza vermek için ceza verdikleri sürece uzun ceza ile kısa cezayı, ağır ceza ile hafif cezayı savunanlar ara-sında fikir ayrılığı yaşanacaktır. Eşyanın doğası gereği bunun

belirlenebileceği hiçbir temel yoktur. Soruna ışık tutan tek şey deneyimdir ve insanlar deneyimlerden alınacak dersler konusunda her zaman farklılık gösterebilir. Duygular söz konusu olduğunda deneyimleri de hatırlamazlar.

Ceza ancak ondan kaynaklanan korku nedeniyle caydırıcı olabilir. Korku az çok olağan dışı şeylerden gelir. İnsanın doğal bir ölüme karşı pek soyut bir korkusu yoktur; o kadar kaçınılmaz ki, hayatın sıradan olaylarında bile yer almıyor. Aşırı cezalar o kadar yaygın hâle gelebilir ki, çok az kişi bunları önemsiyor. Muhtemelen artık o kadar yaygınlar ki, yarattıkları izlenim pek de iyi değil. Daha hafif ve daha kolay cezalar aynı psikolojik etkiye sahip olacaktır. Pek çok durumda, hafif bir ceza, hapisanelerdeki tüm mahkûmlarda ortak olan, dünyaya karşı duyulan nefretin ve kırgınlığın çoğunu da ortadan kaldıracaktır.

XXIII

İDAM CEZASI

İdam cezası meselesi bitmek bilmeyen tartışmaların konusu olmuştur. İnsanlar cezaya inandığı sürece muhtemelen asla çözülmeyecektir. Bazı devletler bunu kaldırmış ve daha sonra yeniden uygulamaya koymuştur; bazıları uzun süre idam cezasını uyguladı ve sonunda bu cezanın kullanılması yasaklandı. Sorunun çözülememesinin nedenleri ortada. Her şeyden önce cezanın nesneleri

konusunda bir anlaşma yoktur. Daha sonra cezanın sonuçlarını belirlemenin bir yolu yoktur. Eğer nesne varsayılırsa, bu, sonucu getirme olasılığı en yüksek olanın ne olacağı konusunda bir varsayım meselesidir. Herhangi bir cezanın doğrudan sonuç getireceği gösterilebilseydi, dolaylı sonuçlar da doğrudan sonuçlar kadar kesin olmasına rağmen, dolaylı sonucunu göstermek mümkün olmazdı. Bütün bunlar açıkça kanıtlanabilse bile dünya çözüme daha yakın olamaz. Bu tür veya belki de herhangi türden sorunlar akılla çözülmez; ön yargılar ve duygular tarafından çözümlenirler. Yerleştiklerinde sabit kalmazlar çünkü makineye yeni uyaranlar uygulandıkça duygular değişir.

Bir devlet ölüm yerine ömür boyu hapis cezası öngörebilir. Bazı özellikle korkunç cinayetler meydana gelebilir ve basında tamamen istismar edilebilir. Halkın hissiyatı ateşe verilecek. Katile karşı şiddetli nefret uyandırılacak. Eğer başka adamlar cinayetten idam edilmiş olsaydı, bu kurbanın öldürülmeyeceği kalabalık için son derece açık. Nefretin yatışması ve yasanın değişmesi için zaman bulamadan yasama meclisi toplanır. Yine, bir topluluğa idam cezası verilebilir ve dikkate değer hiçbir şey olmaz. Ara sıra infazlar yaşanır. Jüri, cezanın ağırlığı nedeniyle beraat kararı verdi. Bir utanç duygusu ya da bazı beceriksiz infazlar bir toplumu buna karşı kıskırtabilir. Ölüm cezasına çarptırılan bir adamın suçu konusunda derin bir şüphe ortaya çıkabilir. Duygusal insanlar rol oynar ve kanun değiştirilir. Hiçbir çözüm bulunamadı; hiçbir soru çözülmedi; bilimin hiçbir katkısı olmadı; halk fikrini değiştirmede, daha doğrusu başka bir duyguya kapılmadı, başka bir yasa çıkmadı.

İdam cezasına ilişkin tartışma esas olarak duygusal ve duygusuz insanlar arasında yaşandı. Duygusallık, belki de şu basmakalıp ifadeye dayanarak, idam cezasına karşı dini inancı olan bazıları tarafından zaman zaman güçlendirilir: "Tanrı hayat verdi ve onu yalnızca Tanrı geri almalıdır." Böyle bir ifade makuldür ancak kanıtlanamaz. Temel olarak dindar insanlar idam cezasına inanırlar. İdam cezasının savunucuları, buna karşı olanın "duygusalcı", daha doğrusu "aşırı duygusalcı" olduğunu söyleyerek sorunu ortadan kaldırıyorlar. Burada duygusalcı aslında "civık duygusal"ı karşılıyor.

Ancak duygunun da biyolojik kökeni vardır ve bilimsel bir tanım konusudur. Gerçekten "duygusal" bir kişi, kullanılan anlamda, sempati duyan kişidir. Bu da muhtemelen uyaranlara hızlı ve kolay tepki veren hassas bir sinir sisteminin sonucu olan hayal gücünden kaynaklanmaktadır. Duyguları zayıf olanlar izlenimlere o kadar kolay tepki vermezler. Onların üstün akıl zannının temeli, ancak uyaranlara karşı ağırkanlı ve soğukkanlı bir sinir sistemine dayanmaktadır. Her sistemin yarattığı bu izlenimler beyne kaydedilir ve fikir oluşturacak hatırlama ve karşılaştırma malzemesi hâline gelir. Zihinsel süreçlerin doğruluğu, izlenimi alan duyuların doğruluğuna, kaydın doğruluğunu ileten sinirlere ve beynin karakterine bağlıdır. Bu, stoacının, küçümsenen "duygusalcı"dan daha iyi bir beyne sahip olduğu anlamına gelmez. İkisinin biri iyi olabilir, biri de kötü olabilir. Yine de yardımseverlik ve nezaket, muhtemelen kendisini acıdığı nesnenin yerinde sanan duyarlı sistemden kaynaklanmaktadır. Her türlü acıma aslında birini diğerinin yerine çeviren duyguların

doğurduğu acıdır. Hem nefret hem de sevgi biyolojik olarak yaşam ve onun süreçleri için gereklidir.

Pek çok kişi, sanığın ömür boyu hapiste kalması durumunda ömür boyu hapis cezasının uygun olacağını, ancak zamanla affedildiğini ileri sürüyor. Bana göre bu onun hayatının kurtarılması için mükemmel bir neden. Yargıç ve jüriye ilham veren nefret duygusunun tükendiğinin, katile erkek gözüyle bakabildiklerinin kanıtıdır. Hangi karar daha doğrudur; nefret ve korkunun yargıyı ve cezayı etkilediği karar mı yoksa bu duyguların gücünü tükettiği karar mı?

İdam cezasını savunan herkes aslında savunduğu uygulamadan bir şekilde utanmaktadır. Devlet eliyle öldürmeye inanan en ileri ve duyarlı kesim, halka açık idamları teşvik etmek yerine, artık ayrıntıların gazetelerde bile yayımlanmaması, cinayetlerin karanlıkta ve sessizlik içinde yapılması gerektiğini savunuyor. Bu durumda devletin zulmü kimseyi caydıramayacaktır. İdam cezasının korkunç ve zalim olması onun varoluş sebebidir. Adli cinayetlerin amacı, erkeklere can almamalarının öğretilmesidir. Ancak devletin can alma gösterisi onu ucuzlatma eğiliminde olmalı. Bu, öneriye inanan herkes için açık olmalıdır. Sürekli birliktelik ve aşinalık, ne kadar iğrenç olursa olsun herhangi bir eylemin şokunu azaltma eğilimindedir. Eğer insanlar katili tamamen yeterli bir nedenden dolayı hareket eden ve sonsuz bir neden-sonuç silsilesinde sadece bir araç olan biri olarak görselerdi, onun idam edilmesi gerektiğini kimse söyleyebilir miydi?

Değerleri doğru tahmin etmek kolay değildir. Belki de hayat önemli değildir. Doğa, verirken aşırı derecede cömert, alırken ise acımasız görünüyor. Ancak ölüm, insanların

ölülere ilk kez huşu, merak ve dehşetle baktığında hissedilen şokun aynısını bugün de taşıyor. Sürekli karşılaşp görmek, temin etmek şüphesiz onu daha da sıradanlaştıracaktır. Ordudaki tecrübeli bir asker için bu, asker olmadan öncesine göre daha az anlam taşır. Cenazeci muhtemelen ölümü diğer erkeklerden daha az düşünüyor. Buna o kadar alışmış ki, zihni istemsizce dehşetten uzaklaşıp cenazeden ne kadar kazanç elde ettiğini düşünmeye yönelmek zorunda kalıyor. Eğer uygar vahşiler kendi istediklerini yapar ve idamları yaygın hâle getirirse, muhtemelen içgüdüsel ölüm korkumuzun bir kısmından ve hayata verdiğimiz aşırı değerden kurtulacağız. Sosyal organizma bireysel organizma gibidir: o kadar sık şoka uğrayabilir ki alışır ve yorulur ve artık direnç veya şaşkınlık göstermez.

Yaşam, ölüm ve uyanların insan organizmaları üzerindeki etkisine ilişkin sorular üzerinde akıl yürütebildiğimiz kadarıyla, döngü şu şekildedir: Sık sık yapılan infazlar, can almaya yönelik hassasiyetleri köreltir. Bu, erkeklerin öldürmesini kolaylaştırıyor ve cinayetleri artırıyor, bu da idamları artırıyor, bu da cinayetleri artırıyor ve bu kısır döngü böyle sürüp gidiyor.

Bir argümanın dayandırılabilceğı sağlam bir başlangıç noktasının yokluğunda; güvenilir rakamların yokluğunda; rakamları yorumlamanın herhangi bir yolu olmadığında; doğrudan sonuçları gösterilse bile, adli cinayetlerin dolaylı sonuçlarını tespit edecek herhangi bir yolun bulunmaması; göreceli değerleri sabitlemenin yaşam, deneyim veya felsefe yoluyla imkânsızlığı içinde, sorun her zaman olduğu yerde kalmalı, duygusal olan ile duygusuz olan arasındaki çatışma; "duygusal" ve duygusuz; hayal gücü olan ve hayal gücü

olmayan; sempatik ve sempatik olmayan. Kişisel olarak, tamamen mekanik bir hayat görüşüne ve tüm davranışların bir insan makinesi üzerindeki belirli uyaranların sonucu olduğu inancına eğilimli biri olarak, yalnızca şunu söyleyebilirim ki, benim makineme uygulanan idam cezasını görme ve okuma uyaranları, iğrenç ve korkunç. Belki de dünya geliştikçe, sempatik ve yaratıcı doğa, duyarsız ve bencil doğadan kurtulacaktır. İlerleme sağlanacaksa, en azından ilerleme çizgisinin bu olduğuna pekala inanılabilir, bu hâlâ sorgulanmaya ve şüpheye açık bir konudur.

XXIV

SUÇLUNUN ETİKETLENMESİ

Lombroso ve diğer ceza hukukunun önde gelen isimleri, suçlunun farklı bir fiziksel tip olduğu teorisini vurguladılar. Doktrin o kadar olumlu bir şekilde, o kadar istatistiki ve güçlü şekilde ileri sürüldü ki, pek çok savunucusu ortaya çıktı. Daha yeni araştırmalar, suçlunun ayrı bir tür olduğu fikrine dair çok az temel bulunduğunu veya hiç temel bulunmadığını kesin olarak gösteriyor. Ceza mahkemelerine ve hapisanelere alışkın erkekler, mahkûmlarda görülen aşağılık belirtilerinden etkilenmekten kurtulamıyorlar. Mahkûmların çoğu perişan ve yetersiz besleniyor, kötü

kıyafetler giyiyor, bakımsız ve kötü durumda. Bodur görünümleri şüphesiz büyük ölçüde yetersiz beslenmeden ve genel olarak hayatlarının sefilliğinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bir mahkûmun, kıyafetleri ve çevresi ile de rolüne uygun görüldüğü hayal edilir. Bir mahkûmun bakımlı görünmesi zordur; kişisel görünümüne fazla önem verecek ne fırsatı ne de isteği var. Mahkûmların görünüşlerinin pek değeri yok. Gerçek ölçümlerden başka hiçbir şey gerçek bilgi veremez ve bunlar onların diğer insanlardan farklı olduğu teorisini desteklemez.

Suçlunun nasıl farklı bir fiziksel tipte olabileceğini anlamak mümkün değildir. Suçluluk yalnızca bir çevreye referansla var olur. İnsan suçlu olarak doğamaz. Kişi, hayata uyum sağlayamayacak kadar kusurlu bir donanım ile doğabilir ve çoğu zaman da öyle olur ve çok geçmeden suç ve hastalığın kurbanı olur. Fizik muayenesinin yapabileceği tek şey vücudun ve onun çeşitli organlarının gücünü veya zayıflığını göstermek olacaktır. Başına ne geleceği kısmen zihninin ve sinir sisteminin türüne ve kalitesine, kısmen de fiziksel yapıya ve hayatın ona sakladığı deneyimlere bağlı olacaktır.

Şüphesiz, tıpkı fiziksel muayenelerin vücudun gücünü ve kapasitesini belirlemesi gibi, kapsamlı psikolojik muayeneler de beyin hakkında bazı şeyleri ortaya çıkaracaktır. Bu, birey için bulunması gereken ortamın belirlenmesinde maddi bir yardım olacaktır ve eğer böyle bir ortam kolayca bulunabilirse, gençliğin yolunu kesen birçok felaketin önüne geçecektir.

Bir kişinin karakteri hakkında gözlerinden, yüzünün ifadesinden ve başının hatlarından bir şeyler anlayabilirsiniz,

ancak bu bilgi, günlük deneyimlerimizin de gösterdiği gibi, oldukça yanıltıcıdır. Bir mahkûmun bu şekilde doğduğunu bilmek için onda damga bulmanız gerekmez. Doğa kişinin kafasına işaretlesin ya da işaretlemesin, kişinin karakteri doğumdan önce sabitlenmelidir. Aynı şekilde, maddenin her bir zerresi, görünüşte görünse de görünmese de, uyarı ve itaatten kanuna doğru hareket eder. Güçlüler, zayıflardan daha fazla yasadan muaf değil. Tek fark, felaketten daha uzun süre ve daha kolay kaçınabilmeleridir.

Herkes bir başkasının yüzünü okuyarak ve ifadesine dikkat ederek onun hakkında aceleci bir fikir edinme alışkanlığındadır. Ancak yüz ifadesinin verdiği işaret esasen yaşanan hayatın ürünüdür ve gizli duyguların bedende oynadığı rol hakkında bir şeyler anlatır.

Genellikle zihnin yerinin beyinde ve sinir sisteminde olduğuna inanılır. Ancak daha sonraki araştırmalar bunun tüm fiziksel organizmanın ürünü olduğunu gösteriyor gibi görünüyor. Makinenin kalitesini ölçme, tartma veya daha da az test etme şansı yoktur. Zihnin kalitesinin kafatasının şekline ya da boyutuna çok az bağlı olduğu kesindir.

İnsanın zihni ve karakteri hakkında öğrenilebilecek her şey, makinenin tezahüründen toplanmalıdır. Eylem ve tepkideki davranışlarıyla gösterilir. Bu davranış, salgı bezleri aracılığıyla enerjinin toplanması, depolanması ve serbest bırakılması şeklinde gerçekleşir.

Kusurlu bir şekilde çalışan salgı bezleri yoluyla miras alınan veya edinilen kusurlu bir mekanizma, kaçınılmaz olarak kusurlu bir zihin ve kusurlu davranış üretecektir. Bunu yapması kaçınılmazdır çünkü beden zihindir.

Aslına bakılırsa hiç kimse fiziksel olarak “Kabil’in işareti” ile damgalanmamıştır. Eğer kriminoloji bu kadar basit olsaydı, ele alınması zor olmazdı. İnsan makinesinin tezahürleri sonsuzdur ve yalnızca sabır ve dikkatli çalışma, zayıf ve güçlü noktaları bulabilir. Tüm beyinlerin ve bedenlerin her ikisine de sahip olduğu tartışmasızdır. Organların kendilerine verilen işi yapabilecek kadar güçlü olduğu hiçbir fiziksel insan yapısı bir araya getirilmedi. Vücudun bir kısmı her zaman dikkat ve onarıma ihtiyaç duyar ve acil durumlarda asla güvenilemez. Aşırı stres ve gerginlik zamanlarında, kusurlu organ veya organlar zayıflıklarını ortaya koyacaktır. Karmaşık sinir sistemi ve beyin, görünmeyen içgüdüler ve duygular da aynı şekilde mükemmel çalışmaz; ancak kural olarak az veya çok çalışanlar fizik muayene ile görülemez. Bunları bulmak genellikle büyük bir incelik gerektirir ve bu kusurlara rağmen makinenin oldukça iyi çalışmasını sağlamak için dikkatli bir işlem ve ortam gerekir. Bu sağlanabilir; çoğu durumda makine oldukça iyi çalışacağı bir ortama yerleştirilebilir ama bunun yerine makineyi çalışır durumda tutmak için gösterilen tüm çabalar, ters giderse hapse girme tehdididir. Daha sonra herhangi bir yardım veya yardım olmadan kendi kendine koşmaya bırakılır.

Kafa muayenelerinde mahkûmlarla diğerleri arasında belirgin bir fark görülmezken, mahkûmların genel oranı ve beslenme dereceleri ile suçla suçlanmayanlar arasında büyük bir fark olduğu görülüyor. Hiçbir şey suçlunun zayıf ve yetersiz beslenme durumundan daha yaygın değildir. Bunun uzman incelemesine ihtiyacı yoktur. Bu herkes için açıktır. Yoksul, yetersiz kıyafetler ve kişisel eşyalar, sanığın yoksul olduğu ve yeterince yiyecek, giyecek ya da son derece yetersiz bir barınak dışında hiçbir şeye sahip olmadığı

gerçeğini doğruluyor. Bu gerçeklere ek olarak neredeyse her zaman hastadır. New York Eyaleti Hapishaneler Komisyonu'nun özel bir komitesinin araştırmalarına dayanarak yakın zamanda yayınlanan bir rapor, New York İslahevi'nde yalnızca yüzde sekizinin gerekli fiziksel muayeneyi geçtiğini gösteriyor. Yaş ortalamasının daha yüksek olduğu cezaevinde testi yalnızca yüzde beş geçebildi. Kullanılan sağlık testleri askere kabul için yapılanlardı. Aynı komisyon, aynı şekilde, sağlık durumu veya fiziksel durumu iyi olanların yüzde seksen beşinin kendi geçimini sağladığını, fiziksel durumu kötü olanların ise yalnızca yüzde on sekizinin kendi başının çaresine baktığını tespit etti.

Hastalık, genel olarak bakıldığında, başlı başına kusurlu bir sistemin göstergesidir. Hastalıkla cebelleşen bu tür insanlar sürekli olarak ayartılmaya maruz kalır. İhtiyaçları her zaman mevcuttur ve yoksullukları büyüktür. Hastalık ve rahatsızlıklar, talihsiz kişilerin oluşturabildiği bu tür engellemeleri zayıflatır veya yok eder ve kolaylıkla suça yönelirler.

XXV

SUÇLUNUN İYİ YANI

Suçlu, kendisini yasayı ihlal etmekle suçlayan bir iddianameyle mahkemede karşı karşıya gelir. O da diğerleri gibi bir insandır; ne mükemmel ne de tamamen değersiz. Dünyada daha iyi bir karşılığı olmadığı için iyi dediği bazı

eğilimleri vardır, aynı sebepten dolayı kötü dediği bazı davranışları vardır. Bu konuda jüri ve hâkimden farksızdır. Hareket ve niyetlerinin gücündeki farklılık diğerleriyle aynı değildir. Yargıç ve jüri onun iyi mi yoksa kötü mü olduğunu belirlemekle ilgilenir; daha doğrusu kendilerine göre daha iyi mi yoksa daha kötü mü olduğuyla ilgilenirler. Teorik olarak ise iddianamede yer alan suçlamalardan yargılanırlar.

Çoğu durumda delil kurallarının sürekli olarak esnetilmesi, kişinin tüm yaşamının etkilenmesine neden olabilir. Yani, iddianamede suçlanan kişiye herhangi bir şekilde benzer veya herhangi bir şekilde bağlantılı olması hâlinde, yasanın ihlali anlamına gelen herhangi bir suç eyleminin kanıtı sunulabilir. Herhangi bir hayatta nadiren görülen iyilik, hayırseverlik ve gerçek değeri kanıtlayarak bu suçlamaları bertaraf edemez. Duruşmalar onun ne kadar iyi olduğunu değil, ne kadar kötü olduğunu gösterir. İddianamenin sunulduğu zamana kadar dürüstlük konusundaki itibarının iyi olduğunu göstermek için tanık çağırabilir ama büyükannesine destek olduğunu, teyzesine yardım ettiğini, küçük kardeşini okula götürdüğünü veya parasını fakirlere verdiğini gösteremez. İyi olan her şeyin konuyla ilgisi yoktur. Bu onun eylemi yapmadığını göstermez. Bu onun genel olarak hapse girip girmemesi gerektiğini açıkça kanıtlayabilir. Bu süreç boyunca kanunun ve yargılamanın adaletsiz olduğunu ve kendisinin kınandığını hisseder, oysa aslında kendisi de onu yargılayanlar kadar iyidir. Ne yoluna çıkan koşulları, ne de hayata hangi donanım ile girdiğini gösterebiliyordur. Onun “ruhunun kaptanı” olduğu şeklindeki hukuk teorisine göre bunlar mesele açısından önemli değil. Davranışa neden olan doğrudan nedeni de gösteremez. Bu

ideal bir gerekçe olabilir ama buradaki soru şu: Kanunları ihlal mi etti?

Suçlu bulunarak cezaevine gönderilir. Kural olarak, bir süre sonra dünyaya geri döndürülecektir. Doğasının sempati uyandırabilecek ve gerçek dünyaya döndüğünde onu daha sosyal bir varlık hâline getirecek duygular üretebilecek kısma yönelik eğitim ve çağrışı içeren dikkatli bir tedaviye ihtiyacı vardır. Dünyanın gevşek diliyle, onun sadece kötülüğü nasıl dizginleyeceğini değil, iyiliğı de nasıl artıracağını öğrenmesi gerekiyor. Hayal gücü geliştirilmeli ve genişletilmelidir. Daha iyi duygulara verilen tepkiler güçlendirilmelidir. Bu, yalnızca ona yardım etme arzusuyla hareket eden yetenekli öğretmenler tarafından daha da ileri götürülebilir. Süreç hastanedeki bir tedaviye benzer olmalıdır. Bunun yerine, genellikle kafası çok basmayan veya eğitilmiş, ancak göreve uygun olmayan adamlarla çevrilidir; katı kurallarla yönetiliyor ve bunların hepsi ihlal edildiğinde ağır cezalara maruz kalıyor. Hapishanedeki her hareket ona durumunu hatırlatır. Gelişimleri için acı çekmeye ihtiyaç duyan birkaç güçlü adam dışında bunun tek bir sonucu hapishaneden içeri girdiğinde olduğundan daha kötü bir insan olarak çıkmasıdır. Onu gelecekte beladan uzak tutabilecek yalnızca iki düşünce vardır: Geçmişini hatırlamak ve benzer bir deneyimin başına tekrar gelebileceğı korkusu.

Mutluluğun ve yaşamın en büyük düşmanının korku olduğu hatırlandığında; ilkel insanın sürekli savaşının bilinmeyen düşmanlarla ve tehlikelerle doldurma korkusuyla olduğunu anladığımızda; yoksulluk, hastalık, felaket, dost ve can kaybı korkusunun bir şekilde hepimizin ebedi düşmanı olduğunu hatırladığımızda, korkudan alınan

derslerden zarardan başka bir şeyin gelmeyeceği açıktır. Cezaevi tecrübesinin en büyük adımı kurbanın kafasına bunların matkapla delik açılıp yerleştirilmesidir. Hayat nazik, yardımsever ve sosyal olmanın sayısız yolunu sunar öte yandan her zaman zalim, sert ve anti-sosyal olmanın yollarını da sunar. Sosyal yapıya düşman yolların çoğu yasalarca yargılanmıyor. Yaşamın yardımsever, nazik ya da sert ve bencil olması hiçbir zaman bir organizmanın korkuya vereceği tepkiye bağlı olamaz; bir organizmanın, en azından bir dereceye kadar insanlığın yapısında var olan daha nazik, daha insani ve sempatik duygulara vereceği tepkiye bağlıdır. Adam.

Mahkûmların, en uzun süre boyunca bile kendilerinden çok anne, çocuk, eş, erkek kardeş veya arkadaş hakkında kaygılı olmaları yaygın bir durumdur. Diğer mahkûmlara yardım etmek için ayrıcalıklardan, hediyelerden veya iyiliklerden kendilerini mahrum bıraktıkları bilinir. Talihsizlerin birbirlerine karşı gösterdiği nezaket, bu sınıftaki insanlarla hiçbir deneyimi olmayanlar için şaşırtıcıdır. Çoğu zaman gerçek sempatiyi bulmak için sefaletin ne anlama geldiğini bilenlere gitmelisiniz. Gurur ve soğukluk genellikle anlayış eksikliğinden kaynaklanır ve tek başına hayat anlayış getirebilir. Suçluları, çocukları veya diğerlerini iyileştirme ve onlara yardım etme çabalarına girişen her akıllı insan, daha iyi doğa olarak kabul edilen şeylere başvurmanın gerekliliğini bilir. Yardım, kötüyü doğrudan engellemekten çok, daha yüksek duyguların alanını genişletmekten gelir. Bahçedeki yabancı otları, yerlerine bir şey dikmeden sökmek aptalca bir iştir. İnsan bahçe gibidir. Toprakta bir şeyler yetişmeli. Yabancı otlar sökülür ve hiçbir şey ekilmezse doğa daha fazla yabancı ot yetiştirecektir. Bazı duygular her zaman her insan-

da vardır. Mekanizmanın başına gelen en iyi şey bulunmalı ve bu, insana hâkim olana kadar geliştirilmeli ve genişletilmelidir. Mahkemelerde ve hapisanelerde kurbanların en iyi yönlerini geliştirecek yöntemlerden maalesef yoksundur; mahkûm umutsuzluğa ve çaresizliğe sürüklenene kadar daima en kötüsünü ararlar, her şeyin kötüye gitmesi için çabalar ve bunu teşvik ederler.

XXVI

ENGELLİ VE DELİ

Kaotik bir ortamda, delilerin, zihinsel engellilerin, zeka geriliği olanların ve iradi olarak problemlilerin tartışıldığı bir düzenden herhangi bir sistemi veya düzeni çıkarmak neredeyse imkansızdır. Dünya, uzun zamandır insanın özel olarak yaratılmış bir canlı olduğuna ve özgür seçimiyle yanlış yaptığına o kadar inanmıştır ki, bu konuda akli başında ve bilimsel teoriler formüle edebilmek için çok daha fazla zamana ve araştırmaya ihtiyaç vardır.

Herhangi bir zihinsel engellinin, her türlü fiziksel anormalliğin tek bir nedenden kaynaklandığına ve tek bir yöntemle tedavi edilebileceğine inandığından bu yana çok uzun yıllar geçti; ancak, günümüzde, oldukça eğitilmiş olanlar arasında bile hâkim olan görüş, her türden fiziksel anormalliğin tek bir yöntemle tedavi edilebileceği yönündedir. Anormal davranışların tek bir nedeni vardır; sapkınlık ve

kötülük. Tek bir reçeteyle, yani cezayla tedavi edilmelidir. Aslında bilim adamları, davranış anormalliklerinin nedenleri olduğunu ve birçok durum için az ya da çok tatmin edici çeşitli çözümlerin bulunduğunu uzun zamandır biliyorlardı. Yine de bilim adamlarının sorun üzerinde çalıştığı süre kısa ve veriler eksik. İlk günah ve şeytanların zulüm ve ceza yoluyla kötülerden kovulması gibi uzun zamandır kabul edilen suç fikirlerinin yerini alacak suçun sorumluluğu ve suçun tedavisine ilişkin geniş teorilerin geliştirilebilmesi için uzun yıllar süren sabırlı çalışmalara ihtiyaç duyulacak.

Cezaevlerindeki nüfusun açık ara en büyük kısmı kaçık insanlardan veya davranışları ciddi biçimde etkileyen hastalıkların kurbanlarından oluşuyor. Özellikle tekrarlayan açıkça kusurlu olanların, ilk suçlarından dolayı cezaevinde bulunanlara göre artan yüzdesinde görülmektedir. Çeşitli gruplara ilişkin istatistik eksikliği yoktur; ancak, bu rakamlar uzlaşmaz. Yüzdelere konusunda iki otorite aynı fikirde değil, sınıflandırmalar az çok belirsizdir. Farklı gruplar arasındaki ayrım çizgileri net değildir; bir sınıf kolaylıkla diğerine dönüşebilir. Araştırmalar büyük ölçüde bu iş için eğitim almamış kişiler tarafından yapılmıştır ve hepsinden önemlisi tedaviye ilişkin sonuçlar çelişkili, şüpheli ve zorunlu olarak henüz tatmin edici değildir. Açıkça sapkın zihniyetlilerin cezalandırılmaması gerektiği, kuşkusuz topluluk önünde konuşan veya başkalarının okuması için yazan herkes tarafından kabul edilecektir. Özel olarak konuşan, jürilerde görev yapan ve “adalet” mekanizmasıyla bağlantılı birçok kişi bunların da diğerleri gibi cezalandırılması gerektiğini söyler. Yine de bir başlangıç noktası olarak, çoğu erkeğin bu sınıfların cezalandırılmak yerine sınırlandırılması gerektiği konusunda hemfikir olacağı varsayılabilir.

Başlıca zorluk, en şiddetli manyak ile en az duygusal insan arasında, hiç kimsenin çeşitli birimlerin tümünü matematiksel veya bilimsel olarak sınıflandıramayacağı kadar birbirine karışan sonsuz sayıda derecelendirmenin bulunmasıdır. Yaralanma veya hastalıktan kaynaklandığı açıkça anlaşılabilen engelli vakaları olsa da, çoğu vakada akıl sağlığının derecesini belirlemek hâlâ imkânsızdır. Çoğu kaçık insan bazı konularda, genellikle de çoğu konuda akli başındadır. Akıl sağlığı ve delilik dönemleri ancak davranışla ayırt edilebilir. Herhangi bir deliliğin beyne ne kadar zarar verebileceğini ve engellemeleri ne kadar etkileyebileceğini önceden söylemek imkânsızdır.

Zihinsel engelliye gelince, sorun daha da zorlaşıyor. Hiçbir iki kişi aynı zeka derecesine sahip değildir. Bazıları açıkça sağlıklı bir zihniyetten yoksundur. Diğerleri açıkça zekidir. Büyük kütle aralığı bu uç noktalar arasında yer almaktadır. Farklı derecelerdeki kusurların sınıflandırılmasına yardımcı olmak için çeşitli keyfi kurallar ortaya konmuştur. Genellikle zayıf fikirliler çözülebilir. Kusurlu olanların, eğer gençse, gelişim açısından normal bir öğrencinin iki yıl veya daha fazla altında olduğu varsayılır; daha yaşlıysa üç veya daha fazla aşağıda. Duruşları belirli test soruları sorularak belirlenir. Ayrıca, bir “zeka testi” için bir soru listesi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu soruların çocuğun okuldaki çalışmasıyla hiçbir ilgisi yoktur, sadece onun doğuştan gelen zekasını ortaya çıkarması beklenir.

Kuşkusuz bu tür testler, geniş anlamda, sınavı girenlerin zihniyetine önemli ölçüde ışık tutmaktadır. Ancak sıradan deneyim, bunlara tam olarak güvenilemeyeceğini göstermektedir. Bazı çocuklar çok yavaş gelişir, bazıları ise

çok hızlı. Bazıları çok daha hızlıdır, bazıları ise algılama ve tepkilerinde daha yavaştır. Hiçbir çocuk ya da yetişkin aynı düşünce yapısına sahip değildir. Bir insan iş ilişkilerinde çok zeki, kitaplarda ise çok donuk olabilir. Birisi aritmetikte zeki olabilir ama dilbilgisinde umutsuz olabilir. Kişi belirgin bir mekanik yeteneğe sahip olabilir ve okul zevki olmayabilir. Bu testler yalnızca iyi nitelikli sınav görevlileri tarafından verildiğinde değerlidir ve yöntem o kadar yenidir ki, çok az kişi bu çalışmaya kapsamlı bir şekilde hazırlanma şansına sahip olmuştur. Çoğunlukla testler, bu kadar önemli bir göreve tamamen uygun olmayan kişiler tarafından yapılıyor.

Tüm bunların dışında, zeki insanların toplum açısından zihinsel problemleri olanlardan daha güvenli olduğu kesin değildir. Zihinsel problemleri olanların her zaman alışılmışın dışında kalma eğilimi vardır. Zeka genel olarak bireysellik ve farklılık anlamına gelir. Öte yandan, problemlili ve normal olmayan kişiler, içgüdüler ve duygular tarafından çok daha doğrudan hareket ederler. Hayal gücünden yoksun olmaları, algılarının zayıf olması, muhakeme yapma veya güçlerini karşılaştırma konusundaki isteksizlikleri öz kontrollerini zayıflatır. Ani bir stres ya da olağan dışı bir durumda kolayca silinip giderler ve doğrudan içgüdü ve duyguya tepki verirler. Kısacası, ırkın uzun tarihi boyunca ilkelerin dürtüleri, uygarlığın daha zeki insanlar etrafında inşa ettiği yeni yapı tarafından yeterince değiştirilemez.

Zeka geriliği olanlarla normaller arasındaki çeşitli ayrımlara çok fazla güvenmemek gerekir. İnsanı yönlendiren güdüler anlaşıldıkça, zekanın davranışları düzenlemede güçlü bir faktör olduğunu görmek kolaydır. Cezaevlerindeki mahkûmların en azından büyük bir kısmının normalin al-

tında olduğu ve aynı zamanda mülksüz ve eğitimsiz olduğu da görüldüğünde, tüm bu engellerin davranış nedenleri arasında baskın olduğu açıkça görülmektedir. Hapishanedeki mükerrerlerin neredeyse tamamının bu türden olduğuna dair ilave deliller bu durumu daha da kesinleştirmektedir.

Çoğu eyalet, ceza kanunlarında engelli ve deliler için zaten bazı istisnalar ayırıyor. Bu aslında insanın, kendi yapısı ve ortamı tarafından yönetildiğinin kabulüdür. Zihinsel engelli kişilerin tedavisi, ceza ve sorumlulukla ilgili tüm insan teorilerinin belirsizliğini göstermeye hizmet etmektedir. Kuşkusuz insanlık tarihinde, büyük kitleler arasında sınıflandırılmayacak kadar anormal davranışlar sergileyen insanların varlığı çok erken yaşlarda keşfedilmiştir. Bu tür kişilerin şeytanlara veya kötü ruhlara sahip olduğu varsayılırdı ve bu varlıkları kovmak için çeşitli büyüler ve uygulamalar kullanılırdı. Bunu başaramayanlar, topluma yönelik tehlike oluşturdukları gerekçesiyle hapse atılıyor, zincirleniyor veya idam ediliyorlardı.

Ancak diğer topluluklarda, delilerin özel yeteneklere sahip olduğu düşünülüyordu. Tanrı onlara sıradan ölümlülerden daha yakındı ve onlar ilahi gücün bir kısmıyla donatılmış kahinler veya peygamberlerdi.

Sorunun her iki görüşü de, ilk toplumlara damgasını vuran bilimsel veya kesin bilginin eksikliğiyle açıklanabilir. Yine de bu toplumlar, cezalara en az şu anki yasa yapıcılarımız ve uygulayıcılarımız kadar, belki de daha fazla güveniyorlardı, çünkü muhtemelen daha az aydınlanmışlardı. Delilerle ilgili daha fazla araştırma ve deneyimler, en sıradan gözlemciyi bile onların diğer insanlardan biraz farklı

çalıştıklarına ikna etti. Uyarı ve tepki arasında aynı kesinlik yoktur. Belirli koşullar altında ne yapacakları ve nasıl hareket edecekleri, normalde mümkün olan kesinliğe yaklaşan hiçbir şeyle önceden tahmin edilemez.

Çoğu durumda deliliğin kökeni açıkça izlenebilir. Bazen lezyonlara, bazen hastalığa, bazen yaşam tarzına, belki de başka herhangi bir nedenden çok kalıttan kaynaklanmaktadır. Her hâlükarda, teoride uygar dünya, delileri eylemlerinden dolayı cezai açıdan sorumlu tutmaktan çoktan vazgeçti. Bu yalnızca açıkça deli olanlar için geçerlidir. Sınır çizgisini bulmak imkânsızdır ve birçok vakayı sınıflandırmak o kadar zordur ki, söz konusu hastanın nereye ait olduğu konusunda genellikle şüphe vardır. Kalabalığın nefret psikolojisinden deliye döndüğü zamanlarda, insanlar deliliğe karşı sabırsız oluyor ve eylemin işlendiği sırada sanığın aklı başında olup olmadığına bakmıyorlar. Pek çok deli idam ediliyor ya da uzun süreli cezalara çarptırılıyor. Hapishaneler ve diğer ceza kurumları mahkûmları sürekli olarak ayırıyor ve cezalarının başladığı sırada açıkça deli olan pek çok kişiyi buluyor.

Toplum, belirgin bir delilik olmasa bile, birçoğunun aptallığa o kadar yakın olduğunu ve eylemlerinden adil bir şekilde sorumlu tutulamayacaklarını anlamaya başlıyor. Buradaki çizgi, delilerde olduğu gibi belirsiz ve belirsizdir. Şu ana kadar toplum bu sınıfa karşı halka yeterli korumayı sağlayamadı; ne de bu talihsizlerle gerektiği gibi ilgilendi. Bazı eylemlerin özel bir nefret uyandıracak kadar şok edici olduğu durumlar dışında, onların davranışlarını basitçe mazur görmüş ve daha sonra sanığın kusurlu olup olmamasının hiçbir fark yaratmadığını özgürce ilan etmiştir; onun

dünya için hiçbir değeri yoktur ve ölmelidir. Bu sınıftan pek çok kişi idam edildi. İdam edilenlerin çoğunun ya deli ya da ciddi kusurlu olduğunu düşünme eğilimindeyim ve bu tür insanların hiçbir değerinin olmadığını söyleyenler muhtemelen haklıdır. Muhtemelen çok azının değerli olduğu da aynı derecede doğrudur; çünkü değer söz konusu olduğunda şu soruyla karşılaşırız: “Kime veya ne için değer?” Herhangi biri hakkında söyleyebileceğiniz tek şey, onun yaşamak istediği ve hayata karşı tüm diğer insanlarda ortak olan aynı içgüdülere ve duygulara sahip olduğudur.

Deliliğe ve geri zekalılığa ilişkin yasal testler bile ne mantıklı ne de insani. Çoğu zaman mahkemeler tarafından, eğer kişi doğru ile yanlış ayırt edebiliyorsa, o kişinin kanun anlamında akli başında olduğu şeklinde bir tanım yapılır. Deliliğin bu tanımı kesinlikle bilim dışıdır. Eğer deli ya da aptaldan ziyade kusurlu olan, belirli farklı şeylerin doğru ya da yanlış olup olmadığı özel olarak sorgulanırsa, o genel olarak geleneksel sınıflandırmayı yapabilir. Çoğu zaman akıllı insandan çok daha iyi anlayabilir, çünkü ona keyfi olarak doğru ve yanlış olan şeyler öğretilmiştir ve sınıflandırmanın doğru olup olmadığını ya da koşulların doğru ve yanlış ne ölçüde belirlediğini araştırmak için orijinalliğe veya yeteneğe sahip değildir.

Davranışlar duygular tarafından yönetilir ve eylemler, kişinin belirli bir davranışı doğru ya da yanlış olarak sınıflandırmayı öğrenip öğrenmediğine değil, eğitimden, yaşamdan ya da başka bir yoldan, belirli bir eylemin düşüncesi, o eylemin yapılmasına karşı hızlı ve istemsiz bir tepki üretir. Hiç kimse, bazı kanunları ihlal etmenin her zaman gerçekten yanlış olduğuna inanmaz veya böyle hissetmez;

çoğu erkek, yanlış ve itici olan ancak ceza kanununda yasaklanmayan pek çok uygulamaya kendini kaptırır.

Dahası, deliler ve normal olmayanlar ceza ve korkudan etkilenirler. Hayvanlar bile her ikisine de tepki verir. Pek çok durumda, deli ve normalin altında olanların korkudan zeki ve normal olanlardan daha fazla etkilenmesi mümkündür. Söylenilecek en fazla şey, onların daha güçlü erkeklerle verilen direniş gücüne sahip olmadıklarıdır. Bu yalnızca yaşam deneyimlerini o kadar iyi depolamadıkları anlamına gelir; sinir sistemlerinin izlenimleri çok iyi aktaramadığı ya da karşılaştırma güçlerinin daha az olduğu; bu da, akli başında kişilerin engellemelerinin üstesinden gelmenin delilere göre daha fazla stres veya daha zorlu bir ortam gerektireceği anlamına gelir. Delilere ve kusurlulara yönelik muamele, tüm davranışların makinenin belirli uyaranlara doğrudan tepkisinden kaynaklandığının ve makinenin ancak kendi mekanizmasıyla tutarlı bir şekilde hareket edebileceğinin kabulüdür.

Diğer durumlarda, mahkemeler genellikle doğru ve yanlış ilişkine katı fikirleriyle çevreyi hükümsüz kılan kalıtsal kusurların gücünü kabul eder. Kleptomani genellikle delilerin iyi tanımlanmış bir sınıfı olarak kabul edilir. Mağaza hırsızlarının çoğu kadındır. Bu özellikle kadın suçudur. Nedenini açıklamak faydasızdır. Bu cesur bir suç değildir; doğası gereği gizlidir; cesareten çok gizlilik gerektirir; özellikle mağazalarda sergilenen lüks giyim zevki nedeniyle kadınların ilgisini çeker. Ancak kleptomani genellikle zengin veya nüfuz sahibi bir kadında görülür. İhtiyacı olmayan bir şeyi çalar ve bu nedenle kleptomani olduğu ve sorumlu olmadığı düşünülür.

Gerçekten ihtiyacı olan bir şeyi çalan zavallı kadın kleptomani değildir. Mağaza hırsızlığına karşı koyamayan zengin kadının bir kleptomani olduğuna dair hiç şüphem yok. Kusurlu bir yapıya sahip olan zavallı kadının, öyle davranmaya zorlanacak bir ortam bulduğundan da pek şüphem yok. Eğer zengin bir kadın ihtiyacı olmayan bir şeyi çalarken sorumsuzsa ve direnemiyorsa, fakir bir kadının da ihtiyaç duyduğu ya da sahip olması gereken bir şeyi alırken aynı şekilde sorumsuz olmaması için hiçbir neden göremiyorum. Kleptomani, kişinin duygularının ve hislerinin muhakeme ve engellemelerinin üzerinde olduğu bir konumda bulunduğu bir durumu ifade eder. Eylemde bulunan herkesin benzer sebeplerden veya teşviklerden hareket etmesi gerekir. Zihin âleminde özel bir takdir yoktur. Hiçbir doğa olayında şansa yer yoktur. Muhtemelen halk bir gün anlayacak ve kanun yapımcılar ile kanun uygulayıcılar, suç ve cezayı bilimsel bir temele oturtacaklar.

XXVII

SOSYAL KONTROL

Örgütler ve tarikatlar sürekli olarak gün gibi kendini belli eden ve bu nedenle doğru gibi görünen yeni ifadeler icat ediyorlar. Kural olarak, bu terimler ve ifadeler, bir anlam ifade eden veya etmeyen genel ifadeler şeklinde konur; ancak çıkardıkları sesler her türlü aşırılığı ve bireysel hak

ihlallerini meşrulaştırmak için kullanılıyor. “Sosyal kontrol” terimi artık her yerde karşılanıyor. Kullanıcıların yapısına göre çok veya az şey ifade edebilir. En azından, bütünü refahı için toplumun inatçı veya kötü unsurlarını kontrol altına alma veya denetleme yetkisinin bir yere yerleştirildiğini ima etmek amaçlanıyor. Kural olarak, bu ifadeye göre bir şekilde topluluğa uygun görünen her şey meşrulaştırılır. Kısıtlamanın kişisel özgürlüğe müdahale etmesi gerçeğinin konuyla hiçbir ilgisi yok gibi görünüyor. Sosyal kontrol, zorunlu olarak, bir sosyal birimin üyelerinin çoğunluğunun, bireyin hareket özgürlüğünü kendi görüşüne uyacak şekilde sınırlaması anlamına gelir. Elbette çoğunluk iktidara sahip olduğu için hak sahibidir. Siyasi veya felsefi soruların tartışılmasında “hak”, “güç”ten biraz daha fazla veya daha az anlamına gelir. Bir hakkın, onu uygulama gücü olan bir gelenek veya alışkanlığa dayanması gerekir, aksi takdirde hak iddia edilemez. Onu elde etme gücü olmadan asla zevk alınamaz.

Toplumun bireyle ilişkisi uzun bir çatışmadır. Zorunlu olarak doğrudur çünkü her insan organizmasının içgüdüleri, duyguları ve arzuları vardır ve kendi kendine empoze edilmedikçe kendisine getirilen sınırlamalara karşı doğal olarak sabırsızdır. Öte yandan örgütlü toplum kendini korumaya yönelik çalışır ve eğer bireyin faaliyetleri bu korumaya düşmorsa birey boyun eğmek zorundadır. Çeşitli ekollerden teorisyenler, eğer takip edilirse otomatik olarak işe yarayacağına ve tüm sosyal hastalıkları iyileştireceğine dair olumlu güvence vererek, sürekli olarak sosyal fikirleri öne sürüyorlar. Ancak bu tür bir teoremin ne tarihten ne de felsefeden kanıtlanamayacağı açık olmalıdır. Her kişinin hukuk tarafından kontrol edilmemesi gerektiği yönündeki aşırı

anarşist görüş ile devlet örgütlenmesinin, tüm mülkiyet ve tüm endüstriyel faaliyetlerin devlet tarafından yönetileceği ve toplumsal yaşamın kolektif olarak sahiplenileceği şekilde genişletilmesi yönündeki aşırı sosyalist görüş arasında; birey her zaman değişiyor. Hiç kimse doğru çizgiyi bulamıyor ve eğer bir çizgi olsaydı sonsuza kadar değişirdi. Bir yandan toplumsal örgütlenmenin en güçlü unsurunun gücü her zaman devletin yetki alanını genişletme çabasıdır. Öte yandan, gelişimi için doğal içgüdüleri takip eden bireysel birim, daha fazla özgürlüğe ve yaşama uzanıyor. Her iki taraftaki teorisyenler her ikisini de artık sürdüremeyecek kadar zorlamayı başardığında, toplumun eski organizasyonu yeni birimlere bölünür ve hemen yeni bir şekilde yeniden şekillenir.

Çatışan güçlerin bu mücadelesi, üretken ve kaçınılmaz bir suç kaynağıdır. Örgütlü toplum çok ileri gittiğinde bireysel birimler isyan eder ve kanunla çatışır. Birimler sosyal organizasyondan çok uzaklaşıp devletin gücüne meydan okuduğunda, neredeyse otomatik olarak yeni bir organizasyon devlete dönüşür. Bu yeninin tüm eski biçimleri ve yasaları bir kenara atıp atmadığı ve yazılı yasa olmadan hareket edip etmediği kimseyi ilgilendirmiyor. En azından eyleme geçiyor ve bireysel hayata sınırlar koyuyor. Tüm yasama organlarının tüm yasaları karşılaması ve yürürlükten kaldırması mümkün olsaydı, devlet hâlâ varlığını sürdürürdü. Halk yaşayacak ve otomatik olarak belli bir düzenin içine girecek ve bu düzeni ya yazılı kanunla ya da teyakkuz kurullarıyla koruyacaktı. En azından halk birlikte hareket ederdi.

Çoğunluğun genel olarak bazı dini inançları vardır ve onun için bunların hepsi önemlidir. İnancın temelinde,

kutsal günler, hâkim dinin desteklenmesi, ritüeller, büyü-
nün yasaklanması ve benzeri ibadetlerden oluşur. Bunlar ve
diğer doktrinler genellikle düzenlemelere inancı olmayan
kişilere dayatılmıştır. Geçmişte bu tür yasaların uygulan-
ması en sert cezalarla uygulanmış ve dünyaya aşırı acılar
yaşatmıştır. Hiçbir dini örgüt, faaliyetlerini propaganda,
öğretim ve ahlaki ikna ile sınırlamaya istekli görünme-
miştir; bu yöntemler çok yavaştır ve küfrün kötülükleri ve
sonuçları çok büyüktür. Bu sert karakterdeki yasalar hâlâ
çeşitli devletlerin ve ulusların ceza yasalarının bir parçasıdır
ve iyi organize edilmiş kurumlar her zaman bu tür yasaların
uygulanmasını genişletmek ve dini kuralların en azından
aşılmış bir kısmını yeniden yürürlüğe koymak için gayretli
bir şekilde çaba göstermektedir.

Bireyler de benzer şekilde belirli kişisel alışkanlıkların
kendileri için en iyisi olduğunu bulmuş veya en azından
buna inanmışlardır; örneğin alkol ve tütünün her türünden
uzak durmak. Propagandayla yetinmeyerek, görüşlerini
başkalarına dayatmaya çalıştılar; çoğu, müdahalelerine de-
rinden kızdı.

Bir topluluğun sağlığı ve fiziksel refahı için bazı şeyle-
rin en iyi olması yeterli değildir. Bu, bilge yasa koyucunun
bunları ceza kanununun bir parçası hâline getirmesini haklı
çıkarmaz. Eğer öyleyse, kod çok uzun olacaktır. Hiç şüphe
yok ki kahve, çay ve belki de et sağlığa zararlıdır. Düzenli
uyku saatlerine uyulursa ve kıyafetlerde büyük değişiklikler
yapılırsa, büyük olasılıkla topluluğun gücü korunacaktır.
Ancak bu ceza kanunlarını haklı çıkarmaz. Kurallar genel
refahtan daha fazlasını dikkate almalıdır. Ulaşılmak istenen
amaç çok doğrudan ve açık değilse ve kötülük büyük bir ço-

günlük hukuka inanacak kadar büyük değilse, bu iş eğitime ve diğer gönüllü toplumsal g  lere bırakılmalıdır.

Toplumun büyük bir kısmı birçok suç eylemini her zaman sarhoş edici içeceklerle bağlamıştır. Cinayet, hırsızlık, soygun, sahtecilik ve benzeri suçlarla alkolün pek bir ilgisi olmadığına inanıyorum. Düzensiz davranışlar gibi önemsiz şeylere genellikle sarhoş edici içkiler neden olur ve bunların çoğu geçici olarak hapse atılır, ancak bu eylemler gerçekte suç değildir. İnsanlar aşırı i ki içmekten dolayı geçici olarak hapse atılabilir. Eğer aşırı yemek, aşırı i ki içmekle aynı muameleye t bi tutulsaydı, hapishaneler çoğunlukla oburlarla dolacaktı. Sağlığa gelince, muhtemelen oburlar daha büyük şansa sahiptir. Aşırı yemek yeme dışında ölümlerin çok büyük bir yüzdesi maddi olarak gecikmiş olurdu. Sarhoşluk veren içeceklerle suç atfedilen açıklamalar genellikle alkol nefreti takıntısı olan kişiler tarafından yapılmıştır. Kural olarak, eğer kişi hapse girerse ve hiç mukavemet göstermemişse, tutumu alkolle açıklanır. İstatistikler hapishanelerde çoğunlukla yasakçı olan ve bir fikrin desteklenmesiyle ilgilenen papazlar tarafından toplanıyor. Gerçekler esas olarak, özellikle suçun nedeni konusunda gerçekleri toplamak ve çıkarımlar yapmak için zayıf bir kaynak olan hapishane mahkûmları tarafından sunuluyor. Mahkûmlar tek bir şeyle ilgileniyorlar, o da dışarı çıkmak. Papazın ne tür istatistikler istediğini çok iyi anlıyorlar ve bunlar veriliyor. Eylemleri için bir mazeret bulmak herkesin doğası ve koruma i g d ş n n bir parçasıdır. Alkol her zaman bu bahaneyi sağlamıştır. Bu iyi bir mazeret; buna kolayca inanılır, her zaman sempati uyandırır ve taşra toplumunun öfkesini hapishane mahk mundan meyhaneciye anında çevirir.

Mahkûmlar diğerklerinden farklı olsalar ve kendileri hakkındaki gerçeğı söylemek isteseler bile, içinde bulundukları kötü durumun nedenlerini açıklayabilecek sanata ve anlayışa sahip değiller. Ne kadar zeki olursa olsun, hiç kimse bunu yapamaz, özellikle de beyin gücü düşük, eğitimsiz ve gerçeklerle baş etme konusunda eğitimsiz olan biri. Herkes gibi hapishane mahkûmu da yalnızca kendisine en az direnç gösteren çizgiyi izlediğini, yolundaki her adımın bir diğerinden önce geldiğini ve yaptığı şeyin bir nedeni olduğunu bilir. Büyük ihtimalle sebebini bilmiyor. Umutsuzluğa kapıldığı anlarda, her kavşakta, her yol ayrımında, her ayrıntıda yaşamını gözden geçirir, hep diğer tarafa gitmiş olmayı diler.

Bu doğru olsa da ne diğer yollarda gizlenen tehlikeleri ne de gideceğı yol konusunda başka seçeneğı olmadığı gerçeğini biliyordu. Tek bildiğı, felakete yol açan belirli bir yolda tökezlediğidir. Yaşamın bütün yolları trajediye çıkar; bu sadece nasıl ve ne zaman olduğu sorusudur. Bazılarında kötü gün daha uzun süre gecikiyor ve felakete katlanmak o kadar da zor görünmüyor.

Bir anlamda suçun sebebine ilişkin yapılan sınıflandırmaların tümü yanıltıcı ve değersizdir. Varlığınız sonsuz tesadüflerin ve sayıları dehşet verici sebeplerin sonucudur. Bin yumurtadan biri belki milyarlarca spermden biri tarafından döllenir ve bundan size hayat verilir. Anne babanızın, büyükanne ve büyükbabalarınızın her biri, iki yüz bin yıllık insan atalarından ve insan doğmadan önceki sonsuzluğa kadar uzanan aynı kör ve neredeyse imkânsız tehlikenin sonucuydu. Her birimizin yaşam için sahip olduğu sonsuz mikroskobik şansa yaklaşılamaz. Bize hayat veren bir şans ancak okyanustaki tüm su damlaları veya kıyıdaki tüm kum

taneleri veya ağaçlardaki tüm yapraklar, sayılara dönüştürülürse ve payda bir olmak üzere payda olarak kullanılırsa, sayının kesrini zorlukla ifade edebilir.

İnsan eyleminin nedenleri sonsuzdur ve hiçbir neden diğerlerinden izole değildir. İlk olarak, bu tür bir soruna uygulandığında “neden” sözcüğünün anlamını söyleyemeyiz. Hukukta “yakın neden” için olağan kural, “nedenselliğin doğrudan çizgisinde bulunan, çok uzak olmayan, sonuca yol açan ve onsuз sonucun gerçekleşemeyeceği bir olay veya olaydır”. Ama bu hiçbir şey ifade etmiyor. Her eyleme yol açan nedenler sonsuzdur ve sonsuz nedenlerin her biri olmasaydı eylem sonuçlanamazdı. Eğer bir hayatı etkileyen bir şey olsaydı ve olmasaydı hayat başka bir yere sürüklenirdi. Sonunda Nirvana’nın aynı limanına ulaşacaktı. Ama hayat aynı olmayacaktı. Rocky Dağları’na bir damla su düşüyor, çakıl taşlarının ve kum tanelerinin arasından geçerek süzülüyor; denize hangi kanaldan ulaşacağı belli olana kadar belki yüzlerce, hatta binlerce kilometre boyunca başkalarıyla birleşir, ağaçlarla ve köklerle buluşur, rüzgârlar ve kıvrımlarla karşılaşır. Sonunda hangi denize ulaşacağını bile sonsuz tesadüfler belirler. Sosyal kontrolün en radikal savunucuları, sebeplere parmak basmakta ya da başka bir şey olmasaydı ne olacağını bilmekte hiçbir zaman şaşkınlığa uğramazlar. Kötülüğün arkasından geleceğinden emin oldukları için, masum gibi görünen eylemleri yasaklamaktan asla çekinmezler. Özgürlüğün görünüşünü ve ruhunu korumak isteyen küçümserler.

İnsanların kendilerini kontrol etmelerine izin verildiği ve bazen felaketle sonuçlanabileceği için eğilimlerinizi ve arzularınızı takip etmenin yasaklandığı yerde, hayatın size

sunabileceği çok fazla şey yoktur, bir madde gibi görünen şeyden büyük olasılıkla bir gölge olan şey için vazgeçmektir.

Suçlu olarak adlandırmaktan memnuniyet duyduğumuz bu adam hakkında söyleyebileceğimiz tek şey, onun zayıf bir donanıma sahip olduğu ve yolculuğunda çevre adı verilen belirli etkiler, güdüler ve koşullarla karşı karşıya kaldığıdır. Belirli bir zamanda yolculuğun belli bir noktaya ulaştığını biliyoruz; felaketle ya da başarıyla karşılaştı ya da büyük olasılıkla kayıtsızlıkla karşılaştı. Belli bir noktada hapishaneye ulaşmış ya da celladın boynuna ilmik bağlamasını bekliyor. Kalıtım mı sorumlu? Görünüşe göre daha iyi olmayan bir ekipmanla başlayan birçok kişiyi tanıyoruz. Bunlar iş adamları, kongre üyeleri ve kilisedeki papazlar olabilir. Çeşitli makinelerdeki içgüdülerin eğilimini ve göreceli gücünü veya bunların ve tüm ekipmanın ürettiği duyguları bilmesek veya bilemesek de, görünen o ki suçlununki kadar zayıf bir ekipman başarıya ulaşmış veya en azından eski performansını korumuştur. sahibi hapisten çıktı. O zaman onun ortamı mıydı? Aynı çevrede yer alan, belki de bir kardeş olan, zorlukların üstesinden gelen ve kesin yenilgi vaat eden bir şeyden başarı getiren adamlar tanıyoruz. Neden biri galip gelirken diğeri başarısız oldu? İnsanın “ruhunun kaptanı” olmasını sağlayan “irade” miydi? Peki “irade” nedir ve birine zayıf, diğerine güçlü iradeyi kim verdi? Peki, eğer herkes belli bir “irade”yle ya da belli bir “irade”yi gerçekleştirmek kapasitesiyle doğmuşsa, sonuçtan kim sorumlu olacak? Veya “irade” kelimesi, genellikle kullanıldığı gibi, bir anlam ifade ediyor mu?

Tek söyleyebildiğimiz, belli bir ekipmanın belli bir ortamla bulunduğu ve sonucun erken felaket olduğu. Çevrede-

ki en ufak bir değişiklik bile kurbanı asılmaktan kurtarabilir, böylece tüberküloz veya kanserden saygın ve barışçıl bir şekilde ölebilirdi.

Sonuçta, bir şekilde sona işaret eden kaçınılmaz trajedi, kişinin yolda karşılaştığı hisler ve deneyimler kadar önemli değildir. Bu deneyimler yolcu için seçilirse ve duruma göre bu duygular zorlanırsa veya reddedilirse hayat aslında umutsuz ve renksizdir. Hiçbir şey bireyin kendi yolunu izleme şansının reddedilmesini telafi edemez.

XXVIII

SANAYİCİLİK VE SUÇ

Mülkiyet yaratma ve biriktirme arzusunun dünyaya hâkim olması ancak on sekizinci yüzyılın ortalarında mümkün oldu. O zamana kadar insanın ihtiyaç duyduğu veya imrendiği küçük miktardaki mülk, ya kendisi tarafından basit bir şekilde üretilmiş ya da en kolay şekilde alınmıştı.

Bu yeni tutku, modern ceza kanununun büyük bir bölümünü oluşturdu. Savaşçılardan, radikal dindarlardan ve pastoral insanlardan oluşan bir dünya, kendilerini değişime kolayca adapte edemedi. Ceza kanunları genişledi; mülk edinme ve onu muhafaza etme yöntemleri öngörüldü ve diğer yollar yadırgandı. Asırlık mekanizma, miras aldığı kurumları ve eski gelenek görenekleriyle insanın değişime

hızla uyum sağlamasının kolay olmadığı açık olmalı. Yeni koşullar ve yasalar yeni suçlular yarattı.

Fabrika sisteminin büyümesi ve endüstriyel gelişimin hızlanmasıyla birlikte, maddi şeylere karşı aşırı bir arzu uyandı. Ne bireyler ne de toplumlar aynı anda birden fazla baskın duyguya sahip olamayacakları için, mülkiyete bağlılık doğal olarak dinsel coşkuyu zayıflattı. Din, hayatı ve davranışı etkileyen hayati bir şeyden ziyade soyut bir inanç ve sosyal bir organizasyon hâline geldi. Bu dönemden önce bile dünyada geçmişteki zulümlere yol açan dinsel hurafelere karşı bir protesto ortaya çıkıyordu. Bilim adamı ve modern filozof düşünce dünyasına katkılarda bulunuyor ve bu katkılar yavaş yavaş hayatı ve davranışları etkiliyordu.

İnsanların akıllarına eski inançlar, doktrinler ve inançlarla ilgili bir şüphe geliyordu. Sosyal gelenekler gevşetiliyor, yeni gelenek ve alışkanlıklar halk âdeti hâline geliyordu. Kısacası toplum ve yaşam giderek daha akıcı ve uyumlu hâle geliyordu. Mülkiyetin büyümesi yeni arzular ve yeni cazibeler yarattı. Büyük servetlerin birikmesi kıskançlığı, nefreti ve hırsı beraberinde getirdi. Endüstrilerin yükselişi, bir yanda sarayların, diğer yanda barakaların bulunduğu büyük şehirleri inşa etti. Zenginlikteki büyük eşitsizlik ve işçi örgütlerinin büyümesi, faaliyetin her zaman getirdiği şüphecilik ruhuyla birlikte, çok sayıda kişinin mülkiyet haklarının adaletinden, birçok kurumun yararlılığından ve toplumsal örgütlenme yoluyla radikal değişim olasılığından şüphe etmesine neden oldu. Tüm bu hareketin toplumsal birimler arasında daha fazla çatışmaya, kontrol eden güçlerin çıkarlarını korumak için ceza kanununun sürekli olarak uzatılmasına, hapishanelerde artışa ve gerçek olmasa da bariz bir suç artışına yol açtığı çok açık.

Güçlü bir hükümetten başka hiçbir şey, büyük zenginlik veya sosyal koşullardaki eşitsizliğe uzun süre dayanamaz. Geçmiş uygarlığın köleleri esas güç ve korku nedeniyle boyun eğdiriliyordu. Bu köleleştirmeye, hiçbir bilgiye sahip olmayan ve kendi kaderlerinin adaletsizliğine dair belirsiz duygulardan başka hiçbir şeyi olmayan kitlelerin derin cehaleti yardımcı oldu. O zaman bile yoksullar bazen isyan ediyordu ama bu tür salgınlar genellikle kılıçla kolaylıkla bastırılıyordu. Siyasi gücün ve endüstriyel bağımsızlığın büyümesine, toplumsal güçlerin sürekli çatışması eşlik ediyor. Bu, kanunla çatışma anlamına gelir ve kanun her zaman mağdurlara zarar vermiştir.

Her türlü iktidar getiren yeni icatlar ve yöntemler toplumsal çatışmaları, protestoları, kırgınlıkları, çatışmaları ve hukuk ihlallerini beraberinde getiriyor. Barutun icadı büyük çatışmaların kaynağıydı ve hâlâ hapisanelerdeki mahkûmların canını sıkmaya devam ediyor. İlk andan itibaren, yüksek patlayıcıların geniş kapsamlı etkileri bilgeler tarafından görüldü ve ateşli silahlara yalnızca devleti destekleme konusunda güvenilebilecek kişilerin elinde izin verildi. Savaşlarda hükümdarların ihtiyaçları doğrultusunda yavaş yavaş fakirlere verildi. Amerikan Devrimi bizi Büyük Britanya'dan ayırdığında dünyada demokrasi ve isyan ruhu güçlüydü. Bir grup köylü, dünyanın en güçlü ulusuna karşı bağımsızlığını kazanmıştı. Bu organ, delegeleri aracılığıyla, Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nda halkın silah taşımalarının hiçbir zaman yasaklanmaması gerektiğini öngördü. Ateşli silahların ucuz üretimi, onları satın almak isteyen herkesin eline geçirdi. Bu, kavgalara ve kavgalara yardımcı oldu. Hırsıza ve soyguncuya da güç verdi.

Amerika hızla üretim ve ticaret ülkesi hâline geliyordu. Mülkiyet birikimi daha büyüktü ve eşitsizlikler belki de başka herhangi bir ülkeye göre daha belirgindi; aynı şekilde yoksullar daha bağımsızdı. Eski düzeni korumak için yavaş yavaş hukukun gücüne ve onunla birlikte gelen güce daha fazla güvenmeye başladık. Amerika Birleşik Devletleri'nin her yerindeki yasama organları ve belediye meclisleri ateşli silah taşımayı sınırlamaya ve yasaklamaya başladı. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın bu yasaya hiçbir engeli yoktu. Yavaş yavaş kanunlar sıradan insanların silah taşımalarını yasakladı ve bu kanunlar her geçen yıl daha da güçleniyor. Pek çok eyalette silahlı soygun ömür boyu hapis cezası anlamına gelebilirken, yalnızca tabanca taşımak ciddi bir suçtur. Bu katı yasaların çıkarılması ve bu suçlardan hapsedilen mahkûmların sayısı, ateşli silahların icadı ve kullanımının suçları etkilediğini ve aynı şekilde hükümetin sıradan insana karşı giderek daha şüpheli hâle geldiğini gösteriyor.

Medeniyet büyük ölçüde mülkiyetin yaratılması ve korunmasıyla ilgilidir. Her ne kadar edebiyat, mimarlık, siyaset, sanat ve benzeri konularla ilgili olsa da; bu şeyler bile aslında mülkiyetten kaynaklanmasa bile mülkiyet tarafından teşvik edilir veya etkilenir. Medeniyet yeni suçlar ve suç işlemenin yeni yollarını yarattı. Aynı şekilde mülkiyet suçlarının itici gücünü sağlayan birçok istek ve arzuyu da yaratmıştır. Medeniyetin her yeni icadı bu ihtiyaçlara ve arzulara yenilerini eklemekte, suç işleme gücünü arttırmakta ve bunun önlenmesi için daha sıkı tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır. Medeniyet de aynı şekilde duygular için birçok yeni çıkış noktası yaratmış, eskilerini güçlendirmiş, bazılarını zayıflatmış ve hayatın karmaşıklığını artırmıştır. İnsanın sinir sistemine ilave bir baskı ve stres yüklemiş ve

bu sayede suç olan veya suça yol açan anormalliklere ve aşırılıklara neden olmuştur.

Medeniyet büyük şehirleri yarattı; yani medeniyeti yaratan güçler ve kuvvetler büyük şehirleri de yapmıştır. Demiryolunun icadı ve gelişimi, insanları havadan, güneş ışığından ve kırların ve küçük köylerin karşılaştırmalı hareket özgürlüğünden uzaklaştırdı ve onları normal hayvan yaşamına, özellikle de gençlerin yaşamına pek uygun olmayan bir atmosfere yerleştirdi. Aynı şekilde, suça neden olabilecek fırsatları sunarak ve önerilerde bulunarak suçu teşvik etmiştir. Köy ve köy yaşamında herkes biliniyordu, her yaşamın en küçük detayı açık bir kitap gibiydi. Bu gerçek, bireye ahlaki bir sınırlama getirdiği gibi, oyunun kurallarını ihlal etmesini de zorlaştırıyordu. Kırsal yaşamda birbirini sohbet ve birliktelikle teşvik edecek çok sayıda insanı bir araya getirme imkânları çok azdı. Yasayı ihlal edecek olan kişi bunu tek başına yapmalıdır. Sadece bu da değil, ilk adımlarını neredeyse hiçbir öneri veya yardım almadan atması gerekiyor. Bu suç davranışı büyük ölçüde zihinsel problemlerinden ve ciddi derecede kusurlu olanlarla sınırlıydı ve bunlar bile genellikle hayatın basit ve kolay olduğu, kendilerine veya başkalarına ciddi bir tehlikenin olmadığı bir taşra atmosferinde yaşayabilirdi.

Kalabalık insanlarıyla, zenginliği ve yoksulluğuyla, sağlıksız atmosferiyle, herkesin çok sayıda arkadaşına sahip olmasına rağmen genel olarak toplum içinde kaybolmuş olmasıyla büyük şehir, düzensiz yaşamları sadece kolaylaştırmakla kalmıyor, aynı zamanda çok sayıda insan için neredeyse gerekli kılıyor. Erkeklerin medeniyet lüksü, zenginliği, inceliği ve rahatlığı yarattığı gibi suçu da yarattığına

şüphe yok. Lüksün büyük bir kısmı her zaman bozulmaya ve çürümeye yol açmıştır ve şüphesiz şimdi de bu yöne doğru gidiyor.

Suç üzerinde belirgin etkisi olan uygarlığın son ürünlerinden biri de otomobildir. Otomobil hırsızlığına karşı tüm eyaletlerin yasa kitaplarında katı yasalar bulunmaktadır, ancak otomobil çalmak ve satmak gelişen ve büyüyen bir iştir. Şehirlerimizin çocuk mahkemelerindeki oğlanların büyük bir yüzdesi otomobil çalmaktan dolayı orada bulunuyor. Ancak bu çok kısa bir sürenin işidir. Otomobil çalmak suçundan mahkemeye çıkarılan çocukların birçoğunun, eğer otomobiller icat edilmemiş ve genel kullanıma girmemiş olsaydı, başka bir suç işlemeyeceklerini söylemek istemiyorum, ancak birçoğunun tek başına otomobil çılgınlığı kurbanı olduğundan oldukça eminim.

Otomobil uygarlığın getirdiği son çılgınlıklardan ve modalardan biridir. Neredeyse hiç kimse hastalıktan kurtulamaz. Muhafazakâr iş adamlarının motorlu arabaları olmalı; bunları karşılayamayan memurlar ve maaşlı kişiler bunları almak zorundadır. Başkalarının kullanması dışında bunlara ihtiyacı olmayan tamirciler ve profesyonel adamlar, onları satın almanın bir yolunu bulmak zorundadır. Günümüzde otomobiller evlerden çok daha önemli. Erkekler borca giriyor ve geri dönmek için bir yere gidebilmek amacıyla benzin almak için para mücadelesi veriyor. Kendine has bir psikoloji, hareket psikolojisi, sabırsızlık psikolojisi, israf psikolojisi, beyhudelik psikolojisi yarattı. Chicago'daki erkekler, oraya gitmek için en ufak bir neden olmadan Milwaukee'ye gitmeye başlıyor. Yolda o kadar hızlı gidiyorlar ki, görülecek bir şey olsa bile manzara hakkında hiçbir fikirleri olmuyor.

Doktora gider gibi acele ediyorlar. Hedeflerine vardktan sonra eve geri dnerler. Bu masraf ve israfla tatmin edilen spesifik arzu, yeni bir arzudur, yaşam sreclerinde hiçbir değeri olmayan ve muhtemelen yaşam gelişiminde büyük bir yaralanmaya yol açan bir duygudur. Bu, hareket etme, acele etme, değişim gibi görünen şeylere duyulan tutkudur.

Otomobil suçluların listesini yaptı ve her gün yapıyor. Muhtemelen uçan makine mükemmelleşene kadar bunları yapmaya devam edecek ve sonra en azından bir dereceye kadar onun yerini uçak alacak.

Gerçek şu ki insan otomobile uyum sağlamamıştır. Tepkileri çok basit; doğuştan gelen ihtiyaçları yeni hayata göre ayarlanmamıştır; kendisini her gün yüzlerce kurbanını alan bu sinsi ayartmadan koruyacak bariyerlerle inşa edilmemiştir.

Çocuk bu yemin karşısında tamamen çaresizdir. Başkalarının yaptığını yapmak istiyor. Doğası gereği aktif ve atılgandır ve hareket hâlinde olması gerekir. Mekanizmanın kendisi ona çekici geliyor. Garajda çalışmak istiyor. Şoför olmak için can atıyor. Bir otomobile karşı koyamaz. Bir çocuğun önüne böyle bir ayartma getirilmemelidir. Bu durum ebeveynlerin ve öğretmenlerin sorumluluğuna çok şey kattı ve şu ana kadar bu sorumluluğu hiçbir şekilde yerine getirememiş görünüyorlar. Erkek çocuk hırsızlıklarının yanı sıra suçlarda da büyük rol oynadı. Doktorun, emlakçının, iş adamının otomobilsiz kalması mümkün değil. Eğer güncel kalabilseydi, hırsız, soyguncu, banka soyguncusu artık bunu yapamazdı. Otomobil, taşra bankalarının soygununu seyrek ve tehlikeli başıboş bir suçtan, büyük bir heyecan ve bir miktar kâr şansı ile birlikte sürekli bir mesleğe dönüştürdü.

Şu ana kadar hiç kimse cezaların arttırılması dışında kötü etkileri ortadan kaldıracak veya azaltacak bir şey önermedi. Otomobile ve otomobil için işlenen suçlar yaşam koşullarının bir sonucudur. Nasıl ki belirli bir yüzde tüberkülozdan ölmek zorundaysa, bin erkek ve erkek çocuktan da belli bir yüzde bu suçları işlemek zorundadır. Günahı çok büyük. Pek çok insanda insan donanımı bu ayartmaya dayanacak kadar güçlü değildir. Ya sahip olamayacakları zaman satın alıyorlar ya da çalışıyorlar ve her iki durumda da felaketle sonuçlanıyor. Hiç şüphe yok ki, insanlar bir süre sonra ata alıştıkları gibi otomobile de alışacaklardır, ancak o zaman gelene kadar bu, talihsizliklerin ağır bedelini ödeyecektir.

Bana öyle geliyor ki, medeniyetin büyümesi sadece suçun artması anlamına gelmiyor, aynı zamanda medeniyet aynı zamanda çürümeye de yol açıyor. Dünya bunun sonucunu defalarca gördü ama öğrenemiyor. İnsan bir hayvandır; varlığının yasası onun doğaya yakın yaşamasını gerektirir; dışarıya, kırlara, havaya ihtiyacı var; yürümesi ve koşması gerekiyor; aksi halde sindirim sistemi bozulur, beyin gücü zayıflar, bacaklarının gücü zayıflar. Medeniyet midneyi ve sinirleri çok fazla yoruyor ve doğa intikamını alacak. Elbette profesyonel Amerikalı rapsodist, dört yılda bir başkanlara oy verme şansımız olduğu için doğal hukuktan muaf olduğumuzu belirtiyor. Ancak doğanın siyasi kurumlar veya diğer insan yapımı cihazlar hakkında çok az şey bildiğine ve istediğini yapacağına dair çok sayıda işaret var.

İnsanın doğal sınırlamaları onun öğrenmesine ve anlamasına ne kadar izin veriyor; eğer sahip olsaydı, içgüdülerinin ve duygusal doğasının bilgi tarafından kontrol edilmesine ne kadar izin verebileceğini; aklın onu kontrol

etmesi durumunda yaşamın sonuçlarının ne olacağı, tüm tartışmaları etkileyen ve hiçbir zaman tatmin edici bir şekilde yanıtlanamayan ilgili sorulardır. Daha iyi yollar göstermeye ve daha iyi yöntemler öğretmeye çalışan öğrencinin bunu yalnızca kendi duygularını tatmin etmek için yapması ve çoğunlukla bunun başka bir şey yapmadığının bilincinde olması tamamen mümkündür. Ancak, tetikleyici sebep veya sonuç ne olursa olsun, bir beyin ve sinir sistemi ile uygarlığın düşünmek için sağladığı malzeme göz önüne alındığında, bunlar ve diğer önemli konular ilginç çalışma konuları olacak ve insanın düşünme güçleri için malzeme sağlayacaktır.

XXIX

SAVAŞ VE SUÇ

Tüm doğal olaylar insanın faaliyetlerini etkiler. Saldırı ve cinayet suçlarının sayısının yaz aylarında arttığı ve aşırı sıcaklara veya soğuklara göre dalgalandığı defalarca gözlemlendi. İnsanın sinir sistemi her türlü fiziksel ve psikolojik etkiye duyarlıdır ve doktorların hastalıkları tedavi ederken bunları dikkate alması gibi, kriminologlar da suçları değerlendirirken bunları dikkate alır. İnsan, esas olarak diğer yapıları etkileyen her şeyden ve etkilemeyen birçok şeyden etkilenir. Sinir sistemi daha hassastır, duygusal doğası daha

karmaşıktır ve beyni, izlenimlerin alt düzey organizmalar için mümkün olmayan bir şekilde işlenmesine izin verir.

Savaşın etkisi her zaman insan davranışlarında açıkça görülmüştür. İnsan büyük ölçüde alışkanlık ve geleneklere göre hareket eder; kendisinin bunu neden yapması gerektiğini veya başkalarının bunu neden yaptığını düşünmeden, başkalarının yaptığı gibi yapar. Savaş, tüm yerleşik alışkanlıkların ani, şiddetli ve muhteşem bir yok edicisidir. Davranışında ve hazırlanmasında sivil yaşamla hiçbir benzerliği olmayan kendine has kuralları vardır. Savaş alanı ilkel olana bir geri dönüştür. Bu, uygarlığın büyük zorluklarla dizginlediği temel içgüdülere hitap ettiği ve asla tam bir başarı sağlayamadığı için, insanın kolaylıkla yapabileceği bir geri dönüştür. Savaş özellikle gençlerin ilgisini çekiyor. Faaliyet arzuları, kısıtlamaya karşı sabırsızlıkları, gösteriye olan sevgileri, eğitimsiz duyguları, hepsi savaşta hazır bir çıkış yolu buluyor. Savaşmak için çok genç olanlar bile hâlâ onu okuyor, onun hakkında konuşuyor, diğer oyunları dışlayarak onunla oynuyorlar. Savaş, hızlı gelişen ve yavaş yavaş ortadan kalkan zihinsel tutumların ve komplekslerin derin ve hızlı bir yaratıcısıdır. Hem hızlı gelişme hem de yavaş çürüme muhtemelen savaşın insanın ilkel doğasında kararlı bir tepkiyle karşılaşmasından kaynaklanmaktadır.

Amerika'nın hemen hemen tüm gazeteleri, Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana suçların arttığına dikkat çekiyor. Bu kürsü ve kürsü tartışmalarının konusudur. Mahkûmiyetler ve aşırı cezalar için vahşi itirazlar yapılıyor. Valiler ile af ve şartlı tahliye kurulları mahkûmlara merhamet gösterilmesini reddetmeye teşvik ediliyor ve bunu çok isteksizce ve geç yapmalarına rağmen basit görevlerini yerine getirdiklerinde şiddetle kınanıyorlar.

Savaşın sona ermesinin suçlulukta, özellikle de şiddet içeren suçlarda büyük bir artış gösterdiği muhtemelen doğrudur. Bu sadece Amerika için değil tüm Avrupa ülkeleri için geçerli. En çok etkilenenlerin bazılarında sivil hükümet bir süreliğine fiilen çökmüş durumda. Değişimin sorumlusu hem yiyecek ve giyeceğe duyulan büyük ihtiyaç, hem de gelenek, görenek ve alışkanlıkların yıkılmasıdır. Burada yerleşik halk geleneklerinin neredeyse anında bozulmasının dikkate değer bir örneğini görüyoruz.

Dört yıldan fazla bir süre boyunca batı dünyasının çoğu öldürmekten başka bir şey yapmadı. Bütün dünya katliamdan bahsetti ve enerjisini öldürmeye adadı. İnsanlığın tüm duyguları unutuldu. Dini bağlar ve dini emirler bile göz ardı edildi. Yüce Allah'a yapılan dualar, çeşitli savaşan ulusların düşmanlarını öldürmelerine yardım etmesi yönündeki talepleri içeriyordu. Herkese nefret öğretilti. Savaştaki liderler, erkek çocukların korkmayı ve nefret etmeyi öğrenmedikçe etkili bir şekilde öldürme yapamayacaklarını biliyorlardı. Her ulus, düşmanları ve savaştaki davranışları hakkında en çirkin yalanları özgürce yayıyordu. En yüksek ödüller yeni ve daha etkili öldürme yöntemlerine veriliyordu. Her okul nefrete ve savaş hazırlığına devredildi ve tabii ki tüm kiliseler evrensel çılgınlığa katıldı. Tanrı sadece öldürmeyi bağışlamakla kalmayacak, aynı zamanda bu oyunda en usta olanları da ödüllendirecektir.

Gazeteler her gün, ölü ve yaralıların çoğu zaman on binlerce kişiye ulaştığı savaş hikâyelerini taşıyordu. Raporların hiçbirisi kesin değildi. Hiçbir şey doğru değildi. Her şey vahşi ve abartılıydı. Gerçekler bir izlenim bırakacak kadar güçlü değildi. Davaya yardımcı olmak için yalanlar kasıtlı olarak ortalıkta dolaşıyordu.

Yaşamın her geleneği ve alışkanlığı sürekli bozuldu, bozuldu. “Öldürmeyeceksin” emri yürürlükten kaldırıldı. Mülkiyet yalnızca acımasızca yok edilmekle kalmadı, aynı zamanda açıkça müsadere edildi. Yalan söylemek güzel bir sanattı. Bunun savaş sonrası bir hasadı olduğunda halk, psikolojileri dünya liderlerinin uzun ve yoğun eğitiminin doğrudan sonucu olan erkek çocukların asılması için yüksek sesle haykırır.

Yüzbinleri bulan, okullarda, kiliselerde savunulan soykırım karşısında tek bir can bile düşünölmeye değmiyordu. Savaş sonrası suç hasadının büyük ölçüde erkek çocuklardan, çoğunlukla da savaş alanında üzerlerine düşeni yapan oğlan çocuklarından gelmesi garip değildi. Psikolojiyi öldürmekten, okumaktan, duymaktan, askerlik oynamaktan veya eğitimden almış olmaları hiç fark etmez. Biraz akıl yürütme gücüne sahip olan herkes, bu hakkın kendisine verildiğini, bunun kendisine zorla verilmese bile kasten verildiğini ve aynı şekilde devletin onları aldıkları için kasten öldürdüğünü biliyor.

Savaştan kaynaklanan bu öldürme psikolojisini gösterenler yalnızca gençler değil. Organize toplum, halk, jüriler, yargıçlar, af kurulları ve valiler savaşın onları zalim ve insan hayatına düşkün hâle getirdiğini gösteriyor. Savaştan bu yana çok sayıda idamın gerçekleştiğini tüm gözlemciler açıkça biliyor. Normal zamanlarda jüriler ölüm cezasını açıklamaktan pek hoşlanmazdı. Hangi bahaneyle olursa olsun hep hayat kurtardılar. Şimdi can almaktan gurur duyuyorlar. Delilik bile her zaman infazı engellemez.

Savaşın yarattığı ve geride bıraktığı düzensizliklerin sayısız kanıtı var. Birkaç yıl önce ordudaki bir veya iki-

den fazla eyalette ödüllü dövüşlere izin verilmezdi. Artık eyaletler ödüllü dövüşlerin yapılmasına izin veren yasalar çıkarıyor ve en iyi toplum bile bu tür sporlara onay veriyor. Sorun devletin ödüllü dövüşlere izin verip vermemesi değil. Gerçek şu ki, herkesin bildiği gibi, savaştan kaynaklanan bir psikoloji nedeniyle buna izin veriliyor. Oğullarımızı küçük çocuklar gibi yetiştirmenin asla işe yaramayacağını söylemekle yetiniyoruz; dövüşmeyi öğrenmeleri gerekiyor.

Doğrudan savaş psikolojisine kadar izi sürülebilen tek şey cinayet değildir. Soygun ve hırsızlık hızla arttı ve bunun büyük bir kısmı erkek çocukların duygularından kaynaklanıyor. Ülke bankalarının soyulması artık neredeyse bir eğlence hâline geldi ve bu baskınlara katılanlardan biri ya da daha fazlası genellikle geri dönen askerlerden oluşuyor.

Bu yeni koşulları karşılamak için ne yapılmalı? Ortak dü-rüstlük, sağduyu ve ortak insanlık, şiddet suçlarının büyük bir kısmının savaştan kaynaklandığını açıkça göstermektedir. Asılmalar ve ömür boyu hapis cezaları onları durdura-bilecek mi? Eğer öyleyse, örgütlü toplumun sorumluluğunu görmezden gelip bu sorumluluğu evrensel deliliği aştığı gençlerin üzerine yıkmak doğru mudur? Toplumun düşün-mesini ve hissetmesini sağlayacak herhangi bir sürecin var olduğunu düşünmek çok fazla şey beklemek demektir. An-cak bir gün savaş ateşi sona erdiğinde suç yeniden normal yerini alacak.

Bu olay dünyada yeni değil. İlgilenen herkes bunu daha önce not etmiştir. Tüm büyük savaşları takip etti. Savaş, eski alışkanlıkların kırılması, en güçlü uygarlıkta en iyi ihtimalle yalnızca yüzeysel olan birçok engelin yok edilmesi anlamı-

na gelir. Bir zamanlar insanı yöneten ilkel duygulara dönüş anlamına gelir.

Napolyon Savaşları uzun bir suç mirası bıraktı. Avrupa'daki her millet bunlardan etkilendi. Dünyanın sakinleşmesi için uzun yıllar geçti. İç savaşımız suç hasadını getirdi. Hem kuzeyde hem de güneyde hissedildi. Bu sadece cina yetle sınırlı değildi, her türlü suç istatistiğinde, özellikle de şiddet suçlarında görülüyordu.

Bir pasifist olarak yazmıyorum. İnsan yapısında pasifizmi bir rüyadan başka bir şey hâline getiren hiçbir şey yoktur. İnsan büyük ölçüde korku ve nefret tarafından yönetilmektedir ve yeterli provokasyon altında savaşmayacak bir birey veya ırkı hayal etmek mümkün değildir. Ulusların zaman zaman provokasyonu yeterince büyük bulmaması da mümkün değildir. Bireyler ve uluslar sakin olduklarında felsefe yapabilir, akıl yürütebilir ve taviz verebilirler; ama korku ve nefretle hareket etmelerine izin verin, bu duygular diğer tüm duyguları silip süpürecektir. 1914'te savaşın koşulları olgunlaşmıştı ve Amerika'nın da bu savaşın içinde olması kaçınılmazdı. Bu, ne savaşı dilememeli, ne savaşa inanmalı, ne de savaşın dehşetine ve sonuçlarına göz yumulmamalıdır. Bu onun dünyaya akıl sağlığını yeniden kazandırmak için üzerine düşeni yapmaya çalışmasını çok daha az engellemeli.

Amerika'nın içinden geçmekte olduğu savaşın bir diğer sonucu da aşırı vatanseverlik ruhudur. Bu her zaman uyandırılır ve savaşı sürdürmek için uyandırılması gerekir. Erkekleri kavga ettiren psikolojiyi yaratmada etkilidir. Her halk kendi ülkesinin en iyi ülke olduğunu öğretir; kanunlarının ve kurumlarının diğer tüm ülkelerdekilerden üstün

olduğunu. Erkekleri tasarlarken bu ruhtan yararlanılıyor ve kullanılıyor. Var olanı eleştirenleri hapse atmak için kullanılır. Yasaları ve kurumları değiştirmeye yönelik her türlü çabayı engellemek ve yok etmek için kullanılıyor. Şartları eleştiren, rahatsız edicidir, haindir. Var olan şeylerden çıkar sağlayanlar her zaman yoğun vatanseverlerdir ve ucuz çağrılar ve basmakalıp ifadelerle tartışmayı ve eleştiriye bastırmaya çalışırlar. Bu savaş, Amerika'da ölümcül bir kısıtlayıcı mevzuat hasadına yol açtı. Artık siyasi suçluların sığınma evi değiliz. Artık ifade özgürlüğünü savunmuyoruz. Savaş sırasında ve sonrasında hâkim olan histeri altında eski gelenekler, anayasal ve yasal güvenceler bir kenara atıldı. Bu sonuçlar kaçınılmazdı ve insan, insan olduğu sürece savaşlar da devam edecek.

Dünya Savaşı'nın tüm sonuçları, insanın ne kadar tamamen üzerinde kontrol sahibi olmadığı güçler tarafından yönetildiğini gösteriyor. Eğer önemli sayıda insan savaş histerisinden etkilendiyse ve suçun büyük bir kısmı doğrudan savaşa dayandırılabilirse, eğer insan yeterince akıllı ve çalışkan olabilseydi, tüm insan eylemlerinin bazı kontrol edici nedenlere dayanabileceği sebebini bulabilecek kadar insancıl şekilde açıkça görülürdü. Sebep-sonuç yasasının fiziksel eylemlerde olduğu gibi zihinsel olguları da etkilediği açıktır ve belki de insanlar bazen nedeni ortadan kaldırarak sonuçtan kaçınmaya çalışacaklardır.

XXX

UYGARLIK VE SUÇ

Çocukken hepimiz bir kaleydoskopu bakarak, onu kendi etrafında çevirerek ve diğer ucunda farklı renkli cam parçalarının karışımından oluşan değişen desenleri izleyerek kendimizi eğlendirmişizdir. Her dönüş farklı bir desen oluşturuyor ve her bir cam parçası genel karışıklıkta yerleşebileceği bir yer arıyor gibi görünüyor, ta ki başka bir dönüş onu başka bir yerde dinlenme yeri bulmaya itene kadar. Bireysel birimlerin bir grup hâlinde örgütlenmesi aşağı yukarı böyle bir oluşumdur; her biri kendisini bir kalıba uyarlamaya çalışır ve bu kalıbın sürekli değiştiğini ve bireysel birimlerin yeni pozisyonlar aramak ve yeni ayarlamalar yapmak zorunda kaldığını görür.

Sosyal teorisyenlerin mükemmel bir düzenden, her birime uygun yeri bulacak ve bütünden sosyal simetriyi çıkaracak bir sosyal organizasyon sisteminden bahsetmeleri boşunadır. Böyle bir toplum, erkeklerin çeşitli kapasiteleri ve istekleriyle tutarlı değildir. Sürekli değişen ve hareket eden fiziki güçlerle, yeni zihinsel anlayışlarla, yeni ihtiyaç ve isteklerle, sürekli doğum ve ölümlerle, insanın doğuştan gelen içgüdüleriyle mükemmel bir düzen mümkün değildir.

Bazı sistemler bir süreliğine en iyisi olabilir ama yerini yeni oluşumlara bırakması gerekir. Bu süreçte eski ile yeni sürekli birbirine karışıyor. Geçmiş, bugünün başına bela olmaya devam ediyor ve gelecek vizyonu, bugünün geçmiş-

ten miras aldığı sessizliği ve istikrarı bozuyor. Toplumun örgütlenmesi gerekli ve otomatiktir. Pencere camındaki buz kendi şeklini alır, cam ve taştaki kristaller kendi oluşumlarını gösterir, kum taneleri, bitkiler (her türlü hayvan yaşamı), güneş sistemi ve şüphesiz sonsuz sayıda başka sistemler gözün algılayamayacağı, aklın kavrayamayacağı, şekil ve düzen kazanır. Bu organizasyonlardan herhangi birinin simetrisi ve şekli, büyüme veya felaket nedeniyle bozulabilir ve bunların yerini yeni formlar alabilir. Tüm yaşam sürekli sürtünme ve sürekli ayarlamadan ibarettir; her parçacık kör bir şekilde daha uyumlu bir ilişki bulmaya çalışır ancak asla tam bir dinlenmeye ulaşamaz.

İnsanların sahip olduğu sosyal ve politik kalıplar çok çeşitli biçimlerde kendilerini gösterir. Geçmişte bunlar değişti ve insanları bir arada tutmayı amaçlayan kanunlar ve alışkanlıklar, yeni duygu ve fikirlerin bu değişimi yaratma gücünü kazanmasıyla aynı hızla yapılıp bir kenara atıldı. Erkekler her düzeyde uyum yeteneğine sahiptir. Bazıları yeniyeciler kolayca uyum sağlayabilir. Bazıları kendilerini çok yavaş ayarlarlar. İnsanın yapısı sabittir; doğuştan gelen içgüdüleri çok eskilere dayanmaktadır ve onu her zaman ilkel tepkilere teşvik etmektedir; alışkanlıkları yavaş yavaş şekilleniyor ve yavaş yavaş değişiyor. Yavaş yavaş kendisini çevreleyen koşullara alışmaya başlar. Taleplerini öğrenir; uyum sağlamayı başarır, ancak bildiği gelenekler ve öğrendiği yaşam tarzının başka bir şeye değiştirilmesi gerekir. Medeniyetin yaptığı her yeni düzenleme, her organizasyon değişikliği, her değişiklik, yeni düzene uyum sağlayamayan kurbanların bedelini ödüyor.

İlk ceza düzenlemeleri şüphesiz erkeklerin kişisel ilişkileriyle ilgiliydi. Hayat basit olduğundan suçların sayısı

azdı, istekler azdı ve hırs nadirdi. Dinin gelişmesi, Tanrı'nın temsilcilerinin Tanrı'yı rahatsız edebileceğini veya yeryüzündeki güçlerini tehdit edebileceğini düşündükleri her düşünceyi ve eylemi düzenleyen acımasız bir ceza kanunu yarattı. Sapkınlık, büyücülük veya dinsel fanatizmden kaynaklanan diğer suçların cezalandırılma hikâyesiyle ilgilenen herkes, hikâyeyi Lecky'nin Avrupa'daki Rasyonalizm Tarihi'nde, White'ın Hristiyan Dünyasında Teoloji ile Bilim Savaşının Tarihi'nde ve Draper'ın Entelektüel Gelişimi'nde okuyabilir. Avrupa ve diğer birçok kitapta. Sadece İspanyol Engizisyonu, iktidarda olduğu iki yüzyıl boyunca yaklaşık 350.000 kurban verdi. Birçoğu diri diri yakıldı, birçoğu da insan eliyle yapılabilecek en acımasız işkencelerle öldürüldü. Son zamanlara kadar, diğer herhangi bir nedenden çok, dinlere karşı sapkınlık ve benzeri suçlar nedeniyle daha fazla kurban öldürülmüştür. Bunun yanında şüphesiz siyasi suçlar da var. Amerika bile yaşlı kadınları büyücülük suçundan dolayı asıyordu; bu onların işleyemeyecekleri bir suçtu. Dini ve siyasi zulmün neredeyse tüm kurbanları herhangi bir gerçek suçtan masumdu ve bunların arasında her zaman kendi çağlarının en soyluları da vardı.

Dini veya siyasi fikirlerdeki her genel değişiklik, kendi suç kotasını taşır. Dini veya siyasi örgüt ne olursa olsun, varlığını sürdürmek için her zaman elinden gelen her türlü aracı kullanır. Bu, monarşiler için olduğu kadar cumhuriyetler için de geçerlidir, ancak cezanın şiddeti ve izin verilen sapkınlık miktarı zaman zaman değişebilmektedir. Her çağ, kendisinin hak dine ve Allah'ın verdiği siyasi düzene sahip olduğundan emindir. Her çağda kabul edilen din doğrudur, kral ve devlet yanlış yapamaz.

Kesin olan tek bir şey var gibi görünüyor. İnsan doğası değişmez. En eski zamanlardan günümüze kadar ister antik dünyanın teolojik sistemleri Hristiyanlığı dışarıda tutmak için mücadele etsin, ister Hristiyanlık kendini korumak için mücadele etsin, aynı zalim, bağınaz, fanatik çoğunluğun iradesini yerine getirdiği ortaya çıkmış, aynı sebepler ve mazeretler hukuka hizmet etmiştir.

O zamanlar Roma'nın bir eyaleti olan Bythinia-Pontus'un valisi olan genç Pliny'nin, İmparator Trajan'dan ilk Hristiyanlarla ilişkiler konusunda talimat isteyen bir mektubu, hoşgörüsüzlüğün ve bağınazlığın ne kadar ısrarcı olduğunu gösteriyor. Bu, antik dünyanın en gelişmiş hükümetlerinde olduğu gibi, modern dünyanın en gelişmiş hükümetlerinden herhangi birinde, fikirlerin bastırılması ve fitnenin cezalandırılması konusunda tavsiye almak için dün yazılmış olabilir. Mektup burada insan doğasının ve sabitliğinin ilginç bir sergisi olarak yeniden üretildi.

Küçük olan Pliny, MS 61'de doğdu ve MS 112 yılında İmparator Trajan'ın yönetimi altında Bythinia-Pontus eyaletinin valisi oldu. Pliny, vali olarak görevlerini yerine getirirken, tebaasının çoğunun Hristiyanlığa geçmesinin, genellikle tapınaklarda kurban edilmek üzere satın alınan kurbanların ve pagan ibadetiyle bağlantılı olarak kullanılan diğer malların ticaretinde düşüşe yol açtığını keşfetti. İyi bir vali olarak Pliny, bu ekonomik duruma çare bulmaya çalıştı ve planı, tebaasını eski ibadet biçimlerine döndürmektir. Böylece Hristiyanlıkla tanıştı. Biri Pliny'den Trajan'a, diğeri Trajan'ın cevabı olan aşağıdaki mektuplar durumu göstermektedir. Bu belgeler Pliny'nin Yazışmalarının Onuncu Kitabı, Mektup 97 ve 98'dendir.

PLINY, TRAJAN'DAN HİRİSTİYANLARIN YARGILANMASINA İLİŞKİN TALİMATLARI İSTİYOR

Şüphe duyduğum her konuda size başvurmak benim değişmez kuralımdır efendim; zira kim benim tereddütlerimi ortadan kaldırmaya veya cehaletimi açığa çıkarmaya daha yeteneklidir? Hristiyanlığı kabul edenlerle ilgili hiçbir duruşmada bulunmadığım için, yalnızca onların suçlarının niteliği veya cezalarının ölçüsü hakkında değil, aynı zamanda onlar hakkında bir incelemeye girmenin ne kadar uygun olduğu konusunda da bilgi sahibi değilim. Bu nedenle yaşlara göre genellikle herhangi bir fark yapıp yapılmayacağı veya genç ile yetişkin arasında hiçbir ayırım gözetilmeyeceği; tövbenin onlara af hakkı verip vermediği; ya da bir kişi bir zamanlar Hristiyan olmuşsa, onun hatasından vazgeçmesinin hiçbir faydası yoktur; herhangi bir suç teşkil etmeyen Hristiyanlık mesleğinin mi yoksa sadece mesleğin doğasında olan suçların mı cezalandırılabilir olduğu; tüm bu noktalarda büyük şüphelerim var. Bu arada önüme Hristiyan olarak getirilenlere karşı izlediğim yöntem şudur: Onlara Hristiyan olup olmadıklarını sordum; eğer itiraf ederlerse soruyu iki kez tekrarladım ve onları cezayla tehdit ettim; ısrar ederlerse, derhal cezalandırılmalarını emrettim; çünkü görüşleri ne olursa olsun, inatçı ve katı bir inatçılığın kesinlikle düzeltilmeyi hak ettiğine ikna oldum.

Karşıma aynı tutkuyla getirilen başkaları da vardı ama ben Roma vatandaşı olduğum için onlara Roma'ya gönderilmelerini söyledim. Ancak bu suç (genellikle olduğu gibi) fiilen kovuşturma altındayken yayıldı ve aynı nitelikte birkaç örnek yaşandı. Önüme, inceleme sırasında Hristiyan olduklarını ya da öyle olduklarını inkâr eden birçok kişiye yönelik

suçlamayı içeren isimsiz bir bilgi sunuldu. Benden sonra tanrılara yakarışı tekrarladılar ve heykelinizin önünde şarap ve tütüsü ile dinsel ayinler sundular (bu amaçla heykelinizin tanrılarının heykelleriyle bir araya getirilmesini emretmiştim) ve hatta İsa'nın ismine küfrettiler. Hâlbuki gerçekten Hristiyan olanları bu itaatlerden herhangi birine zorlamanın olmadığı söyleniyor. Bu nedenle onları görevden almanın uygun olduğunu düşündüm. Şahsen bir tanığın suçladığı kişilerden bazıları ilk başta Hristiyan olduklarını itiraf ettiler, ancak hemen sonra bunu reddettiler. Geri kalanı aslında daha önce bu sayıda olduklarını ama şimdi (bazıları üçün üzerinde, diğerleri daha fazla ve birkaçı) olduklarını kabul etti ve (yirmi yıldan fazla bir süre önce) bu hatadan vazgeçti. Hepsini senin heykeline ve tanrılarının resimlerine taptılar, aynı zamanda Mesih'in ismine karşı lanetler yağdırdılar. Tüm suçlarının ya da hatalarının, hava aydınlanmadan önce belirli bir günde buluşmaları olduğunu ve bir tanrı olarak Mesih'e bir tür dua ederek kendilerini kutsal bir yeminle bağlamış olduklarını doğruladılar. Kötü niyetli amaçlarla hareket edecekler, ancak hiçbir zaman dolandırıcılık, hırsızlık veya zina yapmamalı, asla sözlerini tahrif etmemeli veya teslim etmeleri istendiğinde bir emaneti reddetmemeliler; bundan sonra ayrılıp sonra yeniden bir araya gelerek zararsız bir yemeği ortaklaşa yemek onların geleneğiydi. Ancak, emriniz uyarınca her türlü toplantının yapılmasını yasakladığım fermanımın yayınlanmasından sonra bu gelenekten vazgeçtiler.

Bu açıklamayı aldıktan sonra, dini törenlerini yerine getirdikleri söylenen iki kadın köleyi işkenceye maruz bırakarak gerçeği gasp etmeye çalışmanın çok daha gerekli olduğuna karar verdim ancak keşfedebildiğim tek şey saçma

bir kanıttı ve abartılı batıl inançlar. Bu nedenle, size danışmak amacıyla, bundan sonraki tüm işlemleri ertelemenin uygun olacağını düşündüm. Çünkü bu, dikkate alınmayı son derece hak eden bir mesele gibi görünüyor; özellikle de, hâlihazırda her kademedен ve yaştan, hatta her yaştan insanı kapsayacak şekilde genişleyen ve hâlâ da kapsamı muhtemel olan bu kovuşturmaların tehlikesine çok sayıda kişinin dâhil olması gerektiği için. Her iki cinsiyette. Aslında bu bulaşıcı hurafe sadece şehirlerle sınırlı kalmıyor, çevre köylere ve ülkeye de yayılıyor. Ancak yine de ilerlemesini sınırlamak mümkün görünüyor. En azından bir zamanlar neredeyse terk edilmiş olan tapınaklar artık sık sık ziyaret edilmeye başlandı ve uzun bir aradan sonra kutsal ayinler yeniden canlandırılıyor. Öte yandan son zamanlara kadar çok az alıcı bulan mağdurlara yönelik genel bir talep var. Bütün bunlardan yola çıkarak, hatalarından tövbe edenlere genel bir af tanınması durumunda hangi sayıların geri alınabileceğini tahmin etmek kolaydır.

TRAJAN'DAN PLINY'E

Sevgili Secundus'um, önünüze getirilen Hristiyanlara yönelik suçlamaları soruştururken doğru bir yol izlediniz. Bu tür durumların tümü için genel bir kural koymak mümkün değildir. Onları aramak için yolunuzdan çıkmayın. Eğer gerçekten önünüze çıkarılırlarsa ve suç kanıtlanırsa, cezalandırılmaları gerekir; Bununla birlikte, partinin onun bir Hristiyan olduğunu inkâr etmesi ve bunu açıkça ortaya koyması durumunda, tanrılarımıza dua ederek, (önceki şüpheye rağmen) pişmanlığı üzerine affedilmesine izin

verilmesi şartıyla. Herhangi bir soruşturmada isimsiz bilgi alınmamalıdır. Bu çok tehlikeli bir emsal teşkil ediyor ve çağımızın ruhuna oldukça yabancı.

Medeniyet büyük ölçüde yeni makine ve yöntemler meselesidir. Bu, erkeğin insanlaştırılması değildir. Hangi çağda ve çağda olursa olsun insanın özelliklerinin aynı kaldığı açıktır. Yapısı değişmiyor; duygusal yaşamı değişemez. Yeni nesneler ve arzular onun hislerini kontrol edebilir ama çağın ve mekânın amacı ne olursa olsun, aynı doğuştan gelen duygular kontrol eder.

Hoşgörüsüzlük çağlar boyunca kötülüğün en büyük kaynaklarından biri olmuştur. Ne zamanın ne de eğitimin, insanı hemcinsleri hakkında daha iyi karar vermede ya da görüşlerinde ve yaşamında daha hoşgörülü kılmadığı neredeyse kesindir. Eğitimin yapabileceği tek şey, her zaman keskin çatışmaları beraberinde getiren ve insanın zulmünü uyandıran bazı tetikleyici nedenleri ortadan kaldırmaktır.

Her medeniyet, insanın aynı makine ve aynı duygularla karşılaştığı yeni kötülükleri ve yeni karmaşıklıkları beraberinde getirir. Tarihin başlangıcından bu yana insanda daha asil bir idealizmin ya da daha ince duyguların ekilmediği ya da geliştirilmediği oldukça kesindir ve insanın yapısının sabit olduğu ve değiştirilemeyeceği iyice anlaşıldığında, sanki hiçbir şey geliştirilemezmiş gibi görünür.

XXXI

HÜKÜMLÜ

İnsan doğası o kadar zayıf ve kusurlu ki, en iyi ihtimalle alabileceği her türlü teşvike ihtiyaç duyuyor. Arkadaşların yoldaşlığı, halkın ve tanıdıkların tutumu çoğu yaşamın gelişimini etkilemede büyük önem taşır. Er ya da geç hüküm giymiş kişi ya şartlı tahliyeyle ya da şartlı tahliyeyle ya da cezasının sona ermesiyle ihraç edilir. Muhtemelen mahkûmiyetinden önce pek de güçlü bir adam değildi. Çoğu durumda kalıtımı zayıftı ve çevresi onun çöküşünü tamamladı. İlk başta sahip olmadığı ciddi bir handikapla yeniden dünyayla karşı karşıya kalır. Eğer ağır bir hastalıktan yeni kurtulmuş olsaydı, tanıştığı herkes ona yardım etmek için elinden geleni yapardı; çevresi hastaneye kapatılmadan öncesine göre daha kolay hâle getirilecekti ve özellikle onu oraya yerleştiren koşullardan dolayı hem toplum hem de komşuları onun mümkün olduğunca kurtarılması için çabalayacaklardı. Eğer sadece kendi işiyle geçinebilenlerden biri olsaydı ve kendisi veya ailesi yüzünden aşırı zorlanmak zorunda kalsaydı, muhtemelen ona daha kolay bir yer bulunurdu. İkinci kez hastaneye gitme şansları ilk sefere göre çok daha az olacaktı. Hapishanede yaşadığı deneyim bile faydalı olacaktı ve bu deneyim sayesinde ona yaşaması ve sağlığını koruması öğretilcekti.

Tahliye edilen mahkûm bambaşka bir şekilde karşılanıyor. Eski hükümlü baştan itibaren şüphe ve şüphe

altındadır. En ufak bir provokasyonda geçmişı hatırlatılır. Fikrini değiştirdiğini söylemediği sürece her zaman şüphe altındadır. Böyle bir değişiklik, imkânsız olan bir fiziksel süreci ima eder. Ani bir coşku ona bir süreliğine yeni bir duygu verebilir, ancak bu ancak uyarının harekete geçme gücü olduğu sürece devam edebilir. Yakında geçip gidecek ve adam yeniden kendisi olacak. Burada böyle bir duygusal mizacın doğasının olması, dinin, sosyalizmin, tek verginin veya başka bir güçlü inancın, duyguları serinlemeye ve değişmeye başlayınca, güvende olacağı zamana kadar onu ele geçirmesi mümkün olabilir. Ancak çoğu erkek doğası gereği hapishaneden çıktıklarında da hapishaneye girdiklerinde de aynıdır. Doğru tedaviyle, hayata dair biraz daha fazla bilgelik kazanabilirler ve bu da onlara uyum sağlamalarına yardımcı olacaktır; ya da bazı yüklerden kurtulabilirler ya da daha az stres ve gerilimin olduğu, yaşamanın daha kolay olacağı bir ortama yerleştirilebilirler. Bu durumlarda toplumun tutumu ve yardımı çok önemlidir.

Toplum ona şüphayle baktığı için tamamen suçlanamaz. Bir zamanlar başarısız olduğunu biliyor. Bu başarısızlığın sebep-sonuç kanununun dışında kalan ahlaki bir hatadan kaynaklandığı öğretilirdi ve toplum, doğal olarak onun tekrar rahatsız edeceğinden veya başka bir şekilde toplumu taciz edeceğinden şüpheleniyor. Çevresine ayak uyduracak gücü olmadığı için hapsedilseydi; kanun onu hayatla mücadele edecek gücü kazanana kadar bilirkişi kontrolü altında gözaltında tutmuştu; ya da hastanedeki bir hastada olduğu gibi bilimsel yönlendirmeye yeni bir ortam sağlansaydı, toplum başka bir bakış açısına sahip olacak ve ona yardım etmek için elinden geleni yapacaktı. Yeni yoldaşlar ve ortaklar ona yol göstermek için etrafını saracak ve yükünü hafifleteceklerdi.

Bunun yerine hayata uyum sağlama yeteneği azalmış olarak ortaya çıkar. Eğer kendi toplumunda bir suç işlenirse suçlanır ya da en azından şüphelenilir. Polis tarafından tanınıyor ve sıklıkla “toplaniyor”. Bu durum onun işine doğrudan müdahale ediyor, onu iş arkadaşları karşısında dezavantajlı bir duruma sokuyor ve dünyanın onlara karşı olduğunu ve geriye kalan tek şeyin suç dolu bir yaşam olduğunu düşünen başkalarının arasına itiyor. Erkeklerin nasıl “tekrarlayıcı” hâle geldiklerini görmek zor değil. Yapmadıklarında bunu anlamak zordur.

XXXII

İZOLASYON VE STERİLİZASYON

Suçun büyük ölçüde ortalama insanın altında olanlardan kaynaklandığına dair artan inanç, zeka geriliğine sahiplerin suç işlenmeden önce izole edilmesi ve özellikle mahkumiyetten sonra bazı uyumsuz kişilerin kısırlaştırılması yönünde az çok kesin bir talep yarattı. Bu yöntemlerin her ikisi de çok serttir. Toplum kendini korumak için gerekli görünen her türlü yolu benimsemek zorunda olsa da, yine de bu tür sert çareleri kabul etmeden önce, tehlikenin bu araçları haklı çıkaracak kadar büyük olduğu çok açık olmalıdır. İstenilen sonuç gelecektir ve başka hiçbir yol da bu sonucu getirme-

yecektir. Bu tartışmada, çocukların ve yetişkinlerin zihinsel sınıflandırmasının henüz başlangıç aşamasında olduğu, serbestçe ifade edilenlerin çoğunun hâlâ teori alanında olduğu ve araştırma yapmak ile gerçekleri sınıflandırmak için zaman ve sabrın en önemli şey olduğu unutulmamalıdır. Bütün süreç doğru sonuçlara ulaşmada önemlidir.

Gerçekten zeki olanlar da zihinsel engelliler kadar anormaldir. Büyük insan kitleleri oldukça vasattır ve ortalamanın alt ve üstünde bulunanlar tamamıyla istisnadır. Bu normalin içinde yer alan sınıfın ne kadar geniş olduğuna bağlıdır. Hiçbir yerde keskin ayrımlar yoktur. Yukarıda normal, fark edilmeyecek kadar olağandışı zekaya dönüşür ve aşağıda da aynı şekilde yavaş yavaş normalin altına doğru kaybolur. Kusurlular suç işlemeye daha yatkın olsalar da, esas olarak bunun nedeni çevrelerinin makineleri için çok zor olmasıdır.

Normalin altındakiler muhtemelen daha akıllı olanlara göre daha uysaldır ve suç teşkil eden eylemlere yol açan duygulara daha az yatkındır. İşledikleri suçlar özellikle dikkat çekiyor çünkü ciddi bir gerekçeleri yokmuş gibi görünüyorlar ve çoğu zaman şok edici derecede acımasızlar. Şehir hayatı normalin altındakileri kolaylıkla ortaya çıkarır. Bu doğrudur çünkü şehirdeki gerilim kırdan çok daha fazladır. Bu kuralın istisnaları vardır, özellikle de ülkenin, cesur ve bariz uygunsuz kişilerin çekildiği çorak ve verimsiz bölgeler olan kısımları.

Normalin altında ve uyumsuz kişilerin yaşadığı tek yer hapisaneler değil. En zor, en nahoş ve en düşük ücretli işler büyük ölçüde bu sınıftaki insanlar tarafından yapılıyor. Üstün zekaya ve eğitime sahip çok az insan el işi yapar ve el

iş i ne kadar nahış sa, iş in normalin altında ve uyumsuz biri tarafından yapılma ihtimali o kadar artıyor. Çiftlik emeğ inin, küçük kasabalardaki ufak tefek iş lerin ve ortak emeğ in, demiryollarındaki, fabrikalardaki ve tüm endüstriyel tesislerdeki daha ucuz emeğ in büyük bir kısmı bu tür adamlara veriliyor. Yaşamın kolay olduğ u taşrada ve küçük köylerde bu sınıf nadiren sorun çıkarır ve pek tanınmaz. Bu erkek ve kadınlar, köyün sanayi ve toplumunda kolayca ve doğ al olarak bir yere düş erler ve çoğ u zaman en yararlı üyeler arasında yer alırlar.

Kusurlu ve normalin altında olanı keş fetmek için tüm insanların genel bir muayenesi ve bunların hepsinin bir hapsedilme yerine gönderilmesi talebi, ciddi şekilde etkilenen tüm sınıfların böyle bir protestosuyla karşılaşacaktır; bu sadece talebi sona erdirmekle kalmayacak, aynı zamanda konunun daha da ajite edilmesini sağlayacaktır. Bu türden herhangi bir yasa, eğer uygulanırsa, yalnızca tüm sanayinin maliyetini ciddi biçimde artırmakla kalmayacak, aynı zamanda birçok durumda bunun sürdürölmesini imkânsız hâle getirecektir. Toplumun, aptalın ötesinde incelemeler ve testler yapması ve henüz anti-sosyal eğ ilimler geliştirmemiş, ancak zayıf zekaları nedeniyle bazen suç iş leyebilecek geniş insan sınıflarını hapsetmesi veya kısırlaştırması pek akla yatkın değildir.

Dünyanın elinde daha insani ve aynı zamanda çok daha ucuz yolları, hatta kâr getirecek yöntemleri gösterecek kadar çok veri var. Bu yollar tarih tarafından bolca örneklendirilmiştir ve her gün uygulandığı na tanık olunabilir.

İngiltere defalarca haydutlar ve uyumsuzlar tarafından fethedildi ve yerleş ti. Halkı daha homojen ve düzenli hale

gelince, antisosyallerini Yeni Zelanda ve Virginia'ya gönderdi. Yeni Zelanda'da, sunduğu fırsatlarla bu dışlanmışlar ve onların soyundan gelenler refaha kavuştu. Onları İngiltere'nin iyiliği için sürgüne gönderen İngiliz toplumu kadar düzenli ve geleneksellerdi. Virginia'daki toprağa erişimi olan ve kendilerine ev yapma şansına sahip olan koloniler, bir toplumsal düzen kurdular ve kendilerini dışarı gönderenlerden daha müreffeh topluluklar oluşturdular. Onların soyundan gelenlerin çoğu artık her batı devletinin başarılı ve önemli üyeleridir.

Aslında Amerika Birleşik Devletleri'ne yerleşen Avrupalı göçmenlerin çoğu, Avrupa ülkelerinin yoksulları, dışlanmışları ve uyumsuzlarıydı. Daha iyi fırsatlara ve yeni bir ülkede ev inşa etme şansına sahip olanların torunları, en azından geride kalanlarla eşit durumda. Amerika Birleşik Devletleri'nin Atlantik kıyısından batıya doğru büyümesi ve gelişmesi, daha ucuz arazi ve daha iyi bir şans elde etmek için sürekli Batı'ya dönen, daha fakir ve daha az zeki, ancak çoğu zaman daha cesur olanlardan etkilendi. Bu batılı devletlerin sakinleri, ülkenin bu öncülerin geride bıraktığı bölgelerinde hâlâ ikamet edenlerle kıyaslandığında oldukça olumlu durumdalar. Daha az zeki olanların suç niteliğine sahip olduğu gösterilemez. Gösterilebilecek tek şey, onların hayatın stres ve zorluklarına karşı daha zayıf bir donanıma sahip olduklarıdır. Bu sınıfın çoğunu güvenli hâle getirmek için gereken tek şey daha adil koşullar ve daha kolay bir ortamdır. Eğer toplum, insanı düzenlemek için gerekli olan şeyin çok sayıda hapisane ve daha ağır cezalar olduğu saplantısından kurtulabilseydi, suçun kaynaklandığı çevreyi iyileştirmek, kurbandan intikam almaktan çok daha kolay ve çok daha ucuz olurdu.

Eğitimin etkisi çok büyüktür. Normalin altında ve geri kalmış pek çok kişi, yaşamda çok daha büyük bir doğal yeteneğe sahip olanların dolduramayacağı bir yer alabilmek için eğitilmiştir.

Zihinsel engelli, deli ve suç işleyen ayrımının ötesinde gitmek tehlikelidir. Suçu önlemenin yolu diğer yönde, daha iyi fırsatlar ve daha kolay bir yaşamdan geçiyor.

Suç tartışmasında suçluya ve kusurluya uygun muamele olarak tecrit ve kısırlaştırmadan bahsetmek sıradan bir hâle geldi. Bu genellikle kalıtım yasalarının açık bir şekilde anlaşılması olmadan yapılır.

Özelliklerin ve eğilimlerin ebeveynlerden çocuğa geçişine ilişkin yasalar, aptalların durumu dışında, yaşam işlevine müdahale etme girişimlerini haklı çıkaracak kadar iyi bilinmemektedir. Suçun miras alınamayacağı açıktır. Beyin ve sinir sistemindeki bazı kusurlar kalıtsal olabilir ve kalıtsal olabilir. Hiçbir beyin veya sinir sistemi mükemmel değildir, dolayısıyla sorun, uyumsuzluğa neden olan yetersizliklerden biridir. Suç, çevreye uygulandığında kusurlu kalıttan kaynaklanır. Makinenin yaşamda gerekli ayarlamaları yapamamasından kaynaklanmaktadır. Suçlunun ortaya çıkışı büyük ölçüde onun bulunduğu ortamdaki şansı ya da talih-sizliğiyle ilgilidir. Bir kişinin soyma, tecavüz etme, hırsızlık yapma veya öldürme eğilimini miras aldığını söylemek saçmadır. Belirli düşmanca ortamlarda onu bu suçlardan herhangi birine sürükleyecek istikrarsız bir organizasyonu miras alabilir. Zaten çevre yeterince sertse, bu sonuçları getirecek organizasyonu tüm insanlar devralır. Toplum birçok bakımdan insan hayatına çok yüksek değer verebilir. Yine de başkalarının hayatına çok düşük değer veren insanları ce-

zalandırıyoruz ve devletin yaşamı ya da yaşama kapasitesini yok etmekte çok yavaş olması gerekiyor.

İnsan, geleceğe yaşamın taşıyıcıları olacak kişileri seçecek bilgelige veya adalete sahip olduğunu söylemeye kalkışmadan önce, kalıtımın gizemli işleyişi hakkında öğre-nilecek, açıklanacak çok şey var.

Aynı ailede çeşitli zeka derecelerine rastlamak en yaygın olanıdır. Ara sıra öyle yüksek güçlere ve yeteneklere sahip bir adam doğar ki, bilim adamları tarafından kökeninde bilinen tüm yasalara meydan okuyan bir “anomalı” olarak kabul edilir. Genellikle bir ailede bir kişi komuta gücüne sahipken, geri kalanı sıradandır.

Pek çok dahi adamın başına bela olan delilik ve hastalık iyi bilinmektedir. Grasset, “Yarı Deli ve Yarı Sorumlu” adlı kitabında seçkin isimlerin uzun bir listesini veriyor. Pek çok büyük yazar, en yetenekli karakterlerindeki deliliği tasvir etmiştir. Deha sıklıkla deliliğin göstergesidir. Bu normalden geniş bir sapmadır.

Dünyanın en büyük adamlarının çoğunun belirsiz ve aşağılık kökenleri, Doğa’nın insanın anlayamadığı ve müdahale etmesinin akıllıca olmadığı yöntemlere sahip olduğu gerçeğine işaret ediyor gibi görünüyor. Gerçek şu ki, dehanın, hatta ebeveyndeki büyük gücün veya yeteneğin nesilden nesile aktarılacağı kesin değildir. Aslında bu tür olağan dışı özelliklerin devam etmesi çok nadirdir. Kısırlaştırmanın seks suçları için bir ceza olarak takip edilmesi gerektiği, kısırlaştırmanın seksle ilgili olması dışında herhangi bir mantıktan yoksundur. Bütün fikir belirli suçlara duyulan nefretten veya nefretten doğmuştur.

Doğruluğu doğrulanmamış birkaç vakadan genellemeler yapıldı ve bu genellemeler, kanıtların haklı çıkarabileceği her şeyin çok ötesine geçti. Baba ve oğlunun siyah saçlı olması veya anne ve kızının mavi gözleri olması veya tavırlarının benzer olması, mirasın suçtan çok daha az karakterden sorumlu olduğu anlamına gelmez. Bazı şeylerin kalıtıma kadar izi sürülebilir. Diğer şeyler çağrışımın sonucu olabilir ya da bizim için yine de tesadüf olması gereken şeyler olabilir.

Bitki kültürü ve hayvan yetiştiriciliğinde büyük ilerlemeler kaydedildiği sıklıkla dile getirilmektedir. Bu doğru. Bugün hiçbir akıllı çiftçi en iyi stoktan başkasını yetiştirmeyi düşünmez. Sığırlarının yetiştirilmesine özen gösteriyor. Zengin süt ve tereyağı istiyorsa Jersey veya Guernsey yetiştiriyor. Daha fazla süt ve adil bir sığır eti istiyorsa Holstein yetiştiriyor. Eğer sadece sığır eti istiyorsa belki Durham yetiştirir. Ne olursa olsun ne istediğini biliyor ve onu yetiştiriyor. Benzer şekilde, at yetiştiricisi duruma göre yarış atları veya yük atları yetiştirecektir ve sistem neredeyse mekanik bir kesinlikle çalışır. İstedikini alır ve asla çalılıkları kaldırıp sonuçlar elde etme şansını denemeyi düşünmez. Seçici yetiştirme ve kültürün etkisi tartışmasızdır ve pek çok kişi için insan ırkını mükemmelleştirmek, sefalet ve suç ortadan kaldırmak için gereken tek şeyin, türlerin kontrol edilebilmesi için insan üremesini aynı şekilde denetlemek olduğu açıktır.

İlk bakışta bu mantıklı bir şey gibi görünebilir, özellikle de kalıtımın etkilerinden hayvanlarda olduğu gibi insanlarda da şüphe duyulmaması nedeniyle. Hâlâ sorulması gereken önemli sorular ve karşılaşılması gereken ciddi tehlikeler var. İyi yetiştirilmiş Berkshire domuzunun “jilet sırtlı”

domuzdan daha iyi olduğunu söylediğimizde, onun yemek için daha fazla et üreteceğini kastediyoruz. Başka bir deyişle domuz, insan için daha iyidir. Hangisinin daha iyi olacağını sorsaydık, domuzu dikkate alsaydık, cevap muhtemelen “jilet sırtı” olurdu. Berkshire’ın tükettiği yiyeceklerin büyük miktarda yağ üretmesi, eğer kendisi için yaşıyorsa, onu yaşamaya uygun hale getirmiyor. Her iki domuzu da çılgına çevirdiğinizde “jilet sırtı” yaşayacak ve Berkshire ölecek. Doğa kendi seçimini yapacak ve domuzu bulunduğu ortama adapte edecektir. Berkshire daha fazla domuz yağı üretecek ama o kadar hızlı akmayacak; artık beyni yoktur ve sahip olduğu şeyi yaşamın korunmasına bu kadar iyi adapte edemez. Aynı şey kuşkusuz diğer hayvanlar ve aynı şekilde bitki yaşamı için de geçerlidir. Jersey ineği doğal hâliyle hayatta kalamaz. Çok fazla ve çok uzun süre süt veriyor. İnsan onu bir süt makinesi yaptı. Tüm safkan atları, kendileri için yer değiştirmeleri için ovalara salıverirlerse, ya ölürler ya da ovaların özgür ve vahşi yaşamına uyum sağlayana kadar yavaş yavaş değişikliğe uğrarlar. Bu insan için pek iyi olmazdı ama atlar için daha iyi olurdu. Bitkilerde ve hayvanlarda insan, seçme yoluyla seçebileceği herhangi bir özelliği yetiştirebilir veya yetiştirebilir, ancak hem yük atı hem de koşan at olan bir at üretemez; hem sütü hem de eti açısından en iyi sığırları üretemez. İnsan ırkı üzerinde bilimsel üremeyi denemesi isteniyor. İnsanı nasıl değiştirirdi? Daha fazla zeka mı, yoksa daha büyük ve daha güçlü bir vücut mu deneyecekti? Sanat ve uygarlık için mi üreyecekti, yoksa güç ve fiziksel dayanıklılık için mi üreyecekti? İnsan ırkı için hangi nitelikler arzu edilir? Bu, halk oylamasına bile emanet edilmesi çok zor bir soru olurdu. Büyükbaş hayvanların süt üretme kapasitesi artırılabilirken, büyükbaş hayvanların kendi kapasitelerini ar-

tıramaz veya kendi kalitelerini geliştiremezler. Bu da ancak Doğanın, hayvanın çevresine uyum sağlaması yönündeki yavaş ve sabırlı süreçleriyle yapılabilir. Üremenin getireceği hızlı değişimin insan tarafından yönlendirilmesi ve kontrol edilmesi gerekmektedir. Sığırların süreçle ilgili söyleyecek hiçbir şeyi yok. Hiç şüphe yok ki, insanı kontrol edebilen daha yüksek düzeydeki varlıklar seçici çiftleşme yoluyla onu değiştirebilir ve belki de değiştirebilir. Onu nasıl değiştirecekleri, adamın kendisinin ne yapmak istediğine değil, ondan nasıl yararlanmak istediklerine bağlı olacaktır. Daha yüksek seviyedeki varlıkların insan ırkı üzerinde deneyler yapması düşüncesi zeki insanlar için hoş bir şey değildir.

Erkeklerin hükümet aracılığıyla zorla birbirleriyle deneyler yaptığını hayal edebilir miyiz? Nasıl bir insanın evrimleşeceğine ya da gerekli olacak belirli değişikliklere kim karar verecekti? Veya ne yapılmalı ve nasıl yapılmalıydı? Başka bir şeye benzemesi gerektiğinde insanın nasıl olacağını kim kehanet edebilir? İnsanın yeniden şekillenmesini güvenli bir şekilde ellerine bırakabilecek genişliğe, hoşgörüye ve sonsuz bilgeliğe sahip insanlar kimlerdir? Bunun ciddi olarak ele alınabileceğini düşünmek zordur.

Doğa kendi tarzında bir öjenisttir. Yavaş süreçleriyle sürekli olarak uygun olmayanları yok ediyor ve insanı yaşamak zorunda olduğu çevreye adapte ediyor. Belki de çok sayıda uygunsuz insanı kurtararak Doğanın süreçlerine az ya da çok müdahale ediyor olabilir ve belki de onun çalışma yöntemine müdahale kötü olabilir. Ancak doğa bu eğilimin farkındadır ve eğer bu, varlığın en derin yasalarına uygun değilse, insanın müdahalesine rağmen doğa kendi istediğini yapacaktır. Seçici çiftleşmeyle sağlanabilecek herhangi bir

değişiklik, her bireyin yaşamın kökeni ve evriminin daha yakından incelenmesi yoluyla eğitilmesiyle desteklenen doğal süreçlerle gelmelidir. Bu, herkesi devlete güvenmek yerine kendi seçimini yapma konusunda özgür bırakmalıdır. Toplum, insana az ya da çok kalıtımına göre uyarlanacak bir çevre verme konusunda çok şey yapabilir. Ona çevresine uyum sağlayacak bir kalıtım vermek bambaşka bir şeydir ve muhtemelen pratik olarak insanın teorilerinden, karpislerinden ve deneylerinden uzak tutulması gerekir. Hem kısırlaştırma hem de çiftleşmenin bir dereceye kadar kontrol altına alınmasına yönelik hareketin bazı eyaletlerde hâlihazırda çok ileri gitmiş olduğu gerçeği dışında, tartışmaya değmeyecek kadar saçma ve tehlikeli görünebilir. Fanatizm ve nefretin saygı duyacağı bir sınır yoktur.

Kuşkusuz, suçun ve yoksulluğun bir şekilde miras alındığı yönündeki yaygın görüş, “Jukes” adı verilen aileyle ilgili literatürle güçlenmiştir. Bu aileye ilişkin ilk kapsamlı çalışma New York Cezaevi Derneği’yle bağlantısı olan Richard L. Dugdale tarafından yapıldı. İlk kez 1877’de yayımlandı ve neredeyse Amerika’daki bilimsel suç araştırmalarının “Tom Amca’nın Kulübesi” olarak değerlendirilebilir.

Bay Dugdale’in dikkatli bir öğrenci, dürüst bir araştırmacı ve insancıl bir adam olduğu açıkça görülüyor. Söylemesi garip, kitabından, araştırmaların gerektirmediği ve okuyucuyu dikkatli bir şekilde uyardığı çıkarımlar, serbestçe ve dikkatsizce yapılmıştır. Hiç kimse Bay Dugdale’in kitabını, yazarın alçakgönüllü alçakgönüllülüğünden ve değerinden etkilenmeden inceleyemez; ancak yine de onun çalışmalarından dikkatsizce ve bilimsel olmayan bir şekilde genelle-

meler yapanların elinde, bu kitap muhtemelen yarardan çok zarar getirmiştir.

Kitap, Dugdale'in 1850 ile 1870 yılları arasında yaptığı araştırmaları kapsıyor; bu dönem, mirası yöneten yasalar hakkında çok az şey biliniyordu ve zorunlu olarak, çoğu kanıt, dikkatli bir soruşturmanın verileri olmadan sadece kulaktan dolmaydı. Ancak vaka, asıl atalarından gelen şaşırtıcı sayıda suçlu, yoksul, fahişe ve uyumsuz insanı gösteriyor. Zaman zaman daha ileri araştırmalar ailenin geçmişini 1918'e kadar indirdi.

Araştırmanın başladığı ata 1720 ile 1740 yılları arasında doğmuştur. Raporda orijinalin adı "Max." Kendisi "avcı ve balıkçı", "çok içici", "işten hoşlanmayan", oldukça zeki ve hiçbir suç kaydı bırakmayan biri olarak tanımlanıyor. Muhtemelen arkasında bir kısmı meşru, bir kısmı gayri meşru olan geniş bir aile bıraktı. Aile, New York'un çorak, kayalık, göl bölgesinden geliyordu ve birkaç kuşak bu civarda büyümüştü. Tek endüstri taş ocakçılığı, tomrukçuluk ve benzeri kaba işlerdi. Daha sonra bölgede bir üretim tesisi kuruldu. Juke'lar küçük toplulukta erkenden kötü bir isme sahip oldu. İş bulmak istediklerinde bile iş bulmak zordu. Toplumsal olarak dışlandılar ve bireysel olarak boykot edildiler. Bölge fakirdi ve ailenin büyük bir kısmı yoksulluk içinde büyüdü. Çoğunlukla bir ailenin birkaç üyesi aynı odada yaşıyor ve cinsiyete bakılmaksızın ayrım gözetmeksizin yerde uyuyordu. Birkaç nesil boyunca çok azı atalarının evinden çok uzaklara gitti. Yöre doğal olarak yoksulların ve dışlanmışların sığınağı hâline geldi; bunlar hep en ucuz ve en çorak topraklara sürülüyor. Topluluğun kan bağı olsun veya olmasın, sakinlerin neredeyse aynı sınıftan olması

kaçınılmazdı. Zengin insanlar birlik ve dostluk için yakın bir şekilde bir araya gelirler. Fakirler ve sefiller de aynısını yapıyor. Şehir ve kırdaki ortak gözlemler bunun kaçınılmaz olduğunu gösteriyor. İnsan yasalarından daha derin ve daha temel yasalardan gelir. Sosyallik içgüdüsünden doğar ve ekonomik yasalar tarafından desteklenip geliştirilir.

Temel olarak gevşek alışkanlıklar çevreden ve birliktelikten kaynaklanır. Tüm insanların eğilimi ilkel olana dönmektir. Bireysel birimleri uygarlığın beklediği ve talep ettiği gerilime ayak uydurabilen tek şey birlikteliktir. Her toplum bu kaçınılmaz eğilimin pek çok örneğini gösterir. Doğa sabittir; uygarlık spazmodik. Özellikle cinsel ilişkilerde koşullar baş etkindir. Doğa, toplum ve gelenek tarafından belirlenen düzenlemeler hakkında çok az şey biliyor veya hiçbir şey bilmiyor. Yoksulluk ve sefalet bir topluluk aracılığıyla dışarıya doğru yayılır ve yaşlılarla gençler arasındaki birliktelik yoluyla nesillere aktarılır. Çevrenin tamamen değişmesinden başka hiçbir şey bu kaçınılmaz eğilime karşı koyamaz. Sosyal sınıflar ortaya çıktığında ve bölünme açık ve net bir şekilde ortaya çıktığında, üstün üyeler aşağılara yardım etmek için büyük bir çaba göstermezler. Aslında neredeyse her zaman kendi başlarına bırakılırlar. Yoksulluk ve sefalet kanla değil, çevreden bulaşır.

Hekimler ve toplumlar tüberkülozun kalıtsal olduğuna inanmalı çok uzun zaman olmadı. Tüm topluluklarda bu korkunç hastalığın ailelere ve nesillere yayılan örnekleri vardı. Tüberkülozun genellikle zayıflamış bir sistemin eşlik ettiği mikropların sonucu olduğunu keşfetmek için birçok yaşamın feda edilmesini ve bilim adamlarının dikkatli araştırmalarını gerektirdi. Bu mikroplar yakın ilişki ve hijyen

koşullarının eksikliği nedeniyle aktarıldı. Aylaklığı, aylaklığı ve gevşek alışkanlıkları bulaştırmak hastalık kadar kolaydır.

Dugdale'in Jukes ailesindeki suçluluk rakamları şüphesiz çok yüksek. Gerçeklerin büyük bir kısmı, çoktan ölmüş olanlarla ilgili dedikodulardan ve söylentilerden elde edildi. Ayrıntılar, isnat edilen suçların çoğunun kanıtlanmadığını, diğerlerinin açıkça suç olmadığını ve herhangi bir küçük toplulukta şüphenin bu ailenin suçlanan bir üyesine dayanacağını gösteriyor. Ayrıca mahkemedeki ve dışarıdaki yok-sullar da kendilerini savunmakta zorlanıyor. Sık sık suçlandıklarında mahkûm edilirler. Normalin altında ve kusurlu olana ilişkin kanıtlar hâlâ daha az tatmin edicidir. Yakından inceleme ve kapsamlı testler yapılmazsa, cehalet genellikle normalin altında bir durum olarak kabul edilir. Deneklerin çok azı dikkatli bir teste tabi tutuldu. En azından bu ailenin, toplulukta benzer koşullar altında yaşayan diğer ailelerden çok da farklı olmadığı muhtemeldir.

Dugdale'in orijinal muayenesi, o sırada yaşadığı varsayılan yaklaşık 1200 vakadan 709'unu kapsıyordu. Bu sayının 180'inin kurumsal ve açık yardım aldığı belirtiliyor. Suçlular ve suçlular 140 olarak belirlendi. Hüküm giymiş ve hüküm giymemiş olan alışlagelmiş hırsızlar 60 olarak listelendi. Sıradan fahişeler ise 50 olarak belirlendi.

Dugdale'in soruşturmasının ardından aile, endüstriyel ve diğer koşullardan dolayı dağıldı ve birçok eyalete yayıldı. Son zamanlarda bu ailenin torunları hakkında bir kayıt yapıldı, daha sonraki kayıtlar stokta büyük bir gelişme olduğunu gösteriyor. Bunun nedeni çevreden olsa gerek. Zamanla ve fırsat buldukça artık belirgin bir aile olamayacakları oldukça kesin görünüyor.

Tarihi bir kenara bırakırsak, Dugdale'in gösterdiği gibi hiçbir sonucun mirastan kaynaklanamayacağı kesin görünüyor. Kusurluluk resesif bir faktördür; normallik baskındır. Eğer bu doğru olmasaydı, bu dünya gerizekalıların dünyası olurdu. Eğer Mendel kanunu bu bakımdan geçerli olsaydı, kusurlu bir kişiyle normal bir kişinin birlikteliğinden dörtte üçü normal olurdu, ama aslına bakılırsa normal yüzdesi şüphesiz çok daha fazladır. Ancak hem baba hem de anne geri zekalı olduğunda, çocukta da geri zekalılığın ortaya çıkacağı kesindir. Bu tür kusurların modern bakımıyla üreme şansı hızla azalıyor.

Kallikak ailesi, suçluluk ve yoksulluğun kusurlu bir soy yoluyla olası mirasını gösteren bir başka örnek olarak gösteriliyor. Gösterildiği kadarıyla bu aile, bazı yazarların kalıtıma yükledikleri şeyin sadece çevreden kaynaklandığını daha da açık bir şekilde ortaya koyuyor. Bu araştırmalar doğumun kontrol edilmesinin gerekliliğini göstermiyor ancak çevrenin iyileştirilmesinin gerekliliğini kanıtlıyor. Kalıtım ve çevre konusunda kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Hayatı oluşturan bu iki faktörün kapsamlı bir şekilde araştırılması henüz başlangıç aşamasındadır, ancak bilim adamları sorun üzerinde çalışmaktadır ve suça karşı doğru tutumla çevreden kaynaklanan bu tür durumlara bir çare bulunacağından emin olabiliriz.

XXXIII

SUÇ, HASTALIK VE KAZA

Kriminologlar, suçun nedenini her zaman suçlunun doğasındaki kötülüğün dışında başka bir yönde aramıştır. Yalnızca yasayı yapan ve uygulayanlar, insanların yanlış seçtikleri için suç işlediğine inanır.

Farklı yazarlar suça neden olan sebeplerin kataloglarını oluşturmuşlardır ve bu listelerin çoğu aşağı yukarı doğrudur. Hiç şüphe yok ki mülkiyete karşı suçlar soğuk havalarda sıcak havalara göre daha fazla işleniyor. İyi zamanlardan çok zor zamanlarda; işsizler çalışanlara göre daha fazla; grev ve lokavt sırasında endüstriyel barış zamanlarına göre daha fazla; yiyecek pahalı ve kıt olduğunda, ucuz ve bol olduğundan daha fazla; ve böyle birçok örnek verilebilir. Kısacası yaşamının daha zor olduğu zamanlarda suç işleme eğilimi artar. Şiddet suçlarının aşırı sıcak havalarda soğuk havalara göre daha fazla olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. Yani sıcaklık, hastalığı, deliliği ve ölümü etkilediği gibi suçları da etkiler. Bir başka deyişle, tüm yaşamı etkilediği gibi suç işlemeyi de etkiler. Savaşlardan sonra veya hararetli siyasi kampanyalar sırasında diğer zamanlara göre daha fazla şiddet suçu işlenir. İklimsel veya diğer koşullar nedeniyle duyguların yoğunlaşması veya uyarılması ile daha az kontrole tabi tutulması durumunda bu tür suçların sayısı daha da artar. Aynı şekilde on yedi ile yirmi dört-yirmi beş yaş arasındaki genç erkeklerin işlediği suçların sayısı diğer yaşlara

göre daha fazladır. Nadir durumlar dışında ne çok gençler ne de yaşlılar suç işlemez. Bütün yaşlılar güvenli bir şekilde hapishanelerden tahliye edilebilir. İhtiyarların bir kısmı ilgiye, birçoğunun da desteğe ve bakıma ihtiyacı vardır, ancak hiçbirisi toplum için tehlikeli değildir. Neredeyse tüm suçluların fakir olduğu konusunda hiçbir şüphe olamaz. Bankacılar hapse girseler bile, bu şekilde başladıklarında neredeyse hiçbir zaman fazla paraları olmaz veya geldikleri noktada hiç paraları olmaz. Ekonomik kriz dışında olmayacak şeyler yaşarlar. Artık, çok sayıda mahkûmun, örneğin muhtemelen yüzde on ila yirmi kadarının, fiilin işlendiği sırada aslında akli dengesinin olmadığına ve hapishanelerdeki mahkûmların yarısından fazlasının kaçık, deli ve açıkça normal olmayanlardan oluştuğuna dair hiçbir şüphe yoktur. Geriye kalanların çoğu, kusurlu sinir sistemleri, bazı yönlerde aşırı güçlü arzular, diğer yönlerde zayıf iradeleri veya çok zorlu bir çevre ile açıklanabilir. Buna, ilk andan itibaren çoğu kusurlu bir kalıtıma sahip olmasının yanında yalnızca çok az kişinin adına layık bir eğitim aldığını, çoğunun herhangi bir ticaret veya meslekte adil bir yaşam sağlamak için hiçbir zaman eğitilmediğini, neredeyse hepsinin şansı olmayan kötü bir çevreye sahip olduğunu da ekleyin. Kısacası, yeterli istatistik toplanmış ve olayla ilgili tüm gerçeklerin bilinmesi hâlinde, her suç vakasının tamamen bilimsel temellere dayalı olarak açıklanabileceği inancını haklı çıkaracak kadar bilgi bilinmektedir.

Bütün bunlarda mantıksız bir şey var mı? Hayatın diğer tezahürlerinin dışında mı? Hastalığı ele alalım. Açıkçası, sıcak ve soğuktan etkilenir; Bunun büyük ölçüde kalıtsal duyarlılıkların bir sonucu olduğu şüphe götürmez. Yoksulluk ya da zenginliğin hastalıkla çok ilgisi vardır. Pek çok yoksul

insan, örneğin varlıklı kişilerin yaşadığı yerlere kıyasla tüberkülozdan ölüyor. Zenginlerin yaşam süresi fakirlerden daha fazladır. Yetersiz beslenmeden kaynaklanan hastalıkların uzun listesi çoğunlukla yoksullardan kaynaklanıyor. Yaş hastalığı etkileyerek ölüm tehlikesini artırıyor. Gıda arzı sağlığı ciddi şekilde etkiler. Cehalet, hastalıkların üretken bir nedenidir. Ya da daha doğrusu eğitim ve bilgi eksikliği, insanın hastalık kapmasın veya hastalıkla karşılaştığında iyileşebilmesi için yaşamasına engel olur. Sinir sisteminin gücü veya zayıflığı maddi bir faktördür.

Yaşamın hastalıkların tahribatlarının en fazla olduğu dönemleri de suçunkiler kadar farklıdır. Ve yetmiş yaşında kalan birkaç kişinin hızla ortadan kaybolduğu gerçeğini saymazsak, en büyük felaketlerin zamanı suç zamanına oldukça yakın olacaktır. Örneğin tüberküloz ve delilik, tıpkı suçlarda olduğu gibi, en büyük zararı on beş ile yirmi beş yaş arasındaki ergenlik döneminde verir ve her ikisinin de yüzdesi otuzdan sonra hızla düşmeye başlar.

Kazalar da aynı şekilde kesin bir şekilde sınıflandırılabilir ve bunların çoğu aynı şekildedir. Fakirlerin doğal olarak zenginlere göre daha fazla kazası vardır; cahiller eğitimlilerden daha fazla; kötü beslenenler iyi beslenenlerden daha fazla kaza yaşar. Kazalar iklim koşullarından doğrudan etkileniyor; insan mizacından, sinir sisteminin gücünden ve zayıflığından, çevreden, kalıttan ve insan makinesi üzerinde etkili olan tüm çeşitli uyaranlardan etkilenirler.

Yasama organları, suçun aslında insan yaşamında ayrı ve yalıtılmış bir olgu olarak yer almadığını çoktan kabul etmiştir. Toplum kaza ve hastalıklardan kaynaklanan kayıplara karşı korumak için uzun zamandan beri yasalar çıkardılar.

Tehlikeli makineleri, demiryollarının işletilmesini, otomobillerin çalıştırılmasını, binaların inşasını, tüberkülozluların ve diğer bulaşıcı hastalıklardan mustarip olanların izolasyonunu, insanlar için hava sahasının miktarını düzenleyen kanunlarımızda daha geniş bir kanun listesi bulunabilir. Apartman dairesi ve atölyedeki her kişi, yangın merdivenlerinin kullanımı ve kazaların ve hastalıkların önlenmesine yönelik tüm insan davranış ve faaliyetleri.

Üzerinde her zaman ciddi tartışmaların olacağı tüm bu yasama faaliyeti tarzının bilgeliği veya aptallığı sorunu bir yana, suç teşkil eden davranışın şu anda bile hukukta veya insan davranışında benzersiz veya yalıtılmış bir yer işgal etmediği açıktır. Dünya bilinçsizce hâlihazırda suç olarak sınıflandırılmış olmasına bakmadan her türlü davranışı sosyal hayata etkisi üzerinden okumaya çalışıyor. Bilimsel çalışmaların, insanın ırksal kökeni ve gelişimi üzerine yoğunlaşmasından bu yana çok zaman geçmedi. Günümüzde biyoloji ve ilgili bilimler, bireysel gelişimden sorumlu olan karmaşık nedenleri çözmeye adanmıştır. Bilimin bu yeni çabasının zamanla suç sorununu çözebileceğini ve insanın fiziksel hastalıklarına karşı yaptığını davranış ve zihinsel sapkınlıklarına da yapabileceğini varsaymak doğru olur.

XXXIV

ŞANS VE TESADÜF

Kaza ve şansın hukuk dünyasında yeri yokmuş gibi görünebilir, ancak yine de hayatların kaderi neredeyse tamamen bu başlık altında diğerlerinden daha iyi sınıflandırılabilirler şeylere bağlıdır.

Çoğulcu bir evrende yaşıyoruz. Dünya, her biri kendi varlığına sahip olan ve kendi varlığının yasaları tarafından kontrol edilen sonsuz sayıda bağımsız makineden oluşur. Kendi yolunu çizirken ve kendi hayatını sürdürürken kaçınılmaz olarak başkalarıyla çatışır ve onlardan ciddi şekilde etkilenir. Tilki ve tavşan, görünüşe göre, en azından birbirlerinden bağımsız olarak, ormanda dolaşıyorlar. Sonsuz sayıda koşulun gerçekleşmesi nedeniyle, belirli bir zaman ve yerde yolları kesişir ve tilki, tavşanı yer. Eğer o zaman ve yerde karşılaşmamış olsalardı tavşanın kaderi aynı olmayacaktı. Tilki daha uzağa gider ve onun yerine başka bir tavşanı ya da başka bir hayvanı yerdi.

Demiryolu hattında lokomotif çalışır. Yolculukların kaza veya felaket yaşamadan geçmesini sağlar. Bir otomobil, şehirde üretilen milyonlarca otomobilden biridir. Mekanizması muhteşemdir ve her bir parçası normal işleyişi için diğerlerine bağımlıdır. Makinenin hayati önem taşıyan bir parçasında kusur var. Kusurlu olmasının nasıl mümkün olduğu, sonsuz ihtimaller içeren başka bir hikâye. Bunun nedeni, cevherdeki doğal bir kusur veya orijinal eritme

yerinden ona dokunan son ele kadar herhangi bir yerde yorgun bir işçi olabilir veya sebebini keşfetmek daha da imkânsız olabilir. Makine satın alınır ve aylarca kusursuzca çalışır. Binlerce kilometreyi hiçbir kaza yaşamadan kat ettik. Otoyol boyunca gider ve motorun çalıştığı demiryolu hattına ulaşır. Tatilin tadını çıkaran mutlu insanlarla doludur. Otomobil ve motor geçide neredeyse aynı anda ulaşır. Otomobil sürücüsü motoru görür ve frene basar. Dükkândan çıktığından beri ilk defa makine çalışmaz. Araba hızla ilerler ve motorun çarpması için tam zamanında raylara ulaşır. Neşeli parti felaketle biter. Hiçbir güç felaketi öngöremez ve bunun sonucunda ortaya çıkacak ölüme karşı önlem alamaz. Kaçınılmaz olarak bağımsız makinelerin çatışması geliyor. Her insan ayrı bir makinedir. Hayat yolunda kendisi gibi sayısız insanla tanışır. Bazı şans eseri karşılaşmalar şans eseridir ve yolculuğa yardımcı olur. Başka bir şans eseri aynı yerde ve aynı anda bulunan bir insanın, mekanik bir cihazla, çok küçük bir mikropla karşılaşması felaket ya da ölüm getirir. Bu şanstır, rastlantıdır ya da kaderdir ve bu gerçekten de her yaşamın üzerinde gezinir, gidişatını ve kaderini kontrol eder ve ne zaman ortadan kaldırılacağını belirler.

İnsanı gerçekten etkileyen faktörlerin başında şans ve tesadüf gelir. Doğumdan ölüme kadar insan sonsuz ayarlamalar üzere yaşar. Bir çocuk doğar ve yaşam yoluna başlar. Kör bir şekilde başladığı bu yolu çoğunlukla sisler ve bulutlar arasında kat eder. Yolda kendisi gibi körü körüne giden sonsuz sayıda başka yolcu ile karşılaşır. Başından sonuna kadar çevresinde ve önünde her şey tuzaklarla doludur. Beyni ve sinir sistemi onu oraya buraya çeken duygu ve arzularla doludur. Günahlar onu çağırır ve tutkular

onu teşvik eder. Yolu gösterecek bir rehberi, rotasını yönlendirecek bir pusulası yoktur. Yolculuğun sonunda onu felakete sürükleyeceğini bilir. Karşılaşacağı son felaketin zamanını ve mahiyetini bilmez. Her adım şüphe, acı ve korku içinde atılır. Arkadaşları ve yoldaşları, kaza ya da hastalık nedeniyle her gün ondan ayrılırlar. Geri dönemez, duramaz veya bekleyemez. Acı sona doğru ilerlemelidir.

Yaşam yolculuğunun tamamı büyük ölçüde bir şans meselesidir. Bırakın herkes kendine, ne kadar sıklıkla felaketten kurtulduğunu ya da ne kadar sıklıkla ölümün yanından geçip gittiğini sorsun. Bilinseydi bozulmaya yol açacak bir eylemi ne sıklıkla yaptı? Kaç kıl payı kaçışla karşılaştı? Neyse ki hafif olan ama kolayca yıkımına neden olabilecek kaç kaza geçirdi?

Şans hayattaki en büyük unsurdur. İki adam para yatırır; biri bir servet kazanır, diğeri ise hepsini kaybeder. İki adam bir makineye biniyor ve makine bir uçurumun üzerinden geçiyor; biri ölür, diğeri sağ kalır. Ölümcül mikrop birine bulaşır, diğerine geçer ya da biri sağlığı onu bağışık hale getirecekken diğeri hayatını mahveder. Şans eseri bir kaza sonucu kaç tane yasayı ihlal etme isteği hissetmiştir? Kaç kez daha önce edindiği bir deneyim, aldığı eğitim ya da doğru zamanda edindiği bir arkadaş onu yıkımdan kurtardı?

Kusurlu insan bu yolda yürür; yolda fakir ve yalıncıdır. Hayatı irili ufaklı uzun bir kazalar dizisidir. Yapısını zayıflatan ilk kaza, ikincisini daha kesin hale getirir ve bu da sonuna kadar artarak devam eder. Bir hayatın etrafında şans dolaşır, bir başkasının gölgesinin ısrarı ile nereye giderse gitsin, şanssızlık ve felaket onun ayak izlerini takip eder.

Sonsuz sayıdaki olasılıklar arasında tek bir yanlış adım, nihai felakete yol açmak için yeterli olabilir. Her şey adımın niteliğine bağlıdır. Her hacı sayısız yanlış adım atar; çoğu zaman tek başına şans durumu kurtarır; yıkımı genellikle şans tek başına karşılar.

Sigorta şirketleri, sigortalının başına ne zaman kaza geleceğini biliyor. Bir adam yeterince uzun yaşarsa bir talihsizlik yüzünden ölecektir. Belirli bir süre içinde bin erkekten belirli bir kısmı kazayla karşılaşacaktır. Sigortanın trenin bacağı kesmesi veya işverenin zimmetine para geçirmesi durumunda ödenecek şekilde yazılıp yazılmaması da aynıdır. Her iki durumda da zaman belirlenebilir ve eğer zaman yeterince uzunsa kaçınılmaz olarak gelecektir.

İlk talihsizlikte kötü şansın büyük olması da gerekli değildir. Örneğin, bir başkasının kolaylıkla dayanabileceği birkaç doların kaybı olabilir. Başkası için hiçbir sonucu olmayacak, yalnızca birkaç günlük hastalık olabilir. Bu bir babanın ya da amcanın ölümü olabileceği gibi, aynı türden bir trajedi bir başkasının servetinin kaynağı da olabilir. Onu okuldan alıp zorlu ve sürekli bir çalışma hayatıyla baş başa bırakan, başka birinin kötü şansını olabilir. Seçtiği kişiyle evlenmemek gibi bir şanssızlığa sahip olabilir ya da onunla evlenmek gibi bir şanssızlığa sahip olabilir. Çocuğu olmadığı için olabilir; çok fazla olduğu için olabilir. Tüberkülozdan erken ölecek hapisten kurtulmuş olabilir. Hapse girerek demiryolu kazasından kurtulmuş olabilir. Şansın açtığı kapılar sonsuzdur. Tek bir destedeki kartların çevrilmesinden doğabilecek kombinasyonlar ve sonuçlar sonsuzdur.

Hemcinslerini intikamcı bir şekilde cezalandırmaya

istekli olmayan mükemmel kişi kimdir? Kişi kendi hayatına dürüstçe baksın ve doğuştan itibaren şansa ya da felakete yol açan önemli şeyleri seçsin. Bunların ne kadarının üzerinde kontrolü olmadığı koşulların sonuçları olduğunu söylesin.

Ölen bir çocuğun, ölen bir ebeveynin, ölen bir arkadaşın karşısında ya da büyük bir dert karşısında üzüntü ve çaresizlik içinde oturmamış, bu duruma sebep olan her durumu tekrar tekrar yaşayan insanoğlu nerededir? Felaketten sonra neden o yöne değil de bu yöne dönmediğini soruyor? Neden burada durmadı ya da oraya gitmedi; bunu neden yaptı ya da neden yapmadı? Bu kısa adımı neden atmadı? Neden bunu düşünmedi ya da bunu düşünmedi? Neredeyse sonsuz sayıdaki şeylerden herhangi biri yapılmış ya da yapılmamış olsaydı, ölümler hayatta olurdu ya da felaket yaşanmazdı. Kendine karşı dürüst olan her insan, kendisinin koşulların ve rastlantıların ya da en azından insanın görebildiği kadarıyla rastlantı olanın ve kendisi için açıkça rastlantının bir yaratığı olduğunu bilir. Başarıya ulaşmışsa, diğerlerinden daha şanslı olduğunu biliyor. Zekası ve insani sempatisi varsa, yalnızca acı çekenlere acır. Asla intikam veya nefretle cezalandırmazdı. Herkesin sahip oldukları imkânlarla ellerinden gelenin en iyisini yaptığını bilir.

Suçun pek çok nedeninden bazılarını sıralamak gereksiz bir iş olsa gerek. İnsanların ölme veya kazara öldürölme şekillerini saymak, yalnızca onların er ya da geç öleceği anlamına gelir ve eğer öyle ölmeselerdi, başka bir şekilde öleceklerdi. Bu yalnızca, bir makinenin bir noktada kaçınılmaz olarak çökeceği ve insanın zayıf noktaları bulmaya ve onları sonsuza kadar güçlendirmeye devam

edebileceği ve yine de sonun geleceği anlamına gelir. Kader zayıf nokta aramaz; en zayıf olanı arar ve bulur.

Çok yönlü nedenler suç üretir; bazı erkekler bunu bir nedenden dolayı yapar, bazıları ise başka birkaç neden bulur. İstatistikler yalnızca çeşitli nedenlerden dolayı suç işleyen erkeklerin sayısını gösterir. Mantık ve felsefede bu, belirli bir çevreye yerleştirilen belirli bir kalıtımın engellerle ve engellerle karşılaşacağını gerçekten gösterir. Bazı kalıtlar insanı daha ileriye taşıyacak, bazı ortamlar ise onları daha çabuk aşacaktır fakat sonuçların nedenlerden kaynaklandığı kesin olduğundan, her kalıtım herhangi bir ortamda bir şekilde felaketle karşılaşacaktır ve karşılaştığı felaketin zamanı ve türü sapkınlığa veya irade özgürlüğüne değil, kalıtımın Her yaşamı çevreleyen çok çeşitli ortam. Hayatın ancak ayarlamalar yapıldığı sürece sürdüğü açık olmalıdır. Sadece ayarlamalardan oluştuğunu. Normalde güçlü kalıtım ve iyi bir çevre en uzun süre hizmet edecektir. Genel olarak zayıf bir kalıtım ve kötü bir çevre en kısa sürede felaketle karşılaşacaktır. Yaşam, kalıtımın, çevrenin veya her ikisinin iyileştirilmesiyle uzatılabilir. Başına hangi felaket gelirse gelsin ve ne zaman geleceği makinenin iradesine değil, yola çıkan makinenin karakterine ve kat ettiği yola bağlıdır. Felaketler mantıken veya adalet açısından suç teşkil eden veya suç olmayan diye ayrılamaz. Hepsi doğaldır ve bunların her biri kaçınılmazdır. Her biri bu kadar dayanabilen ama artık dayanamayan bir makinenin kaçınılmaz yıkımıdır. Ve her birinde, hem kalıtıma hem de genel çevreye rağmen, tamamen şans ve rastlantı sonucu diğer makinelerle sürekli karşılaşma, bireysel yaşamı belirleyen ana faktör olmasa da büyük bir faktördür.

AF VE ŞARTLI TAHLİYE

Hapishanede bulunanlara af tanınması her zaman bir devletin veya ulusun meclisi ya da başkanının yetkisinde olmuştur. Büyük ölçüde mahkemelerin ve jürilerin hatalarını düzeltmeye yöneliktir ve genellikle kutsal günlerde başkanlar ve valiler tarafından hoş karşılanır. Deneyimler, özellikle kamuoyunun dikkatini çeken ve genel tartışmaya neden olan bir davanın duruşması sırasında adaletsizliğin sıklıkla yapıldığını göstermektedir. Çoğu zaman sanık beraat etmesi gerekirken mahkûm ediliyor ve daha sıklıkla cezalar aşırı ve zalimce oluyor. Sanığın kalıtımına ve çevresine ilişkin neredeyse hiçbir zaman ciddi bir araştırma yapılmıyor. Muhtemelen jüri tarafından yapılan yargılama, yargıcın mahkûm edeceği yerde birçok sanığın kurtarılmasına hizmet etmiş ve cezaları daha sıklıkla yumuşatıp değiştirmiştir. Yine de jüri-ler, en önemli ve iyi bilinen davaları çevreleyen ve etkileyen mafya psikolojisinden hiçbir şekilde uzak değil. Jüri üyeleri genel olarak fazla zeki değiller ve kamuoyuna karşı çıkmaya da pek hazır değillerdir. Çoğu erkek kalabalığa katılıyor. Hâkim olan dini görüş ile hâkim siyasi ve sosyal fikirler, sıradan vatandaş tarafından kabul edilmekte ve inanılmaktadır. Sosyal ve ticari kaygılar çoğu erkeğin kalabalığa katılmasına neden olur ve her ne olursa olsun önemli bir jüri için halkın ne hissettiğini anlamak kolaydır. Eğer dava çok ilgi gördüyse jüri üyesi sanığın suçluluğu veya masumiyeti konusunda hâkim olan fikirleri bilir. Locadaki koltuğuna oturduğunda

neredeyse her zaman bu duyguyu paylaşır. Eğer dava duyduğu ya da tartıştığı bir dava değilse, mahkeme salonundaki hareketlerden ve çevreden kamuoyunun nasıl bir duyguya sahip olduğunu rahatlıkla anlayabilir. Bütün avukatlar, erkeklerin mahkeme salonundaki duyguyu ne kadar kolay hissettiklerini ve bu duygu onlara uygun olduğunda işin ne kadar kolay olduğunu bilir. Jüri ayrıca hâkimin görüşüne gereğinden fazla önem verme eğilimindedir. Gerçekleri aktarmanın onların yetki alanına girmesine rağmen, hâkimin söylediği ve yaptığı her şeye çok dikkat ederler ve bir davayı, hâkimin karar verilmesini istediğine inandıkları şekilde karara bağlama eğilimindedirler. Hâkimin ilgili olaylara ilişkin herhangi bir görüş açıklamasına izin verilmese bile, gerçek duygularını saklaması zordur ve her iki taraf için de arzusu güçlü olduğunda görüşlerini duyurmak kolaydır.

Jüri, mahkemeye göre tarafsız ve bağımsız olmaya daha yatkındır fakat kamuoyunun güçlü yaygaralarına çok nadiren karşı koyarlar. Yargıçlar doğal olarak sanığın suçlu olduğuna inanır. İddianamenin bulunmasının sanık aleyhine güçlü bir karine olduğunu düşünürler. Yargıç kendisini adalet yönetiminin bir parçası olarak görüyor ve hiçbir suçlunun kaçmamasını sağlamanın görevinin bir parçası olduğunu düşünür. Genel olarak, mahkemenin idaresinde eyalet savcısıyla çok yakın ilişki içindedir ve doğal olarak, sanık suçlu olmadığı sürece avukatın bir iddianame hazırlamayacağını, hatta duruşmayı teşvik etmeyeceğini düşünmektedir.

Duruşma sırasında mahkemenin tüm atmosferi, sanıkla, duygu geçtikten sonra doğal olarak ortaya çıkacak olandan daha sert bir muameleyi gerektirir. Bu nedenle,

hukuki süreç tamamlandıktan sonra hataların veya aşırı kabalıkların düzeltilmesi amacıyla af yetkisi icra başkanına verilmektedir. Çoğu zaman aylar ya da yıllar sonra, sanığın elinden acı çeken kişiler ya da aile, kararlarını geri almak ya da yardımda bulunmak isteyebilirler ve davayı yürüten savcı ve yargıcın müsamaha ve cezanın hafifletilmesini talep etmesi alışılmadık bir durum değildir. O kadar sık başvuru yapılıyor ve sadece merhamet gösterilmesi gerektiği o kadar sık hissediliyor ki, icra başkanının görevinin bu kısmı çok külfetli hâle geldi ve onun için tam olarak yerine getirmesi gerçekten oldu. Yasanın politikası ayrıca bir mahkûma biraz önem vermek ve iyi hal ve hafifletici nedenler olması durumunda, onu süresi dolmadan serbest bırakmaktır. Çoğu eyalette bu, bir af ve şartlı tahliye kurulunun oluşturulmasını gerektirdi. Belirli suçlar için cezaları belirleyen yasalar, her yıl belirli sayıda hafta veya ay indirimini sağlar, ancak kural olarak mahkemeler af veya şartlı tahliye hariç bu hükmü dikkate alır ve sanığa herhangi bir af olmaması için vermek istedikleri net süreyi belirler.

Çoğu eyalette kurulun görevleri çok ciddi ve işi büyüktür. Bununla birlikte genellikle mahkûmların cezaları bitmeden şartlı tahliyeyle serbest bırakılmasını sağlayan bir yasa çıktı. Bu durumlarda mahkûm, yönetim kuruluna kendisini işe alacağını vaat eden birine şartlı tahliye edilir ve belirlenen süre boyunca davranışları hakkında aylık bir rapor hazırlanır. Daha sonra kendisine, şartlı tahliyenin şartların ihlali nedeniyle kurul tarafından iptal edilmesi şartıyla şartlı özgürlük veriliyor.

Bu yetkinin idaresi, şartlı tahliye kurulunu eyalet hükümetinin herhangi bir organının en önemlisi olmasa da

en önemlilerinden biri hâline getirmiştir. Binlerce mahkûmun hayatı ve refahı kesinlikle bu kurula bağlıdır. Daha da önemlisi cezaevindeki mahkûmların ailelerinin mutluluğu ve refahıdır. Bu kurulun gücü ve sorumlulukları o kadar büyüktür ki, bu görev yalnızca en iyi muhakemeye sahip, insancıl ve adil eğilimlere sahip kişilere emanet edilmelidir. Aynı zamanda yönetim kurulundaki çok az kişinin sahip olduğu büyük cesareti de gerektirir. Halk genellikle intikam çılgınlıkları atar özellikle de serbest bırakılan bir kişi şartlı tahliyesini ihlal ettiğinde veya başka bir suç işlediğinde kurulu haksız ve adaletsiz bir şekilde eleştirir. Bu sıklıkla olur. Belki de şartlı tahliye edilenlerin ortalama yüzde 10'u, süreleri dolmadan cezaevine geri gönderiliyor. Bütün bunlar, kurulun görevlerini yerine getirmesini zorlaştırıyor ve kurul üyelerinin çekingen ve sonuçtan şüphe duymasına neden oluyor, çoğu zaman şartlı tahliye verilmesi gereken birçok davada şartlı tahliyeyi reddetmelerine neden olur.

Şartlı tahliye sistemine çok fazla eleştiri yapıldı. Kamu görevlileri ve kalabalığın intikam çılgılığı atan kesimi her zaman onun faaliyetlerine haksız ve yersiz bir şekilde saldırıya hazırdır. Çoğu profesyonel suçlu şartlı tahliye kuruluna karşıdır. Illinois Eyaleti'nden bahsetmişken, şartlı tahliye yasasının hapis süresini kısaltmak yerine süreleri uzattığına eminim. Bir ceza davasının savunmasını yürütmeye herhangi bir şekilde yetkili olan tüm avukatlar, mahkûmiyet durumunda, müvekkilleri için neredeyse her zaman jüri veya mahkemedен, hatta savcıdan şartlı tahliye kurulundan daha kısa bir süre alacaktır. Kurulun şartlı tahliye konusunda çok çekingen ve isteksiz olduğunu düşünüyorum. Yine de buna rağmen şartlı tahliye yasasının doğru yönde atılmış bir adım olduğu şüphe götürmez ve bu yasa, suçluların

daha iyi bir şansa sahip olması gerektiğine inanan herkes tarafından desteklenmelidir. Hukukun yönetiminde insan doğasına güvenilebilseydi; eğer cesaretli ve kapasiteye sahip adamların şartlı tahliye ve hapisanelerin sorumluluğunu üstlenmeleri için bol miktarda yetkin yardım ve yardıma sahip olmalarını sağlayacak bir yöntem olsaydı, o zaman ideal ceza, hiçbir zaman sabit olmayan bir ceza olurdu. Bir mahkûmu, onu kısıtlamadan serbest bırakmanın akıllıca ve güvenli olduğu düşünülene kadar inceleme ve gözlem için bırakması yeterlidir. Diğerleri gibi bu da, halkın suçlulara yönelik mevcut tutumuyla yapılamaz. İnsanlar hâkim olan suç ve ceza fikrini benimsedikleri sürece hiçbir yetkili yeni ve radikal bir teorisinin hayata geçirilmesinde kamuoyunun karşısına çıkamaz ve böyle bir kurul kurulsa bile bu kurulun hangi hukuka göre hareket ettiği kanuna aykırı olacaktır. Yakında yürürlükten kaldırılacak ya da yönetim kurulu üyeleri istifaya zorlanacak ve yerine yenisi gelecektir.

Şartlı tahliye kurullarının etkisinin cezaları uzatmak olmasına ve bunların maddi olarak kısaltılması gerektiğine dair kişisel inancıma rağmen, şartlı tahliye sisteminin iyileşme umuduyla ve iyileşme şansı ile sürdürülmesi gerektiğine inanıyorum. Cezalar doğal olarak kısaltılınca ve mahkûmların bakımı ve kontrolü bilimsel ve insani bir temele oturtuluncaya kadar kamuoyunun kademeli olarak eğitilmesi.

Bir af ve şartlı tahliye kurulu, işleriyle gerçekten ilgilenen adamlardan oluşmalıdır. Suç ve cezaya ilişkin literatürü dikkatle takip etmelidir; işlerine dokunan her konuda bilim adamı olmalı, insani duyguların adamı olmalıdırlar. Tüm bunların bir kurulda uzun süre bulunabileceğini beklemek

çok fazla olur, ancak sağduyulu ve doğru bir tutumla, kurul şu anda sahip olmadığı beceriyi kullanabilir. Her mahkûm, casusluğun değil, güven ve itimat uyandıracak dostane ilginin hedefi olmalıdır; bilge bir doktorun hastasına gösterdiği ilgi gibi. Bu ilgi çoğu durumda mahkûmun güvenini kazanacak ve ona ne kadar güvenilebileceğini öğrenmeyi mümkün kılacak, aynı zamanda gelecekteki gelişimi için ihtiyaç duyduğu tedavi ve ortamı da gösterecektir. Bu güvenin sağlanamadığı durumlarda güvenlik muhtemelen daha uzun bir süreyi gerektirecektir. Çoğu erkek nazik muameleye yanıt verir. Suçlu, dünyaya, özellikle de resmi dünyaya o kadar uzun süre düşman olarak bakmıştır ki, kimseye güvenmekte tereddüt eder. Yine de ona dürüstçe yardım etmeye çalışan, gerçekten sempatik ve nazik bir adam, er ya da geç onun güvenini ve işbirliğini kazanacaktır. Her mahkûm, etrafındaki herkesin onu topluma uygun hâle getirecek ve yaşayabileceği bir ortama yerleştirecek şekilde eğitime çabasında olduğunu anlamalıdır. O zaman bile hatalar olacaktı ve mahkûmların bir kısmı o kadar kusurlu ya da kusurlu olacaktı ki asla serbest bırakılamayacaklardı; ancak uygun tedaviyle çoğu, hemcinsleriyle yeniden ilişki kurabilecek.

Cümleleri tamamen belirsiz hâle getirmenin güvenli olması uzun zaman alacak. Büyük adaletsizlik durumlarını önleyecek kadar zaman, çalışma ve karar verme konusunda kurullara güvenilemez. Böyle bir zaman gelene kadar ya kanunlar, bireysel davaları dikkate almayan, esnek ve keyfi bir süre belirlemeli ya da bu iş mahkemeye ya da jüriye bırakılmalıdır. Açıkça görülüyor ki jüri azami miktarı belirlemeli ve yönetim kurulu üyelerine eğer akıllıca görürlerse cezayı azaltma hakkı tanınmalıdır.

Çoğu erkek hapse girdiğinde unutulur, özellikle de dışarıda aktif arkadaşları yoksa. Hiçbir kurul büyük bir hapis-hanedeki tüm mahkûmları tam olarak akılda tutamaz. Bazı sistemler tarafından belirli zamanlarda dikkatleri otomatik olarak erkeğe çekiliyor olabilir, ancak bunun pek önemi yoktur. Birisi onun orada olduğunu, nedenini ve kim olduğunu bilmeli. Soyut değil, somut bir adam olmalı. Bu nedenlerden dolayı cezaya mutlaka bir sınır getirilmeli ve bu sınır çok uzun olmamalıdır. Belki de cezayı veren yargıcın da dâhil olduğu, cezaları gözden geçirme ve zaman zaman en iyi görüldüğü takdirde cezaları azaltma yetkisine ve görevine sahip bir mahkeme fikri iyi bir etki yaratabilir. Çoğu erkeğin cezanın derecesine ilişkin duyguları zaman geçtikçe değişir. Her zaman cezanın yanında güçlü bir nefret ve korku duygusu vardır. Nefret ve korku olmadan cezalandırmak, yani acı çektirmek gerçekten mümkün değil. Askerleri savaşa hazırlamanın en gerekli yanı onlara düşmandan nefret etmeyi ve korkmayı öğretmektir. Bir davanın görülmesinde, dava bittiğinde savcının ve hâkimin zihninde bu duygular tazedir ve ister istemez az çok tutkularının hâkimiyetinde hareket ederler. Zamanla bu duygular kaybolur ve zihne hâkim olan ilk duyguların yerini daha akli başında ve daha nazik bir yargı alır.

Şartlı tahliye sistemiyle birlikte denetimli serbestlik de sürüyor. Uygulama hüküm giymiş kişinin cezaevine gönderilmesine gerek olmadığını, ancak belirli koşullar altında serbest bırakılabileceğini ve bazen karşılığında para alınması gerektiğini öngörmektedir. Bundan sonra, zaman zaman denetimli serbestlik görevlilerine veya mahkemeye rapor verecek bir arkadaşının veya temsilcisinin gözetimi altına alınacaktır. Denetimli serbestlik genellikle genç mahkûm-

lara ve ilk suçlulara veriliyor ancak yasanın en ciddi olarak sınıflandırdığı durumlarda genellikle buna izin verilmiyor.

Şartlı tahliye ve denetimli serbestlik teorisinde hemen hemen aynıdır. Her iki durumda da af, suçtan ziyade erkeğe bağlı olmalıdır. Bundan, çok ciddi bir suçun daha zayıf bir ahlaki yapıya sahip olduğu sonucu çıkmaz. Küçük miktarlarda çalmak, yandaşlık yapmak ve benzeri gibi görünüşte hafif ihlaller, daha kahramanca bir suça göre gerçekten daha zayıf bir doğayı gösterebilir. Cinayet suçlarında sahtecilik, cepten hırsızlık ve dolandırıcılık gibi tekrarlama sorumluluğu yoktur. Bir cinayetin ciddiyeti muhtemelen aynı adamın bir daha cinayet işlemesini imkânsız hâle getirecektir. Bu tür adamların çoğu denetimli serbestlik veya şartlı tahliye durumunda tamamen güvende olacaktır. Ancak kolaylıkla gizlenebilen ve hükümlülerin işsiz olarak ya da toplumun dayattığı zor ve adaletsiz koşullarda yeteneğinin veya eğitiminin izin verdiğinden daha iyi bir şekilde yaşama çabasıyla kaynaklanan küçük şeyler, üstesinden gelmek için çoğu zaman çok daha zordur. Her hâlükarda asıl soru suçla değil, adamla ilgili olmalıdır. Şartlı tahliye veya denetimli serbestlik durumunda toplum, erkeğin iyileşmesine yardımcı olmak için elinden geleni yapmalıdır. Genellikle istihdam gereklidir ve farklı ve daha kolay bir ortam çoğu zaman vazgeçilmezdir. Eğer organize toplum sadece daha az tercih edilenler için daha kolay bir ortam yaratma çabasına girseydi, sorun oldukça basit olurdu ve suç ve hapisneden kaynaklanan sefaletin çoğu yavaş yavaş ortadan kaybolurdu.

XXXVI

ÇÖZÜMLER

Suç ve ceza üzerine çalışan araştırmacıların vardığı sonuçlarda hiçbir zaman ciddi bir farklılık olmadı. Bütün soruşturmalar suçun sebeplerden kaynaklandığı sonucuna varmıştır; kanaatin sonucunu insan ya ahlaki açıdan sorumlu değildir ya da yalnızca çok az bir ölçüde sorumludur diye bağlamaktadır. Hepsi cezanın etkililiğinden şüphe duymuş ve neredeyse hiç kimse suç, onun doğası, işlenmesi ve toplumu suçludan korumanın uygun ve etkili yolu konusunda hâkim olan ortak fikirleri kabul etmemiştir.

Asıl önemli soru şudur: Ne yapılmalı? Suç tedavi edilebilir mi? Değilse etkisi temizlenebilir mi ve nasıl yapılabilir? Kamunun hangi hakları var? Suçlunun hakları nelerdir? Kamunun suçluya ne gibi yükümlülükleri var? Her vatandaşın topluma borçlu olduğu görevler nelerdir?

Bütün bu soruların cevaplanmaktan çok daha kolay sorulduğunu itiraf etmek gerekir. Belki hiçbiri tatmin edici bir şekilde cevaplanamayacaktır. Her kötülüğün bir çaresinin olması gerektiği düşüncesi yaygın bir takındır; bugün tedavi edilemiyorsa yarın olabilir; insan sonsuz olasılıklara sahip bir yaratıktır ve ihtiyaç duyulan tek şey zaman ve sabırdır. Bunlar göz önüne alındığında mükemmel bir dünya ortaya çıkacaktır.

İnsanın sonsuz olasılıklara sahip bir yaratık olmadığına inanıyorum. Onun yarışını koşmadığından ve geçmediyse

bile gücünün zirvesine ulaşmadığından hiçbir şekilde emin değilim. Her kötülüğün iyileştirilebileceğine dair hiçbir fikrim yok; tüm sorunların ortadan kaldırılabilceğini; her uyumsuzluğun düzeltilebileceğini veya milenyuma şimdi, burada, herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde ulaşılabilceğini. Yarışın önemli ölçüde gelişebileceğine bile inanmıyorum. Belki orada burada toplumun biraz daha sorunsuz işlemesi sağlanabilir; belki de hayattaki bazı temel sürtüşmelerden kaçınılabilir; belki biraz daha yüksek bir toplumsal düzen geliştirebiliriz; belki toplumsal örgütlenmeye yönelik zulüm olaylarının bir kısmından kurtulabiliriz. Ama nasıl?

Başlangıç olarak, bana öyle geliyor ki, kelimenin genel anlamıyla suç diye bir şey yoktur. İnsanın her faaliyeti "davranış" başlığı altına girmelidir. Suçu incelerken yalnızca belirli bir tür insan davranışını araştırıyoruz. İnsan dış uyaranlara tepki olarak hareket eder. Nasıl davranacağı, makinenin doğasına, gücüne, doğasında var olan karakterine ve çevrenin ona verdiği alışkanlıklara, geleneklere, yasaklara ve deneyimlere bağlıdır. İnsan hiçbir şekilde kendi kendisinin yaratıcısı değildir ve sebep-sonuç kanunundan kaçma konusunda diğer makinelerden daha fazla güce sahip değildir. Olması gerektiği gibi yapıyor. Dolayısıyla bu ifadenin kullanıldığı anlamda ahlaki sorumluluk diye bir şey yoktur. Acı vermek amacıyla verilen bir şey olarak ceza, zulüm ve intikamdan başka bir şey değildir. Suçluya ne yapılması gerekiyorsa, eğer insanlığımız ve hayal gücümüz varsa, ona sempati duymalı ve onun iyiliğini ve refahını önemseydiğimiz toplumun geri kalan tüm üyelerinin iyiliğini düşünmeliyiz.

Ceza savunulamazken, meşru müdafaa hem bireyin hem de toplumun doğasında vardır ve gerekçesini tartışmadan, bunu savunmayan ve savunması için harekete geçmeyen bir toplum hayal edilemez. Bu, söz konusu toplumun korunmaya değer olup olmadığına bakılmaksızın geçerli olacaktır. Kendini koruma dürtüsü tüm yaşamın ve organizasyonun doğasında vardır. Zaman ve mekân açısından yeterince "anti-sosyal" olan toplum üyelerinin, geri kalanları rahatsız etmelerine aşırı derecede hoşgörü gösterilmeyecektir. Bunlar bazı durumlarda imha edilecek veya zarar verme gücünden yoksun bırakılacaktır. Toplum konuya doğru yaklaşırsa, hayal gücü, sempati ve anlayışa sahipse bu mağdurları öfkeyle değil acımayla yalnızlaştıracak, sırf bütünün korunması adına. Ceza denmesinin veya geçmemesinin ne fark edeceğini soranlar var. Toplumun suçluya karşı tutumunun büyük bir fark yarattığını düşünüyorum ve bu tutum suç ve ceza sorununun bütünüyle ele alınmasını etkileyip kontrol edene kadar herhangi bir iyileşme söz konusu olamaz.

Eğer doktorlar ve bilim adamları avukatlardan, yargıçlardan, yasama organlarından ve halktan daha akıllı olmasaydı, dünya hâlâ kaçıkları, delileri, aşağı seviyedekileri ve hastaları cezalandırıyor olurdu ve insan rahatsızlıklarını büyülü sözler, büyücülük, güç ve sihirle tedavi etmek. Hâlâ şeytanları hastaların içinden domuzların içine sürüyor olmalıyız.

O halde insanın dış koşullar tarafından yönetildiğini varsayalım; kaçınılmaz olarak belirli uyaranlara tepki verdiğini; kendisini çevreleyen her şeyden etkilendiğini; onun her eyleminin ve tezahürünün hukukun bir sonucu

olduğunu; o halde suçluyla ve onun için ne yapmalıyız ve ne yapabiliriz?

Her şeyden önce, "ahlaki reform" terimi yaygın olarak anlaşıldığından, ahlaki reform yapma fikrinden vazgeçmeliyiz. Fiziksel hastaları da bu şekilde iyileştirebiliriz! İnsan kendi yapısına göre çalışır. Asla reform yapmaz ve reform yapamaz. Yaşlandıkça yapısı değişir ve canlılığın artmasından veya canlılığın azalmasından alışkanlıkları da değişebilir. Aynı şekilde deneyim yoluyla öğrenebilir ve deneyimlerin ve bunların sonuçlarının karşılaştırılması ve hatırlanması yoluyla, kendisini normalde yapacağı belirli şeyleri yapmaktan alıkoyacak davranış kuralları oluşturabilir. Bilgisini artıran ve deneyimine katkıda bulunan her şey doğal olarak alışkanlıklarını etkileyecek ve duruma göre ya engellemeleri artıracak, ya yıkacak ya da her ikisini birden yapacaktır. Zekası varsa her zaman aynı adam olduğunu bilir; ıslah etmemiş ve tövbe etmemiştir. Bazı şeyleri yaptığına pişman olabilir ama bunları neden ve nasıl yaptığını, eğer elinden geliyorsa neden tekrarlamayacağını bilir. İnsanın içsel karakteri değişemez, çünkü makine aynıdır ve her zaman aynı olacaktır; ancak geçen yıllarda daha hızlı veya daha yavaş çalışabilir veya deneyim ve yaşamdan edinilen alışkanlıklardan etkilenebilir.

Her çocuğun ve mümkün olduğunca her yetişkinin donanımını, yaşayabilecekleri bir ortam bulana kadar doğru değerlendirmeyi öğrenmeliyiz. İnsanın kalıtım ve çevreden başka bir şey olmadığı, kalıtımın değiştirilemeyeceği ancak çevrenin değiştirilebileceği asla unutulmamalıdır. Geçmişte ve günümüzde dünya, kalıtımı çevreye göre ayarlamaya çalıştı. Suçla mücadelede geleceğin sorunu çevreyi kalıtıma

uyarlamak olacaktır. Bu büyük ölçüde toptan bir şekilde yapılabilir. Sıradan insanın yaşamasını kolaylaştıracak herhangi bir iyileştirilmiş sosyal düzenleme, mutlaka çok sayıda insanı suçtan kurtaracaktır. Belki sosyal gelişme yeterince büyük olursa, suç eylemlerinin büyük çoğunluğu önlenabilir. Suçlunun içinden çıktığı büyük kitlenin hayatı kolaylaştırılmalıdır. Tecrübe ve mantık bir şeyi kanıtlayabildiği sürece çevredeki her iyileşmenin suçları azaltacağı kesindir.

Kanunların kısaltılıp basitleştirilmesi gerekiyor. Ceza kanunlarının insan ve toplum hayatının tamamını kapsaması beklenmemelidir. Kaba güce ve korkuya başvurmanın eski yöntemi yavaş yavaş yerini öğretmeye, ikna etmeye ve insanları hayata uydurmaya bırakmalıdır. Tüm hapishaneler uzmanların, doktorların, kriminologların, biyologların ve hepsinden önemlisi insani olanların elinde olmalıdır. Her mahkûma devletin iyiliği kadar kendisinin de geldiği toplumun iyiliğiyle de ilgilendiği hissettirilmelidir. Cümlelerin belirsiz olması gerekir ama günümüzün belirsiz cümleleri çoğu zaman özgürlüğe yönelik bir tehdit, büyük bir zulüm ve haksızlığın aracıdır. Belirsiz ceza, ancak her erkeğin sanki hastanede hastaymış gibi yetkin gözlem altında tutulduğu iyi donanımlı bir hapishanede değerli olabilir. Ve bu, kapsamlı çalışma için tam donanımlı, dürüst, akıllı bir şartlı tahliye komisyonu ile desteklenmelidir. O zaman gelene kadar azami ceza jüri tarafından belirlenmeli ve şartlı tahliye kurulu cezayı azaltma veya şartlı tahliye yetkisini elinde bulundurmalıdır. Hiçbir suç birbirine benzemez. Hiçbir suçlu birbirine benzemez. Dışarıda hiç arkadaşı olmayanlar, hapishane kapıları üzerlerine kapatıldıktan

sonra unutuluyor, ihmal ediliyor. Bazı erkekler artık çok uzun süre hapsedilmiş durumda; diğerleri yeterince uzun değil. Hiç şüphe yok ki, insanın kusurları nedeniyle bu durum her zaman böyle olacaktır.

Şu anda hiçbir ceza kurumunun bu tür eksiklikleri giderecek donanım ve yönetimi bulunmamaktadır. Erkekler cezanın intikam olduğuna inanırken onlar asla buna sahip olamazlar. Kamu, toplumun korunmasını sağlamaya ve hâlâ insanlık ve merhamet dürtülerini tanımaya ve bunlara kulak vermeye hazır olduğunda, tüm sabit şartları ortadan kaldıracaktır. Aynı şekilde, bir hükümlüyü önceden belirlenmiş bir süre için hapsetmek gibi, hastayı belli bir süre için hastaneye gönderip, iyileşip iyileşmediğine bakılmaksızın taburcu edebilir. Eğer suç halkı tehlikeye sokacak ciddi nitelikteyse, mahkûm, anlayışı, eğitimi, yaşı veya uygun tedavi şekli nedeniyle bir daha suç işlemeyeceği açıkça belli olana kadar serbest bırakılmamalıdır. Zamanı geldiğinde, eğer hapis günü ise serbest bırakılmalıdır. En ufak bir düşünce, birçok suçta, özellikle de mala karşı işlenen birçok suçta, bir mahkûmun hayatta kalamayacağı bir ortamda serbest bırakılmasının umutsuz olduğunu öğretmelidir. Devlet tarafından kalıtımına uygun bir ortam bulunması gerekiyor.

Cezaevi hayatından tüm aşağılamalar uzaklaştırılmalıdır. Bunun yerine mahkûma, eyleminin neden-sonuç ilişkisinin zorunlu sonucu olduğu ve kalıtımı ve çevresi dikkate alındığında başka türlü yapamayacağı öğretilmelidir. Ona nerede hata yaptığı öğretilerek ve deneyimlenerek gösterilmeli, çevresindekilerin iyiliği ile tutarlı bir şekilde yaşayabileceği bir ortam sağlanmalıdır.

Suçlulara yönelik muamelede ve mahkemelerdeki ceza yargılamasında çeşitli reformlar yapılması yönünde çağrıda bulunulmuştur. Bunların çoğunun hiçbir temel değere sahip olmaması beni etkiliyor. Sanığın derhal yargılanması gerektiği sıklıkla söylenir; bu ve sonraki işlemlerin gecikme nedeniyle engellenmemesi gerektiğini; cezanın belirsizliği suçluya kaçma umudu verir ve bu nedenle topluma suçu önleyebilecek cezanın kesinliğiyle gelen terörden yararlanmaz. Bu önerinin ne mantıkta ne de deneyimde bir temeli göremiyorum. Cezanın sadece suça karşı caydırıcı olmadığı, asıl caydırıcı olduğu teorisine dayanmaktadır. Suçlunun insanlığın geri kalanından farklı olduğu, intikamın kesin ve hızlı olması gerektiği ve böylece suçun önleneyeceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Eğer bu doğruysa ve suçu önlemenin tek düşüncesi buysa, o zaman eski işkence odası ve kadim hapishane tüm umutsuzluğu ve dehşetiyle restore edilmelidir. Mantık, insanlık ve tecrübe buna karşı çıkacaktır. Eğer insanda kalıcı bir gelişme ve daha iyi bir toplumsal düzen olacaksa, bu esas olarak insanın eğitiminden ve insanileştirilmesinden gelmelidir. Suç sorunu ve suçun işlenmesi sorunu ne kadar çok araştırılırsa, insanların cezaya olan inancının o kadar azalacağından eminim.

İngiltere ve Kıta Avrupası sıklıkla kesin ve hızlı adaletin örnekleri olarak gösteriliyor. İngiltere'de yargılama sayısına oranla daha fazla mahkûmiyet ve daha az beraat olması, İngiliz sisteminin bizden daha iyi olduğunu kanıtlamaz. Bu bizimkinin daha iyi olduğu anlamına gelebilir ve muhtemelen de gelir. Burada sanığın daha fazla şansı var. Orada masraflar, formaliteler ve mahkemenin gücü, masumiyet veya suçluluktan bağımsız olarak her türlü kaçış

fırsatını yok etmek için bir araya geliyor. İngiltere>de daha az suç işleniyor olması bile sistemin en iyi olduğunu ya da suçu önlediğini kanıtlamıyor. Kast yaşamına sahip eski bir ülke, doğal olarak kurallara ve geleneklere karşı gelmeyi doğuran ve kanunların ihlaline yol açan özgürlük ve eşitlikten yoksundur. Diğer koşullar eşit olduğunda, daha yüksek düzeydeki özgürlük, daha düşük düzeydeki özgürlüğe göre daha fazla kural ihlaline ve yoksullar arasında daha fazla direnme gücüne yol açar. Bu, mutlaka halkının en itaatkâr olduğu ülkenin en iyi olduğu anlamına gelmez. Tam itaat teslimiyete, saldırganlığa ve despotizme yol açar. Şüphesiz Çin>in İngiltere>den daha az suçu var. Direnişin gücü o kadar ezilmiştir ki, hiç kimse bir efendiye meydan okumayı, bir yaralanmaya kızmayı, bir kuralı ihlal etmeyi, herhangi bir kişisel hak talebinde bulunmayı veya kasta, yaşa veya ayrıcalığa karşı çıkmayı düşünmez.

Ceza muhakemesi alanındaki tüm reformların jürilerin kaldırılması ve her sorunun mahkemeye sunulması yoluyla yapılması gerektiğine inanan bazı insanlar her zaman vardır. Zengin ve güçlü olanlar ve kendi çıkarlarını savunan avukatlar ağırlıklı olarak bu tarafta sıralanıyor. Yoksullar ve isyankârlar, doğal olarak veya başka bir şekilde davalarını savunanlar, mahkemelere karşı jürilerin yanında yer alıyorlar. Adil olmaya çabalayanlar çoğu zaman deneyim eksikliğinden ve insan doğasına ilişkin çok az muhakeme yeteneğinden dolayı yanılgıya düşerler. Halk her zaman sanığın karşısındadır. Basın ona karşı. Hukuk mekanizması ona karşıdır. Zarlar onun mahkûmiyeti için yüklendi. Bazı insanların mahkemelere çocukça bir inancı var. Ancak yargıçlar ne sonsuz bilgedir, ne de sonsuz iyi; avukatlar arasından geliyorlar ve çoğunlukla mülkiyet

haklarını uzun süredir savunanlardan geliyorlar; genellikle muhafazakârdırlar; kamuoyundan bağımsız değiller; neredeyse her zaman kamuoyunu, yani içinde yaşadıkları toplumun kamuoyunu yansıtır. Çok azının biyoloji, psikoloji, sosyoloji ve hatta tarih hakkında yeterli bilgisi var.

Siyasi hayatımızın bir laneti, bir insanın bir makama ulaşır ulaşmaz gözünü bir başkasına dikmesi ve bütün çabasının halkı, yani kendini en kolay ifade eden insanları memnun etmek olmasıdır. Çok az sayıda yargıç büyük ölçüde bağımsızlığa ulaşabiliyor veya halkın yaygaralarına meydan okuyabiliyor. Jüri kamuoyuna daha az bağlı; sorumlulukları bölünmüştür; kural olarak makam arayışında değillerdir; kalabalığın etkisi altında kalsalar da hâlâ yargıçlardan daha bağımsızlar ve onlarla birlikte sıradan bir adamın, yani sanığın daha fazla şansı vardır.

Hiç şüphe yok ki yargıçlar çoğu jüriden daha yetenekli, daha iyi eğitilmiş, delilleri değerlendirmeye daha alışık ve daha mantıklı bir sonuca varabiliyorlar. Yine de bu niteliklerin hiçbiri mutlaka adil bulgulara yol açmaz. Doğru ve yanlış soruları katı mantık kurallarıyla belirlenmez. Eğer kamuoyu suçluyu deliye, embesile veya hastaya olduğu gibi kabul edebilseydi, o zaman yargısal bir tespit en iyisi olurdu. Ancak suç ahlaki bir suç olarak görüldüğü ve ceza intikam tadında olduğu sürece, sanığa mümkün olan her türlü güvence ve koruma sağlanmalıdır. Fikirlerin yerleşmesinde ve yargıların verilmesinde kalabalık psikolojisi çok güçlüdür ve gerçekten de, son tahlilde, her insani soru kamuoyunun gücüne iner.

Suçun azaltılması ve mağdurların ahlaki yargıların zalimliğinden kurtarılması için gereken ilk şey, insanın

sorumluluğu konusunda kamuoyunun değişmesidir. Bu önemli konudaki bilimsel fikirler genel olarak kabul edildiğinde, mümkün olan her şey bundan çıkacaktır. Kalıtım ve çevrenin dikkate alınması yönünde hâlihazırda bir miktar ilerlemek kaydedilmiştir. Teorik olarak artık delileri sorumlu tutmuyoruz ve çocuklara ve açıkça kusurlu olanlara bir miktar ödenek ayrılıyor. Cesaret kırıcı olan şey, halkın kararsız ve değişken olması ve herhangi bir geçici duygunun, yılların sabırlı çabalarını boşa çıkarmasıdır. Büyük Savaş'ın ardından suça karşı yürütülen mevcut çılgın kampanyada, cezalar artırıldı, yeni suçlar yaratıldı ve şartlı tahliye ve aflar neredeyse imkânsız hâle getirildi. Hemcinslerini katleden birinin hayatını deliliğin bile kurtaramayacağını kamuoyu ve basın âdeta ilan ediyor. Tekrar tekrar deliler hiçbir şans verilmeden asılıyor ve daha önce suçun cezası bir yıl veya ömür boyu hapis cezasıyken ölüm cezaları açıklanıyor. Tek tek insanlar ve insan toplulukları yargıyla değil dürtüyle yönetilir; vicdanın ve merhametin sesi her zaman çok zayıftır ve boğuk intikam çılgılığı içinde boğulur.

İnsanlar kendi iradelerini kolektif olarak bireysel birimlere dayattıkları sürece, bu dayatmanın zeka, nezaket, hoşgörü ve büyük ölçüde sempati ve anlayış gerektirdiğini dikkate almalıdırlar. Toplumun refahı düşünülürken sanığın, ailesinin ve arkadaşlarının da sürece dâhil edilmesi gerekir. Tüm uyumsuzlukların ortadan kaldırılmasının beklenmesine gerek yoktur. Bireysel birimlerle yakın ilişkisi olan organizasyon, çatışmayı ima eder. Bununla birlikte, bireyler arasında şiddetli çatışmalara yol açabilecek tüm olası teşviklerin ortadan kaldırılması ve bu tür çatışmaların kaçınılmaz olan ciddiyetinin en aza indirilmesi için çaba gösterilmelidir.

Neden Ceza Veriyoruz?

Clarence Darrow

Daha önce Türkçeye kazandırılmayan "Crime: Its Cause and Treatment" eserinden bahsederken "herkes için ceza hukuku" demek abesle iştigal olmaz. Darrow da kitabında buna vurgu yapmaktadır. Kendisi kitabın yazıldığı dönemdeki son gelişmeler ışığında yaptığı tespitlerin mutlakdoğru veya bir Cesare Lombroso'nun kriminoloji çalışmaları gibi ceza hukuku doktrininde doğrudan mihenk taşı olmasından ziyade temel kavramları anlatmak istemiştir.

"Suç nedir?" sorusundan başlayarak bir insanın nasıl suça sürüklendiğini, suçlu tipolojisinden ceza vermekteki motivasyon ve ceza türlerine kadar bu alana ilgi duyanların dışında her insanın bilmesi gereken cinsten tespitler yapmıştır. Elbette tespitlerin dönem açısından sağlıklı olmayacağı düşünülebilir fakat Darrow, böyle bir sorunun olabilmeye ihtimaline karşı adeta önceden önlem almış, mümkün olduğunca geniş tespitler yaparak eserini zamandan ve hatta Amerikan toplumundan ayırık olarak kaleme almıştır.

Fabrik Kitap

© @fabrikkitap

✕ @fabrikkitap

